

ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 905
Παρασκευή
12 Οκτωβρίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

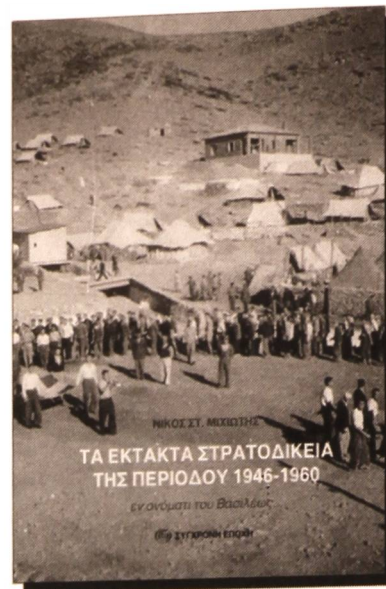
ο άνθρωπος που ανέστησε τον Γιωργάκη

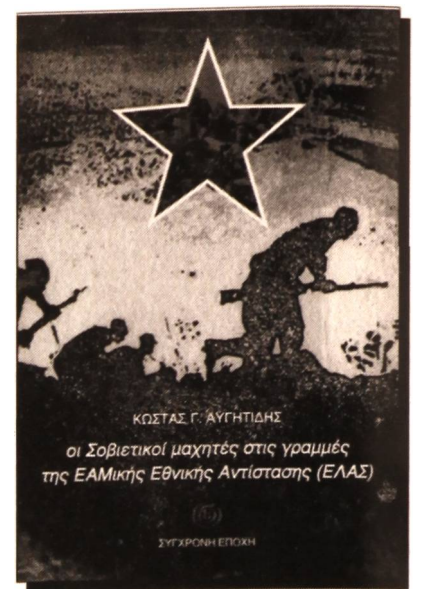
Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ
Θέσεις και Καταστατικό όπως ψηφίστηκαν
στο Β' Συνέδριο (6-25 Ιουλίου 1920)

Ιδεολογική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ
ΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Ν. Στ. Μιχιώτης
ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1946-1960

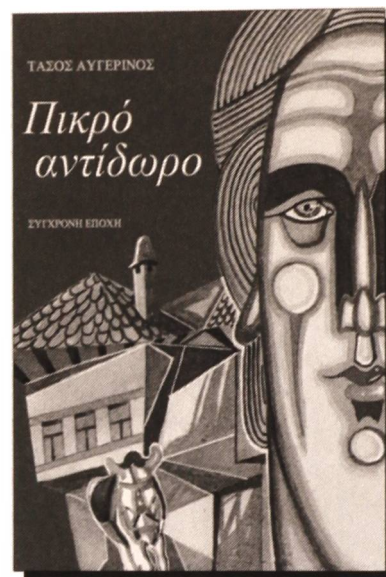
Κ. Αυγητίδης
ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ
ΤΗΣ ΕΑΜΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ (ΕΛΑΣ)

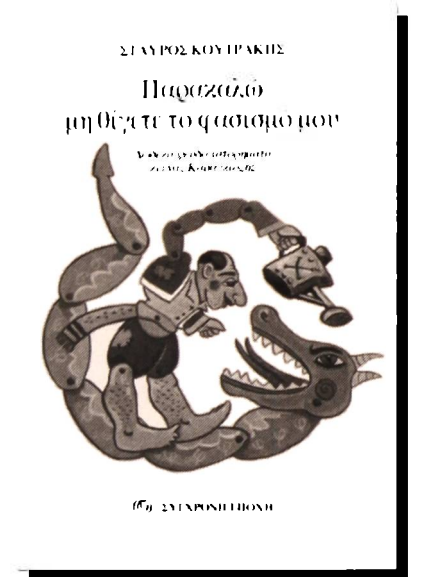
Γ. Παπασικονόμου
ΤΟ ΔΟΚΑΝΟ

Κ. Σωτηρόπουλος
ΖΩΗ ΔΙΧΩΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ

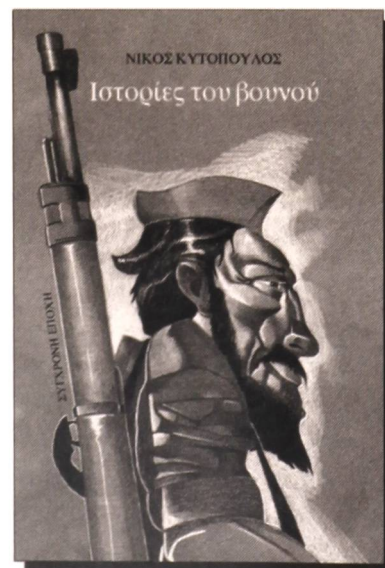
Τ. Αυγερινός
ΠΙΚΡΟ ΑΝΤΙΔΩΡΟ

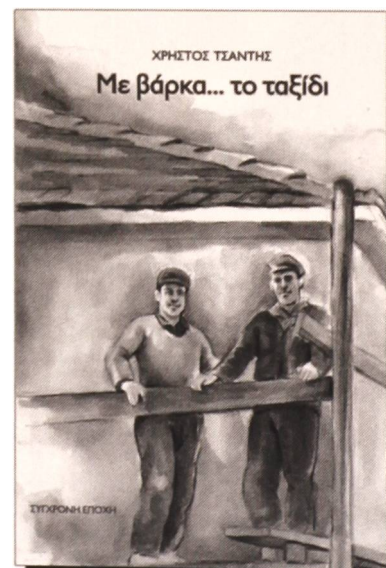
Στ. Κουτράκης
ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΗ ΘΙΓΕΤΕ ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΜΟΥ

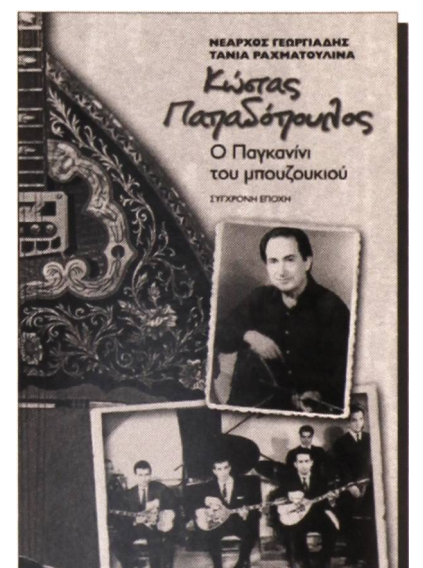
Α. Τσάκαλης
ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

Ν. Κυτόπουλος
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Χ. Τσανθής
ΜΕ ΒΑΡΚΑ... ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Ν. Γεωργιάδης - Τ. Ραχματούλινα
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΠΑΓΚΑΝΙΝΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΖΟΥΚΙΟΥ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 2103320800, Fax: 2103813354, <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132, Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7, Τηλ.: 2310283810. 3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090. 4. Κύπρος, Γαβριήλ Παππάς, Λάρνακα, Τηλ.: 24423617.

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 905

Παρασκευή 12 Οκτωβρίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ANTI - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210-7232713 – 210-7232819

Fax: 210-7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chparou@otenet.gr

ΚΑΘΟΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣΗ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Άννα Χριστάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, **Εξάμηνη:** 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Το ΠΑΣΟΚ που δεν νικά	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Ο Γολγοθάς του αρχιεπισκόπου και η διαπάλη στο ΠΑΣΟΚ	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• E-mail	13
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	14
• Τ.Μ.: Πότε θα προσγειωθεί η νικήτρια ανανεωτική Αριστερά;	15
• Βασίλης Ζήσης: Ποιοι μοιράστηκαν τις μίζες από τα ομόλογα του ΤΣΠΕΑΘ;	16
• Ρεπόρτερ: Ξεκίνησε η μάχη για την κατάκτηση του αρχιεπισκοπικού θρόνου	18
• Γιάννης Κουρταλιώτης: Προγραμματικές δηλώσεις μηδενικής ανάπτυξης	20
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Ο νικητής παίρνει λίγα και ο χαμένος τον... Σημίτη	22
• Νίκος Καραμπάσης: Πιέζεται να αποσύρει την υποψηφιότητά του ο Βενιζέλος	24
• Απόστολος Διαμαντής: Η παραλυσία του τρίτου πόλου	26
• Παντελής Οικονόμου: ΠΑΣΟΚ, ο δρόμος της επιστροφής	28
• ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	31
• Άκης Κοσώνας: Η Αριστερά μπροστά στην επιτυχία	32
• Τάσος Κουράκης: Για την αυτοοργάνωση των κινημάτων	34
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	37
• Γιώργος Αρκουλής: Το ποδόσφαιρο νέος τρόπος λήστευσης των φιλάθλων	39
• Γ. Κολιούσης: Η Τσιαμουριά, οι Τσιάμηδες κι ο τσιάμικος ταμπάκος	40
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	48
• Ο Αίμος στην Κύπρο	50
• Διονυσία Γιακουμή: Η 10η Μπιενάλε Κωνσταντινούπολης	54
• Δημήτρης Χαρίτος: Ο θεσμός των μικρομηκάδων έγινε 30 χρόνων	57
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Η Κερένια κούκλα από τους «Όχι Παίζουμε»	61
• Α.Φ.: Η ομάδα χορού «Αερίτες» στο Μέγαρο Μουσικής	62
• ΒΙΒΛΙΟ	63

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΠΟΥ ΔΕΝ ΝΙΚΑΕΙ

ΛΙΓΟΤΕΡΟ από ένα μήνα μετά τις βουλευτικές εκλογές και τη σφοδρή κρίση που ξέσπασε στο ΠΑΣΟΚ ως απόρροια των αποτελεσμάτων, αρκετά πράγματα φαίνεται να ξεκαθαρίζουν στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Ο «πολύς» και «χαρισματικός» Βενιζέλος όχι απλά ασθμαίνει στην κούρσα της διαδοχής, αλλά έχει αρχίσει και να αποκτά μια διάσταση φαιδρότητας στα μάτια της ελληνικής κοινωνίας. Από την άλλη, ο «λίγος» και «ανεπαρκής» Παπανδρέου εμφανίζεται ως ο σχεδόν σίγουρος νικητής της εσωκομματικής διαμάχης και φαίνεται ότι επανεκλέγεται πανηγυρικά στη θέση του προέδρου του κόμματος.

ΦΥΣΙΚΑ ούτε ο Παπανδρέου έγινε ξαφνικά «επαρκής» και «κατάλληλος», ούτε ο Βενιζέλος έχασε μέσα σε 20 ημέρες κανένα «χάρισμα» –τουλάχιστον κάποιο που να το διέθετε και από πριν. Η ανατροπή συσχετισμών που συντελέσθηκε στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ μέσα σε τρεις εβδομάδες έχει να κάνει με την πραγματικότητα ότι το πρόβλημα του δεύτερου σε δύναμη κόμματος της χώρας δεν είναι στην ουσία του πρόβλημα ηγεσίας αλλά πρόβλημα πολιτικής κατεύθυνσης. Αυτός λοιπόν ο οποίος κερδίζει την κούρσα είναι αυτός ο οποίος φάνηκε να απαξιώνει περισσότερο από τον αντίπαλό του το (πρόσφατο) παρελθόν του ΠΑΣΟΚ και να επιζητά να συνομιλήσει με την κοινωνία σε διαφορετική βάση. Η σύμπτωση ότι το πρόσωπο αυτό προέδρευε του ΠΑΣΟΚ επί τέσσερα σχεδόν χρόνια είναι μια από τις χαριτωμένες αντιφάσεις της πολιτικής.

Ο ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ έκανε σε αυτήν την εσωκομματική προεκλογική περίοδο ένα τεράστιο πολιτικό λάθος. Προσπάθησε να επικαλεσθεί «το ΠΑΣΟΚ που νικάει», με τους ίδιους όρους που το έκανε ο Σημίτης το 1996. Όμως ο διαφημισμένος για την ευφυΐα του βουλευτής από τη Θεσσαλονίκη εκτίμησε εντελώς λάθος το συσχετισμό της περιόδου. Θεώρησε ανοήτως –για τη φημολογούμενη ευφυΐα του τουλάχιστον– ότι το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να διαθέτει την πολιτική ηγεμονία και να είναι το κόμμα της καρδιάς και της εμπιστοσύνης των Ελλήνων.

ΤΟ ΣΧΗΜΑ αυτό προφανώς και δεν ισχύει πια. Το «ΠΑΣΟΚ που νικάει», αν υποθέσουμε ότι υπάρχει ακόμα κάποιο τέτοιο, είναι πλέον μόνο το ΠΑΣΟΚ που αρνείται ριζοσπαστικά τον εαυτό του και το ένοχο παρελθόν του. Ο Γιώργος Παπανδρέου, πολιτικός πολύ μικρής εμβέλειας κατά την γενική παραδοχή, είχε την ευθυκρισία να το δει αυτό, και πόνταρε πάνω του. Είναι όμως αρκετό αυτό για να του δώσει δυναμική πλειοψηφίας στην κοινωνία;

Η ΠΡΟΔΗΛΗ απάντηση είναι πως όχι. Η κοινωνία δεν είναι μητροπολίτης στον οποίον εξομολογείσαι τις αμαρτίες σου και συγχωρείσαι. Η κοινωνία στρέφεται προς τα εκεί όπου ανθούν οι πολιτικές και οι προτάσεις που φιλοδοξούν και μπορούν να δώσουν λύση σε προβλήματα άμεσα και διαρκή. Παρά τα θεαματικά ξεφωνητά του εναντίον του προκατόχου του Κ. Σημίτη, ο Γιώργος Παπανδρέου δεν έχει παρουσιάσει μέχρι στιγμής καμία τέτοια πρόταση και καμία τέτοια πολιτική. Και εκτός απροόπτου δεν πρόκειται να το κάνει ούτε από εδώ και στο εξής.

ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ αυτή εκμεταλλεύεται με τον χειρότερο δυνατό τρόπο η Νέα Δημοκρατία και ο Κ. Καραμανλής, που βρίσκουν ευκαιρία να παρουσιάσουν μια απαράδεκτη κυβερνητική ατζέντα, παίζοντας με τους θεσμούς και την αναλογική δημοκρατία. Είναι εξαιρετικά απίθανο να βρουν μπροστά τους σε αυτήν την προσπάθεια ένα λαϊκό και αποφασισμένο ΠΑΣΟΚ. Αυτά έτσι κι αλλιώς δεν συμβαίνουν από τη μία μέρα στην άλλη, ακόμα κι αν θεωρούσαμε ότι υπάρχει μια τέτοια πρόταση. Η Αριστερά του 15% και του 1 εκατομμυρίου ψήφων στις 16 του Σεπτέμβρη καλείται να αναλάβει άμεσα τις αυξημένες ευθύνες της.

αντί

Ο Γολγοθάς του αρχιεπισκόπου και η διαπάλη στο ΠΑΣΟΚ

ΑΦΘΟΝΟΣ, πράγματι, έρρευσε ο λόγος, το περασμένο Σαββατοκύριακο, στη σύνοδο του εθνικού συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ. Οι τρεις μονομάχοι (Γ. Παπανδρέου, Ευ. Βενιζέλος και Κ. Σκανδαλίδης) είπαν, φυσικά, τα δικά τους, το ίδιο και όσα μέλη του συμβουλίου πήραν τον λόγο. Στο τέλος, κάποιοι δημοσιογράφοι, με περισσή ελευθεριότητα, ρώτησαν τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ: «Πώς και ηττηθήκαμε, για δεύτερη φορά;» Και εκείνος απάντησε: «Δεν κληρονόμησα δακτυλίδι, αλλά σταυρό μαρτυρίου». [«... Έξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν Σταυρὸν αὐτοῦ» – Ματθ. κζ' 32].

...ΠΑΝΤΩΣ, και προτού, καλά καλά, τελειώσει τις εργασίες του το εθνικό συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ, οι διάφορες εταιρείες δημοσκοπήσεων ανέλαβαν δουλειά! Έτσι, σε έρευνα της GPO, λό-

γου χάρη (για το MEGA), το 44,7% των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ δηλώνει ότι θα ψήφιζε, για αρχηγό του κόμματος, τον Γ. Παπανδρέου, το 41,2% τον Ευ. Βενιζέλο και το 5,3% τον Κ. Σκανδαλίδη. Στην ερώτηση, όμως, «ποιον θεωρείτε αξιότερο (καταλληλότερο) για να νικήσει τον Κώστα Καραμανλή», οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ απαντούν: 30,6% Παπανδρέου, 61% Βενιζέλο και 17,2% Σκανδαλίδη. Και η ζωή τραβά την ανηφόρα... Κάποια στελέχη του ΠΑΣΟΚ, φίλα προσκείμενα στον Ευ. Βενιζέλο, έσπευσαν να θέσουν το ερώτημα: Τι αρχηγό θέλουμε, ρητορείας ή ουσίας; Αρχηγό που να μας κρατεί στην αντιπολίτευση ή αρχηγό που να μην ενοχοποιεί την... άσκηση της εξουσίας;

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ, κατά κανόνα, ηχούν ωραία, πλην ελάχιστοι πολίτες συγκράτησαν –συγκρατούν– μερικές από τις επισημάνσεις που έγιναν, στο πλαί-

σιο του εθνικού συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ και που έδειξαν την «ειδή του δένδρου». Η κυρία Βάσω Παπανδρέου, επί παραδείγματι, αισθάνθηκε την ανάγκη να αποσαφηνίσει ότι «παραμένει αλληλέγγυα με όλους τους συντρόφους, αλλά όχι και με εκείνους, σε όλα τα επίπεδα, που έφτιαξαν περιουσίες στα χρόνια διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ». Αποκαλυπτικός –ως προς τα συμβαίνοντα στην κομματική ενδοχώρα– υπήρξε και ο Θ. Πάγκαλος: «Κόμμα δεν είχαμε, δεν αποτελούμε κόμμα, είμαστε μια ηγεσία που προέρχεται από ένα κόμμα. Είμαστε κομματικά στελέχη του κρατικού μηχανισμού... Ουσιαστικά κάναμε εκλογές χωρίς κομματικό μηχανισμό. Ο κάθε υποψήφιος είχε τον δικό του μηχανισμό». Και ο νοών, νοείτω. Κάποιοι, βέβαια, ρώτησαν: Από πότε, η φίλεργος κυρία Βάσω Παπανδρέου γνώριζε ότι σύντροφοί της

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2005 ΚΑΙ 2006)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)
τέσσερις ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
(2005) 834 έως 845 (ΞΒ) και 846 έως και 859 (ΞΓ)
(2006) 860 έως 872 (ΞΔ) και 873 έως και 885 (ΞΕ)
Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

«έφτιαχναν περιουσίες στα χρόνια διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ»; Πυρά, όμως, εσωκομματικά και εξωκομματικά, δέχθηκε και ο Θόδωρος Πάγκαλος.

ΟΤΑΝ ΕΝΙΟΙ ΙΕΡΑΡΧΕΣ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑΙ:

«ΠΟΥ ΕΔΥ ΣΟΥ ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ, ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΕ;»

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, λίγες ώρες μετά το τέλος των εργασιών του εθνικού συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ, έφθανε στην Αθήνα η είδηση ότι ο αρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος ανεβαίνει τον Γολγοθά του, μετά την άκαρπη επέμβαση για μεταμόσχευση του ήπατος στην οποία υπεβλήθη, από τον καθηγητή Ανδρ. Τζάκη, στο Μαϊάμι. (Η μεταμόσχευση δεν κατέστη δυνατή, διότι διαπιστώθηκαν μεταστάσεις στην περιτοναϊκή κοιλότητα). Και ενώ οι εφημερίδες κυκλοφορούσαν με τίτλους όπως «Η επιστήμη παραδίδει τη σκυτάλη στον Θεό» (Βήμα της περασμένης Τρίτης), στα γνωστά τηλεοπτικά «Δελτία των 8 μ.μ.» άρχιζε η δίκη για το «αν έπρεπε ή δεν έπρεπε» να προκριθεί η θεραπεία της εγχείρησης (αντί της χημειοθεραπείας), αν ήταν ή δεν ήταν εμφανείς οι μεταστάσεις στο περιτόναιο, κατά την πρώτη επέμβαση στην οποία υπεβλήθη ο αρχιεπίσκοπος, τον περασμένο Ιούνιο, στο Αρεταίειο... Όσο για τους σεπτούς ιεράρχες, απλώς συζητούν –«προβληματίζονται»– για τις «πιθανότητες» που έχει (ή δεν έχει) η ομάδα των 70άρηδων, έναντι της ομάδας των 60άρηδων ή των 50άρηδων; «Πού έδυσου το κάλλος, Μακαριότατε;»...

ΦΥΣΙΚΑ, ούτε ο κανιβαλισμός γύρω από τον Χριστόδουλο, ούτε ο διχασμός στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, ανέστειλαν τις συνεδριάσεις της Κυβερνητικής Επιτροπής, υπό την προεδρία του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή. Πώς χειρίζεσαι –ακριβέστερα «πώς χειριζόμαστε»– θέματα όπως είναι ο προϋπολογισμός, το Ασφαλιστικό, η φορολογία στα ακίνητα και τα καύσιμα, η αναθεώρηση του Συντάγματος, η εφαρμογή του νόμου-πλαίσιο για τα ΑΕΙ, η αποκρατικοποίηση της Ολυμπιακής Αεροπορίας; Την ώρα που στοιχειοθετούνται οι γραμμές αυτές, δεν υπάρχουν ακριβείς πληροφορίες ως προς τι συζητήθηκε ή/και αποφασίστηκε, στη συνεδρίαση της περασμένης Τετάρτης. Αφήνεται, πάντως, να πλανάται ότι ο πρωθυπουργός «επιδιώκει να εξαντλήσει τα περιθώρια, για

δημιουργία κλίματος συναίνεσης».

ΚΑΛΗ Η ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ, μαζί με όλα τα συμπαρομαρτούντα, η απορία που διατυπώνουν απλοί πολίτες αυτής της χώρας είναι ο τρόπος που η «νέα κυβέρνηση» προγραμματίζει τα επόμενα βήματά της: Πώς να εμπιστευθείς, λόγου χάρη, τον «προγραμματισμό» ή τις «προβλέψεις» του υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, όταν σε διάστημα τριών εβδομάδων υποχρεώθηκε ν' αλλάξει το «νέο» σύστημα διακίνησης και διανομής του πετρελαίου;

ΚΑΙ ΟΜΩΣ Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΟΛΟΕΝΑ ΚΑΙ ΠΙΟ ΦΑΝΕΡΗ

ΚΑΙ ΕΝΩ πολὺς ο λόγος περί «προγραμματισμού», «ασφαλιστικού» και συμμετοχής ή όχι των συνδικαλιστικών οργανώσεων στο διάλογο που προτείνει η κυβέρνηση, «η περιβαλλοντική κρίση που βιώνει η χώρα μας γίνεται ολοένα και πιο φανερή». Η διατύπωση ανήκει στον πρόεδρο του Συνασπισμού Αλέκο Αλαβάνο, ο οποίος, με επιστολή του προς τον πρόεδρο της Βουλής, Δημήτρη Σιούφα, ζητεί προ ημερησίας συζήτηση στη Βουλή, με αντι-

κείμενο: «Οικολογικές πολιτικές στην Ελλάδα, σε συνθήκες φαινομένου θερμοκηπίου».

Η ΠΡΟΤΑΣΗ του επικεφαλής του ΣΥΡΙΖΑ συνέπεσε με τις προτάσεις σειράς περιβαλλοντικών οργανώσεων, οι οποίες, με αφορμή τις τραγικές καταστροφές που συνέβησαν φέτος στη νότια Ελλάδα, ζητούν «να δούμε την αναπτυξιακή διαδικασία με άλλα μέτρα».

(Οι λεπτομέρειες δεν είναι του παρόντος. Ενδεικτικά μόνο θα μπορούσε ν' αναφέρει κανείς ότι «στην Καρδίτσα, το πόσιμο νερό έχει γεύση λάσπης», ενώ ο κτιριακός τομέας στην Ελλάδα εκπέμπει –κατά τις εκτιμήσεις της Greenpeace– το 40% του διοξειδίου του άνθρακα. Και, όμως, τα πράγματα θα μπορούσαν να ήταν διαφορετικά!)

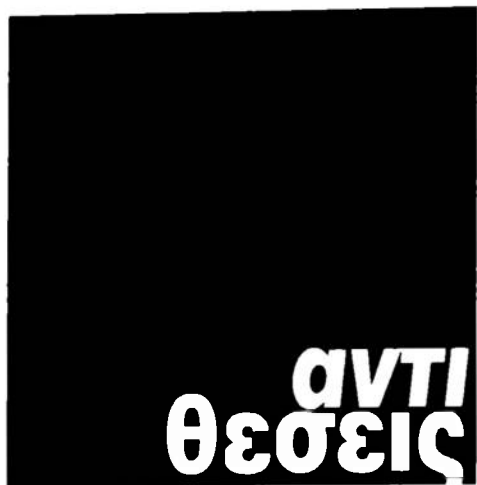
• ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, σαράντα χρόνια μετά το θάνατό του (τη δολοφονία του), ο Ερνέστο «Τσε» Γκεβέρα ζει! Για να επιβεβαιώνει ότι οι ιδεολόγοι –ως είδος– εξακολουθούν ακόμα να υπάρχουν. και να εμψυχώνουν.

ANTHΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Όταν ο θεατρικός συγγραφέας Ιάκωβος Καμπανέλης έγγραφε λίγο πριν την πτώση της Δικτατορίας *Το μεγάλο μας τσίρκο*, είναι βέβαιο ότι δεν είχε κατά νου τα όσα συμβαίνουν εν έτει 2007 στο PASOK Ltd.

- Κατινιές, μαλλιοτραβήγματα, τόνοι λάσπης, απειλές, υποσχέσεις σε αναποφάσιστους για το μέλλον.
- Μέχρι και για διαζύγια διαβάσαμε στο διαδίκτυο.
- Για τα τελευταία μάλλον αφορμή θα περίμεναν κάποιοι και πρόταξαν το πολιτικό.
- Ποιο πολιτικό; θα μου πείτε.
- Τα ίδια λένε ξανά και ξανά.
- Με διαφορετικά λόγια.
- Όπως παπαγαλίζουν τα μαθήματα οι φύτουκλες μαθητές.
- Ίχνος κριτικής, φαντασίας, οράματος.
- Όλος τους ο πόνος -στελεχών και οπαδών- η εξουσία.
- Πώς θα ξαναπάρουν τις καρέκλες τους και θα γευτούν τα καλά της εξουσίας.
- Τους έλειψαν τα δωράκια, οι μίζες και τα συναφή.
- Ρόμπες πανελληνίως.
- Από ήττα σε ήττα θα πηγαίνουν.
- Με αντίπαλο έναν πρωθυπουργό, γιατί υπουργοί δεν υπάρχουν, που δεν κάνει απολύτως τίποτα.
- Απλά παρακολουθεί.
- Και γιατί να κάνει αλήθεια;
- Τα πασόκια δουλεύουν γι' αυτόν.
- Κι αφήνει τους Ντερμπεντέρηδες και τις μουμιοποιημένες δημοσιογραφίνες (λέμε τώρα) να αγωνιούν για το μέλλον της «δημοκρατικής» παράταξης.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΑΝΤΟΔΥΝΑΜΙΑΣ

Οι δημοσκοπήσεις συνεχίζουν να γίνονται φυσικά. Άλλωστε, μόνο αυτές θεωρεί ο πρωθυπουργός αδιαμφισβήτητες, με αυτές καθορίζει τη στρατηγική και την τακτική του. Οι δημοσκοπήσεις λένε λοιπόν ότι, παρά τη «μεγάλη εκλογική νίκη» της ΝΔ, οι πολίτες δεν πείθονται και δεν εμπιστεύονται την κυβέρνηση. Και επειδή αυτή τη φορά δεν έχει πίστωση χρόνου, ο πρωθυπουργός προσπαθεί να αναστρέψει το κλίμα. Εργάζεται πολλές ώρες στο Μαξίμου, βλέπει συνεχώς υπουργούς και στελέχη, προσπαθεί να τους στρέψει στα προβλήματα της καθημερινότητας. Έτσι, ακούμε για προσλήψεις στα νοσοκομεία (προκειμένου να καλυφθούν τα κενά), περισσότερη αποτελεσματικότητα στις συνταξιοδοτή-

σεις, διευκολύνσεις στις συναλλαγές των πολιτών με τις ΔΕΚΟ. Πώς αντιλαμβάνεται η κυβέρνηση αυτά που της λέει ο πρόεδρός της; Η περίπτωση του πετρελαίου θέρμανσης, όπου ήθελαν να βάλουν τη μισή Ελλάδα να ξεροσταλιάζει στις τράπεζες για να πάρει πίσω το φόρο, αποδεικνύει πόσο «φιλολαϊκά» και «ανθρώπινα» ενεργούν οι υπουργοί του. Χρειάζεται πολύ μεγάλη προσπάθεια για να βγουν οι υπουργάρες από τις μερσεντές τους και τα πολυτελή γραφεία τους και να αντιληφθούν την πραγματικότητα. Για να πάψουν να ασχολούνται με την υπονόμηση των συναδέλφων τους και να ασχοληθούν με τα κοινά. Είναι κι αυτό μια πολύ σκληρή καθημερινότητα για τον ίδιο τον Καραμανλή.

B.Z.

ΤΗΛΕ-ΙΟΣ

Η επιδείνωση της υγείας του Αρχιεπισκόπου συσπείρωσε στο κέντρο της τηλεοπτικής αρένας όλα τα εξέχοντα πρόσωπα, που διαλαλούν σε όλες τις κατευθύνσεις τους την πολυπραγμοσύνη τους. Από την πρώτη στιγμή κλήθηκαν να φορέσουν την ιατρική ποδιά και, δίχως να ορκιστούν στον Ιπποκράτη, βάλθηκαν να αναλύουν τις τεχνικές της εγχείρισης. Με τι μαθηματική ακρίβεια περιγράψανε την διήθηση του νυστεριού, πως σχολίασαν τις πιθανότητες να μην είχε γίνει η σωστή διάγνωση! Μάθημα ιατρικής σε μεταμεσονύχτια ζώνη. Έως και το εν Αμερική ιατρικό κέντρο έφτασαν φυσικά να αμφισβητήσουν (δεν αποκλείεται να αποστείλουν επιτόπου ρεπόρτερς-λαγωνικά για να αποκαλύψουν φαινόμενα σήψης του αμερικανικού συστήματος υγείας!)

ΣΩ.ΛΕ

ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ NATURA

Οι καταστροφές από τις πυρκαγιές απανταχού της χώρας ανάγκασαν τον υπουργό κ. Γ. Σουφλιά να δηλώσει, σχετικά με την ενέργεια του κ. Π. Δούκα να μεταβιβάσει ακίνητα στο Δήμο Ζαχάρως, ότι «ως ΥΠΕΧΩΔΕ έχουμε υποχρέωση και ευθύνη, από τη στιγμή που μια περιοχή είναι Natura, να μην επιτρέψουμε να γίνει οτιδήποτε είναι αντίθετο με τις περιοχές Natura και προβλέπεται από τους περιβαλλοντικούς κανόνες». Λαμπρά. Και χειροκροτούμε την ενέργεια του κ. Σουφλιά. Όμως πρέπει να του θυμίσουμε ότι εκκρεμεί άλλη μια περίπτωση με «βιαιοπραγίες» εναντίον περιοχής Natura: Στην ανατολική άκρη της Κρήτης, το μοναστήρι του Τοπλού έχει παραχωρήσει την χαρακτηρισμένη ως Natura περιοχή σε μια περίεργη αγγλική(;) εταιρεία προκειμένου να αναπτύξει καταστροφικές τουριστικές εκμεταλεύσεις. Έχουμε γράψει για όλα αυτά επανειλημμένα και εκτενώς. Γιατί εκεί επιτρέπει το ΥΠΕΧΩΔΕ να καταστραφεί το τοπίο; Εκεί δεν ισχύει η οικολογική ευαισθησία του κ. υπουργού;

X.N.

ΨΩΜΙΑΔΗΣ

Η μεγαλοθυμία του Πανίκα ασφαλώς και δεν γνωρίζει όρια. Θρυμματίζει ευχάριστα τη στατική επιφάνεια της πολιτικής επικαιρότητας, πυροδοτεί με νέα ευρήματα τη συζήτηση περί αναγκαιότητας ή μη των πολιτικών. Σε μια κρίση φιλοτιμίας ανακοίνωσε ότι θα στείλει επιστολές στον υπουργό Παιδείας, για να ζητήσει διορισμό της Πατουλίδου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με το βαθμό της γυμνασιάρχισσας(sic). Εδώ που τα λέμε, δεν θα ήταν και άσχημα να αναλάβουν τη συγγραφή του νέου βιβλίου ιστορίας Ψωμιάδης και Πατουλίδου.

ΣΩ.ΛΕ

ΚΑΝΕΝΑΣ ΔΕΝ ΔΙΔΑΧΘΗΚΕ ΤΙΠΟΤΑ

Το ΠΑΣΟΚ θα κάνει, όπως όλα δείχνουν, πολλά χρόνια να συνέλθει· αν συνέλθει ποτέ. Υπο αυτή την έννοια και δεδομένου ότι δεν έχει αντίπαλο του διαμετρήματός του, ο Κώστας Καραμανλής διαθέτει σήμερα όλες τις προϋποθέσεις για μια μακρόχρονη και πολιτική ηγεμονία. Τα μόνο που έχει να κάνει είναι να ξανακερδίσει τη λαϊκή εμπιστοσύνη, εξαλείφοντας όλες εκείνες τις καταστάσεις που διόγκωσαν τη λαϊκή δυσαρέσκεια και επέφεραν την απαξίωση της κυβέρνησής του. Να υλοποιήσει δηλαδή εκείνα που υποσχέθηκε επανειλημμένως. Που είναι λίγα και απλά: Διαφάνεια, έντιμη διαχείριση, σεμνότητα και ταπεινότητα, κοινωνική ευαισθησία, σεβασμός στον πολίτη, ένας στοιχειώδης προγραμματισμός για το μέλλον. Τα άλλα, τα μεγάλα, δεν ενδιαφέρουν κανέναν και ούτε είναι σε θέση αυτή η κυβέρνησή να τα λύσει. Δυστυχώς, οι πρώτες εβδομάδες της νέας κυβέρνησης

αποδεικνύουν ότι κανείς δεν διδάχθηκε τίποτα από τις εκλογές. Η ανασφάλεια της ισχνής αυτοδυναμίας τούς κάνει να επιδεικνύουν την ίδια και χειρότερη αλαζονεία με την προηγούμενη περίοδο, την ίδια κοινωνική αναλγησία, την ίδια έλλειψη επαφής με την πραγματικότητα. Μεταχειρίζονται την προσωρινή παντοδυναμία τους, όχι για να δημιουργήσουν συνθήκες πραγματικής ανάκαμψης και εκσυγχρονισμού της χώρας, αλλά για να εξασφαλίσουν όσους περισσότερους μήνες εξουσίας μπορούν. Κυβερνούν με το μάτι μόνο προς τα μεγάλα συμφέροντα, τα ΜΜΕ και τις δημοσκοπήσεις. Καμιά «πολιτική». Κανένα όραμα. Είναι όμως τόσο αφελείς ώστε να πιστεύουν ότι, όταν αυτά τα συμφέροντα ξεμπερδέψουν με το ΠΑΣΟΚ, δεν θα ασχοληθούν και μαζί τους; Ότι δεν ετοιμάζουν ήδη τον «διάδοχο» του Κ. Καραμανλή;

Β.Ζ.

Η ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ ΩΦΕΛΕΙ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΒΙΟ

Επιτέλους ο κ. Σουφλιάς αποφάσισε να ενεργήσει και να αντιμετωπίσει τη ρύπανση στον Ασωπό ποταμό από επικίνδυνα βιομηχανικά λύματα. Ύστερα από σύσκεψη ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ ανακοίνωσε μέτρα και αυστηρά πρόστιμα για βιομηχανίες, οι οποίες απειλούνται ακόμη και με ανάκληση της άδειας λειτουργίας τους. Την προηγούμενη ημέρα είχε δημιουργηθεί σοβαρό ζήτημα με το εξοχικό που κτίζει στην Ανάβυσσο. Οπότε, αν δεν σας φτάνουν τα λεφτά που βγάζετε, αν σας ενοχλεί ο σκύλος του γείτονα, αν δεν χωνεύετε τον βουλευτή της περιοχής σας, αν δεν σας γουστάρει η γυναίκα της διπλανής πόρτας, αν σας «τη σπάνε», τέλος πάντων, γενικώς και

αδιακρίτως, βρείτε κι εσείς ένα σκάνδαλο. Μόνον έτσι καταλαβαίνουν. Κατά τα άλλα, όσα λέγονται στο παρασκήνιο, ότι ο κ. Σουφλιάς «πληρώνει» με το εξοχικό τις προτιμήσεις που επιδεικνύει το υπουργείο του στη διανομή των μεγάλων έργων, δεν τον απαλλάσσουν από τις όποιες ευθύνες του. Υποδεικνύουν μόνο τι έχει να συμβεί στη θητεία αυτής της κυβέρνησης αν οι διαπλεκόμενες κόντρες άρχισαν κιάλας. Φανταστείτε τι έχει να γίνει όσο θα πλησιάζουμε στις προεδρικές εκλογές, δεδομένων των μεγάλων φιλοδοξιών του κ. Σουφλιά. Αλλά ας μην είμαστε και άδικοι. Μόνον ένα εκδοτικό συγκρότημα τα έβαλε με τον κ. Σουφλιά. Τα άλλα δεν είδαν θέμα αυθαιρεσίας.

Π.Π.

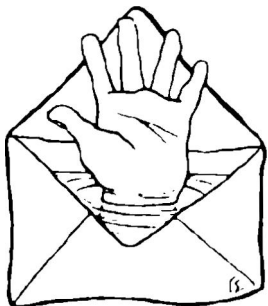
ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η Αριστερά, αν και σημείωσε μια τεράστια επιτυχία σε ποσοστά, βρίσκεται πολύ μακριά από το να απειλήσει το δικομματισμό και το σύστημα.
- Διαιρέσεις και ιδεοληψίες της αφαιρούν τη δυνατότητα να εκπονήσει και να προτείνει ένα ελκυστικό πρόγραμμα εξουσίας που θα είναι πειστικό και ταυτόχρονα ελκυστικό στις ευρύτερες μάζες.
- Να αποτελέσει το αντίπαλο δέος του νεοφιλελευθερισμού.
- Και με μόνο αμυντικές γραμμές ομελέτα δε γίνεται.
- Ο κόσμος θέλει ένα διασαφηνισμένο πρόγραμμα εξουσίας και καθαρές κουβέντες.
- Και κυρίως υποσχέσεις ότι δε θα πρόκειται για ένα άλλο «καλό ΠΑΣΟΚ».
- Ο από Βορρά προερχόμενος «μελλοντικός ηγέτης», έχοντας καβαλήσει την κάλαμο, είδε να εξανεμίζεται μια διαφορά τριάντα μονάδων από τον Giorgos σε τρεις μόλις βδομάδες.
- Τον είδε ο κόσμος και τον φοβήθηκε.
- Με μάτι που γυαλίζει και με συνεργάτες που παραπέμπουν στις πιο σκοτεινές εποχές του εκσυγχρονισμού, του τ. καταλληλότερου, στράφηκε κατά Giorgos μεριά.
- Και ορθά έπραξε.
- Συστρατεύτηκε και ο τ. καταλληλότερος μαζί του και πολλοί την έκαναν με ελαφρά πηδηματάκια.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Όσο για τον τ. καταλληλότερο, που μόνο 2% τον ήθελαν για αρχηγό του ΠΑΣΟΚ εκ νέου, δεν εμφανίστηκε στο Εθνικό Συμβούλιο του μαγαζιού τους.
- Σου λέει γράψε ένα γράμμα και μην πας.
- Μυρίζει μπαρούτι.
- Τι να πεις για το χρηματιστήριο, τα Ίμια, τον Οτσαλάν, τη διαπλοκή και τους φίλους του mega-λο-νταβατζήδες.
- Πάντως διάσπαση εμείς δεν προβλέπουμε.
- Θα ιδρώνουν εναλλάσσοντας αρχηγούς για να πάρουν την εξουσία.
- Η Κούρκουλα, διάβασα στο ΠΑΡΟΝ, έχει δώσει το γραφείο της στους Βενιζελικούς για τις συσκέψεις των επιτελών.
- Οι μεγάλες αξίες ποτέ δεν πεθαίνουν!
- Βάλτε τώρα μαζί Μπίστη, Δαμανάκη, Ράπτη, Κουκουλόπουλο, Φασούλα και Αποστολάκη για να καταλάβετε γιατί θα χάσει ο Βενιζέλος.
- Αλήθεια, ο Πέτρος με ποιον είναι;
- Οι Λαλάκηδες του εκσυγχρονισμού (μπρρ) και της προόδου (γέλια), ομού μετά των Σουσουδών τους, επιμένουν.
- Με τις Σορόσιες αθλιότητες τους που βάφτισαν Ιστορία
- Στη δημοκρατία, ευτυχώς, ο καθείς δικαιούται να υποστηρίζει τις απόψεις του, ακόμα και τις απόψεις των αφεντικών του!

ΠΑΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΓΙΟΣ

Η δημοσιοποίηση της περίπτωσης του γιου του Νίκου Βούτση, ο οποίος κατηγορείται για συμμετοχή σε ένοπλη ληστεία, προκαλεί ασφαλώς προβληματισμό τόσο για το συγκεκριμένο πρόσωπο όσο και για τους χειρισμούς που έγιναν σε επίπεδο παρουσίας της είδησης από μία ή δύο εφημερίδες. Μυρίστηκαν ψαχνό και έσπευσαν να στήσουν το σκηνικό της τελετουργίας. Είναι αδιανόητο και αντιδεοντολογικό όμως να δοθεί στη δημοσιότητα το όνομα του συλληφθέντος, όχι μόνο σε αυτή αλλά και σε άλλες περιπτώσεις στο παρελθόν. Ο Νίκος Βούτσης έδωσε δείγματα ήθους με το να αναλάβει να τοποθετηθεί σε ένα τόσο σοβαρό πρόβλημα και

μιλώντας με μια αίσθηση ευθύνης που υπερβαίνει τη θέση και τα καθήκοντα ενός πολιτικού προσώπου. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν πρέπει να συγχέεται η μεμονωμένη δράση ενός νέου παιδιού με το οικογενειακό περιβάλλον ή με τις ιδεολογικές θέσεις ενός κόμματος. «Ηθικά» και «τίμια» τέκνα δεν ανατρέφονται μόνο στις συντηρητικής κατεύθυνσεως οικογένειες. Ούτε ισχύουν ειδικά εγχειρίδια για τη διάπλαση των χαρακτήρων. Η βαθιά εκτίμηση και η αγάπη που συνδέει τα μέλη μιας οικογένειας αποδεικνύεται όταν εμφανίζονται τα πρώτα σοβαρά ρήγματα μέσα της.

ΣΩ.ΛΕ

ΜΕΤΑΞΑΣ

Προτροπές προς το κοινοβουλευτικό σύστημα απηύθυνε ο κ. Καρατζαφέρης από το βήμα της Βουλής. Με το δικό του σκεπτικό η δικτατορία Μεταξά επέδειξε μεγαλύτερη κοινωνική ευαισθησία μέσα από την εφαρμογή θεσμικών μέτρων. Άρα η δημοκρατία είναι ανήμπορη και οφείλει να παραδειγματισθεί από στρατοκράτες τύπου Μεταξά. Με την άμβλυνση της ιστορικής συνείδησης, για πολλούς, το 1936 ή και το 1967 είναι απλώς μικρές, ασήμαντες κουκίδες στο χάρτη της Ιστορίας. Ποιος ασχολείται τώρα με τις διαφορές ανάμεσα στα δύο πολιτεύματα; Το πεδίο είναι ανοιχτό για κάθε είδους λαϊκιστική παρέμβαση δοσμένη φυσικά με διάθεση καλλωπισμένης ευπρέπειας.

ΣΩ.ΛΕ

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ

Ποπό, βρε παιδιά, τι είναι ετούτος ο Βενιζέλος; Μπουλντόζα να τον πεις δεν είναι τίποτα, οδοστρωτήρα, λίγο είναι, αυτός, παιδί μου, είναι όχημα βαρέων βαρών με χαλασμένο φρένο. Βγήκε μπροστά του κατηφόρα και τσουλάει ίσα πάνω στον Γιωργάκη να τον τσαλαπατήσει.

Δεν άντεξε, δεν είχε υπομονή να περιμένει την άλλη μέρα. Ποιες δημοκρατικές διαδικασίες και ποιες αποφάσεις

των εντεταλμένων οργάνων και κουραφέξαλα. Σήκωσε τα μανίκια του κι έτρεξε στο Ζάππειο να πιάσει δουλειά, πριν ξημερώσει η μέρα ήθελε να γίνει χαλίφης. Άρπαξε τη σκυτάλη από τον προηγούμενο και τρέχει προσπερνώντας τους επόμενους. Τόσο είναι το ζόρι του, που απεκάλεσε τον εαυτό του μελλοντικό ηγέτη. Τι τίτλος είναι αυτός, κύριε Βενιζέλο μας; Αν έχετε το χάρισμα του ηγέτη, θα φανεί, αλλά αυτό πρέπει να το

δουν οι άλλοι, εσείς προς το παρόν είστε υποψήφιος μελλοντικός πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Πού είναι η σεμνότητα και πού το ήθος της πολιτικής που επικαλείσθε πολύ συχνά. Όταν σας πέταξαν τον καφέ, έχουν ευθύνες, είπατε, εκείνοι που καθοδηγούν την αντιαισθητική αυτή κατάσταση. Έχετε αντιληφθεί πόσο αντιαισθητική είναι η εικόνα σας που πλάσατε με τα χεράκια σας;

Σωτ. Τόλιος

ΔΕΝ ΗΞΕΡΕ, ΔΕΝ ΡΩΤΑΓΕ;

Το ζητούμενο δεν είναι αν ο διαμεσολαβητής του ΟΗΕ στο θέμα της ονομασίας των Σκοπίων Μάθιου Νίμιτς ξέρει ή δεν ξέρει ιστορία. Στο κάτω της γραφής, είναι παγκοίμως γνωστό –διαπιστωμένο μάλιστα και από Αμερικανούς διανοούμενους– ότι τα αμερικανάκια υστερούν κατά πολύ έναντι άλλων από τον υπόλοιπο κόσμο σε γνώσεις Ιστορίας.

Το ζητούμενο είναι ότι ο κ.Νίμιτς, αναφερόμενος προ ημερών στον Μέγα Αλέξανδρο, σε εφημερίδα των Σκοπίων, έκανε ένα χοντρό σφάλμα, που ασφαλώς δεν ταιριάζει στη θέση του και στην αποστολή που έχει αναλάβει.

Κι αυτό διότι, όταν αναφέρεται κανείς σε ένα ιστορικό πρόσωπο που έχει σημαδέψει μια μεγάλη ιστορική περίοδο και γύρω από το οποίο ερίζουν δυο χώρες και λαοί, δεν υποβαθμίζεις την ιστορική αξία του, αποσκοπώντας να αποδείξεις ότι είναι «τζάμπα καβγάς».

Θα πει, βέβαια, κάποιος, Αμερικανός είναι και οι Αμερικανοί συνήθως όχι μόνο δεν σέβονται αλλά βιάζουν την ιστορία. Και δεν θα έχει άδικο!

Τ.Κ.Δ.

ΦΩΤΙΕΣ

Για όλα τα πράγματα στην Ελλάδα ισχύει ο νόμος της εύκολης λήθης. Από τα μάτια μας έχει σβήσει η εικόνα των καμένων δασών. Κάποιοι επαναπαύτηκαν μετά από τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης και τις γενναιόδωρες αποζημιώσεις προς τους πυροπαθείς. Η Ελλάδα έχει υποστεί τη μεγαλύτερη καταστροφή στην Ευρώπη με 2,8 εκατομμύρια στρέμματα να έχουν γίνει στάχτη. Το αστικό πράσινο παραμένει απελπιστικά λίγο συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη. Οι πρώτες βροχές θα αποκαλύψουν την κρατική αμεριμνησία. Η ίδρυση αυτόνομου Υπουργείου Περιβάλλοντος αναβάλλεται για αόριστο χρόνο κ.ο.κ. Κάθε φθινόπωρο παίρνουμε στα χέρια μας τα πεπραγμένα μιας έκθεσης, ελπίζοντας ότι για άλλη μια φορά ο θεός της Ελλάδας θα βάλει το χεράκι του.

ΣΩ.ΛΕ

του Δημήτρη Πετσέτιδη

του Γεωργίου Πανάλη

ΖΟΥΜΕ ΣΕ ΑΛΛΟ ΠΛΑΝΗ

Μιλώντας στη Βουλή κατά τη διάρκεια των προγραμματικών δηλώσεων, ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής αναφέρθηκε και στο θέμα της διαφάνειας και είπε τα εξής: «Η αδειοδότηση ραδιοφώνων και τηλεοράσεων, τόσο στο αναλογικό όσο και στο ψηφιακό περιβάλλον, είναι αποκλειστικές αρμοδιότητες του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Η Κυβέρνηση έδωσε στην Ανεξάρτητη Αρχή όλα όσα χρειάζεται για να γίνει, επιτέλους, ό,τι δεν έγινε εδώ και 20 χρόνια. Στο μεταξύ, οι νόμοι για τη διαφάνεια, τις δημοσκοπήσεις, τον Επαρχιακό Τύπο, τον ανταγωνισμό στα ΜΜΕ δημιουργούν νέες συνθήκες ποιότητας και διαφάνειας. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων της κρατικής διαφήμισης αποδεικνύει ότι επιλέγουμε τη διαφάνεια και κάνουμε πράξη τις δεσμεύσεις μας». Μιλάμε για κανονικό δούλεμα. Λες κι εμείς ζούμε σε άλλο πλανήτη και δεν βλέπουμε τη στήριξη που προσφέρουν καθημερινά οι μεγαλοεκδότες στην κυβέρνηση με την υπέρμετρη προβολή της κρίσης στο ΠΑΣΟΚ

ΤΑ ΑΝΟΙΓΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΤΑ ΚΛΕΙΣΟΥΝ

Κάθε ημέρα ακούμε και ένα διαφορετικό σενάριο για το Ασφαλιστικό. Τη μια βάζουν μπροστά τον πρόεδρο της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων Νίκο Αναλυτή ως «λαγό» και την άλλη παίρνουν αποστάσεις από αυτόν, λόγω των αντιδράσεων. Την επομένη λένε ότι θα το λύσουν μέχρι τα Χριστούγεννα και την μεθεπομένη το αναβάλλουν μέχρι το καλοκαίρι. Το ίδιο και για τις άλλες μεγάλες «μεταρρυθμίσεις». Τη μια ψάχνουν να βρουν τρόπο να συμμετέχει και το ΠΑΣΟΚ, την άλλη ο πρωθυπουργός καλεί τον κ. Στυλιανίδη και του λέει να είναι «προσεκτικός» με τους συνδικαλιστές και το φοιτητικό κίνημα. Μεταρρυθμίσεις όμως δεν γίνονται χωρίς να σπάσουν αυγά. Και η κυβέρνηση αυτή όχι μόνο να σπάσει αυγά δεν μπορεί, αλλά ούτε καν τον Καρατζαφέρη να αντιμετωπίσει. Οπότε όλα τα σχετικά θέματα θα ανοίξουν για να κλείσουν και βλέπουμε μέχρι το 2010...

Π.Π.

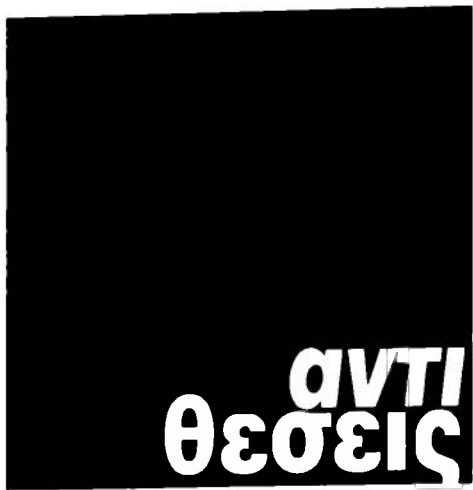
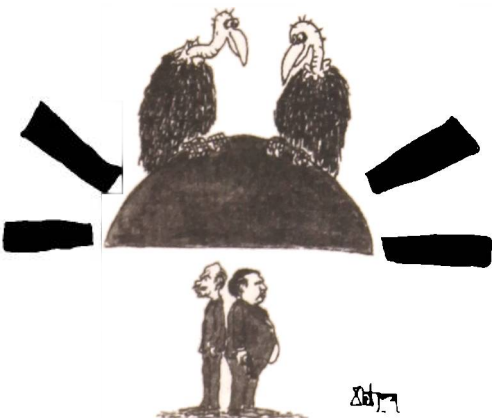
ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Από την άλλη, όμως, θα υπάρχει αντίλογος για όσους πιστεύουν ότι η ιστορία, λ.χ., δεν πρέπει να γράφεται από τα παπαγαλάκια της παγκοσμιοποίησης.
- Όσους αντιδρούν στο να περάσει η πολιτική στις ΜΚΟ.
- Όσους απορρίπτουν το μεταμοντερνισμό ως ευαγγέλιο και γενικά τις γραφές εξ αποκαλύψεως.
- Όσους επιμένουν στη διαφορά εθνικισμού και πατριωτισμού.
- Όσους επιζητούν μια διαφορετική ΕΕ, αλλά ταυτόχρονα και τη διατήρηση του κράτους-έθνους.
- Όσους δεν ανταλλάσσουν την ιδεολογία τους με «θέσεις», «υποτροφίες», διπλωματάκια της πλάκας, συμμετοχή (με το αζημίωτο) σε ευρωπρογράμματα και τα συναφή
- Όλοι αυτοί νιώσαμε ανακούφιση με την απόσυρση του τερατουργήματος της κ. Ρεπούση και των λοιπών «δημοκρατικών δυνάμεων» που τη στηρίζουν.
- Εξακολουθούμε να τσαντιζόμαστε με το «συνωτισμό» των υποστηρικτών της από τους πυλώνες του συστήματος.
- Συγκροτήματα Τύπου και περίεργα ιδρύματα.
- Διασκεδάζουμε με την απύθμενη βλακεία κάποιων που για προσωπικούς(;) λόγους χρησιμοποιούν ορολογίες αντίστοιχες των πασόκων μονομάχων.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Συνδροματικοί «αριστεροί» λοιπόν!
- Ποιοι ακριβώς;
- Οι Δεσποτόπουλος, Μπιτσάκης, Λουγγής, Μαργαρίτης, Ζουράρης, Δάλκος, Μόσχου, Γεωργουσόπουλος, Κόκκινος, Γκίβαλος
- Ως προς τη ψυχιατρική διάγνωση θα τους απαντήσουμε με το φαινόμενο της «προβολής».
- Ας ανοίξουν ένα ψυχιατρικό λεξικό να διαβάσουν λεπτομέρειες.
- Ή, ας απευθυνθούν στον Κλεάνθη Γρίβα να τους εξηγήσει.
- Αλλά το αριστεροί εντός εισαγωγικών με τι ανάστημα τολμούν και το διατυπώνουν;
- Από πού αντλούν αυτή τη συμπεριφορά.
- Σταματούμε εδώ γιατί θα πούμε βαριές κουβέντες.
- Ίσως οι ζέστες που εξακολουθούν να μας ταλαιπωρούν έχουν παίξει το ρόλο τους.
- Γιατί διαφορετικά έχουμε να πούμε πολλά, αν θέλουμε να ακολουθήσουμε αυτήν την οδό.
- Οι rasokies (ο προηγούμενος τίτλος της στήλης) δεν περνούν.
- Συνεννοηθήκαμε;
- Καλό δεκαπενθήμερο στους απανταχού αριστερούς με ή χωρίς εισαγωγικά συνδροματικούς και συνδρομητικούς.

N. Μολ.

Η ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

Αδιαμφισβήτητη η πιο σημαντική εξαγγελία του πρωθυπουργού μέχρι τώρα ήταν η αλλαγή του εκλογικού νόμου. Δεν αποκλείεται ο νέος νόμος να είναι έτοιμος μέχρι το 2008 και οι νέες πρόωρες εκλογές να διεξαχθούν εντός 18 μηνών από τις τελευταίες. Στην περίπτωση αυτή, απειλεί το Μαξίμου, οι εκλογές θα διεξαχθούν με λίστα, πράγμα που σημαίνει ότι ο Καραμανλής θα διαθέτει στην επόμενη Βουλή μια πλήρως ελεγχόμενη ομάδα. Δύσκολο όμως να κάνει τις εκλογές με λίστα, επειδή σε ένα κόμμα όπως η ΝΔ το τρέξιμο των βουλευτών είναι εκείνο που φέρνει τη νίκη. Κι αν δεν είσαι στη λίστα δεν τρέχεις. Όπως φαίνεται ο νέος εκλογικός νόμος θα ακολουθεί το γερμανικό εκλογικό μοντέλο. Στο παρελθόν, ο Κ. Μητσοτάκης, η Ντόρα Μπακογιάννη, ο Γ. Σουφλιάς και ο Άρης Σπηλιωτόπουλος είχαν ταχθεί δημοσίως υπέρ του μοντέλου αυτού. Σήμερα όλοι αυτοί μάλλον συμφωνούν με την αλλαγή του εκλογικού νόμου, αλλά υπάρχουν διαφωνίες για την αύξηση του λεγόμενου «πλαφόν αυτοδυναμίας». Άλλοι λένε να είναι πέντε έδρες και άλλοι δέκα. Διαφωνίες υπάρχουν και για τον ακριβή αριθμό εδρών που θα προτείνεται να λαμβά-

νει το πρώτο κόμμα εάν το ποσοστό του έχει προκύψει από προεκλογικό συνασπισμό κομμάτων. Ορισμένοι προτείνουν σε αυτή την περίπτωση να ισχύει ό,τι ισχύει με τον υφιστάμενο εκλογικό νόμο. Να πριμοδοτείται, δηλαδή, το πρώτο κόμμα με 40 έδρες. Άλλοι θεωρούν ότι θα πρέπει να υπάρξει μείωση των εδρών κατά το ήμισυ. Σε κάθε περίπτωση το θέμα αυτό θα προκαλέσει αντιδράσεις, επειδή δεν αφορά μόνο μια προεκλογική συνεργασία της ΝΔ με το ΛΑΟΣ, που απορρίπτουν μετά βδελυγμίας ορισμένοι κυβερνητικοί, αλλά και του ΠΑΣΟΚ με το ΣΥΡΙΖΑ. Άμεση σχέση με το νέο εκλογικό νόμο έχουν και οι προαναγγελθείσες σαρωτικές αλλαγές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση με την επικείμενη διοικητική μεταρρύθμιση «Καποδίστριας 2», που προωθεί το υπουργείο Εσωτερικών. Αυτό επειδή η διοικητική αναδιάρθρωση μπορεί να συνδυασθεί με την αλλαγή των εκλογικών περιφερειών, την οποία δεν επιβεβαιώνει προς το παρόν η κυβέρνηση. Στόχος της διοικητικής μεταρρύθμισης είναι οι δήμοι να μειωθούν από 1.034 σε 400, οι νομαρχίες από 52 σε 16 και οι περιφέρειες από 13 σε 6.

Π.Π.

ΑΡΕΣ ΜΑΡΕΣ ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΕΣ

Οτι λένε θέλουν τα επικοινωνιακά επιτελεία της κυβέρνησης για να περάσουν την αλλαγή του εκλογικού νόμου. Έτσι, «κορυφαίος υπουργός» δήλωσε ότι αν αλλάξει ο εκλογικός νόμος και γίνουν πρόωρες εκλογές, «με αυτό τον τρόπο θα κάψουμε τον ισχύοντα εκλογικό νόμο και μπορούμε αμέσως μετά, και ενδεχομένως με αφορμή την εκλογή Προέδρου το 2010, να προχωρήσουμε σε εκλογές με τον νέο νόμο και να αποκτήσουμε μια άνετη πλειοψηφία που θα μας δώσει τη δυνατότητα να κάνουμε τις ρήξεις και τις τομές που έχουμε ήδη προαναγγείλει». Δεν μας τα λέει καλά όμως. Θα περιμένουμε δηλαδή μέχρι το 2010 για να κάνουν τις μεταρρυθμίσεις; Μα γι' αυτό δεν ζήτησαν από τον ελληνικό λαό να τους ψηφίσει πριν από ένα μήνα; Άσε που μέχρι το 2010 μεσολαβεί και άλλη εκλογική δοκιμασία, με

αφορμή τις Ευρωεκλογές του 2009. Μάλλον τα κάνουν όλα αυτά για να βαρεθούμε τις κάλπες και να μην ψηφίζουμε καν. Τους αρκούν τα κομματικά ποιμνιοστάσια.

Π.Π.

ΝΟΝΟΣ

Ο Γιώργος προηγείται στα γκάλοπ! Έρθε η ώρα να κερδίσει τις πρώτες του εκλογές. Λέτε; Πρώτη φορά νονός;

ΕΞΠΕΡ

Μου φαίνεται κάπως παράδοξο βέβαια. Διότι ο Γιώργος είναι ειδικευμένος στο να χάνει. Ο κάθε άνθρωπος εξάλλου έχει την κλίση του. Έτσι και ο Γιώργος. Ξέρει τον τρόπο να χάνει εκλογές. Είναι εξπέρ. Τώρα πώς γίνεται και πάει για νίκη; Μήπως τον πειράζουν, ώστε να του 'ρθει ξαφνικό; Μήπως το κάνουν για να γελάσουμε; Διότι δεν μπορώ να το πιστέψω.

ΚΑΒΑΛΟ

Το πρώτο σοκ το έπαθα μόλις τον άκουσα να λέει ότι είναι αριστερός! Μήπως εννοεί στον καβάλο; Δεν είμαι σίγουρος, διότι ποτέ δεν είναι κανείς σίγουρος για τα λεγόμενα του Γιώργου.

ΡΙΖΕΣ

Το δεύτερο σοκ το έπαθα μόλις τον άκουσα να λέει ότι θα επιστρέψει στις ρίζες του ΠΑΣΟΚ! Τις ξέρει τις ρίζες; Τις έχει δει; Διότι τότε ήταν παιδί και σπούδαζε. Για να επιστρέψεις στις ρίζες του ΠΑΣΟΚ απαιτούνται ορισμένες κινήσεις. Πρώτον να ακούς Ηλία Ανδριόπουλο. Δεύτερον να έχεις ερωμένες. Και τρίτον να κερδίζεις εκλογές. Και στα τρία ο Γιώργος βρίσκει τοίχο.

ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

Ας υποθέσουμε ότι εκλέγεται ο Γιώργος. Δεν θέλω να τρομάξω τους φίλους του ΠΑΣΟΚ, αλλά είναι πολύ πιθανό το ενδεχόμενο να χάσουν τις επόμενες εκλογές. Πώς να το πω κομψά, ώστε να μην είμαι απόλυτος; Το ενδεχόμενο της ήττας θα συγκεντρώνει τις περισσότερες πιθανότητες. Οπότε τι θα κάνουν μετά; Θα φωνάξουν τον Πετσάλνικο;

ΕΝΤΟΛΕΣ

Θα μου πείτε, ξέρουν τι θα κάνουν. Θα βάλουν το Γιώργο να ζητήσει νέα εντολή από τους φίλους και τα μέλη. Έχω όμως να παρατηρήσω το εξής, εν σχέσει με αυτή την κίνηση. Ότι είναι άλλο να σε εκλέγουν οι φίλοι του ΠΑΣΟΚ και άλλο το σύνολο των ψηφοφόρων. Το ξέρει αυτό ο Γιώργος; Του το 'πε κανένας; Ή

τον έχουν αφήσει τον άνθρωπο να νομίζει πως είναι αρκετό να λαμβάνει συνεχώς νέες εντολές;

ΑΝΙΚΑΝΟΣ

Γιώργο μου, αγόρι μου, το ΠΑΣΟΚ δεν είναι πλειστέισον. Το φτιάξαμε ενόψει εθνικών εκλογών. Όστε να παίρνουμε περισσότερες ψήφους από την ΝΔ. Δεν το 'χουμε για να ρωτάμε τους πασόκους κάθε τρεις και λίγο ποιος είναι πιο ανίκανος μεταξύ Παπουτσή και Φλωρίδη.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Πρέπει δηλαδή κάποιος να εξηγήσει στο παιδί πως το ΠΑΣΟΚ είναι ένα κόμμα. Πως κάθε 4 χρόνια έχουμε εκλογές. Και πως, εάν ξέρουμε πάντα τον δεύτερο των εκλογών, τότε δεν υπάρχει λόγος να ψηφίζουμε.

ΣΗΜΙΤΗΣ

Κάνουν κριτική στον Βενιζέλο ότι πήγε με τον Σημίτη. Και με ποιον να πάει δηλαδή; Με τον Λιβάνη; Αυτός είναι κλεισμένος. Με τον Λαλιώτη; Αυτός δεν μιλάει. Με τον Χρυσοχοϊδη; Με τη Βάσω που δεν πλουτίζει; Με ποιον; Για πέστε μου. Με τον Τσοβόλα ή με τον Κακλαμάνη; Βλέπετε εσείς κανέναν; Και πήγε με τον Σημίτη ο άνθρωπος. Ήταν μια λογική σκέψη κατ' αρχάς.

ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ

Πλην όμως υπάρχει ένα ζήτημα εδώ. Ο Σημίτης δεν είναι ιδιαίτερα αγαπητός. Διότι οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ νομίζουν ότι είναι αριστεροί! Υπάρχει μεγάλο μπέρδεμα σας λέω. Όλοι στην Ελλάδα νομίζουν ότι είναι αριστεροί. Ακόμα και ο Καρατζαφέρης! Ο Ψωμιάδης και ο Γιώργος. Όλοι. Μα να μην υπάρχει ένας δεξιός σ' αυτή τη χώρα; Όλοι είμαστε πλέον αριστεροί. Στον καβάλο.

ΔΕΞΙΟΙ

Επομένως ο Βενιζέλος, πηγαίνοντας στον Σημίτη, φάνηκε ότι δεν είναι αριστερός! Και έτσι η βάση του ΠΑΣΟΚ θα τον καταψηφίσει ως δεξιό! Και θα ψηφίσει τον Γιώργο ως αριστερό! Εγώ τώρα τι να πω; Να το σχολιάσω;

ΛΥΣΗ

Δεν υπάρχει σωτηρία με αυτό το ΠΑΣΟΚ. Μόνον ο Καραμανλής μπορεί να τους γλιτώσει από τον Γιώργο. Πώς; Να σας πω: Μόλις βγει ο Γιώργος στις 11 του μηνός, ο Καραμανλής προκηρύσσει εκλογές. Χάνει ο Γιώργος; Χάνει φυσικά. Μετά ξαναγίνεται εκλογή προέδρου στο ΠΑΣΟΚ. Και ξαναβγαίνει ο Γιώργος φυσικά, αφού είναι και αριστερός. Τότε ο Καραμανλής ξανακάνει εκλογές. Και έτσι, πού θα πάει, από εκλογές σε εκλογές, θα κουραστεί ο Γιώργος και θα φύγει μόνος του.

ΠΕΜΠΤΗ 27.9.2007 – ΤΕΤΑΡΤΗ 10.10.2007

ΠΕΜΠΤΗ 27.9.2007

• Νέα κρίση στο ΠΑΣΟΚ. Αυτή τη φορά για το ποιοι θα εκλέξουν τον νέο πρόεδρο. Ντρέπονται φαίνεται να δείξουν το ένα εκατομμύριο φίλους και μέλη που υποτίθεται ότι ψήφισαν τον Γιωργάκη την προηγούμενη φορά!

• Με 158 ψήφους της Ν. Δ. και του ΛΑΟΣ εκλέγεται νέος πρόεδρος της Βουλής ο Δημήτρης Σιούφας. Αναζητούνται 4 ψήφοι!

• Βόμβα Αλογοσκούφη για το Ασφαλιστικό. Για όλους τους ασφαλισμένους μετά το 1993: σύνταξη για όλους από το ΙΚΑ και στα 65 χρόνια.

• Σφαγή διαδηλωτών από τη χούντα της Μιανμάρ. ΗΠΑ και Ευρωπαϊκή Ένωση καλούν τους στρατιωτικούς να διαπραγματευτούν με την αντιπολίτευση.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 28.9.2007

• Τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησής του αναγγιγνώσκει ο πρωθυπουργός. Δεν διαφέρουν ούτε σε ένα κόμμα, από αυτές του 2004. Μην κουράζεται ο άνθρωπος. Του χάλασαν που του χάλασαν την ησυχία οι εκλογές.

• «Μυστικός δείπνος» και πάλι από στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Πάγκαλος, Διαμαντοπούλου, Χρυσοχοϊδης, Παπανδρέου και Ευθυμίου συνέφαγαν στο σπίτι του πρώτου. Προσκεκλημένος ήταν και ο Κ. Σκανδαλίδης ο οποίος δεν ενεφανίσθη και, προλαβαίνοντας

τους άλλους μνηστήρες, έθεσε υποψηφιότητα. Φαίνεται ότι θα πέσει «πολύ ξύλο» στο Κίνημα!

ΣΑΒΒΑΤΟ 29.9.2007

• Συνεχίζονται οι προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης με εκθέσεις ιδεών από την πλευρά των υπουργών. Στο ΠΑΣΟΚ ανταγωνίζονται μεταξύ τους, το ΚΚΕ στον «σοσιαλιστικό του παράδει-

Μήπως μας δουλεύουν χοντρά και οι δύο μεγαλοαρχηγοί;

σο» και μόνο οι του ΣΥΡΙΖΑ κάτι προσπαθούν να ψελίσουν. Αμ δεν πέφτει έτσι, παιδιά, η Δεξιά!

ΚΥΡΙΑΚΗ 30.9.2007

• Το ΛΑΟΣ με τις πρώτες ομιλίες του στη Βουλή, κατά τη διάρκεια της συζήτησης για τις προγραμματικές δηλώσεις, πετάει τη μάσκα και δείχνει τα εθνικοσοσιαλιστικά του πιστεύω.

• Η κυβέρνηση παίρνει ψήφο εμπιστοσύνης από τη Βουλή, με 150 + 2 μητσοτακικούς ψήφους. Η συνέχεια αναμένεται ενδιαφέρουσα, από όλες τις πλευρές.

ΔΕΥΤΕΡΑ 1.10.2007

• Τις κρυμμένες διαθέσεις, λόγω εκλογών, δείχνει το προσχέδιο του προϋπολογισμού που καταθέτει σήμερα στη Βουλή ο υπουργός Οικονομίας. Ζητάει επιπλέον 6 δις ευρώ τα οποία βέβαια θα τα πάρουν από τον κοσμάκη μέσω του πετρελαίου και των φόρων στα ακίνητα!

• Μανιφέστο κατά Γιώργου και πλατφόρμα 20 θέσεων για το νέο ΠΑΣΟΚ δίνει στη δημοσιότητα ο Ευάγγελος Βενιζέλος. Τα ίδια και τα ίδια γραμμένα με άλλα λόγια.

• Δραματική η μείωση των αποθεμάτων του νερού στους ταμιευτήρες της χώρας.

ΤΡΙΤΗ 2.10.2007

• Στην επιφάνεια βγάζει η κυβέρνηση και τον νέο εκλογικό νόμο ο οποίος προβλέπει

ΤΕΤΑΡΤΗ 3.10.2007

• Το παραμύθι τελείωσε. Ο κ. Σουφλιάς απορρίπτει την πρόταση της Κομισιόν για να χρηματοδοτήσει κατά 85% τη δημιουργία πάρκου στο Ελληνικό, με την προϋπόθεση να μην χτιστεί ούτε ένα στρέμμα και επιμένει στα σχέδια οικοδόμησης. Γιατί τι περιμένετε; Εδώ κτίζει παράνομη βίλα, όπως αποκάλυψε και ο ΣΚΑΪ, στο Ελληνικό θα κολλήσει;

ΠΕΜΠΤΗ 4.10.2007

• Όρους για να μετέχει στο διάλογο για το Ασφαλιστικό θέτει η ΓΣΕΕ. Πάλι καλά γιατί άλλοι, αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους σε αυτόν, χωρίς ουσιαστικό λόγο. Εκτός αν δεν έχουν τι να προτείνουν και καλύπτονται από την αποχή. Αφήστε που το θεωρούν και υπερεπαναστατικό. Τρομάρα μας!

• Η οικογένεια του Γιωργάκη παίρνει τη σκυτάλη των αντιπαραθέσεων με το στρατόπεδο Βενιζέλου. Ο αδελφός Νίκος υποστηρίζει ότι ο Σημίτης το 2004 παρέδωσε καράβι που βούλιαζε. Έλα, και γιατί το πήρε ο Γιωργάκης, για να το κάνει υποβρύχιο;

• Αρχίζει το Πολιτικό Συμβούλιο του Κινήματος, σε συνθήκες εμφυλίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5.10.2007

• Στη δημοσιότητα οι προτάσεις Αναλυτή για το Ασφαλιστικό, με θέσεις που έχουν υποστηριχτεί και υποστηριχτεί χιλιάδες φορές.

• Η Μάριον Τζόουνς παραδέχεται ότι είχε πάρει αναβολικά στην Ολυμπιάδα του Σίδνεϊ όπου κέρδισε πέντε μετάλλια. Το χρυσό των 100 μέτρων πρέπει τώρα να δοθεί στη Θάνου, που ήταν δεύτερη. Ελπίζουμε να μην κάνει το λάθος η Παγκόσμια Ομοσπονδία, γιατί είναι πολύ νωπή ακόμα η ξεφτίλα της Αθήνας με τους θανοκεντέρηδες!

ΣΑΒΒΑΤΟ 6.10.2007

• Σικέ είναι η μονομαχία στον πράσινο ήλιο. Το παραμύθι της ενότητας παίζουν οι του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ. Κακή παράσταση μην πάτε να τη δείτε!

ΚΥΡΙΑΚΗ 7.10.2007

• Κάκιστη και η δεύτερη μέρα. Θέλουμε τα λεφτά μας πίσω.

ΔΕΥΤΕΡΑ 8.10.2007

• Στο χειρουργείο ο αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος αλλά, λόγω της προχωρημένης κατάστασης της αρρώστιας του, δεν μπόρεσε να γίνει η μεταμόσχευση που είχε προγραμματιστεί. Στο μεταξύ βέβαια άρχισε ο πόλεμος των μαύρων κορακιών για την κατάληψη της θέσης του αρχιεπισκοπικού θρόνου. Αν αυτοί είναι οι ηγέτες του Χριστιανισμού τότε...

• Αρχίζει και επίσημα η προεκλογική περίοδος στο ΠΑΣΟΚ με βαριές κουβέντες μεταξύ αυτών που θέλουν να ηγηθούν του Κινήματος!

ΤΡΙΤΗ 9.10.2007

• Οι γκάφες συνεχίζονται και μετά τις εκλογές. Το τι γέλιο έχει πέσει στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες με την απόρριψη της αύξησης κατά 25% του ΑΕΠ που πρότειναν τα τσακάλια του ελληνικού υπουργείου Οικονομίας προεξάρχοντος του κ. Αλογοσκούφη, δεν λέγεται. Το δραματικό είναι ότι στην Ελλάδα το θεωρούν τεχνικό θέμα.

ΤΕΤΑΡΤΗ 10.10.2007

• Ο ένας μετά τον άλλο τα σημικά όργανα οικονομικής πολιτικής δείχνουν τα πιστεύω τους. Ο κ. Γκαργκάνας ζητάει άμεσα σκληρά μέτρα για το Ασφαλιστικό και, δείχνοντας ανώτερος, προτείνει αυξήσεις στα όρια του πληθωρισμού.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Ο Δ' Ο ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΣ

Πότε θα προσγειωθεί η νικήτρια ανανεωτική Αριστερά;

Το μεγάλο στοίχημα που είχε βάλει η ανανεωτική Αριστερά το πέτυχε. Ο ΣΥΡΙΖΑ κατάφερε να ξεπεράσει το ψυχολογικό όριο του 5% και να αναδειχθεί ουσιαστικά ο μεγάλος κερδισμένος των εκλογών.

Το στοίχημα αυτό βασίστηκε στη λογική της διαμαρτυρίας και του καταγγελτικού λόγου. Ένα ποσοστό των ψηφοφόρων, απογοητευμένοι από το δικομματισμό, έρριξαν την ψήφο τους στο συνασπισμό των κομμάτων της Αριστεράς που κατάφερε να τους εκφράσει καλύτερα τα τελευταία τριάντισι χρόνια.

Τα νέα δεδομένα που δημιουργήθηκαν, όχι μόνο στο χώρο της Αριστεράς, αλλά και στον σοσιαλιστικό ακόμα και σε αυτόν της Δεξιάς, προτάσσουν νέες επεξεργασίες για την ελληνική κοινωνία, από την ανανεωτική Αριστερά.

Την περασμένη εβδομάδα πραγματοποιήθηκε η σύνεδρίαση της Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής (ΚΠΕ) του Συνασπισμού μέσα σε πανηγυρικό κλίμα, στη διάρκεια της οποίας ο Αλ. Αλαβάνος ανήγγειλε Συνέδριο για τον Δεκέμβριο καθώς και ανανέωση των μελών της ΚΠΕ με ποσόστωση, ώστε τα μέλη της κατά 50% να είναι έως 35 ετών. Αναφέρθηκε ακόμα σε κατάργηση των τάσεων και στη δημιουργία ρευμάτων ιδεών καθώς και σε διάφορες άλλες «ωραίες» αλλαγές που σκέπτεται να προτείνει στο Συνέδριο.

Είναι γεγονός ότι τα στελέχη του Συνασπισμού, κυρίως του Αριστερού Ρεύματος που κέρδισε το στοίχημα του ΣΥΡΙΖΑ, ζουν αυτή την εποχή σε μία απόλυτη νιρβάνα. Το εντυπωσιακό εκλογικό αποτέλεσμα τούς έχει ανεβάσει τόσο ψηλά το ηθικό, παρέχοντας την αναγκαία ώθηση για να πετούν στα ουράνια.

Για να προσγειωθούμε λοιπόν στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Η ελληνική ανανεωτική Αριστερά κατάφερε να εξασφαλίσει ψήφους από όλους τους πολιτικούς χώρους. Όχι γιατί κατάφερε να ενστερνιστούν όλοι οι ψηφοφόροι της την ιδεολογία της. Αλλά γιατί ήταν ο χώρος ο οποίος έφερε τις ουσιαστικότερες αντιδράσεις στην νεοφιλελεύθερη λαίλαπα της Νέας Δημοκρατίας. Χωρίς προτάσεις, αλλά τουλάχιστον αντιστάθηκε.

Σήμερα όμως χρειάζεται ένα συνολικό σχέδιο αντιπολίτευσης και η παρουσίαση μιας εναλλακτικής πρότασης διακυβέρνησης στηριγμένη στα πραγματικά δεδομένα της οικονομίας και της κοινωνίας.

Αν κάνουμε ένα φλας μπακ στις αρχές της δεκαετίας του '80 και μελετήσουμε τις επεξεργασμένες προτάσεις για ένα πλήθος θεμάτων από το ΚΚΕσ., θα καταλάβουμε γιατί το ΠΑΣΟΚ στην πρώτη κυβερνητική θητεία ενστερνίστηκε και εφάρμοσε τις περισσότερες από αυτές. Και αναφερόμαστε σε ένα κόμμα της τάξης του 2% σε πολύ χειρότερες συνθήκες.

Δυστυχώς την ανάγκη αυτή δεν την έχουν καταλάβει τα περισσότερα από τα στελέχη της πλειοψηφίας του Συνασπισμού και κινούνται ακόμα με επικοινωνιακές λογικές. Σε μία κοινωνία στην οποία η πλειονότητα των νέων είναι απολίτικη και η σπουδάζουσα του Συνασπισμού κινείται σε ποσοστά γύρω από το 3% ποιος ο πραγματικός λόγος της δημιουργίας μιάς ΚΠΕ στην οποία το 50% θα αποτελείται από ηλικίες κάτω των 35 ετών;

Είναι γεγονός ότι πρέπει να σπάσουν τα στεγανά των κομματικών γραφείων και της γραφειοκρατίας που κατατρώει εδώ και πολλά χρόνια τα σωθικά του Συνασπισμού.

Όχι όμως να περάσουμε άκριτα στον αστερισμό του χαβαλέ και της ασημαντολογίας. Ο Συνασπισμός επειγόντως πρέπει να συμμαζευτεί. Οι πολίτες που τον ψήφισαν δεν ενδιαφέρονται για χαβαλέ και για λύσεις που παραπέμπουν στην άλλη ζωή.

Τα προβλήματα βιώνονται σε πραγματικό χρόνο. Δυστυχώς τα πρώτα δείγματα δεν είναι ενθαρρυντικά. Μπροστά στις προκλητικές προτάσεις Αναλυτή για το Ασφαλιστικό, ο Συνασπισμός δεν έχει να αντιπαρατάξει παρά μόνον της αποχή από τις συνομιλίες. Οι προτάσεις δεν παρουσιάζονται πουθενά. Είναι πιο ανύπαρκτες και από αυτές του ΚΚΕ που παραπέμπει στο «σοσιαλιστικό μας μέλλον». Γιατί; Δεν υπάρχουν στελέχη να επεξεργαστούν θέσεις ή δεν θέλουμε να γίνουμε ενοχλητικοί σε κάποιες μερίδες συμπολιτών μας; Μα δεν είπαμε ούτε καν το αυτονόητο. Το ΙΚΑ να έρθει στο επίπεδο των ευγενών Ταμείων και όχι το αντίθετο που επιδιώκει η κυβέρνηση.

Μια ευχάριστη έκπληξη είναι αλήθεια, το κείμενο συζήτησης της ΑΚΟΑ, των λίγων αλλά πραγματοποιών στελεχών. Το αντίστοιχο κείμενο του «μεγάλου» Συνασπισμού το κρατάνε στα συρτάρια;

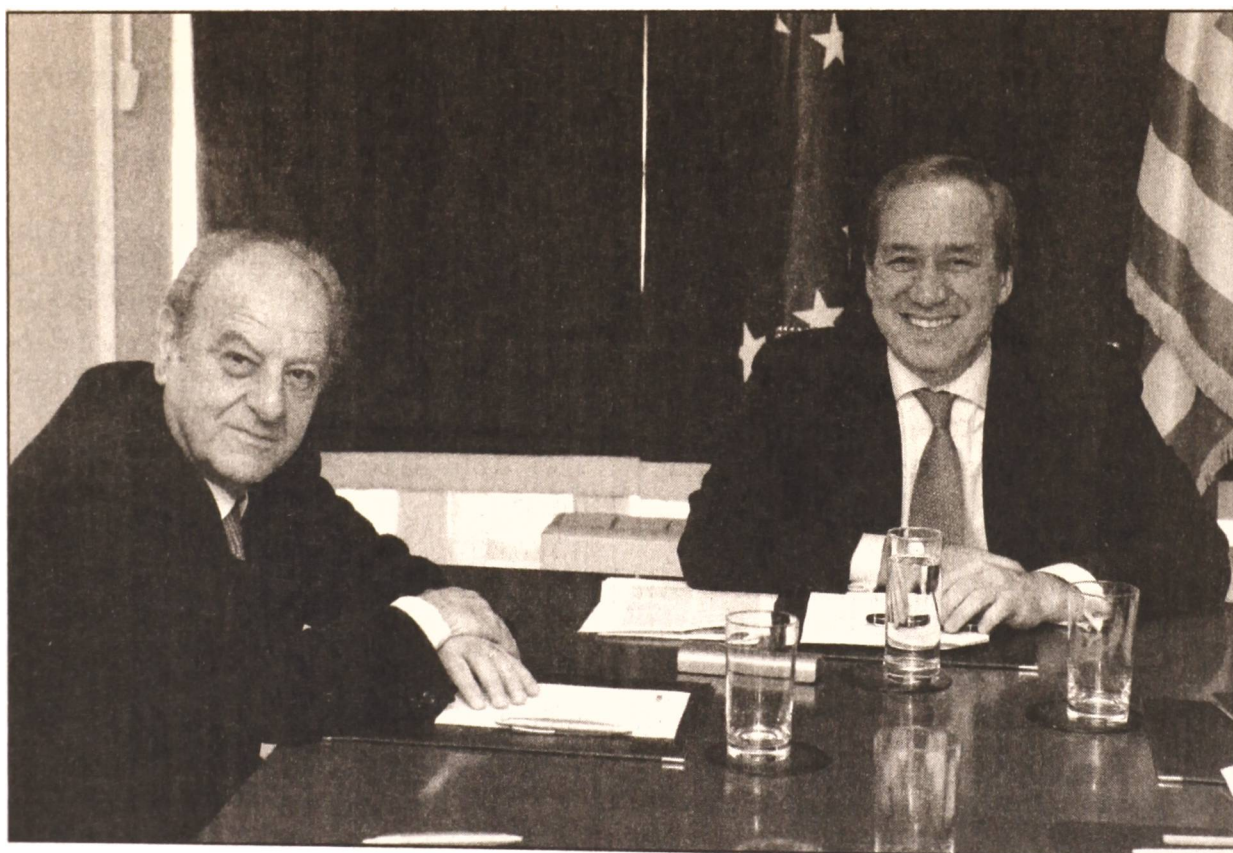
Ας ξυπνήσουν γρήγορα γιατί οι πολίτες βαρέθηκαν να περιμένουν τους κάθε λογής γραφειοκράτες.

T.M.

Ποιοι μοιράστηκαν τις μίζες από το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ;

του Βασίλη Ζήση

Θυμάστε πώς την πάτησε ο Ανδρέας με την «Αγορά του αιώνα»; Τότε που ο γνωστός φίλος του έσπευσε να προαναγγείλει με εκείνο το «τέλεξ» στους Γάλλους ότι θα πάρουν αυτοί τη συμφωνία για τα μαχητικά αεροσκάφη; Κάτι παρόμοιο κινδυνεύει να πάθει τώρα και η κυβέρνηση της ΝΔ. Επειδή η αλήθεια για τις τεράστιες προμήθειες που μοιράστηκαν με το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ έχει ήδη αποκαλυφθεί από ορισμένους εμπλεκόμενους, οι οποίοι τσακώθηκαν με τους άλλους για τη μοιρασιά και το ποιος έχει την ευθύνη.

Με τον Γ. Ζορμπά, χαμογελαστός και ανήξερος ο υπουργός Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφης...

Δεν θα επαναλάβουμε τις συνεχείς κυβερνητικές παλινωδίες στο θέμα Ζορμπά. Από τις παρεμβάσεις της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου μέχρι τις διαρροές περί αντικατάστασής του από «δικαστικό εν ενεργεία» και τις νομοθετικές τροποποιήσεις, η κυβερνη-

τική επικοινωνία τα κατάφερε μια χαρά. Όλοι έχουμε καταλάβει πλέον ότι στόχος είναι η συγκάλυψη της υπόθεσης. Αυτό που δεν έχει ακόμα αντιληφθεί η κυβέρνηση είναι ότι σύρεται πάλι σε μια μάχη οπισθοφυλακών. Έτσι, την ώρα που κυβερνητικά στελέχη εκτίθενται για να προστατέψουν

ορισμένους ενόχους, άλλοι τα έχουν ήδη ομολογήσει όλα για να γλιτώσουν. Οι έρευνες δεν προκλήθηκαν, όπως ισχυρίζονται διάφοροι κυβερνητικοί, από την «αλαζονεία» του Ζορμπά, ούτε επειδή ξύπνησε ένα πρωί και του ήρθε να «ρίξει» την κυβέρνηση –κάτι άλλωστε που παραλίγο να το καταφέρει μόνη της. Η αλήθεια άρχισε να αποκαλύπτεται όταν μερικοί από τους εμπλεκόμενους άρχισαν να τσακώνονται για τη μοιρασιά και να «καρφώνουν». Αλλά ας πάρουμε τα πράγμα από την αρχή.

ΔΗΛΩΣΑΝ... «ΝΟΜΙΜΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ»

Όλα άρχισαν όταν η ελβετική δικαιοσύνη «πάγωσε» κάποιους περιέργους τραπεζικούς λογαριασμούς, μέσω των οποίων υπήρχαν υποψίες ότι διακινείται βρώμικο χρήμα. Όταν λοιπόν βρήκαν τους δικαιούχους των λογαριασμών και τους κάλεσαν να δώσουν εξηγήσεις, αυτοί δήλωσαν εγγράφως ότι δεν πρόκειται για «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», αλλά για «νόμιμες προμήθειες» από την πώληση του ομολόγου του ΤΣΠΕΑΘ. Ναι, μα το Θεό.

ΟΙ ΥΠΟΓΕΙΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Έτσι άρχισαν όλα. Οι ύποπτες διακινήσεις χρήματος είχαν ως επίκεντρο μια άγνωστη μέχρι τότε εταιρεία ονόματι CROZANA INVESTMENTS LTD, η διερεύνηση των λογαριασμών της οποίας αποκάλυψε τα εξής:

Στις **10 Ιουλίου 2006**, την ίδια ημέρα δηλαδή που το ομόλογο καταλήγει στο ΤΣΠΕΑΘ, η North Asset Management του κ. Παπαμαρκάκη (γνωστού μας από το προηγούμενο αμαρτωλό ομόλογο του ΤΕΑΔΥ) στέλνει 6.500.000 στο λογαριασμό 8.401852.0071 στην

DRESDNER BANK που ανήκει στην CROZANA.

Στις 17/07/06, από τον προηγούμενο λογαριασμό της CROZANA φεύγουν 6.400.000 και πηγαίνουν στο λογαριασμό 8.007258.0071 της DRESDNER BANK που ανήκει σε πρόσωπο που έχει άμεση σχέση με την Τρωίλος που πούλησε το ομόλογο στο ΤΣΠΕΑΘ.

Στις 17/7/2006, από τον προηγούμενο λογαριασμό, φεύγουν 3.100.000 και πηγαίνουν στο λογαριασμό 8.007257.0071, πάλι της DRESDNER BANK. Ο λογαριασμός αυτός ανήκει σε πρώην στέλεχος της Γενικής Τράπεζας επί ΠΑΣΟΚ που διορίστηκε σε κρατική θέση και επί ΝΔ. Η μόνη σχέση του με το ομόλογο είναι η στενή φιλία του με στέλεχος του ΤΣΠΕΑΘ. Τα 3.100.000 μοιράστηκαν ως εξής:

Στο διάστημα 20/7 έως 2/8/2006, 1.887.000 συνολικά, πηγαίνουν στους λογαριασμούς:

GB58MIDL40051539087416 στην τράπεζα HSBC του Λονδίνου, GR8807100010000001015007130 στην MIDLAND BANK στον Πειραιά και 33006 στην BANK VONTOBEL της Γενεύης. Και οι τρεις αυτοί λογαριασμοί ανήκουν σε στέλεχος του ΤΣΠΕΑΘ την εποχή που αγοράστηκε το ομόλογο. Από τα υπόλοιπα, τα 1.840.000 ταξιδεύουν, στις 18/4/2006, σε μια εταιρεία-μαϊμού και τα άλλα φεύγουν σε βαλίτσες των 200.000.

ΕΝΑΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΚΑΛΟΥΣ

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η κίνηση του προαναφερθέντα λογαριασμού 8.007258.0071. Στο διάστημα 19/07/2006 έως 13/4/2007 διακινούνται μεγάλα ποσά, συνολικά πάνω από 4.000.000, που καταλήγουν σε διάφορους λογαριασμούς και off shore εταιρείες, που δεν τις ξέρει ούτε η μάνα τους.

Σύντομα, οι ελβετικές αρχές συνέδεσαν τις προηγούμενες ύποπτες διακινήσεις με την εταιρεία Τρωίλος. Την ίδια εποχή (2006) έρευνες για την ίδια εταιρεία έκανε και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Κύπρου. Η «Τρωίλος ΚΕΠΕΥ» συστήθηκε το Φεβρουάριο του 2005, είναι μέλος του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου και είχε άδεια διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών

στην Ελλάδα. Ως «κύριοι μέτοχοι της Τρωίλος» φέρονται στην Κύπρο οι κ. Δ. Παστελάκος και Ζωή Μπασπανέλου, η οποία είναι και γενική διευθύντρια.

Σύμφωνα με τον κυπριακό Τύπο «η έρευνα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς της Κύπρου διαπίστωσε ότι η Τρωίλος διενεργούσε συναλλαγές μεγάλης αξίας επί ομολόγων του Δημοσίου για λογαριασμό ασφαλιστικών ταμείων, με πολύ ψηλό ποσοστό προμήθειας». Έγινε επίσης λόγος «για μαύρο χρήμα και πιθανό θέμα φοροδιαφυγής». Τελικά, τον περασμένο Μάρτιο, η κυπριακή Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς «έκλεισε» την Τρωίλος και παράλληλα έστειλε όλο το φάκελο των ερευνών στην ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Στις 26/4/2007, εξάλλου, η ελβετική δικαιοσύνη απευθύνθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος, ζητώντας διευκρινίσεις για το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ (τιμές κ.λπ.) και τα εμπλεκόμενα φυσικά και νομικά πρόσωπα.

ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ ΧΑΜΠΑΡΙ;

Έξεραν δηλαδή από τότε, στο υπουργείο Οικονομικών τουλάχιστον, ότι κάτι έτρεχε με την Τρωίλος και το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ. Όσο για την υπόλοιπη κυβέρνηση, αυτή μάλλον κοιμόταν. Χαμπάρι δεν πήρε. Το Υπουργείο Οικονομικών όμως τι έκανε; Δεν ενημέρωσε ο πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ο κ. Αλ. Πιλάβιος, τον φίλο του τον κ. Αλογοσκούφη για την έρευνα στην Κύπρο και τα ερωτήματα της Ελβετίας; Είναι τυχαίο ότι από τότε ακριβώς αρχίζει η υπονόμηση του Ζορμπά;

Στο μεταξύ, οι έρευνες στην Ελβετία προχωρούσαν. Τα στοιχεία που είχε συγκεντρώσει η ελβετική δικαιοσύνη ήταν αρκετά για να δεσμεύσει τους λογαριασμούς της CROZANA, με την κατηγορία ότι γίνεται «ξέπλυμα χρήματος». Τότε άρχισαν οι νομικές αντιπαραθέσεις και συνέβη το εξής καταπληκτικό: Προκειμένου να «ξεπαγώσουν» τους λογαριασμούς, οι δικαιούχοι τους δήλωσαν, μέσω δικηγόρων τους, ότι δεν πρόκειται για «ξέπλυμα χρήματος», ούτε για «παράνομη μεσιτεία». Αλλά για είσπραξη... «νόμιμης προμήθειας» από τη μεσολάβηση της

CROZANA στο ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ, μέσω της North Asset Management.

ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΕΝΟΧΟΙ ΔΕΝ ΦΑΙΝΟΝΤΑΙ

Αλλά όπως όλοι γνωρίζουν πλέον, το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ σχεδιάστηκε από την Calyon (θυγατρική της Credit Agricole) με ανάδοχο την Εμπορική. Στη συνέχεια, τη διαχείρισή του ανέλαβε η Εμπορική Finance και αγοράστηκε από το ΤΣΠΕΑΘ, μέσω της Proton Bank και τη διαμεσολάβηση της Τρωίλος ΚΕΠΕΥ. Στην «επίσημη» δηλαδή διαδρομή του ομολόγου δεν υπάρχουν ούτε η CROZANA, ούτε η North Asset Management. Αυτές εμφανίζονται μόνο εκ των υστέρων, σε μυστικές συμφωνίες και σε υπόγειες διαδρομές που τις αποκάλυψαν για να ξεπαγώσουν τα λεφτάκια τους οι δικαιούχοι των λογαριασμών που δεσμεύτηκαν στην Ελβετία.

Δεν είναι φοβερό; Ακριβώς έτσι άρχισε να ξετυλίγεται η υπόθεση. Ομολόγησαν ανοικτά αυτό που στην Ελλάδα προσπαθεί να καλύψει πάση θυσία το Υπουργείο Οικονομικών. Να λοιπόν γιατί επιμένουμε ότι, όταν ορισμένοι επιχειρούν, με διάφορες μεθόδους, να υπονομεύσουν τον δυστυχή Ζορμπά, στην πραγματικότητα υπονομεύουν την κυβέρνηση. Όλα έχουν πλέον αποκαλυφθεί και κανείς δεν μπορεί να τα θάψει. Είχε λοιπόν δίκαιο εκείνος που έλεγε ότι οι κυβερνήσεις καταστρέφονται από τους συμβούλους τους. Οι προσπάθειες συγκάλυψης οδηγούν πάντα στην αυτό-ενοχοποίηση.

Ερευνώντας επί μήνες την υπόθεση των ομολόγων, έχουμε σχηματίσει πλέον μια συγκεκριμένη άποψη. Το «θέμα» δεν είναι πλέον οι επιτήδριοι που υπάρχουν πίσω από τους προαναφερθέντες λογαριασμούς, αλλά οι καλά κρυπτόμενοι, ακόμα, ανεγκέφαλοι... «εγκέφαλοι». Γι' αυτό και διστάζουμε ακόμα να αποκαλύψουμε ονόματα. Οι πραγματικοί ένοχοι δεν είναι αυτοί που φαίνονται. Τα 6.500.000 –και τα άλλα τα περισσότερα που περιμένουν να αποκαλυφθούν– είναι ένα πολύ μεγάλο ποσό για να το εισπράξουν μόνο όσοι εμφανίζονται μέχρι στιγμής. Αυτοί ήταν μόνο οι «μπροστινοί» και έχουν ήδη «καεί». «Είναι πολλά τα λεφτά, Άρη».

Ξεκίνησε η μάχη για την κατάκτηση του αρχιεπισκοπικού θρόνου

του Ρεπόρτερ

Ο Χριστόδουλος μόνος με τον Θεό και οι υπόλοιποι ιεράρχες ετοιμάζονται για τη μάχη της διαδοχής. Κι αν στο ΠΑΣΟΚ η υπόθεση μπορεί να είναι μάχη μεταξύ τριών (ή το σωστότερο μεταξύ Γιώργου και Βαγγέλη) στην ιεραρχία θα βγουν τα μαχαίρια από τα καλυμμαύκια. «Μαζεύτηκαν τα κοράκια και τα όρνεα» έλεγε θυμωμένος το 1998 ο μακαριστός Σεραφεΐμ όταν από το κρεβάτι του πόνου έβλεπε τους επίδοξους διαδόχους του να διαγκωνίζονται για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο. Μεταξύ αυτών και ο νυν αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος όπου η τύχη (ή μήπως ο Θεός που βλέπει τα πάντα;) τον έχει φέρει στη θέση του Σεραφεΐμ.

Από το καλοκαίρι στο Αρεταίειο είχαν στηθεί οι πρώτες ομάδες οι οποίες, κρυφά ή φανερά, έβλεπαν ότι ο αρχιεπίσκοπος «δεν τη βγάζει καθαρή» με την περιπέτεια της υγείας του και συζητούσαν τα περί διαδοχής του. Οι καλοκαιρινοί ψίθυροι έχουν γίνει πλέον κραυγές αμέσως μετά τις απογοητευτικές ανακοινώσεις από το Μαϊάμι. Η μεταμόσχευση δεν έγινε, ο κ. Χριστόδουλος έχει βαριάς μορφής καρκίνο και οι πολύ δυνατές χημειοθεραπείες, τουλάχιστον, θα τον κουράσουν. Στην Αθήνα ακούγονται τα πρώτα ονόματα που θα μπορούσαν να παίξουν το χοντρό παιχνίδι της διαδοχής, είτε ενώ ο Χριστόδουλος βρίσκεται εν ζωή, είτε όταν αποβιώσει. Τα μπλοκ είναι αρκετά και πλέον κάθε ιεράρχης μετράει τα κουκιά και τις συμμαχίες του. Μέσα σ' αυτό το άγριο ιερό παιχνίδι εμπλέκεται και η κυβέρνηση, αφού τόσο ο πρωθυπουργός όσο και κορυφαίοι υπουργοί θα ήθελαν να έχουν λόγο στην εκλογή νέου αρχιεπισκόπου, ενώ έχουν κι αυτοί τις δικές τους συμπάθειες. Σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής σενάρια που εξυφαίνονται πίσω από τις πόρτες της Μονής Πετράκη στο Κολωνάκι, οι διεκδικητές και τα φαβορί που έχουν ξεχωρίσει είναι οι εξής:

- **Ο μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Άνθιμος:** Άνθρωπος πανέξυπνος με ικανότητα στους ελιγμούς, είχε βάλει υποψηφιότητα και το 1998, αλλά τελικά στήριξε τον Χριστόδουλο. Διατηρεί ισχυρές πολιτικές φιλίες με όλους τους πολιτικούς του λεγόμενου εθνικιστικού χώρου και της λαϊκής Δεξιάς. Είναι γνωστές άλλωστε οι ακραίες θέσεις του για το Σκοπιανό, οι ευλογίες του πριν από τις εκλογές στον Κ. Καραμανλή, το παιχνίδι που κάνει με Καρατζαφέρηδες, Παπαθεμελήδες και λοιπούς εθνικιστές. Διαθέτει επιρροή στην Ιεραρχία, συσπειρώνει κόσμο στη Βόρεια Ελλάδα εμφανίζοντας χάρτες από άμβωνος και μιλώντας για αλυτρωτισμό. Θα παίξει γερά στη διαδοχή καθώς στήριξε τον Αρχιεπίσκοπο σε δύσκολες στιγμές.

- **Ο μητροπολίτης Μεσογαίας Νικόλαος:** Με σπουδές στην αστροφυσική και θητεία στη ΝΑΣΑ, θεωρείται κληρικός νέας γενιάς με ανοικτό μυαλό, χωρίς να έχει σημαδευτεί από «βυζαντινισμούς» και διαπλοκές και χωρίς να έχει εμπλακεί σε σκάνδαλα. Θεωρείται αουτσάιντερ και θα παίξει γερά μόνο αν οι ιεράρχες αποφασίσουν να κάνουν στροφή και να ξεφύγουν από τη «Χρυσοπηγή», τις άλλες παραεκκλησιαστικές οργανώσεις και τον κύκλο

του Χριστόδουλου. Έχει ένα ακόμη πλεονέκτημα: Είναι προσωπικός φίλος με τον ισχυρό υπουργό Επικρατείας, Θεόδωρο Ρουσόπουλο, κάτι που ενδεχομένως παίξει ρόλο στην κρίσιμη στιγμή.

- **Ο μητροπολίτης Θηβών Ιερώνυμος:** Αντίπαλος του Χριστόδουλου το 1998, με πολύ κακές σχέσεις μεταξύ τους τα πρώτα χρόνια, αλλά με προσπάθειες να έλθουν πιο κοντά τελευταία. Έχει χαρακτηρίσει ντροπή τα σενάρια διαδοχής θέλοντας προφανώς να μην καεί. Διαθέτει ισχυρό λόγο στην Ιεραρχία, στηρίζεται από 12 ιεράρχες, μεταξύ των οποίων και ο απόλυτος εχθρός του Χριστόδουλου, ο μητροπολίτης Ζακύνθου Χρυσόστομος ο οποίος άνοιξε την Τρίτη τη συζήτηση για τη διαδοχή. Ο κ. Ιερώνυμος ίσως να μην θέσει υποψηφιότητα, αλλά ο λόγος του μετράει πολύ και θα έχει καθοριστικό ρόλο.

- **Ο μητροπολίτης Σπάρτης Ευσάθιος:** Ανήκει στην γενιά των 60ρηδων, γεννημένος το 1940, θα μπορούσε να συγκεντρώσει πολλές αντίρροπες δυνάμεις στην Εκκλησία. Στενός συνεργάτης του αρχιεπισκόπου και πρόεδρος της επιτροπής για τα οικονομικά της Εκκλησίας (τα μεγάλα φιλέτα). Πολέμιος του Οικουμενικού Πατριάρχη, με φιλίες στον κύκλο της Χρυσοπηγής και με στενή φιλία με βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας στην Πελοπόννησο.

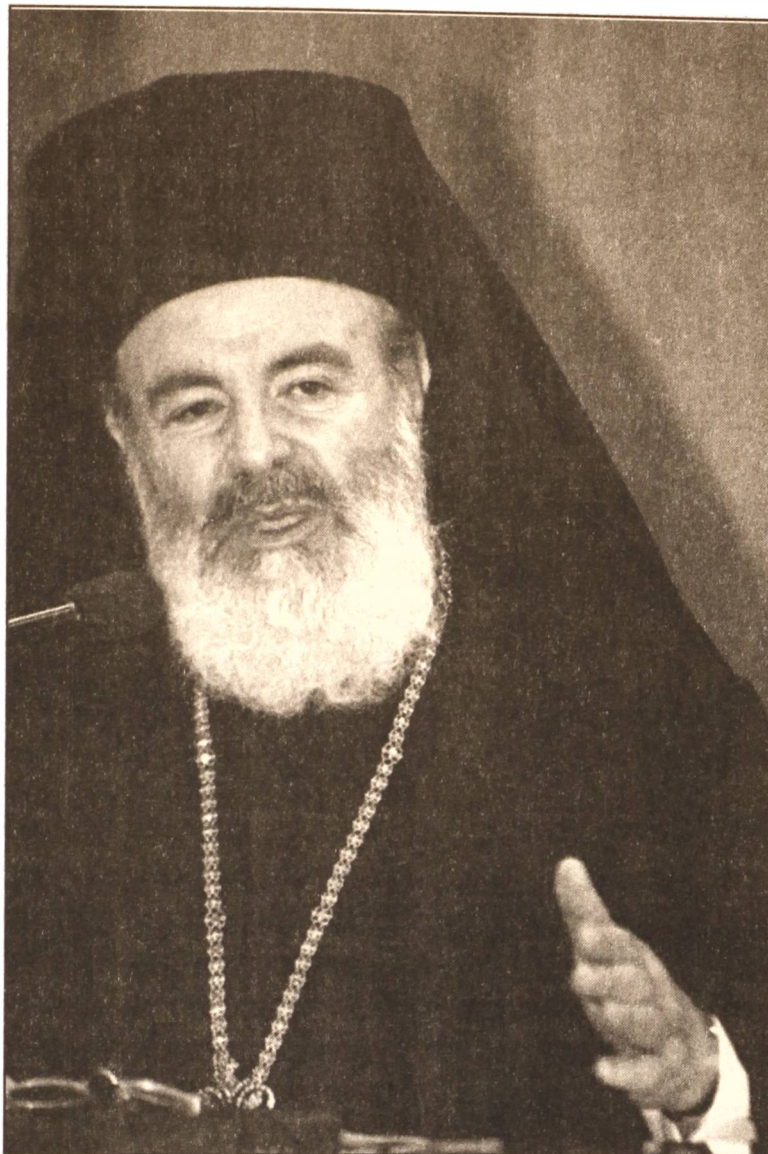
- **Οι μητροπολίτες Σύρου Δωρόθεος και Ξάνθης Παντελεήμων:** Ο μεν πρώτος αποτελεί ένα από τα πρόσωπα που θα μπορούσαν να πάρουν την «ευλογία» του Χριστόδουλου. Είναι μόλις 54 ετών, έχει ισχυρές πλάτες στην ιεραρχία. Καθοριστικό ρόλο παίζει η

στενή φιλία του με τον πρωτοσύγκελο της Αρχιεπισκοπής, Θωμά Συνοδινό.

Ο δεύτερος έχει ερείσματα στην ιεραρχία, αλλά και πολιτικούς φίλους στη Θράκη, ενώ διατηρεί καλές σχέσεις με την μουσουλμανική κοινότητα.

• Πολύ σημαντική θεωρείται η παρουσία του **μητροπολίτη Δημητριάδος Ιγνατίου**, 51 ετών και μέλος της ομάδας της Χρυσοπηγής. Γνωστός από τις τηλεοπτικές του εμφανίσεις στην NET («Αρχονταρίκι»), έχει τη στήριξη του Αρχιεπισκόπου, αλλά και των Χρυσοπηγών, όπως του Καλαβρύτων Αμβρόσιου και Σάμου Ευσέβιου. Έχει καταφέρει να διατηρεί χαμηλούς τόνους, αλλά παρασκηνιακά στήνει τον δικό του μηχανισμό βοηθούμενος και από τις σχέσεις του με κυβερνητικά στελέχη, αλλά και με την τηλεόραση. Αρνητικό είναι το γεγονός ότι προέρχεται από την μητρόπολη από την οποία προήλθε και ο νυν αρχιεπίσκοπος και μάλλον σειρά έχει κάποια άλλη περιοχή της Ελλάδας.

• Τα ονόματα που βγαίνουν στο φως είναι αρκετά και θα μπορούσαν να μπουν γερά στο παιχνίδι της διαδοχής. Για παράδειγμα, ο **Πειραιώς Σερα-**

φείμ, 51 ετών, έχει αναπτύξει ισχυρές πολιτικές παρέες, ενώ ήταν και συμμαθητής του Κ. Καραμανλή. Επίσης, και ο **Σταγών Σεραφείμ** θα μπορούσε να είναι η συντηρητική στρόφη της Εκκλη-

σίας, μιας και έχει εκλεγεί την περίοδο της Χούντας.

Η αυλή του Χριστόδουλου είναι αυτή που μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διαδοχή του. Η οδός Φιλοθέης θα είναι τις επόμενες εβδομάδες τόπος παρασκηνιακών ζυμώσεων. Για παράδειγμα, ισχυρή παρουσία είναι ο πρωτοσύγκελλος της αρχιεπισκοπής π. Θωμάς Συνοδινός. Διατηρεί θερμές τις επαφές με τα στελέχη της κυβέρνησης και των κομμάτων της αντιπολίτευσης –ακόμη και των αριστερών. Επίσης, ο π. Τιμόθεος Άνθης, εκπρόσωπος Τύπου του αρχιεπισκόπου, έχει τον τρόπο του, λένε στην Αρχιεπισκοπή. Με τη στάμπα του Μητσοτακικού ο Κωνσταντίνος Πυλαρινός, διευθυντής των Οικονομικών Υπηρεσιών της Εκκλησίας, διαχειρίζεται το παγκάρι της Εκκλησίας. Η σχέση του με τη Νέα Δημοκρατία είναι δεδηλωμένη και θα μπορούσε να επηρεάσει τις εξελίξεις. Τέλος, ο Δημήτρης Φουρλεμάδης, διευθυντής της ΜΚΟ «Αλληλεγγύη» διατηρεί άριστες σχέσεις

με στελέχη της κυβέρνησης, αλλά αποτελεί το «κόκκινο πανί» για ορισμένους ιεράρχες οι οποίοι υποστηρίζουν ότι κινείται αυτόνομα χωρίς να ενημερώνει την Ιεραρχία.

Καννιβαλισμός γύρω απο το δράμα του Χριστόδουλου

Αποσβολωμένη, σαστισμένη στην αρχή, αγανακτισμένη στη συνέχεια, σύμπασα η ελληνική κοινή γνώμη παρακολουθεί τις τελευταίες ημέρες το τελευταίο επίτευγμα των τηλεοπτικών καναλιών: το μαραθώνιο βλακείας και απάνθρωπης αναληψίας με θέμα το δράμα που περνά ο Αρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος. Μια παρέλαση, στην οποία δημοσιογράφοι, πολιτικοί, επιστήμονες και άλλοι, σχετικοί και άσχετοι, αναλύουν, εκφράζουν θέσεις και απόψεις, καταθέτουν μαρτυρίες και κάνουν ό,τι μπορούν για να προβληθούν ή έστω να εκφράσουν τη δική του καχυποψία ο καθένας, σπιλώνοντας αβασάνιστα ονόματα και υπολήψεις ανθρώπων που, ακόμα και αν μπορούσαν ή ήθελαν, δεν ήταν παρόντες για να αμυνθούν σ' αυτή την παράνομη πέρα για πέρα επίθεση.

Και το κακό είναι ότι οι πολίτες δεν μπορούν να απαλλαγούν από αυτό τον κυνικό ανταγωνισμό των καναλιών, στο όνομα τάχα της πληροφόρησης, διότι η παρέλαση γινόταν ταυτόχρονα σε όλα τα κανάλια – μηδέ της κρατικής τηλεόρασης εξαιρουμένης– και μάλιστα σε πολλές των περιπτώ-

σεων με τους ίδιους ανθρώπους, οι οποίοι έσπαζαν όλα τα ρεκόρ ταχύτητας για να εμφανισθούν σε όσο το δυνατό περισσότερα.

Και μπορεί ο καθένας να έχει οποιαδήποτε διαφορά με τον κ. Χριστόδουλο στο επίπεδο των θεσμικών αρμοδιοτήτων του και του τρόπου που τις εφαρμόζει. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται το καθαρά ανθρώπινο δράμα του ως μέσο προβολής διαφόρων αυτόκλητων τιμητών, γιατρών και εισαγγελέων των καναλιών, ή το ξεκαθάρισμα επαγγελματικών διαφορών κάποιων άλλων και βεβαίως το κυνήγι της τηλεθέασης των καναλιών.

Επιτέλους, ο κ. Χριστόδουλος, εκτός όλων των άλλων, έχει επίσης, όπως και κάθε ένας πολίτης αυτής της χώρας, το αναφαίρετο και νομικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του απορρήτου των σχέσεων με τους θεράποντες γιατρούς του. Ένα θέμα που επιτέλους θα πρέπει να απασχολήσει το περίφημο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης.

Τ.Κ.Δ

Προγραμματικές δηλώσεις μηδενικής ανάπτυξης

του Γιάννη Κουρταλιώτη

Η τοποθέτηση του Κώστα Καραμανλή επί των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησής του είχε όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά της πολιτείας του πρωθυπουργού τα σχεδόν 4 χρόνια που βρίσκεται σε αυτή τη θέση. Δηλαδή άφθονος βερμπαλισμός και πολλά μεγάλα λόγια χωρίς ουσία και χωρίς συγκεκριμένο και σαφή σχεδιασμό, πληθωρισμός ελιγμών και πολιτικαντισμού και απέραντη κενολογία από αυτή που υποτίθεται ότι ηχεί ευχάριστα στα αυτιά. Και πίσω από όλα αυτά, η περίφημη πλέον «κρυφή ατζέντα» της κυβέρνησης, για την οποία τόσα πολλά ακούγονται και τόσο πολλά λέγονται από τους διορισμένους κυβερνητικούς υπαλλήλους που παριστάνουν τους σοφούς –σαν την περίπτωση του Αναλυτή– αλλά ελάχιστα λέγονται ευθέως από την ίδια την κυβέρνηση.

Για να παραθέσει κανείς όλες τις κενές περιεχομένου κοινοτοπίες που συμπεριέλαβε ο πρωθυπουργός στο λόγο του, θα έπρεπε να αναπαραγάγει το μεγαλύτερο μέρος από την τεσσάρων χιλιάδων λέξεων ομιλία που εκφώνησε στη Βουλή. Από στερεότυπα του τύπου «πεμπουσία της πολιτικής μας είναι ο άνθρωπος» έως ταυτολογίες που δεν σημαίνουν τίποτα απολύτως. Όπως η αποστροφή «η στρατηγική που ακολουθούμε είναι δεδομένη. Αποκλείουμε άγονες αντιπαραθέσεις, πρακτικές οξύτητες, μεθοδεύσεις πόλωσης. Είμαστε σταθερά προσηλωμένοι στο τρίπτυχο διάλογος, συνεννόηση, σύνθεση. Διάλογος για την επίτευξη αποτελέσματος. Συνεννόηση για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Σύνθεση για την επίτευξη κοινών στόχων». Η πρωθυπουργική τοποθέτηση έμοιαζε με μια απέραντη αοριστολογία. Και πριν βιαστούμε να τη χαρακτηρίσουμε ως εξ

αυτού «ασήμαντη», ας παρατηρήσουμε ότι η αοριστολογία είναι ένα φαινόμενο ιδιαίτερα επικίνδυνο στην πολιτική και εξαιρετικά ανησυχητικό για τη δημοκρατία. Σε ό,τι αφορά μάλιστα την Ελλάδα, που είναι μια χώρα που βρίσκεται στην πρωτοπορία των ελαστικών σχέσεων εργασίας, της επισφάλειας, της εγκατάλειψης των πολιτικών για το περιβάλλον και των ανισοτήτων, η αοριστολογία δεν προμηνύει τίποτε το καλό για την κοινωνία συνολικά.

Η ΚΡΥΦΗ ΑΤΖΕΝΤΑ

Ωστόσο, από τις τοποθετήσεις του Καραμανλή και των υπουργών του έγιναν προφανείς οι προτεραιότητες της κυβερνητικής πολιτικής γύρω από τις οποίες κινείται άλλωστε και η κρυφή ατζέντα. Στην ομιλία Καραμανλή γίνεται λόγος για την «εξυγίανση των ΔΕΚΟ» και την ανάγκη «εξοικονόμησης πόρων» και μάλιστα αμέσως μετά την αναφορά του ότι επίκειται «επέκτα-

ση των Συμπράξεων του Δημόσιου με τον Ιδιωτικό Τομέα». Στην ουσία πρόκειται για ευθεία δήλωση ότι η κυβέρνηση θα επιχειρήσει να βάλει το ιδιωτικό Κεφάλαιο ακόμα πιο βαθιά στις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, προκειμένου αυτές να πάψουν να είναι αυτό που λέει το όνομά τους. Στο τέλος της περασμένης εβδομάδας μάλιστα εμφανίστηκαν στον Τύπο δηλώσεις του Χατζηδάκη που μιλούσαν για σχέδιο πώλησης ή κλεισίματος της Ολυμπιακής μέσα στην άνοιξη, ώστε το θέμα να έχει κλείσει πριν τις καλοκαιρινές διακοπές. Δηλαδή, η κυβέρνηση θέλει να μην εκμεταλλευτεί η ίδια την καλύτερη περίοδο για τις κρατικές αερογραμμές (είτε για να βοηθηθεί η εξυγίανση είτε, σε τελική ανάλυση, για να ανέβει η τιμή της), αλλά να την προσφέρει ως δώρο σε κάποιον ιδιώτη ή στις ανταγωνίστριες εταιρείες.

Άλλη προτεραιότητα που έθεσε η κυβέρνηση, τόσο μέσω των τοποθετήσεων Καραμανλή όσο και με την ομιλία Αλογοσκούφη, ήταν ο μηδενισμός του ελλείμματος και μάλιστα μέχρι το 2010. Το «κυνήγι των ελλειμμάτων» είναι βέβαια το αγαπημένο σπορ της Κομισιόν, που βασίζει σε αυτό σκληρές μονεταριστικές και βαθιά αντιαναπτυξιακές πολιτικές. Στην Ελλάδα, συγκεκριμένα, ένας τέτοιος στόχος σημαίνει ότι όλη η οικονομική πολιτική της χώρας υπάγεται σε μία άνευ πραγματικού αντικειμένου σταθεροποίηση και με εξαιρετικά αμφίβολα αποτελέσματα σε κάθε περίπτωση.

Η ΧΥΛΟΠΙΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΕΠ

Το ζήτημα γίνεται ακόμα πιο σοβαρό αν προσθέσουμε την ζεστή χυλόπιτα που έφαγε η κυβέρνηση στο ζήτημα

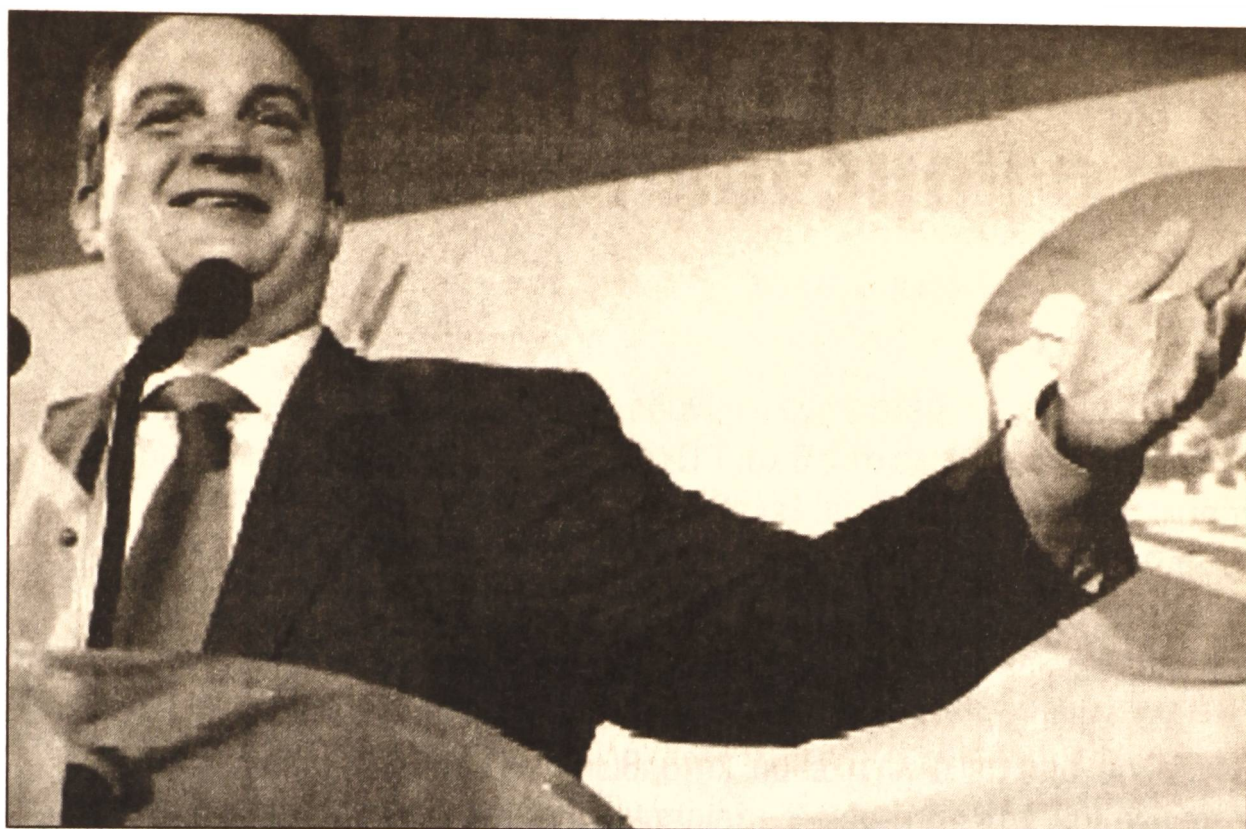
της αύξησης του ΑΕΠ κατά 25%. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποδέχθηκε μόλις 9% αύξηση του ΑΕΠ, κάτι που στην πράξη καθιστά το ενδεχόμενο να επιτευχθεί ο μηδενισμός του ελλείμματος σε λιγότερα από 2,5 χρόνια σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Στην πράξη, η αρνητική απάντηση της ΕΕ θα έπρεπε να οδηγήσει την κυβέρνηση σε άμεση αλλαγή στόχου. Αυτό όμως δεν συνέβη. Επομένως, η «εξοικονόμηση πόρων» στην οποία αναφέρεται η κυβέρνηση θα έρθει μέσα από την επιβάρυνση των λαϊκών στρωμάτων, μια ιδέα της οποίας μπορεί ο καθένας να πάρει μέσω του προσχέδιου του εφετινού προϋπολογισμού.

Χωρίς λοιπόν να ονομάζει τις πολιτικές της η κυβέρνηση, τις προσδιορίζει μέσω της στοχοθεσίας της. Η μείωση των κοινωνικών δαπανών, ιδιαίτερα εκείνων για την Υγεία και την Παιδεία και την Έρευνα, είναι η πρώτη συνέπεια και είναι μια εγκληματική πολιτική σε μία χώρα σαν την Ελλάδα όπου το επίπεδο των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών είναι χαμηλότατο. Προμηνύει επίσης μια –ήδη διακηρυγμένη– μονομερώς σκληρή φορολογική πολιτική. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι έμμεσοι φόροι, που μοιράζονται ισομερώς –δηλαδή εντελώς άδικα– σε υψηλά και χαμηλά εισοδήματα είναι αυξημένοι κατά 50% σε σχέση με την αύξηση του ΑΕΠ και 40% σε σχέση με τους άμεσους φόρους, που διανέμονται αναλογικά κατά εισόδημα.

Ταυτόχρονα, η μονεταριστική και έτσι κι αλλιώς ουτοπική στόχευση για μηδενισμό του ελλείμματος, σημαίνει και μηδενισμό των δημόσιων επενδύσεων που θα στόχευαν στην ενίσχυση της απασχόλησης, την ανάπτυξη και την ανακούφιση των λαϊκών στρωμάτων. Η θολή προεκλογική παροχολογία της κυβέρνησης, που απευθυνόταν έτσι κι αλλιώς σε μη παραγωγικά κοινωνικά στρώματα και δεν ακουμπούσαν ούτε κατ' ελάχιστο την αξία της εργασίας στην Ελλάδα, αποδεικνύεται μπαλόني από ήλιο, που ξεφουσκώνει χωρίς να σκάσει.

ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

Η κυβέρνηση διατήρησε με τις προγραμματικές της δηλώσεις την ασά-

φεια γύρω από τη μεταρρύθμιση - απορρύθμιση στο ασφαλιστικό σύστημα, μια ασάφεια που ήρθαν βέβαια να διαλύσουν ο Αναλυτής και ο Γκαργκάνας με τις προτάσεις τους. Ουσιαστικά όμως η ίδια η θέσπιση κινήτρων για παραμονή στη εργασία μετά τη συμπλήρωση του συντάξιμου χρόνου αποτελεί de facto επέκταση των χρόνων εργασίας. Κι αυτό γιατί δεν συνοδεύεται από μέτρα χτυπήματος της επισφάλειας στην εργασία των νέων, κάτι που σημαίνει ότι το μεγάλο ποσοστό ανασφάλιστων εργαζόμενων που μπαίνουν τώρα στην παραγωγή θα κατοχυρώσει κάποια ασφαλιστικά δικαιώματα πολύ αργά και άρα θα εξαναγκαστεί να συνεχίσει να δουλεύει για να εξασφαλίσει μια στοιχειωδώς αξιοπρεπή σύνταξη.

Επίσης, απερίγραπτα κενός ήταν ο κυβερνητικός λόγος σε σχέση με την ενίσχυση των πυρόπληκτων περιοχών. Ανάμεσα στα παχιά και συγκινητικά λόγια, ο πρωθυπουργός ξέχασε να αναφέρει ένα έστω συγκεκριμένο μέτρο που θα επιτρέψει στην οικονομία να λειτουργήσει ξανά στην κεντρική και τη δυτική Πελοπόννησο. Μαζί ξέχασε να αναφερθεί και σε μέτρα ανακούφισης των κατοίκων των περιοχών αυτών, θεωρώντας ενδεχομένως ότι τα 3 χιλιάδικα του Σεπτέμβρη τους έλυσαν το πρόβλημα. Με την επισήμανση βέβαια ότι ακόμα και τα όποια τέτοια μέτρα θα ήταν ανεπαρκή, εάν δεν συνο-

δεύονταν με ένα πλάνο παραγωγικής ανασυγκρότησης των περιοχών.

Ο ΝΟΜΟΣ

Τελευταία, αλλά όχι λιγότερο σημαντική αναφορά, η εξαγγελία του πρωθυπουργού ότι πρόκειται να αλλάξει τον εκλογικό νόμο επί το δυσαναλογικότερο. Εδώ προκύπτει, πρώτα από οτιδήποτε άλλο, ένα ηθικό πρόβλημα. Ο πρωθυπουργός που εξελέγη με το 41% των ψήφων και το 30% των εγγεγραμμένων, όχι απλά δεν είχε τη στοιχειώδη ευθιξία να αναγνωρίσει ότι απέναντί του έχει μια πολύ ευρεία πλειοψηφία με την οποία οφείλει να συνεννοείται πριν πάρει οποιαδήποτε απόφαση, αλλά εκδηλώνει την επιθυμία να φτιάξει ένα νόμο που να του επιτρέπει να κυβερνά με ακόμα μικρότερο ποσοστό.

Η αλλαγή του νόμου αυτού ωστόσο συνιστά και μια κατάφωρη δημοκρατική οπισθοχώρηση, στο βαθμό που βρίσκεται σε καταφανή αντίθεση με το πνεύμα της λαϊκής ψήφου που σε καμία περίπτωση δεν έδειξε να θεωρεί αναγκαίες τις ισχυρές κυβερνήσεις και αποδυνάμωσε τα κυβερνητικά κόμματα κατά 7 μονάδες. Κινδυνεύει δε να καταλήξει ανέκδοτο, γιατί εάν όπως όλα δείχνουν εφαρμοστεί στις μεθεπόμενες εκλογές, είναι πολύ πιθανό να βρει μπροστά του πολιτικούς συσχετισμούς που θα αποκλείουν την αυτοδυναμία ανεξαρτήτως νόμου.

Ο νικητής παίρνει λίγα και ο χαμένος τον... Σημίτη

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

του Χρ. Παπανίκου

Μετά και την πρώτη μετεκλογική σύνοδο του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ, που πραγματοποιήθηκε στις 6 και 7 Οκτώβρη στο ξενοδοχείο Intercontinental, κάποια πράγματα άρχισαν να ξεκαθαρίζουν στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Εάν νέες απρόοπτες ανατροπές δεν συμβούν, όλα δείχνουν ότι ο Γιώργος Παπανδρέου θα επανεκλεγεί στην προεδρία του κινήματος, είτε στις 11 Νοέμβρη—όπως είναι και το πιθανότερο— είτε μία εβδομάδα αργότερα, αν τυχόν χρειαστεί και δεύτερη ψηφοφορία. Ο βασικός του αντίπαλος Βαγγέλης Βενιζέλος, από την άλλη πλευρά, κατόρθωσε, με τις επαναλαμβανόμενες αστοχίες του, κάτι που έμοιαζε εξαιρετικά δύσκολο νωρίς το βράδυ της 16ης Σεπτεμβρη: όχι μόνο να ξοδέψει όσο προσωπικό κύρος και δυναμική διέθετε, μέσα σε λιγότερες από 20 ημέρες, αλλά και να προσδώσει στο ίδιο διάστημα μια ορισμένη νέα δυναμική στον πρόεδρο εκείνον του ΠΑΣΟΚ που το οδήγησε στη μεγαλύτερη εκλογική συντριβή της ιστορίας του και έδειχνε να έχει χάσει οποιαδήποτε συναίσθηση και πολιτικό έλεγχο της κατάστασης.

χρόνου αναφορικά με το στρατηγικό χαρακτήρα και τη σημασία της ήττας που υπέστη το ΠΑΣΟΚ στις 16 Σεπτεμβρη. Όλη η στρατηγική Βενιζέλου, κινήθηκε γύρω από την παραδοχή ότι το ΠΑΣΟΚ παραμένει η ηγεμονική πολιτική δύναμη στην ελληνική κοινωνία και το μόνο που του λείπει είναι ο ηγέτης που θα πείσει και για να τη μετασχηματίσει σε εκλογική πλειοψηφία. Πρόκειται για μια άκομψη αντιγραφή της στρατηγικής που ακολούθησε ο Σημίτης το 1996. Μόνο που τότε το ΠΑΣΟΚ αποτελούσε πράγματι ηγεμονική πολιτική δύναμη, κάτι που δεν συμβαίνει σήμερα.

ΥΠΑΝΑΧΩΡΗΣΗ

Η πρώτη απογοήτευση για τον Βενιζέλο ήρθε από αυτά ακριβώς τα «οργανωμένα συμφέροντα» που καταγγέλλθηκε ότι τον στήριζαν. Πράγματι, ένα μεγάλο μέρος του επιχειρηματικού χώρου, που στην κοινή συνείδηση έχει συνδεθεί με τη διαπλοκή, έσπευσε να στηρίξει εξ αρχής την υποψηφιότητα του. Μόνο που, αντίθετα με ό,τι συνέβη το 1996, όταν η υποστήριξη στον Σημίτη είχε στρατηγικό χαρακτήρα για τα ίδια επιχειρηματικά συμφέροντα και ακολουθήθηκε με επιμονή μέχρι τέλους, η υποστήριξη στον Βενιζέλο ήταν πολύ πιο χαλαρή και η υπαναχώρηση από αυτήν πολύ πιο εύκολη.

Τα ΜΜΕ δεν βρήκαν κανένα λόγο να διακινδυνεύσουν να πληρώσουν το διπλό κόστος που θα μπορούσε να συνεπάγεται, αφενός μια πιθανή ήττα του μεγάλου πολιτικάντη, αφετέρου η μεγάλη έκθεσή τους στην κοινή γνώμη, ως συγκροτημάτων που ανεβοκατεβάζουν ηγεσίες. Και όλα αυτά, τη στιγμή που το ΠΑΣΟΚ βιώνει μια τόσο ξεκάθαρη (σε όλους πλην του Βενιζέλου όπως αποδείχθηκε) κρίση ταυτότητας, ώστε η επαναφορά του στην εξουσία θα παρέμενε εξαιρετικά δύσκολη με οποιαδήποτε

Η συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου έβγαλε νικητή τον Γιώργο Παπανδρέου, όχι μόνο γιατί αυτός κέρδισε τα περισσότερα χειροκροτήματα ανάμεσα στους ομιλητές υποψηφίους, αλλά κυρίως γιατί απέδειξε ότι στο διάστημα αυτών των τριών εβδομάδων μπόρεσε με ευκολία να περάσει από τη θέση του απολογούμενου στη θέση του τιμητή, αναγκάζοντας ταυτόχρονα τον Βαγγέλη Βενιζέλο να διανύσει την ακριβώς αντίθετη πορεία. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό ότι την επομένη της συνεδρίασης διέρρεαν, από τους υποστηρικτές της υποψηφιότητας Παπανδρέου, πληροφορίες για «κεφάλια υπονομευτών που θα πέσουν» την επομένη της επανεκλογής του. Έτσι ώστε να δημιουργείται η εντύπωση ότι οι συσχετισμοί που δημιουργούνται οδήγησαν και την αμετροέπεια σε αλλαγή στρατοπέδου.

Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ

Είναι αρκετοί οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή την αλλαγή συσχετισμών, που έφερε τον απερχόμενο πρόεδρο να προηγείται σαφώς στα προγνωστικά

έναντι του κυριότερου δελφίνου του, ανατρέποντας μια διαφορά 43 μονάδων (!) που εμφανιζόταν στις πρώτες μετεκλογικές δημοσκοπήσεις. Οι περισσότεροι σχετίζονται με ξεκάθαρα λάθος εκτιμήσεις της πλευράς Βενιζέλου· αλλά δεν πρέπει να σταθούμε μόνο σε αυτό. Το πολιτικό επιτελείο που βρέθηκε εξ αρχής στο πλευρό του Γ. Παπανδρέου έδειξε σε αυτό το διάστημα και μεγαλύτερη πολιτικοποίηση και καλύτερη ανάγνωση της σημερινής, εξαιρετικά δύσκολης, για το ΠΑΣΟΚ κατάστασης.

Οι αστοχίες τις οποίες χρεώθηκε αρκετά νωρίς και από όλους σχεδόν ο Ευ. Βενιζέλος (επιλογή του χώρου του Ζαπείου για την ανακοίνωση της υποψηφιότητάς του και μάλιστα το ίδιο το βράδυ των εκλογών, αναφορά στον εαυτό του ως «μελλοντικού ηγέτη της παράταξης», προσπάθεια να δοθούν υπερβολικές διαστάσεις στο γραφικό συμβάν με τον καφέ στην Χαριλάου Τρικούπη κ.ά.) θα είχαν πιθανότατα περιορισμένη εμβέλεια εάν ο βουλευτής Θεσσαλονίκης δεν έδειχνε να βρίσκεται σε τέτοιο βαθμό εκτός τόπου και

ηγεσία και με οποιαδήποτε στήριξη.

Το δεύτερο στρατηγικό λάθος του Βενιζέλου υπήρξε η επιλογή του να διατηρήσει ανέπαφη την απέραντη θολούρα γύρω από τις πολιτικές θέσεις που πρεσβεύει. Την ώρα που ακόμα και ο σουλτάνος της πολιτικής ακαταληψίας Γιώργος Παπανδρέου κατόνησε (ή του υπέδειξαν) ότι είναι υποχρεωμένος να ψελλίσει κάτι τι το στοιχειωδώς συγκεκριμένο (έστω αποδοκιμάζοντας την πολιτεία Σημίτη), για να στείλει το μήνυμα ότι αντιλαμβάνεται τη συνολική κοινωνική αποδοκιμασία προς το ΠΑΣΟΚ, ο «χαρισματικός» δελφίνος του επιμένει να κινείται επί πολιτικών νεφελωμάτων και να ζητά να τον εκλέξουν πρόεδρο για να οδηγήσει το άγιο κόμμα στη νίκη. Όμως, τι είδους «χαρισματικός» είναι αυτός, που το πολιτικό του μυαλό δεν του κόβει ούτε καν για να καταλάβει ότι το ΠΑΣΟΚ έχει απολέσει την κοινωνική εμπιστοσύνη και, για να την ξανακερδίσει, πρέπει να προτείνει υποτυπωδώς κάποιο νέο σχέδιο;

Ο ΠΑΡΑΓΩΝ ΣΗΜΙΤΗΣ

Ο τρίτος παράγοντας που ανέστρεψε το κλίμα υπέρ του Παπανδρέου, ήταν η θέση Σημίτη. Η περίφημη συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, η οποία επιχειρήθηκε να παρουσιαστεί ως «αυτοκτονία» του Παπανδρέου, υπήρξε τελικά ο βατήρας της επέλασής του. Η επικοινωνιακή ταύτιση του Βενιζέλου με τον πρώην πρωθυπουργό τον χρέωσε εύλογα με όλα τα λαϊκά απωθημένα της περιόδου 1996–2004. Και δεν είναι και λίγα. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ από την άλλη, επιτιθέμενος στον Σημίτη και τη θητεία του, βρήκε το μήνα που θρέφει τους άλλους έντεκα. Όσοι τουλάχιστον προθυμοποιούνται να λησμονήσουν ότι ο Γιώργος Παπανδρέου υπήρξε αρχικά υπουργός Παιδείας και αργότερα –επί πολλά έτη– υπουργός Εξωτερικών στις κυβερνήσεις Σημίτη, ευχαρίστως βλέπουν τον πιο αντιπαθή στην κοινωνία πολιτικό που γνώρισε η μεταπολιτευτική Ελλάδα μετά το Μητσοτάκη να μετατρέπεται στο καθαρτικό δοχείο του ΠΑΣΟΚ.

Η ίδια η στάση Σημίτη, που δεν τόλμησε να παρουσιαστεί στο Εθνικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ και να αναμετρηθεί

Ο Γιώργος «ξέχασε» τώρα ότι είχε καλέσει ο ίδιος τον «καταλληλότερο» στο μπαλκόνι κατά την τελευταία προεκλογική του ομιλία και μάλιστα ανέφερε ότι επιφυλάσσει «θεσμικό ρόλο» στο ΠΑΣΟΚ για τον Κώστα Σημίτη.

με τις ευθύνες του και την κριτική που του ασκείται, βολεύει τα μάλα τον Παπανδρέου, μια που συνειρμικά παραπέμπει σε αυτό που ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κατηγορεί τον πρώην πρωθυπουργό ότι έκανε και το 2004. Είναι δε προφανές, ότι, για τον Γιώργο Παπαν-

Ο κίνδυνος για τον Παπανδρέου είναι να καταλάβει η βάση του ΠΑΣΟΚ πριν τις 11/11 ότι η όψιμη επίθεσή του στο Σημίτη είναι κενή πολιτικού περιεχομένου

δρέου, οι συνεχείς προσβολές προς τον Κώστα Σημίτη αποτελούν κύρια τακτική, με σκοπό να πιστωθεί ένα κομμάτι από τη λαϊκή αγανάκτηση που εκείνος είχε συσσωρεύσει γύρω από την πολιτική του. Και διόλου τυχαίο είναι ότι στο επιτελείο του Γ. Παπανδρέου πρωταγωνιστικό ρόλο έχουν πολιτικοί τέως σημιτικοί που εκ θέσεως βίωσαν, στο σύνολό της και στην ουσία της, αυτή την αγανάκτηση, ειδικά των εργαζομένων (Ρέππας, Πολυζωγόπουλος κ.ά.).

ΑΠΟΛΥΤΟ ΚΕΝΟ

Από τι κινδυνεύει μέχρι τις 11 Νοέμβρη ο Γιώργος Παπανδρέου; Από την πιθανότητα να γίνει ορατό, αυτόν τον τελευταίο μήνα, ότι πίσω από την όψιμη επίθεσή του στα πεπραγμένα του εκσυγχρονισμού υπάρχει ένα απόλυτο

κενό συγκεκριμένων προτάσεων. Ότι πουθενά στο λόγο του δεν περιγράφεται πώς θα γίνει να ανέβει το λαϊκό εισόδημα στην Ελλάδα, με ποιο τρόπο θα εξασφαλιστεί δωρεάν και ελεύθερη πρόσβαση για όλους σε ποιοτικές υπηρεσίες στην Παιδεία και την Υγεία. Πώς θα αντιμετωπισθεί το τεράστιο ζήτημα της ανασφάλιστης και της επισφαλούς εργασίας που πετάει εκτός συστήματος εκατοντάδες χιλιάδες νέους εργαζόμενους και παράλληλα πώς θα υπάρξει μια νέα δημόσια επένδυση στην κοινωνική ασφάλιση, χωρίς το βάρος να πέφτει στις πλάτες του ασφαλισμένου. Αν η βάση του ΠΑΣΟΚ καταλάβει εγκαίρως ότι κανένα τέτοιο «νέο συμβόλαιο» δεν της προτείνεται, είναι λογικό να επιστρέψει στο κριτήριο του «καταλληλότερου». Κι εκεί ο Παπανδρέου υστερεί.

Το στοίχημα για την κοινωνία βέβαια, δεν παίζεται καθόλου στο ερώτημα Παπανδρέου ή Βενιζέλος. Το στοίχημα παίζεται στην κοινωνική δράση και τις πολιτικές επιλογές που θα επιτρέψουν το άνοιγμα της προαναφερθείσας ατζέντας με όρους κοινωνικής πλειοψηφίας και πολιτικής ηγεμονίας. Και βέβαια, παίζεται κατά κύριο λόγο εκτός ΠΑΣΟΚ. Έστω κι εάν ούτε το συνδικαλιστικό κίνημα ούτε η Αριστερά δείχνουν σήμερα ικανές να το πράξουν, την ικανότητα τελικά την καθορίζουν και οι συνθήκες και οι ευκαιρίες. Και η οργάνωση της κοινωνικής δυσάρεσκειας αποτελεί για κάθε κομμάτι της Αριστεράς, από τα αριστερά υπόλοιπα της σοσιαλδημοκρατίας έως την άκρα Αριστερά, την μεγάλη ευκαιρία της εποχής μας. Ιδού η Ρόδος...

Πιέζεται να αποσύρει την υποψηφιότητα του ο Βενιζέλος

του Νίκου Καραμπάση

Την Τρίτη 9 Οκτωβρίου στην πρώτη του σελίδα το *Βήμα* (Χρ. Λαμπράκης – Στ. Ψυχάρης) σχολίαζε ως εξής τα αποτελέσματα του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ, μετά και από τη συνέντευξη (την Δευτέρα το βράδυ στο Alter και τον Ν. Χατζηνικολάου) του Γιώργου Παπανδρέου «ζωντανά» από το «Καστρί»: «Η πρώτη φάση των διαβουλεύσεων στο ΠαΣοΚ για εκλογή ηγεσίας τελείωσε αίσια – σχεδόν! Το μεν θετικό συμπέρασμα είναι πως όλοι δέχονται ότι μόνον ενιαίο και αδιάσπαστο κόμμα μπορεί να διεκδικήσει τη διακυβέρνηση της χώρας. Το... ολιγώτερον θετικό στοιχείο ήσαν οι ανόητες αναφορές σε συνωμοσίες, συμφέροντα και υπονομεύσεις, για να δικαιολογηθεί η πικρή αποτυχία. Ο κίνδυνος από τέτοιες πεζοδρομιακές κουβέντες είναι να δημιουργήσουν νοσηρό κλίμα προγραφών. Κάθε δημο-

κρατικός σχηματισμός μπορεί (και πρέπει) να επιτρέπει την υποβολή διαφορετικών απόψεων, για συζήτηση» (*Βήμα*, Τρίτη 9 Οκτωβρίου).

Ένα μήνα νωρίτερα, την Κυριακή 9 Σεπτεμβρίου (μία εβδομάδα πριν από τις βουλευτικές εκλογές), πάλι στην πρώτη σελίδα του, το *Βήμα* με την υπογραφή του εκδότη-διευθυντή του κ. Στ. Ψυχάρη και με τίτλο «Επιλογή» κατέληγε: «Οι ψηφοφόροι θα διαλέξουν έστω μόνο με την καρδιά, αφήνοντας για το χρόνο μετά τις εκλογές την αυτονόητη κριτική εκτίμηση των πραγμάτων. Απορρίπτουμε την ιδεολογία και την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, επιλέγουμε για λόγους ιδεολογικής συνέπειας την ψήφο στο ΠαΣοΚ –και οψόμεθα εις Φιλίππους»!

Όλα αυτά τα γράφουμε γιατί έχουν άμεση συνάφεια με το τι πραγματικά προηγήθηκε των εκλογών σε σχέση με

τον Γιώργο Παπανδρέου και με το τι πραγματικά θα γίνει μετά την 11η Νοεμβρίου, οπότε το ΠΑΣΟΚ θα επιλέξει τον νέο του αρχηγό. Ο Γιώργος Παπανδρέου είναι απόλυτα πεπεισμένος –και στο ΠΑΣΟΚ το αναγνωρίζουν στις κατ'ιδίαν συζητήσεις τους– ότι «ναι, υπάρχουν εξωθεσμικά κέντρα που θέλουν να παίξουν ρόλο στο θέμα της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, υπάρχουν συμφέροντα». Και όπως είπε στο Alter του Γ. Κουρή, που τον καθυβρίζει καθημερινά από την *Αυριανή*, «τη μάχη για την αυτονομία της πολιτικής θα τη δώσω μέχρι το τέλος, δεν θα υποκύψω σε καμία πίεση, δεν θα κάνω κανένα χατίρι, αυτή είναι η παράδοση του Γεωργίου Παπανδρέου και του Ανδρέα. Υπήρχε πάντα προσπάθεια να χειραγωγηθεί το ΠΑΣΟΚ. Είμαι αποφασισμένος να συγκρουστώ, θέλω καθαρές σχέσεις με τα ΜΜΕ».

Αυτό είναι και το «κουμπί» του Γ. Παπανδρέου με τους, κατά Κ. Καραμανλή, «νταβατζήδες» ή την «διαπλοκή», κατά τον ορισμό Μητσοτάκη. Ο Γιώργος Παπανδρέου όταν βρισκόταν με τους Γ. Μπόμπολα, Χρ. Λαμπράκη κ.λπ. προτιμούσε να συζητά για την καρέτα-καρέτα και άλλα οικολογικά και πολιτιστικά δρώμενα παρά για «μπίζνες». Δεν αναγνώριζε στους «μεγαλοεκδότες» το δικαίωμα να του επιβάλλουν πολιτικές πρόσωπα και κυρίως να διαπραγματευτεί μαζί τους «δουλειές αφού πάρει την εξουσία». Κι αν μέχρι τις εκλογές τηρούσε μια επιφυλακτική στάση, φοβούμενος την μεγαλύτερη αντίδραση τους –αφού «λίγο» τον ανέβαζαν «ανεπαρκή» τον κατέβαζαν– τώρα πια, μετά τη συντριβή υιοθέτησε το «ο βρεγμένος την βροχή δεν τη φοβάται» και αποφάσισε να τους κηρύξει τον πόλεμο.

Όταν ρωτήσαμε στενό του συνεργάτη «και, καλά, ελπίζει τώρα, μέσα από αυτή την δεινή θέση και την αμφισβήτηση ότι θα ανακάμψει και θα κερδίσει την εξουσία κόντρα και στους μεγαλοεκδότες της παράταξης του»; Μας απάντησε ότι «τώρα θα... ακούσετε κοντσέρτο για πολυβόλα». Το περίεργο είναι ότι σε αυτή τη μάχη δεν θα έχει «σύμμαχο του» τον Κ. Καραμανλή, ο οποίος αρχικά επίσης ξεκίνησε «ανένδοτο πόλεμο με την διαπλοκή» αλλά πλέον έχει συμβιβαστεί σε όλα. Και ενώ ήταν υπέρμαχος της άποψης ότι η Πολιτική είναι πάνω από την Οικονομία, τώρα δείχνει να έχει συμβιβαστεί σχεδόν σε όλα.

Σε αυτόν τον «μοναχικό αγώνα» του (ότι η πολιτική και όχι η οικονομία έχει τον πρώτο λόγο) ο Γ. Παπανδρέου δείχνει να έχει «συμπαραστάτη» μόνο τον πρόεδρο του ΣΥΝ Α. Αλαβάνο (και ορισμένες συνιστώσες του). Το «άλλο ΠΑΣΟΚ» που εκφράζεται από το «δίδυμο» Κ. Σημίτη – Ευ. Βενιζέλου δείχνει απόλυτα «σεταρισμένο» για τη νομή και διανομή της εξουσίας με τις ευλογίες της «διαπλοκής» από την οποία και πατρωνάρονταν φανερά και πριν τις εκλογές («σαν έτοιμοι από καιρό») αλλά από την επομένη κυρίως, απαιτώντας να παραιτηθεί ο Γ. Παπανδρέου και να εκλεγεί ο Β. Βενιζέλος. Βέβαια το «εκσυγχρονιστικό μπλοκ» του Κ. Σημίτη από τη στιγμή που ο Κ. Σημίτης ετοιμάζει τον εαυτό του «για άλλες θέσεις» και ήταν «ακέφαλο», έψαχνε για αρχηγό. Ο Β. Βενιζέλος, που οι εκρηκτικές φιλοδοξίες του ήταν ασυγκράτητες «βρήκε το στρατό του», ελπίζοντας να συμπαρασύρει «στην Κίρκη της εξουσίας» (όπως το 1996 ο Κ. Σημίτης) όλο το «καθεστωτικό ΠΑΣΟΚ» που αναζητά ρόλους, καρέκλες, εξουσία και χρήμα.

Το κακό ήταν και είναι ότι «στρατός» και «αρχηγός» είναι «σαν το λάδι με το νερό», όπως μας έλεγε γνώστης του πασοκικού χώρου. Ο Ευ. Βενιζέλος «φιλοξενούμενος» και «προστατευόμενος του Ανδρέα» βρήκε χώρο στα «πέτρινα χρόνια» του 1989–1993 να είναι στη συνέχεια μέχρι και το 2005 συνεχώς υπουργός και «μεγαλοστέλεχος» πάντα «στις υπηρεσίες της διαπλοκής» που υπηρέτησε «πιστά και καλά» (αναμένοντας τώρα το... αντίδωρο). Άλλω-

στε ο Γιώργος Παπανδρέου μάλλον... χάρη του έκανε –και του άνοιξε το δρόμο– θέτοντας εκτός κοινοβουλευτικής ομάδας και ψηφοδελτίων τον Γιάννο Παπαντωνίου (που θα ήταν ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης του εκσυγχρονιστικού μπλοκ και διεκδικητής της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ).

«Όλοι στο ΠΑΣΟΚ γνωρίζουν πολύ καλά πως ο Γ. Παπανδρέου παρέλαβε το... θολό δαχτυλίδι της διαδοχής από τον Κ. Σημίτη, τον Ιούνιο του 2003, σε μυστική συνάντηση στις ΗΠΑ, με 14–15 μονάδες πίσω στις δημοσκοπήσεις το ΠΑΣΟΚ και ότι η επίσημη... παραλαβή έγινε πολύ αργότερα στο σπίτι του Σημίτη στο Κολωνάκι και όχι στην... Χαρ. Τρικούπη» λένε τώρα με νόημα στο ΠΑΣΟΚ. Μια τέτοια αστραπιαία διαδοχή... απαιτήσαν τώρα από τον Γιώργο Παπανδρέου το βράδυ των εκλογών. Να παραιτηθεί και μέσα σε μια εβδομάδα να εκλεγόταν... πανηγυρικά ο Βενιζέλος. Αρχικά ο Γιώργος το δέχθηκε και τους είπε ότι θα παραιτηθεί... –συμπληρώνει ο συνομιλητής μας– αλλά μετά «η... οικογένεια του και ορισμένοι πολύ έμπειροι πολιτικά φίλοι της οικογένειάς του, τον απέτρεψαν... με το ζόρι από αυτή την κίνηση αφού πρώτα τον... απομόνωσαν, μέχρι να συνέλθει και να μην μιλήσει ούτε στο τηλέφωνο με κανέναν».

Τι έχει αποφασίσει –εάν επανεκλεγεί– ο Γιώργος Παπανδρέου; Όπως λέει «η ενότητα αν είναι επίπλαστη και αν δεν στηρίζεται σε πολιτικές συνθέσεις δεν θα βάλει το ΠΑΣΟΚ σε νικηφόρα τροχιά, αλλά σε περιπέτειες». Με άλλα λόγια «θα παίρνει κεφάλια» εάν υπάρχουν «στρατηγικές πρακτικές και λειτουργίες». Θα συγκροτήσει ένα άτυπο «συμβούλιο σοφών», ένα συμβουλευτικό όργανο πολιτικής για τον Πρόεδρο του κόμματος, το οποίο και θα του λέει την γνώμη του για όλα τα μεγάλα θέματα τακτικής και στρατηγικής που θα πρέπει να ακολουθεί. Σε αυτό το «συμβούλιο σοφών» θα έχουν θέση προσωπικότητες που έχουν καταλυτικό ρόλο στην ιστορική διαδρομή του κόμματος και σήμερα βρίσκονται στην δύση της ζωής και του πολιτικού τους βίου. Μπορεί ο Κάρολος Παπούλιας για παράδειγμα, να έγινε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αλλά υπάρχουν άλλα στελέχη όπως ο Γ. Χαραλαμπίδης, ο

Α. Πεπονής, ο Α. Λιβάνης, ο Α. Τσοχατζόπουλος, ο Γ. Αρσένης, ο Κ. Σημίτης, ο Α. Κακλαμάνης, ο Γ. Ποττάκης κ.α. που με την πείρα και εμπειρία τους θα μπορούν και να εγγυώνται την ενότητα αλλά και να φιλτράρουν «πολιτικές και πρόσωπα». Η γνώμη τους θα δίνεται μόνο στον πρόεδρο του κόμματος και θα είναι προαιρετική. Φυσικά –προσθέτουν– τα όργανα και η διάρθρωση του κινήματος θα χαράσσουν πολιτική και θα παίρνουν αποφάσεις. Επίσης «κάνενα νέο πρόσωπο δεν θα αναλαμβάνει θέση εξουσίας εάν δεν αποδεικνύει την οικονομική και ηθική του αυτοτέλεια» προσθέτουν. Στην ερώτηση μας «και πως θα γίνεται αυτό» η απάντηση είναι: «Πολύ εύκολα. Ένα μικρό χωριό είμαστε, αν θέλουμε να μάθουμε τα πάντα για κάποιον...».

Ο Β. Βενιζέλος, από τη στιγμή που απέτυχε το «Μπλίτσκρινγκ» (τον «Πόλεμο Αστραπή» που πρώτος εφάρμοσε ο Α. Χίτλερ) και δεν εκλέχτηκε «μέσα σε δέκα ημέρες», είδε και τις... δημοσκοπήσεις «να παίζουν με τα νεύρα του», ακούει τώρα και «σκέψεις και εισηγήσεις» να... αποσύρει την υποψηφιότητά του. Μπορεί να ακούγεται... τρελό, αλλά όσοι το συζητάνε έχουν μια πολύ σοβαρή πολιτική βάση υπέρ των... φιλοδοξιών του Ευ. Βενιζέλου (ήταν σχεδόν ίδιο άλλωστε το επιχείρημα προς την Άννα Διαμαντοπούλου να μην επιχειρήσει την παραμικρή κίνηση τώρα). Λένε με άλλα λόγια ότι εάν πάει σε μια καταγραφή ήττας στις εκλογές της 11ης Νοεμβρίου –όπως αυτή τη στιγμή

όλα δείχνουν— θάβονται οριστικά και αμετάκλητα όλες οι αρχηγικές του φιλοδοξίες (και όχι μόνο). Ενώ εάν «τις παραμονές» της εκλογικής διαδικασίας εφεύρει ένα λόγο, ενωτικό και υπερβατικό (για χάρη της... ενότητας κ.λπ.) και δεν καταγράψει στην κάλπη «πολιτική ήττα», θα μπορεί από την επομένη να είναι ο αδιαμφισβήτητος Νο2 του ΠΑΣΟΚ και αδιαμφισβήτητος «διάδοχος» όποτε προκύψει θέμα ηγεσίας και διαδοχής. «Είναι η μόνη κίνηση που μπορεί να τον κρατήσει μέσα στο παιχνίδι, από τη στιγμή που δεν κερδίζει...» μας έλεγε γνώστης του πασοκικού παρασκηνίου.

Άλλωστε και η Άννα Διαμαντοπούλου περιμένει «να καεί ο Βενιζέλος, για να παραλάβει σαν... ώριμο φρούτο μετά τον Γιώργο το κόμμα...» προσθέτουν. Όλα δείχνουν λοιπόν ότι ο Β. Βενιζέλος θα πιεσθεί να... πειστεί να... αποσύρει την υποψηφιότητά του και ο Κ. Σημίτης να περιοριστεί στο «συμβούλιο σοφών» υπό τον πρόεδρο του κόμματος, περιμένοντας την προεδρική εκλογή, ίσως. Σε διαφορετική περίπτωση, εάν ο Γιώργος κερδίσει και ο Βενιζέλος (με την βοήθεια Σημίτη) χάσει την αρχηγία, θα υπάρξει μια περίοδος «εύθραυστης ισορροπίας»... (Νέα κόμματα και σχηματισμοί... δεν προβλέπονται).

Εάν κερδίσει ο Β. Βενιζέλος —εξαιρετικά δύσκολο όσο περνάνε οι ημέρες— τότε ο Γιώργος «δεν θα φύγει από το κόμμα, αλλά θα στηρίξει την Διαμαντοπούλου και θα ετοιμάζεται για την... ρεβάνς» μας λένε. Πάντως εάν συνεχίσει να είναι ο Γιώργος Παπανδρέου πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ το πιθανότερο είναι να ψηφίσει τον νέο εκλογικό νόμο που θα φέρει στην Βουλή η κυβέρνηση (που θα δίνει άνετη κοινοβουλευτική πλειοψηφία στο πρώτο κόμμα) ώστε να ισχύσει αμέσως, στέλνοντας και με αυτή την κίνηση ένα «μήνυμα αντεπίθεσης». Και παράλληλα θα διατυπώσει από τώρα «κυβερνητική πρόταση συνεργασίας» προς τον ΣΥΝ ανεξαρτήτως του εκλογικού αποτελέσματος.

Με άλλα λόγια το «δίπολο» στο πολιτικό σύστημα όχι μόνο θα συνεχίσει να υπάρχει αλλά θα ενισχυθεί, αφού θα αυξηθεί από το 3% στο 4% και το όριο για την είσοδο ενός κόμματος στην Βουλή...

Η παραλυσία του τρίτου πόλου

του Απόστολου Διαμαντή

Ο λεγόμενος τρίτος πόλος του ΠΑΣΟΚ συνιστά αυτή τη στιγμή το μεγαλύτερο πρόβλημα στην πορεία εκλογής νέου προέδρου. Είναι φανερό πως όλες οι αιτιάσεις των λεγόμενων βαρόνων του κινήματος για την αποφυγή μιας γρήγορης διαδικασίας εκλογής, ήταν στην ουσία προσχηματικές. Πίσω από το λογικοφανές αίτημα για πολιτική συζήτηση πριν την εκλογή, κρύβονταν η προσπάθεια των κορυφαίων στελεχών του ΠΑΣΟΚ να διασφαλίσουν την προσωπική τους πολιτική πορεία στα νέα δεδομένα.

Διότι κανένα κόμμα, που έχει μια στοιχειώδη εσωτερική λειτουργία, δεν περιμένει την επομένη μιας βαριάς εκλογικής ήττας να μάθει ποια είναι η πολιτική πλατφόρμα του Γιώργου ή του Βενιζέλου. Αυτά τα ζητήματα είναι σε όλους γνωστά. Πρώτον διότι ο τρόπος που ο νυν πρόεδρος διοίκησε το ΠΑΣΟΚ είναι γνωστός και δεύτερον διότι οι απόψεις Βενιζέλου είναι επίσης γνωστές.

Η ουδέτερη λοιπόν ζώνη των κορυ-

φαίων στελεχών είναι στην ουσία αυτή που ξανάβαλε στο παιχνίδι τον Γιώργο Παπανδρέου. Εάν τα κορυφαία στελέχη του κινήματος επιθυμούσαν μια ουσιαστική λύση στο ζήτημα της ηγεσίας, δεν είχαν παρά να απαιτήσουν από τον πρόεδρο την υποβολή της παραιτήσής του, με μια κοινή τους στάση στο Πολιτικό Συμβούλιο. Αυτό επέβαλε η λογική των πραγμάτων μετά από μια τόσο βαριά πολιτική ήττα.

Το πρόβλημα λοιπόν της ηγεσίας στο

ΠΑΣΟΚ προκύπτει από την πρόταξη των προσωπικών στρατηγικών. Η Διαμαντοπούλου, η Βάσω, ο Σκανδαλίδης, ο Ευθυμίου, ο Λαλιώτης και ο Χρυσόχοϊδης λειτούργησαν ουσιαστικά παραλυτικά στη διαδικασία αλλαγής ηγεσίας και άνοιξαν έτσι το δρόμο στον Γιώργο να διεκδικήσει την αρχηγία με καλύτερους όρους, σε μια στιγμή όπου η αναγκαιότητα αλλαγής ηγεσίας είναι εντελώς προφανής.

Τυχόν επανεκλογή του Γιώργου Παπανδρέου θα θέσει το ΠΑΣΟΚ σε θανάσιμο κίνδυνο πολιτικής συρρίκνωσης, καθώς είναι προφανές πως η διαρροή ψήφων προς τα αριστερά θα συνεχιστεί. Το εναλλακτικό πολιτικό προφίλ του Γιώργου, το οποίο στηρίζεται στο ιδεολόγημα του λιγότερου κράτους –σε μια ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία που απομακρύνεται σήμερα όλο και περισσότερο από τον νεοφιλελεύθερο Τρίτο Δρόμο– θα απελευθερώσει και άλλες αριστερές εκλογικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ, καθώς ο νυν πρόεδρος έχει επιπλέον και το βάρος ενός καλυμμένου «φιλοαμερικανισμού», από την εποχή της θητείας του στο ΥΠΕΞ. Κυριολεκτικά το ΠΑΣΟΚ κινδυνεύει, με τον Γιώργο και πάλι επικεφαλής, να μετατραπεί οριστικά, από πολυσυλλεκτικό κόμμα εξουσίας, σε μια απλή συνιστώσα της ευρύτερης Κεντροαριστεράς.

Αυτή τη στιγμή το παιχνίδι θα κριθεί από τη στάση του λεγόμενου τρίτου πόλου μέχρι την Εθνική Συνδιάσκεψη. Με δεδομένο ότι το σώμα των εκλεκτόρων είναι αρκετά ευρύ, με δεδομένο επίσης το γεγονός ότι δεν υπάρχει ισχυρός συνεκτικός ιστός μεταξύ κομματικών οργανώσεων και ψηφοφόρων, η στάση που θα κρατήσουν τα κορυφαία στελέχη θα επιδράσει καταλυτικά στο κλίμα που θα διαμορφωθεί τις τελευταίες μέρες. Εάν τα στελέχη αυτά συνεχίσουν τα ήξεις αφήξεις, τότε ο Γιώργος θα έχει το πλεονέκτημα και το ΠΑΣΟΚ θα παραδοθεί σε μια μεσσιανικού τύπου αρχηγική ηγεσία, χωρίς σοβαρή προοπτική εξουσίας.

Αυτή τη στιγμή τα περισσότερα στελέχη του τρίτου πόλου κινούνται στη λογική Βενιζέλου, με μοναδική εξαίρεση ίσως τον Κώστα Λαλιώτη, ο οποίος παραμένει εντελώς στην σκιά. Από τις

ομιλίες τους στο Εθνικό Συμβούλιο προκύπτει πως διαφωνούν ριζικά με τις θεωρίες περί υπονόμευσης του προέδρου και αισθάνονται την μέγιστη αμηχανία και ανασφάλεια από την έμφαση που έδωσε ο Γιώργος στην επιστροφή στις ρίζες του ΠΑΣΟΚ. Η εμμονή αυτή του Γιώργου, μαζί με τις επιθέσεις του προς το «καθεστώς» και το «κεφάλαιο», αλλά και τα ΜΜΕ, τρομάζει όλα τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ που βλέπουν να έρχεται καταπάνω τους ο κίνδυνος μετατροπής τους κόμματος σε ένα κίνημα αριστερής κοινωνικής διαμαρτυρίας.

Το πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ μοιάζει προς το παρόν άλυτο. Διότι δεν διαφαίνεται δυνατότητα πολιτικής σύνθεσης μετά τις εκλογές. Παρά τα φαινόμενα, μια νίκη του Γιώργου δημιουργεί περισσότερους κινδύνους διάσπασης, καθώς η πλευρά Παπανδρέου έχει καταστήσει σαφές ότι δεν θα ανεχθεί στο μέλλον την παραμικρή διαφωνία. Η μόνη πιθανότητα να παραμείνει το ΠΑΣΟΚ ενωμένο θα προκύψει μόνον εάν εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις μιας νέας συλλογικής ηγεσίας. Ίσως αυτές τις διαβεβαιώσεις να περιμένει και ο λεγόμενος τρίτος πόλος, πλην όμως η παράταση της εκκρεμότητας ανοίγει το δρόμο για την επανεκλογή του Γιώργου, με ό,τι αυτό θα σημαίνει για τον μέλλον του ΠΑΣΟΚ.

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα

Το κορυφαίο σύγγραμμα της Έλλης Σκοπετέα που εξετάζει το ιστορικό υπόβαθρο του εθνικισμού όπως διαμορφώθηκε στην Ελλάδα και τη Σερβία τον 19ο και τον 20ό αιώνα.

Ένα προφητικό βιβλίο που παραμένει σύγχρονο και αναλύει τις αιτίες των σημερινών εξελίξεων στην βαλκανική χερσόνησο.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60, Αθήνα
τηλ.: 210-72.32.819

ΠΑΣΟΚ : Ο δρόμος της επιστροφής

του Παντελή Οικονόμου

Α. ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΦΤΑΣΑΜΕ ΩΣ ΕΔΩ

1. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. καλείται να διαχειριστεί ένα δυσμενές εκλογικό αποτέλεσμα, αλλά και την απώλεια ενός περίπου στους πέντε ψηφοφόρους του από τις εκλογές του 1993 μέχρι σήμερα. Εκτίμησή μου είναι ότι η ταύτιση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., (συχνά άκριτη) κατά την υπό συζήτηση εποχή, με την ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία, η οποία πραγματοποιούσε την πιο δεξιά στροφή της από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ρήγματος στις σχέσεις μας με τα λαϊκά στρώματα. Η πρόταση της συμμετοχής της χώρας στη ζώνη του ευρώ, ενώ η δημόσια διοίκηση και το εκπαιδευτικό μας σύστημα απαιτούσαν προ πολλού τις δικές τους μεταρρυθμίσεις (αυτό ναι, θα ήταν εκσυγχρονισμός), παραμένει μια αλλόκοτη (τουλάχιστον) ιεράρχηση. Η επιλογή αυτή εκτόξευσε την ανεργία σε υψηλά επίπεδα και προκάλεσε επέκταση της φτώχειας. Χωρίς καν την αντιστάθμιση τους μέσω μιας σχεδιασμένης επέκτασης του «κοινωνικού μισθού». Η αντιπαράθεση με τους αγρότες, η αποτυχημένη απόπειρα παρέμβασης στο σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης και η πίεση στη μικρή και μεσαία επιχείρηση είναι οδυνηρές εμπειρίες αυτής της περιόδου. Όπως επίσης και η συρρίκνωση του δημόσιου τομέα, αλλά και παγιωμένων κοινωνικών δικαιωμάτων εν ονόματι της «ανταγωνιστικότητας». Επιλογές απολύτως ξένες με τη φυσιογνωμία μας. Ενώ την ίδια στιγμή ο σχεδιασμός πολιτικής και δράσεων για σύγχρονα μεγάλα θέματα λαϊκού ενδιαφέροντος, όπως η οργάνωση της μετανάστευσης προς τη χώρα μας και η προστασία του περιβάλλοντος «μπήκαν στο συρτάρι». Όλα αυτά ήρθαν να αποσταθεροποιήσουν τις σχέσεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με την κοινωνική του βάση. Με το κάποτε συμπαγές μέτωπο των «μη προνομιούχων» να αποσπαθρώνεται διαρκώς.

2. Την ίδια περίοδο η προσαρμογή της χώρας στη μεταδιπολική εποχή επιχειρήθηκε με βεβιασμένο τρόπο, τουλάχιστον. Υπήρξαν περιπτώσεις που δώσαμε την εντύπωση ότι ορισμένοι συμβιβασμοί δεν ήταν προϊόν ανάγκης, αλλά συνειδητή επιλογή. Ο πιο απαραίτητος από ποτέ άλλοτε προσδιορισμός ενός αδρού πλαισίου εθνικών συμφερόντων μας

Ο Παντελής Οικονόμου είναι μέλος του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και εκπρόσωπος του ρεύματος των ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ. Το κείμενο αυτό είναι απόσπασμα από τις θέσεις του ρεύματος, όπως κατατέθηκαν στην πρόσφατη συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου.

έμοιαζε να έχει υποβιβαστεί σε άθροισμα χειρισμών. Αυτή η αποσάθρωση της πολιτικής ασφάλειας που ασκήσαμε αποθάρρυνε φίλους και αποθράσυνε εχθρούς. Ο πολλαπλασιασμός των τουρκικών αξιώσεων και απειλών εις βάρος μας, η αποφυγή αξιοποίησης της ενδιάμεσης συμφωνίας ώστε να επιλυθεί η διαφορά μας με τη FYROM και η προετοιμασία και κατάθεση του Σχεδίου Ανάν (ανεξάρτητα από την απόρριψή του) είναι δείγματα μόνο του κλίματος της εποχής.

3. Η σύγχυση η οποία προκλήθηκε επιτάχυνε τη φθίνουσα πορεία του Κινήματος, αλλά και επιτάθηκε με τη σειρά της από αυτήν. Βεβαίως δεν παραγνωρίζουμε ότι η χώρα μας μαστίζεται από μια ατμόσφαιρα μαζικής κουλτούρας απολύτως υπονομευτικής. Προβολή προτύπων ασύμβατων με τα κοινωνικά μας δεδομένα, πολτοποίηση των ταξικών αντιθέσεων και επακόλουθη διαμόρφωση του αντίστοιχου πρόθυμου προσωπικού είναι τα πιο χαρακτηριστικά συμπτώματά της. Ο σκεπτόμενος και ενεργός πολίτης, καταλύτης της ουσιαστικής δημοκρατίας, έδωσε τη θέση του στον στριμωγμένο τηλεθεατή. Την, κατ' εξοχήν πολιτική, μάχη για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης τη χάσαμε χωρίς να τη δώσουμε. Με αποτέλεσμα το κάποτε κραταιό Κίνημα που ίδρυσε ο Ανδρέας Παπανδρέου, από παράγων ευστάθειας του συστήματος, να εξελιχθεί σε αδύναμο κρίκο του.

4. Αυτά κλήθηκε να διορθώσει ο Γιώργος Παπανδρέου το 2004. Αυτό υπήρξε το πραγματικό νόημα του αυθόρμητου συνθήματος «Γιώργο προχώρα, άλλαξέ τα όλα». Αυτή η «δημοκρατική ευκαιρία» δεν δικαιώθηκε. Η στρατηγική της ανάκαμψης από κοινός τόπος ξέπεσε σε ατομικές ρηματικές διακοινώσεις. Κατά κανόνα σε τηλεοπτικά παράθυρα.

Το παίγνιο απέναντι στα άλλα κέντρα εξουσίας απλώς δεν οργανώθηκε ποτέ. Με αποτέλεσμα να διεξαχθεί ερήμην μας. Καμιά φορά και για λογαριασμό μας από επιτήδειους για ίδιο συμφέρον. Η πολιτική μας, αντί να απορρέει από έναν συμφωνημένο πυρήνα θέσεων, προέκυπτε από μονομερείς θέσεις και πρωτοβουλίες. Συνήθως αιφνιδιάζοντας όχι τους πολιτικούς μας αντιπάλους, αλλά εμάς τους ίδιους. Όπως και τη λαϊκή μας βάση. Μεγαλώνοντας την απόστασή της από το Κίνημά μας. Δίνοντας αφορμή για δημόσιες διαφοροποιήσεις. Με το χειρισμό τους να οδηγεί σε ευκαιριακούς ελιγμούς. Με αποτέλεσμα να εξαντληθεί τελικά η διαθεσιμότητα και αυτών των τελευταίων. Και, κυρίως, εξαφανίζοντας την όποια κεντρική πολιτική μας ιδέα. Μηνύματα από τη λαϊκή μας βάση στάλθηκαν. Πολλά, καθαρά και έγκαιρα. Ακούστηκαν, αλλά δεν εισακούστηκαν. Η «λευκή επιταγή» λοιπόν όχι μόνον δεν έλυσε τα χέρια του Γιώργου Παπανδρέου, αλλά έδωσε το δικαίωμα στον καθένα από εμάς να προσδιορίζει εκ των υστέρων και αυθαιρέτως το περιεχόμενο και την έκταση των υποχρεώσεών του. Αυτή η συνολική πολιτική αστοχία είναι και η βασική αιτία της εκλογικής αποτυχίας του Σεπτεμβρίου του 2007.

Β. ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ ΤΩΡΑ!

5. Σε εποχές σύγχυσης το πρώτο ζητούμενο είναι η καθαρότητα. Σαφείς και σταθερές θέσεις, συνεπείς με τις αρχές μας και εναρμονισμένες με το αίσθημα της λαϊκής μας βάσης. Για να γίνει αυτό, είναι απαραίτητο να απομακρυνθούμε από ό,τι ηττήθηκε. Χρειαζόμαστε διαφορετικό τρόπο σκέψης, άλλη εκφορά λόγου, νέα πρόταση και προγραμματικές θέσεις. Χρειαζόμαστε πρόσωπα με τεκμήριο πολιτικής αθωότητας για τα λάθη τα οποία οδήγησαν στην ήττα. Χρειαζόμαστε ήθος και συνειδήσεις άξια πολιτικής επιδοκιμασίας. Μόνον έτσι θα καταφέρουμε να κάνουμε την εκλογική ήττα εφελτήριο ανάκαμψης. Όσο δύσκολο και αν φαίνεται, είναι το ελάχιστο αναγκαίο.

6. Εισηγούμαστε και σήμερα θέσεις διαμορφωμένες και κατατεθειμένες, εδώ και καιρό : Φτάνει πια ο περιορισμός των κοινωνικών δικαιωμάτων. Μόρφωση και δουλειά για όλους. Ριζική βελτίωση της κοινωνικής προστασίας και σύγχρονες προνοιακές καλύψεις. Ελεύθερη πρόσβαση όλων σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες υγείας. Αύξηση και βελτίωση της σύνθεσης του κοινωνικού μισθού. Πολιτική για τις συνθήκες της ζωής μας με άμεσο στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και των δημόσιων αγαθών από την αρπακτική πρακτική ιδιωτικών συμφερόντων. Εξάλλου, είναι η ώρα τα μεγάλα θέματα της παιδείας και της δημόσιας διοίκησης να ανοίξουν με ζητούμενο οι ίσες ευκαιρίες, η ποιότητα των υπηρεσιών και η εντιμότητα στις μεταξύ μας σχέσεις από άπιαστο όνειρο να γίνουν στέρεο δεδομένο για τον κάθε πολίτη. Προστασία του δημόσιου τομέα από τις επιθέσεις των κερδοσκοπικών μεταπρατικών κύκλων που εκφράζει η κυβερνητική πολιτική. Και, τέλος, μια μεγάλη δημόσια επένδυση για νέο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης με ισότητα των ασφαλισμένων, χαμηλές εισφορές, υψηλές συντάξεις και ελαστικότητα στην έξοδο από την εργασία. Αυτή η ημερήσια διάταξη πιστεύουμε ότι μπορεί να ξαναφέρει το

ΠΑ.ΣΟ.Κ. στη φυσική του θέση: αυτήν του εκφραστή των πολλών και αδύναμων της κοινωνίας μας. Θέση που μόνον εμείς, οι σοσιαλιστές του κοινωνικού ελέγχου και της αυτοδιαχείρισης, μπορούμε να έχουμε.

7. Και βέβαια είναι η ώρα να γίνουμε όσο πιο καθαροί γίνεται σε ό,τι αφορά τη θέση της χώρας μας στον κόσμο. Η Ευρώπη, η Μεσόγειος, τα Βαλκάνια είναι χώροι όπου η παρουσία μας είναι δεδομένη. Μια μικρή μεγάλη δύναμη νομιμότητας, φιλίας και ειρήνης είναι η θέση που μας ταιριάζει. Με θέσεις, σχέδιο, ιεράρχηση προτεραιοτήτων και αξιολόγηση των διαθέσιμων μέσων, ώστε να προσεγγίσουμε τις επιδιώξεις μας όσο περισσότερο γίνεται. Για να αισθανθούμε πιο ασφαλείς και πιο αξιοπρεπείς. Πιο σίγουροι για το μέλλον της πατρίδας μας. Με προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ φυσικά την αταλάντευτη γραμμή αντιμετώπισης των παράνομων και μονομερών αξιώσεων και απειλών της Άγκυρας απέναντί μας.

Γ. ΜΕ ΠΟΙΟ ΠΑΣΟΚ

8. Ο διάλογος για τα θέματα αυτά είναι βέβαιο ότι πρέπει να γίνει στο πλαίσιο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με τη συμμετοχή του ευρύτερου περίγυρού μας. Απλούστατα γιατί ο προσοδευτικός μας χαρακτήρας επιβεβαιώνεται μόνο μέσα από την πολιτική κινητοποίηση της κοινωνίας. Γι' αυτό, άλλωστε, προτιμήσαμε να ονομαζόμαστε Κίνημα και όχι κόμμα.

9. Βεβαίως αυτή η πρωτοβουλία θέτει επί τάπητος το ερώτημα «πώς θέλουμε να είναι το ΠΑ.ΣΟ.Κ.». Πώς διασφαλίζεται η πολιτική μας λειτουργία; Πώς προωθείται η συλλογικότητα; Πόσο δημοκρατικές είναι οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεών μας; Πώς γίνεται η διακίνηση των απόψεων των καταστατικά κατοχυρωμένων εσωκομματικών τάσεων και ρευμάτων; Πόση δύναμη έχει η οργάνωσή μας; Ποια είναι η κοινωνική της παρέμβαση; Εάν δεν είναι το Κίνημα δυνατό, πόσο αυτόνομο μπορεί να είναι; Η δική μας απάντηση σε όλα αυτά τα ρητορικά ερωτήματα είναι καθαρή. Εδώ τα περιθώρια βελτίωσης είναι ασφαλώς τεράστια. Όπως τεράστια είναι και η έλλειψη διαλόγου πάνω στα θέματα αυτά. Αυτή η ενδυνάμωση του Κινήματος είναι αναγκαία και ικανή προϋπόθεση για την πολιτική του αυτονομία.

10. Πολλοί εισηγούνται «στροφή προς τα αριστερά». Ας μην ξεχνάμε: το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν μπορεί παρά να είναι Αριστερά. Εάν αυτό αμφισβητείται σήμερα, δεν έχουμε παρά να εξαλείψουμε τα αίτια της αμφισβήτησης. Εφόσον λοιπόν το εννοούμε, δεν χρειάζεται να το δηλώνουμε. Χρειάζεται να κάνουμε όλα όσα απαιτούνται για να το αποδεικνύουμε διαρκώς. Αναιρώντας την καχυποψία απέναντί μας ότι επιδιώκουμε απλώς την ανάκαμψη της εκλογικής μας δύναμης ώστε να επανέλθουμε στην εξουσία.

11. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. όμως δεν είναι μόνον Αριστερά. Είναι ελληνική Αριστερά. Η πολιτική παράδοση του βενιζελισμού και των επιγόνων του στην οποία παραπέμπει ο όρος «δημοκρατική παράταξη», υπογραμμίζει αυτήν ακριβώς τη διάσταση της υπόστασής μας. Με το αντιιμπεριαλιστικό περιε-

χόμενο που έδωσε στον πατριωτισμό ο ιδρυτής μας Ανδρέας Παπανδρέου. Ως βάση για έναν σύγχρονο διεθνισμό, πιο αναγκαίο από ποτέ άλλοτε κατά την εποχή της παγκοσμιοποίησης.

12. Υπάρχει όμως και ένα πολιτικό θέμα σχετικά με το ΠΑ.ΣΟ.Κ., με άμεσες προεκτάσεις στη στρατηγική και τη δουλειά μας. Από ορισμένες πλευρές διατυπώνεται η άποψη ότι το Κίνημά μας δεν μπορεί πλέον να είναι ένας πολυσυλλεκτικός και, συνεπώς, εν δυνάμει αυτοδύναμος πλειοψηφικός εκλογικά φορέας. Δεν συμφωνούμε με την άποψη αυτή. Γι' αυτό άλλωστε είμαστε υπέρ της ενότητας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. όχι ρητορικά, αλλά πολιτικά. Όμως αυτή η ενότητα μπορεί πραγματικά να κατακτηθεί μόνον εάν ο καθένας από εμάς και όλοι μαζί σεβόμαστε τους εαυτούς μας, τους συντρόφους μας και τον κοινό μας χώρο, το ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Όστε να ξαναγίνει το Κίνημα το κλειδί το οποίο θα ανοίγει την πόρτα της εξουσίας για την Αριστερά στην πατρίδα μας. Δικαιώνοντας και για τον λόγο αυτό την ίδρυσή του.

13. Μια τέτοια στρατηγική συγκρότησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. υπηρετείται απολύτως από την ύπαρξη εσωκομματικών ρευμάτων και τάσεων. Το Κίνημά μας στεγάζει, όπως είναι γνωστό, σοσιαλιστές, σοσιαλδημοκράτες και προοδευτικούς δημοκράτες. Με κοινά ενδιαφέροντα, ευαισθησίες και ανησυχίες για το σήμερα του τόπου μας και για το αύριο των παιδιών μας. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν προϋποθέσεις για να δικαιώνουν τα ρεύματα το ρόλο τους: Η ανοχή στη διαφορετικότητα και ο σεβασμός των κανόνων συνύπαρξής τους, η προσήλωσή τους στη διαφύλαξη της δημοκρατικής λειτουργίας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και η αυτοπροστασία τους από τον εκφυλισμό τους είτε σε προσωποπαγείς ομάδες είτε σε μηχανισμούς με εξουσιαστικές βλέψεις. Προτείνουμε την διαμόρφωση μιας ομάδας επαφής των εσωκομματικών τάσεων του Κινήματος με σκοπό την αμοιβαία κατανόηση και - γιατί όχι; - την προώθηση κοινών πρωτοβουλιών.

14. Ένα τέτοιο ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει μόνον ένα μέτωπο: τη Δεξιά και όποιες οπισθοδρομικές δυνάμεις συμπράττουν με αυτήν. Ο διάλογος, η συνεννόηση και η κοινή δράση με άλλους πολιτικούς χώρους είτε μέσα είτε έξω από τη Βουλή είναι επιθυμητά και αναγκαία. Ανοίγοντας έτσι το δρόμο και για τη διαμόρφωση ενός κοινού προγράμματος για τη διακυβέρνηση της χώρας. Εμπλουτίζοντας με τον τρόπο αυτό τις δυνατότητες της Αριστεράς να κυβερνήσει, αλλά και αναβαθμίζοντας την ποιότητα της δημοκρατίας μας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Ένας συλλογικός τόμος που αναδεικνύει τη μοναδική προσωπικότητα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου. Ο πολιτικός που σφράγισε με την προοδευτική παρουσία και δράση του την εποχή της διαμόρφωσης του νέου ελληνικού κράτους.

Εκδόσεις Πολύτυπο Κεντρική διάθεση: τηλ.: 210-72.32.819

Εκτός Αθηνών

Μπροστά στις κάλπες

Από την εφημερίδα
Κεφαλληνία των νησιών
Κεφαλληνίας και Ιθάκης:

[...] Ίσως πρέπει ως ενεργοί πολίτες να μην αρκούμαστε μόνο στις ελπιδοφόρες υποσχέσεις μιας εκλογικής αναμέτρησης στο τέλος και στην αρχή μιας κυβερνητικής θητείας.

Χρειάζεται να εμπιστευτούμε το μέλλον στη σκέψη και στην κρίση μας, στις όποιες απαιτήσεις σοβαρότητας και αξιοπρέπειας έχει ο καθένας μας κατακτήσει.

Είναι περισσότερο από φανερό ότι δεν υπάρχει ελπίδα για το μέλλον κανενός προσωπικού βίου αίσιου και ευτυχούς, μέσα από επιλογές συμβιβασμών με την ανικανότητα και τη μετριότητα, με «ηγέτες» που έχει αναδείξει η ετυμηγορία των διαπλεκόμενων, των φασουλήδων, των φαυλεπίφauλων, των οσφυοκαμπτών. [...]

Μάχη για ένα δωμάτιο στη φοιτητική εστία

Από την εφημερίδα
Επαρχιακός τύπος
της Θράκης –
Αλεξανδρούπολη:

Μάχη θα χρειαστεί να δώσουν οι πρωτοετείς για να αποκτήσουν ένα δωμάτιο στην φοιτητική εστία του ΤΕΙ Καβάλας. Ήδη από πέρυσι η εστία είναι πλήρης και δεν αναμένεται να αποχωρήσουν πολλοί από τους ενοίκους της.

Εξαγγελίες από τον Ευριπίδη Στυλιανίδη:

Από την εφημερίδα Ελεύθερο Βήμα της Κομοτηνής:

[...] Εξαγγελία για δημιουργία φραγμάτων και υδροταμιευτήρων με κορυφαίο το έργο του φράγματος Ιάσμου

(Κομφάτου), το οποίο μετά από εξαγγελίες 44 χρόνων έχει μπει στη φάση μελέτης εφαρμογής με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση από το Δ' ΚΠΣ, που θα υδρεύσει και θα αρδεύσει το αγρόκτημα της νοτιοδυτικής Ροδόπης.

Βηματάκια

Από την εφημερίδα Ελεύθερο Βήμα της Κομοτηνής:

Όπως και να το κάνουμε δεν είναι σύνηθες να εγκαινιάζονται μπουλντόζες και φορτηγά όπως συνέβη στο εργοτάξιο της εταιρείας που θα κατασκευάσει τον κάθετο άξονα Κομοτηνής – Ελληνοβουλγαρικών συνόρων. Ωστόσο λίγο η αναμονή 30 ετών, λίγο η προεκλογική περίοδος και στήθηκε, από την εταιρεία, η εκδήλωση αρκετά καλά.

«Αυτή είναι σβελτάδα, τριάντα χρονάκια μόνο. Όχι σαν την παραπάνω είδηση όπου πέρασαν 44 ολόκληρα χρόνια.

Αντι... σιωπητικά!!!

Από την εφημερίδα Μεθόριος της Θράκης:

* Ένα πράγμα να θυμάστε, αδέρφια, οι κακοί πολιτικοί εκλέγονται από τους καλούς ανθρώπους που δεν πάνε να ψηφίσουν. Έτσι πολλοί άνθρωποι μπορούν να γίνουν μέλη της Βουλής χωρίς να χάσουν την ασημαντότητά τους...

Μία βόλτα στη νύχτα

Από την εφημερίδα Μεθόριος της Θράκης:

* Κάνοντας μια βόλτα στην εθνική οδό και τι δεν είδαμε πεταμένο στο δρόμο... λάστιχα, προφυλακτήρες αυτοκινήτων (προφανώς από κάποιο τροχαίο), κουβέρτες, σκουπίδια... γενικότερα το θέαμα δεν είναι και ό,τι καλύ-

τερο. Όχι ότι περιμένουμε να γίνει και κάτι!

Η προτομή του Άρη

Από την εφημερίδα Το Βήμα της Αιγιάλειας:

Στις 15/8/2007 ανήμερα της Παναγίας στο ελατοσκέπαστο χωριό Καλοσκοπή «Κουκουβίτσας» της Φωκίδας, πάνω στη θρυλική Γκιώνα, στο καταπράσινο ντυμένο τοπίο, με τα κελαρίζοντα νερά, με την ευωδιά της ρίγανης μοσχοβολημένο, έγιναν τα αποκαλυπτήρια της ορειχάλκινης προτομής του Άρη Βελουχιώτη.

Το έργο αυτό στήριξε εξ ολοκλήρου οικονομικά ο παλαίμαχος αντάρτης Γιάννης Ράπτης «Κοντοβράκης» και το φιλοτέχνησε ο γλύπτης Γ. Μέγκουλας.

Ο Γεν. Γραμματέας του Πανελληνίου Συλλόγου μνήμης Άρη Βελουχιώτη, Χαράλαμπος Ρούπας αναφέρθηκε στην αυτοκριτική δήλωση του πρώην γ.γ. του ΚΚΕ Νίκου Ζαχαριάδη από το Σοργκούτ της Σιβηρίας όπου ήταν εξόριστος. Δήλωνε: «Με βαραίνει στην συνείδησή μου το γεγονός ότι έγινα αιτία να χαθεί ο άξιος ηγέτης του αγώνα Άρης Βελουχιώτης, που οδηγήσαμε αποκη-

ρυγμένο στην τραγωδία της Μεσούντα με το κεφάλι του κρεμασμένο στο φανοστάτη της πλατείας των Τρικάλων». «Τα ξέραμε αλλά δεν τα βλέπαμε.

Magnet Electric

Από την εφημερίδα Εμπρός της Λέσβου:

Με τη λίστα γάμου, δωροδιαμονή 2 ατόμων 7 ημερών σε επιλεγμένα ξενοδοχεία σε όλη την Ελλάδα.

Ερμού 65

Τηλ. 22510 43720

«Κάτι για την πεθερά;

Η εκπαιδευτικός... άργησε μια μέρα

Από την εφημερίδα Εμπρός της Λέσβου:

Δεν είναι η πρώτη χρονιά που ο Άι Στράτης μένει στο ξεκίνημα της σχολικής χρονιάς χωρίς εκπαιδευτικούς. Δεν περίμενε όμως κανείς, πέντε μέρες πριν τις εκλογές, να μη λειτουργούν το δημοτικό σχολείο και το νηπιαγωγείο του νησιού. Αγανακτισμένοι οι κάτοικοι, νιώθουν για ακόμη μια φορά την εγκατάλειψη στον ευαίσθητο χώρο της Παιδείας.

Αλήθεια, στους σχεδιασμούς των υπευθύνων ποιες είναι οι πρώτες προτεραιότητες;

Από την εφημερίδα Εμπρός της Λέσβου

Η Αριστερά μπροστά στην εκλογική επιτυχία

του Άκη Κοσώνη

Είναι αλήθεια ότι η κοινοβουλευτική Αριστερά συγκέντρωσε ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά της τα τελευταία 45 χρόνια. Και τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων. Το ΚΚΕ πραγματοποίησε ένα άλμα κερδίζοντας 2,25% σε σχέση με το 2004 και επικυρώνοντας την ηγεμονία του στον χώρο της Αριστεράς αφού με 8% και κάτι γίνεται το μεγαλύτερο κομμουνιστικό κόμμα της Ευρώπης. Η άνοδος του περιέχει έναν χαρακτήρα αντίστασης ενταγμένης στα καθεστωτικά πλαίσια αφού εδώ και χρόνια (κυρίως με την μετριοπαθή ηγεσία της Αλέκας Παπαρήγα) μοιάζει να προσεγγίζει ευκολότερα τον διστακτικό πολίτη. Ψηφίζοντας δηλαδή ΚΚΕ, ο πιεσμένος από την ανεργία και την ακρίβεια πολίτης δεν νιώθει ότι κάνει κάτι ακραίο αλλά μια πράξη αντίστασης («ανυπακοής» την ονομάζει το ΚΚΕ) μέσω ενός πολιτικού φορέα που καταγγέλει το σύστημα διακυβέρνησης μετέχοντας συγχρόνως σε αυτό. Διασώζει όμως την αξιοπιστία του δηλώνοντας πως δεν συμμετέχει σε κυβερνήσεις της δικομματικής λογικής. Ο Συνασπισμός σημείωσε αξιοσημείωτη άνοδο της τάξεως των 1,78 μονάδων σε σχέση με το 2004 αλλά το μέγεθος της επιτυχίας του δεν είναι συγκρίσιμο με αυτό του ΚΚΕ, διότι συνεργάστηκε με το ΔΗΚΚΙ, άρα η άνοδός του περιέχει κι ένα κομμάτι από την εναπομείνασα δύναμη του κόμματος που ίδρυσε ο κ. Δ. Τσοβόλας (ο ίδιος αποχώρησε μετά αλλά αυτό συνέχισε με τη διοίκηση γραμματείας). Στις εκλογές του 2004 το ΔΗΚΚΙ είχε λάβει 1,79% και ορισμένοι κακόβουλοι προσθέτουν αυτό το ποσοστό στην επίδοση του Συνασπισμού την ίδια χρονιά (3,26%) για να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι το σημερινό

αποτέλεσμα (5,04%) είναι το άθροισμα των δύο, υπολειπόμενο μάλιστα κατά τι. Αυτό ασφαλώς είναι μια μηχανιστική λογική που κάθε άλλο παρά οδηγεί σε ασφαλή συμπεράσματα, μια και δεν λαμβάνει υπόψη της την πτωτική πορεία του ΔΗΚΚΙ: Το 1996 έλαβε 4,43%, το 2000 έλαβε 2,69%, και, το 2004 έπεσε στο 1,79%, άρα είναι ορθό να υποθέσει κανείς ότι, λαμβάνοντας υπόψη την πορεία αυτή, η σημερινή του δύναμη θα αποτυπωνόταν στο 0,5–1%. Ο Συνασπισμός σημείωσε μια εκλογική επιτυχία απευθυνόμενος κυρίως σε φοιτητές και ανήσυχα μυαλά που στελεχώνουν κινήσεις πρωτοβουλίας σε ΑΕΙ και ΤΕΙ αλλά και χώρους κοινωνικής έκφρασης που δεν κινήθηκε πειστικά το ΚΚΕ, όπως τα κινήματα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση. Μεταξύ των δύο εξακολουθεί να μην υφίσταται σχέση ή προοπτική συνεργασίας (αν και ποτέ δεν ξέρει κανείς) αλλά η όποια ανάλυση δεν μπορεί παρά να αθροίζει τις δυνάμεις της κοινοβουλευτικής Αριστεράς. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι το (παρά 54.974 ψήφους) ένα εκατομμύριο άνθρωποι που επέλεξαν ΚΚΕ και Συνασπισμό βλέπουν με καλό μάτι την προοπτική συνεργασίας των δύο κομμάτων στο πλαίσιο κοινής δράσης της Αριστεράς με στόχο την ουσιαστική παρέμβαση στο χώρο της αστικής διακυβέρνησης. Την μετάβαση δηλαδή της Αριστεράς από κίνημα

διαμαρτυρίας, που είναι σήμερα, σε παράγοντα με ρόλο διαμόρφωσης των δημοσίων πραγμάτων.

Στον πίνακα που παρουσιάζουμε μπορούμε να δούμε την σταθερή άνοδο του ΚΚΕ από το 1993 και μετά (με εξαίρεση την μικρή κάμψη του 2000) και τη θεαματική (αναλογικά με τα ποσοστά τους) άνοδο του ΣΥΡΙΖΑ από τις εκλογές του 2004 στις πρόσφατες.

(Στις εκλογές του 1990 τα δύο κόμματα της Αριστεράς μετείχαν στον ενιαίο Συνασπισμό. Είχαν συγκεντρώσει 677.059 ψήφους ή ποσοστό 10,28%.)

Η ΑΘΡΟΥΒΗ ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΡΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Μέσα σε επτά χρόνια οι 22.000 ψήφοι που συγκέντρωναν τα κόμματα και τα σχήματα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, έγιναν πάνω από 50.000. Νέοι κυρίως άνθρωποι φαίνεται να τα επέλεξαν και να τα πλαισίωσαν διαφοροποιώντας σε μεγάλο βαθμό τις μεθόδους και τη συχνότητα δράσης και συγκρούσεων με τις δυνάμεις ελέγχου και καταστολής. Άλλοι απλώς διάλεξαν να ψηφίσουν αυτούς τους σχηματισμούς επειδή δεν ένιωθαν ικανοποιημένοι από την ποιότητα και την ταυτότητα δράσης της παραδοσιακής Αριστεράς. Σε κάθε περίπτωση και αν σκεφτεί κανείς ότι πάντα αυτοί οι πολίτες (με τις συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές) είναι που στελεχώνουν με μεγαλύ-

ΕΚΛΟΓΕΣ	ΚΚΕ	ΣΥΝ	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
1993	313.001 (4,53%)	202.887 (2,94%)	515.888 (7,47%)
1996	380.167 (5,61%)	347.051 (5,12%)	727.218 (10,73%)
2000	379.454 (5,52%)	219.880 (3,20%)	599.334 (8,72%)
2004	436.573 (5,90%)	241.539 (3,26%)	678.112 (9,16%)
2007	583.815 (8,15%)	361.211 (5,04%)	945.026 (13,19%)

τερη συνέπεια και συχνότητα τις οργανωμένες ή αυθόρμητες εκδηλώσεις εναντίον της κυβέρνησης ή και του συστήματος, έχουμε να κάνουμε με ένα και αριθμητικά ενδυναμωμένο κίνημα. Τόσο που δεν έχει καταγραφεί από τη μεταπολίτευση και μετά τόσο ισχυρό.

Στον πίνακα που παρουσιάζουμε φαίνεται η ανοδική πορεία της άκρας Αριστεράς:

- Το σημερινό σχήμα Μέτωπο Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΜΕΡΑ) μετέχει με τον συγκεκριμένο τίτλο από τις εκλογές του 2000. Στις εκλογές του 1993 και του 1996 μετείχε ως Μαχόμενη Αριστερά, στην οποία όμως συμμετείχε και το ΚΚΕ (μ-λ). Αποτελεί βασικά το εκλογικό μέτωπο του Νέου Αριστερού Ρεύματος που σχημάτισαν οι διαγραμμένοι από το ΚΚΕ το 1989 και ως Λαϊκή Αντιπολίτευση πήραν μέρος στις εκλογές του 1990. Το ΜΕΡΑ σχηματίζουν το ΕΕΚ (Εργατικό Επαναστατικό Κόμμα), το ΕΚΚΕ, το ΝΑΡ, η νΚΑ (νεολαία Κομμουνιστικής Απελευθέρωσης) και οι Οικολόγοι Εναλλακτικοί.

- Μετά το 1990 το Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΕΚΚΕ) δεν μετείχε αυτόνομα στις εκλογές. Στις πρόσφατες εκλογές ήταν μία από τις πολιτικές συνιστώσες του ΜΕΡΑ. Από το 1974 μετείχε αδιαλείπτως στις εκλογές.

- Η Ενωτική Αντικαπιταλιστική Αριστερά (ΕΝΑΝΤΙΑ) σχηματίστηκε από το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (ΣΕΚ), την ΟΚΔΕ Σπάρτακος, την Αριστερή Ανασύνθεση και την Αριστερή Αντικαπιταλιστική Συσπείρωση. Οι δύο τελευταίες οργανώσεις προήλθαν από τις Αριστερές Συσπειρώσεις. Μετείχαν επίσης πρωτοβουλιακά σχήματα από γνωστά κινήματα όπως η Γένοβα, που πρόσκειται στο ΣΕΚ. Το ποσοστό και οι ψήφοι του 2004 αναφέρονται στο ψη-

φοδέλτιο Αντικαπιταλιστική Συμμαχία, στην οποία συμμετείχε μόνο το ΣΕΚ και όχι οι υπόλοιπες συνιστώσες της ΕΝΑΝΤΙΑ

Είναι λάθος να εμπλακούμε στην αποκρυπτογράφηση των συμβόλων της άκρας Αριστεράς (και σε κάθε περίπτωση δεν είναι έργο αυτού του κειμένου), μια και στους κόλπους της περιλαμβάνει από μαοϊκά και τροτσκιστικά σχήματα, έως αναρχοσυνδικαλιστικά, εργατοσυμβουλιακά και κομμουνιστικά-ελευθεριακά με βαθύτατες και αγεφύρωτες διαφορές μεταξύ τους. Συναντιούνται όμως όλες αυτές οι οργανώσεις και τα σχήματα στην άποψη ότι το ΚΚΕ είναι ένα βαθύτατα συντηρητικό κόμμα και ο Συνασπισμός, έστω και με τη μορφή του ΣΥΡΙΖΑ (Συνασπισμός της Ριζοσπαστικής Αριστεράς), ένα κοσμοπολίτικο, έτοιμο να συνεργαστεί με κυβερνητικό κόμμα.

Τα κόμματα και σχήματα της άκρας Αριστεράς πραγματοποιούν αριθμητικά άλματα τα τελευταία 11 χρόνια, κι αυτό δεν μπορεί παρά να συνδυάζεται τόσο με την επικράτηση σκληρών φιλελεύθερων κατασταλτικών πολιτικών όσο και με την επιλογή των δύο κοινοβουλευτικών αριστερών κομμάτων να φοβίζονται με τη δράση τους όσο λιγότερο γίνεται.

Δεν είναι τυχαία η αποστροφή της φιλολόγου γραμματέως του ΚΚΕ Αλέκας Παπαρρήγα προς τους απηυδισμένους με τα μεγάλα κόμματα αλλά διστακτικούς ακόμα ψηφοφόρους, «μην μας φοβάστε» ή η άλλη εκδοχή του ίδιου επιχειρήματος «και σεις που φοβάστε, δοκιμάστε μας».

Στο σημείο αυτό ίσως διαφωνούσε ο πρόεδρος του Συνασπισμού Αλέκος Αλαβάνος που θα έλεγε μα όχι, εμείς φοβίσαμε γι' αυτό και ψηφιστήκαμε από νέους και ριζοσπαστικοποιημένα

στρώματα της κοινωνίας και εν μέρει θα είχε δίκιο.

Αλλά ο Συνασπισμός δεν συγκίνησε αρκετά τα τμήματα εκείνα της νεολαίας και των κινημάτων που ταυτίζουν τη δράση με αντιπαραθετική προς την εξουσία διαδικασία. Τα τμήματα αυτά θεώρησαν την παρουσία του ΣΥΝ στις διαδηλώσεις και τις συγκρούσεις με τις αρχές ως οριακή με στόχο αυτός να μην υπερβεί τη λεπτή γραμμή της σχέσης του με την εξουσία και την κοινοβουλευτική του υπόσταση. Και στράφηκαν προς τα σχήματα της άκρας Αριστεράς με αποτέλεσμα οι ψήφοι προς αυτά να υπερδιπλασιαστούν μέσα σε επτά χρόνια: 22.425 ψήφοι και 0,34% στις εκλογές του 2000, 50.597 ψήφοι ή ποσοστό 0,71% στις εκλογές του 2007, έχοντας προειδοποιήσει για την ανοδική τους πορεία και το 2004 όταν έφθασαν τις 37.273 ψήφους.

(Συνειδητά, αν και ο πειρασμός υφίσταται, στην όλη ανάλυση δεν εμπλέκεται το ποσοστό και η σημαντική εκλογική πορεία -75.529 ψήφοι και ποσοστό 1,05%- των Οικολόγων Πράσινων, αν και η πολιτική τους καταγωγή σε μεγάλο ποσοστό έρχεται από τα κόμματα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς).

Οι περισσότερες από πενήντα χιλιάδες ψήφων στα σχήματα της άκρας Αριστεράς εξηγούν και σε μεγάλο βαθμό προετοιμάζουν για την ποιότητα και την ταυτότητα των κινητοποιήσεων που θα υπάρξουν στο προσεχές διάστημα ανάλογα με τις αφορμές που θα δοθούν στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο. Ήδη, οι μορφές δράσης έχουν διαφοροποιηθεί και μοιάζει εξαιρετικά πιθανό τα κόμματα της κοινοβουλευτικής Αριστεράς, αν και πήγαν καλά εκλογικά, να θελήσουν να μην μείνουν πίσω σε έμπνευση και συμμετοχή, κυρίως αν επικρέμαται σοβαρή η απειλή να ταυτιστούν με καθεστωτικές εκφράσεις του πολιτικού γίγνεσθαι. Αυτό βεβαίως είναι και η ελπίδα της άκρας Αριστεράς, που λίγο πολύ θεωρεί ως νομοτέλεια (με την έννοια ότι δεν μπορούν να κάνουν αλλιώς παρά να ενταχθούν στο σύστημα αντλώντας ευρύτερη νομιμοποίηση από αυτό) τη συγκεκριμένη πορεία τόσο για το ΚΚΕ όσο και για τον Συνασπισμό.

ΕΚΛΟΓΕΣ	ΝΑΡ - ΜΕΡΑ	ΚΚΕ (μ-λ)	Μ-Λ ΚΚΕ	ΕΚΚΕ	ΟΑΚΚΕ	ΕΝΑΝΤΙΑ	ΨΗΦΟΙ
1990	14.365	2.590	1.355	1.350	-----	-----	19.660
1993	8.160	-----	1.817	-----	703	-----	10.680
1996	0.443	-----	4.016	-----	3.485	-----	17.944
2000	8.132	7.301	5.866	-----	1.126	-----	22.425
2004	11.261	10.754	4.846	-----	2.099	8.313	37.273
2007	11.859	17.561	8.088	-----	2.494	10.595	50.597

Για την αυτοοργάνωση των κινημάτων

του Τάσου Κουράκη

Η Αριστερά δεν μπορεί να αντιλαμβάνεται τον εαυτό της ως ένα κόμμα που απλώς κατακτώντας την εμπιστοσύνη του κόσμου θα κυβερνήσει ερήμην των πολιτών και έξω από αυτούς. Η Αριστερά, στην πορεία προς το σοσιαλισμό, στοχεύει στο μετασχηματισμό του κράτους συναρθρώνοντας τη διεύρυνση και το βάθεμα των θεσμών της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και των ελευθεριών με την ανάπτυξη μορφών άμεσης δημοκρατίας στη βάση και τη διασπορά αυτοδιαχειριστικών εστιών. Με την έννοια αυτή όλες οι μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν τη δυνατότητα συλλογικής δράσης των ανθρώπων σήμερα, όλες οι επιλογές που μειώνουν την επικράτεια του εμπορεύματος, όλες οι θεσμικές αλλαγές που επιτρέπουν την αμεσοδημοκρατική παρέμβαση του πληθυσμού είναι όχι μόνο πιο αποτελεσματικές με την έννοια της αποδυνάμωσης της καπιταλιστικής εξουσίας, αλλά ασκούν βαθύτερες αλλαγές στο υποκείμενο της επαναστατικής αλλαγής. Γι' αυτό, βασική πολιτική ενός αριστερού κόμματος σε μια στρατηγική δημοκρατικού δρόμου είναι η προώθηση της αυτοοργάνωσης των κινημάτων. Αυτή η αυτοοργάνωση ανέστειλε την αναθεώρηση του άρθρου 16 για τη δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση, συνέτριψε τη «μεταρρύθμιση Γιανίτση» στο Ασφαλιστικό, ανακατέλαβε τις ακτές, υπεράσπισε τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα απέναντι στην υστερία των τρομονόμων του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ.

Και ενώ η Αριστερά παλεύει για το σοσιαλισμό, δηλαδή για την κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και τη σχεδιασμένη αυτοδιαχείριση της οικονομίας διά μέσου του βαθμιαίου εκποτισμού των αγοραίων μηχανισμών από τον συνειδητό κοινωνικό έλεγχο, ο νεοφιλελευθερισμός κινείται στην αντίθετη κατεύθυνση. Ο νεοφιλελευθερισμός σήμερα αποσύρει τη δημόσια χρηματοδότηση των υπηρεσιών που ολοκλήρωναν το

κοινωνικό κράτος και συνιστούσαν αυτό που ονομάστηκε κοινωνικός μισθός. Η αγορά, δηλαδή τα ιδιοτελή κριτήρια της μέγιστης κερδοφορίας των ιδιωτικών κεφαλαίων, ρυθμίζουν αδιαμεσολάβητα την εργασιακή συνθήκη και καθημερινή ζωή των πολιτών. Στο πλαίσιο αυτό, ο δημόσιος χώρος της πόλης μετατρέπεται ολοκληρωτικά σε εμπόρευμα. Η γενικευμένη ιδιωτικοποίηση του κόσμου συνεπάγεται την ατροφία του δημόσιου χώρου. Κάθε μέρα ένας ελεύθερος χώρος απελευθερώνεται ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς, τους όρους και τις προϋποθέσεις εκμετάλλευσής του και εμπορευματο-

ποιείται. Στις παραλίες, τις πλατείες, τους πεζόδρομους που γεμίζουν τραπεζοκαθίσματα, στους αδόμητους χώρους που παραχωρούνται στους ιδιώτες. Κατεδαφίζονται διατηρητέα μνημεία, διατηρητέα κτίρια αποχαρκτηρίζονται, τα σχέδια πόλης επεκτείνονται στα δάση, ρέματα μέσα στην πόλη κτίζονται, βιότοποι κοντά στις πόλεις καταστρέφονται, χιλιάδες δέντρα κόβονται για λόγους τσιμεντόστρωσης δημόσιων χώρων. Οι πόλεις αλλάζουν χέρια.

Απέναντι σ' αυτή την κατάσταση εμείς αντιπαρατάσσουμε την πολιτική δύναμη και τη δράση των «από τα κάτω» στον δημοκρατικό δρόμο για το σοσιαλισμό. Αντιπαρατάσσουμε δηλαδή εκείνη τη στρατηγική που προετοιμάζει την ιστορική ρήξη με το υπάρχον σύστημα στην προοπτική του σοσιαλισμού. Τέτοιες δράσεις και επιλογές είναι εκείνες που μειώνουν την κυριαρχία της αγοράς προς όφελος της αλληλεγγύης και της ανταλλαγής, εκείνες οι θεσμικές αλλαγές που επιτρέπουν την αμεσοδημοκρατική παρέμβαση του πληθυσμού, δηλαδή εκείνες που αυξάνουν τις δυνατότητες συλλογικής δράσης των ανθρώπων.

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Το παράδειγμα του αγώνα ενάντια στην υποθαλάσσια αρτηρία στη Θεσσαλονίκη ήταν το παράδειγμα της συνάρθρωσης της πάλης για την αντιμετώπιση μιας κακής λύσης για την πόλη και συνάμα πολεμική ενάντια στην κυριαρχία του Ι.Χ. και ακόμη περισσότερο ενάντια στις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (τα γνωστά ΣΔΙΤ). Ο κόσμος δεν υπερασπίστηκε απλά την πόλη του, αλλά αντιστάθηκε στην πα-

Ο Τάσος Κουράκης είναι βουλευτής Α' Θεσσαλονίκης του ΣΥΡΙΖΑ.

ραχώρηση δημόσιου χώρου στους ιδιώτες (εν προκειμένω δρόμου). Αντιστάθηκε στην επέκταση του εμπορευματικού κυκλώματος στα κοινωνικά και δημόσια αγαθά. Το πρόταγμα της πάλης ενάντια στην υποθαλάσσια αρτηρία ήταν η εκτόπιση των αγοραίων μηχανισμών από την πόλη και τον δημόσιο χώρο. Ταυτόχρονα η όλη διεκδίκηση άφησε πίσω της μια κινηματική λειτουργία που η ανάδυσή της είναι ίσως πιο σημαντική και από την ίδια της τη δράση και το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Τα κινήματα όμως στη χώρα μας δεν χαρακτηρίζονται από μαζικότητα και διάρκεια. Υπάρχει βέβαια ένα εκτεταμένο δίκτυο παρεμβάσεων πολιτών που χαρακτηρίζονται από αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες και έχουν συχνά συγκρουσιακό χαρακτήρα. Ακόμη έχουν καταφέρει σε ορισμένες περιπτώσεις συγκεκριμένα αποτελέσματα που δημιουργούν ρωγμές στη συνήθη αδράνεια των αιρετών εκπροσώπων. Το πρόβλημα όμως των δυνάμεων της δικής μας Αριστεράς είναι ότι δεν έχουν σταθερή παρέμβαση στην πόλη, ώστε να δημιουργούν παράδοση, να εντάσσουν, να κινητοποιούν νέους ανθρώπους, να οργανώνουν αυτόνομες αντιστάσεις και να κατακτούν στόχους. Γι' αυτό χρειάζεται να συγκρουόμαστε καθημερινά και με συνέχεια με τις αγοραίες πολιτικές της εμπορευματοποίησης των κοινωνικών αγαθών, του δημόσιου χώρου και του ελεύθερου χρόνου. Να διεκδικούμε αταλάντευτα την «πάλη των δικαιωμάτων», δηλαδή τα αντιστεκόμαστε στη συντελούμενη συρρίκνωση των δικαιωμάτων μας, και επιπλέον να συμβάλλουμε στον επανασχεδιασμό, με έμφαση στη χωροθέτηση των ισότιμων δικαιωμάτων των πολιτών, ανδρών και γυναικών, και ιδιαίτερα των πιο ευάλωτων τμημάτων, μεταναστών/τριών, αποκλεισμένων και αυτών χωρίς χαρτιά και χωρίς φωνή. Λέμε «όχι στην πολεοδομία των αποκλεισμών».

Η ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΟΤΗΤΑΣ

Η Αριστερά όμως ποτέ δεν υπήρξε απλά μια δύναμη ηθικής διαμαρτυρίας και άσφαιρης κοινωνικής κριτικής. Ο αριστερός διαφέρει από τους άλλους επικριτές του καπιταλισμού και τους

επαγγελματίες της δυσaréσκειας της αστικής κοινωνίας ως προς το ότι παλεύει για την επίτευξη μιας κοινωνίας, όπου δεν θα βρίσκουν εύφορο έδαφος η εκμετάλλευση, η βία μεταξύ των φύλων, η πολιτική απαξίωση των ατόμων, η απαξίωση των συλλογικών αγαθών της φύσης. Αυτό που λείπει σήμερα από την Αριστερά δεν είναι τα προγράμματα, αλλά η λαϊκότητα. Η ικανότητα δηλαδή να δέσει με τις δικές της αξίες τα συναισθήματα των ανθρώπων και τη διάχυτη δυσφορία των απειλούμενων στρωμάτων. Μια Αριστερά χωρίς λαϊκότητα, μια Αριστερά που θα αντιπροσωπεύει απλώς ένα ισχνό ποσοστό πεφωτισμένων μεσαίων στρωμάτων δεν έχει σοβαρές προοπτικές. Η Αριστερά οφείλει να είναι και μια χρήσιμη πολιτική και κοινωνική δύναμη που παράγει αποτελέσματα κινητοποιώντας ανθρώπους. Αλλιώς μένουν μόνο οι ευγενείς εξαγγελίες και ένας τελετουργικός κινηματισμός, χωρίς κοινωνικό κίνημα.

ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ Η ΡΗΞΗ

Τέλος, ο τρόπος με τον οποίο προωθούμε τους στόχους μας, δηλαδή την αναδιανομή της ιδιοκτησίας, της εξουσίας και του κοινωνικού πλούτου, προς όφελος των εργαζομένων και των αδύ-

ναμων κοινωνικά τάξεων, προσδιορίζει όχι μόνο το βαθμό της αποτελεσματικότητας, αλλά και τις διεργασίες που επιθυμούμε να γίνουν στο ατομικό και συλλογικό υποκείμενο. Δηλαδή η συλλογική διαβούλευση και δράση, η προώθηση της δημοκρατίας στο εσωτερικό της ομάδας, η ενωτική δράση της Αριστεράς δεν είναι μόνο μονόδρομος για τη μέγιστη αποτελεσματικότητα, αλλά και διαδικασία για τη συγκρότηση και την ανασύνθεση της Αριστεράς. Η συμμετοχική δράση των πολιτών στα κοινωνικά δρώμενα και όχι η δι' εκπροσώπου-βουλευτή ή δημοτικού συμβούλου-επίλυση των προβλημάτων δεν είναι απλά περισσότερο λυσιτελής, αλλά και τρόπος ενεργοποίησης του πολίτη. Κάθε δράση να αφήνει πίσω της μια μικρή ή μεγάλη συλλογικότητα, όπου δεν υπάρχει, και όπου υπάρχει να ανεβάζει το επίπεδο της πολιτικής συνειδητότητας. Η ρήξη με το κυρίαρχο κοινωνικό και πολιτικό σύστημα είναι μια μακροχρόνια διαδικασία, όπου οι μικρές ή μεγάλες αντιστάσεις και κατακτήσεις στο «εξωτερικό», δηλαδή στην κοινωνία, να συνοδεύονται και από μία αλλαγή και στο «εσωτερικό», δηλαδή στην προαγωγή της αυτοσυνείδησης, της αυτενέργειας, της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης.

ΚΟΣΜΟ ΔΡΟΜΙΟ

ΡΩΣΙΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΥΤΙΝ

Την έκανε πάλι την έκπληξη ο ρώσος πρόεδρος Βλαντίμιρ Πούτιν, ανακοινώνοντας την περασμένη εβδομάδα ότι, μετά τη λήξη της προεδρικής του θητείας την ερχόμενη άνοιξη, θα συνεχίσει να ελέγχει τα πολιτικά πράγματα στη χώρα του, αλλά από ένα άλλο πόστο και συγκεκριμένα από τη θέση του πρωθυπουργού.

Εδώ και πάνω από ένα χρόνο, με δεδομένο ότι το ρωσικό Σύνταγμα δεν επιτρέπει τη διεκδίκηση της προεδρίας για τρίτη συνεχόμενη θητεία, τη ρωσική –αλλά και τη διεθνή– κοινή γνώμη απασχολούν ερωτήματα σχετικά με το πολιτικό μέλλον του Πούτιν, κυρίως όμως με την πορεία της ίδιας της Ρωσίας, η οποία τα τελευταία χρό-

νια έχει αρχίσει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στις διεθνείς εξελίξεις.

Απαντώντας άμεσα στα ερωτήματα αυτά, λοιπόν, ο πρόεδρος Πούτιν ανακοίνωσε ότι, στις επικείμενες βουλευτικές εκλογές, τον ερχόμενο Δεκέμβριο, θα είναι μεταξύ των υποψηφίων του κόμματος που τον στηρίζει, της «Ενωμένης Ρωσίας».

Η ανακοίνωση αυτή του Πούτιν, που συνέπεσε με την 55η επέτειο των γενεθλίων του, έγινε μόλις μια εβδομάδα μετά την αντικατάσταση του πρωθυπουργού της χώρας με έναν παλιό του φίλο και συνεργάτη Ζουμπκόφ. Τον οποίο, όπως φημολογείται, ο Πούτιν προορίζει για παρτενέρ στο παιχνίδι

της εξουσίας. Συγκεκριμένα, λέγεται ότι ο Ζουμπκόφ θα παραμείνει ως πρωθυπουργός και μετά την αναμενόμενη νίκη της «Ενωμένης Ρωσίας» τον ερχόμενο Δεκέμβριο, για να προωθηθεί στη συνέχεια στη θέση του προέδρου της χώρας και τη θέση του στην πρωθυπουργία να αναλάβει ο ίδιος ο Πούτιν.

Πέρα από αυτό, θεωρείται ότι η εκλογική νίκη της «Ενωμένης Ρωσίας» θα εξασφαλίζει στον Πούτιν τα δύο τρίτα της Βουλής που χρειάζεται για την επιβολή κάποιων αναγκάων μεταρρυθμίσεων, περιλαμβανομένων και ορισμένων αλλαγών στο Σύνταγμα που θα του επιτρέψουν στην επόμενη εκλογή προέδρου να είναι και πάλι υποψήφιος.

ΚΟΡΕΑ «ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ»... ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ

Μετά από σχεδόν 55 χρόνια, η Βόρεια και η Νότια Κορέα βρέθηκαν ξανά πολύ κοντά, με τη διακήρυξη για την προώθηση της ειρήνης που υπέγραψαν την περασμένη εβδομάδα οι ηγέτες των δύο χωρών, Ρο Μου-Χουν και Κιμ Γιονγκ-ιλ αντίστοιχα, στη διάρκεια μιας τριήμερης συνάντησης που είχαν στην βορειοκορεατική πρωτεύουσα Πιονγιάνγκ.

Χαρακτηριστικό είναι ότι η διακήρυξη των δύο ηγετών υπογράφηκε μια ημέρα μετά την υπογραφή μιας άλλης συμφωνίας, με την οποία η Βόρεια Κορέα εγκατέλειψε οριστικά τα πυρηνικά σχέδιά της.

Παρ' όλα αυτά, η εφαρμογή της διακήρυξης Βόρειας και Νότιας Κορέας, για «τον τερματισμό της υφιστάμενης συμφωνίας ανακωχής (που ισχύει από τον πόλεμο του 1950-53) και την οικοδόμηση ενός συστήματος μόνιμης ειρήνης», θα χρειαστεί να περάσει από συνομιλίες της περίφημης «εξαμερούς», στην οποία, εκτός από τις δυο Κορέες, την Ιαπωνία και τη Ρωσία, συμμετέχουν η Κίνα και οι Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες, μάλιστα, διατηρούν ακόμα αρκετές επιφυ-

λάξεις αναφορικά με την αξιοπιστία της βορειοκορεατικής ηγεσίας.

ΤΟΥΡΚΙΑ ΜΕΘΟΔΕΥΟΥΝ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΟ ΙΡΑΚ

Αυτό που συζητούσαν πίσω από κλειστές πόρτες οι διάφοροι αξιωματούχοι της Τουρκίας, ή επέσειαν κατά καιρούς ως απειλή χωρίς όμως κανείς να τους παίρνει στα σοβαρά, αποφασίστηκε επίσημα πλέον πριν από τρεις ημέρες: Η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα πολιτικά, οικονομικά και νομικά μέτρα, περιλαμβανομένης και της στρατιωτικής επέμβασης, για την εξουδετέρωση των Κούρδων ανταρτών του ΡΚΚ που έχουν καταφύγει στο βόρειο Ιράκ και από εκεί πραγματοποιούν επιθέσεις στο τουρκικό έδαφος.

Η απόφαση πάρθηκε από την Ανώτατη Επιτροπή Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας, η οποία συνεδρίασε την Τρίτη, υπό την προεδρία του πρωθυπουργού Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και τη συμμετοχή ανώτατων πολιτικών και στρατιωτικών αξιωματούχων, με αφορμή την ένταση των αιματηρών συγκρούσεων μεταξύ Κούρδων και στρατού στη νοτιοανατολική Τουρκία με πολλούς νεκρούς και από τις δύο πλευρές.

Θεωρητικά, βεβαίως, για την εφαρμογή της απόφασης της Τρίτης απαιτείται η έγκριση από το Κοινοβούλιο, προς το οποίο ήδη η κυβέρνηση προωθεί ένα κείμενο απόφασης-εξουσιοδότησης. Επί της ουσίας, όμως, η απόφαση της Επιτροπής, η πρώτη τέτοιας μορφής και εκτασης που λαμβάνεται επίσημα από την τουρκική ηγεσία, αποτελεί προϊόν των πιέσεων της στρατιωτικής προς την πολιτική ηγεσία της χώρας και άρα θεωρείται ως τετελεσμένη.

Ένα σοβαρό θέμα που υπάρχει, ωστόσο, είναι η αρνητική στάση της Ουάσιγκτον αλλά και της επίσημης Βαγδάτης, με την οποία η Άγκυρα υπέγραψε τον περασμένο μήνα μια

συμφωνία συνεργασίας, που όμως δεν περιλαμβάνει και το ζήτημα των Κούρδων.

Ιδιαίτερα για την στάση της Ουάσιγκτον, η οποία βεβαίως δέχεται τις περιορισμένες κλίμακας επιχειρήσεις του τουρκικού στρατού στο Βόρειο Ιράκ, αλλά δεν θέλει μια άμεση ανάμειξη της Τουρκίας στο θέμα του Ιράκ, η κατάσταση είναι περισσότερο περίπλοκη, καθώς οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις εξακολουθούν να είναι εύθραυστες. Το γεγονός αυτό, μάλιστα, επιτείνεται και από τη διαμάχη που βρίσκεται σε εξέλιξη αναφορικά με την πρόθεση του αμερικανικού Κογκρέσου να αναγνωρίσει επίσημα τη γενοκτονία των Αρμενίων, πράγμα που έχει προκαλέσει έντονες αντιδράσεις εκ μέρους των Τούρκων, οι οποίοι απειλούν με θεούς και δαίμονες την υπερδύναμη.

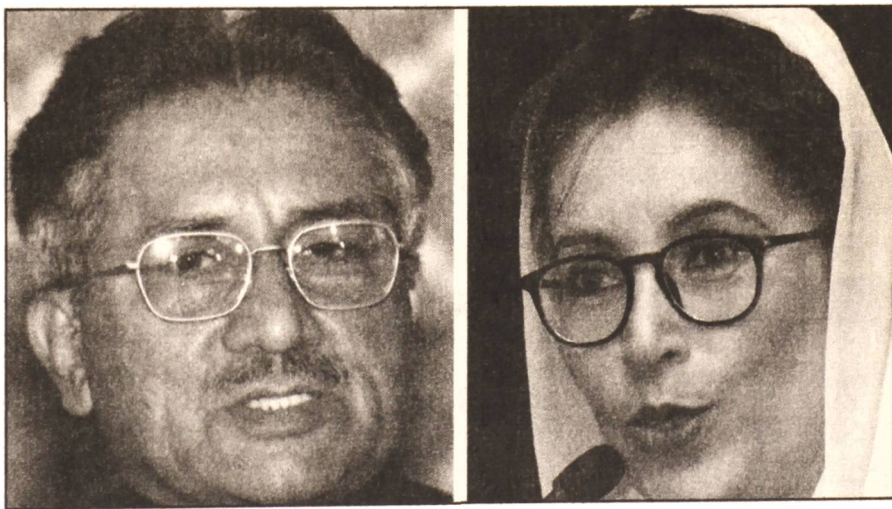
Από την άλλη πλευρά, το κλίμα που διαμορφώνεται το τελευταίο διάστημα στην Άγκυρα έχει περάσει στα «ψιλά» την αλλαγή του Συντάγματος που μεθοδεύει ο Ερντογάν, αν και το θέμα υπάρχει, ιδιαίτερα καθώς σύντομα αναμένεται η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος για την εκλογή του προέδρου της Δημοκρατίας (όπως είναι γνωστό, μέχρι τώρα ο πρόεδρος εκλέγεται από τη Βουλή, όμως το κόμμα του Ερντογάν επιδιώκει η προεδρική εκλογή να γίνεται απ' ευθείας από τον λαό).

ΠΑΚΙΣΤΑΝ ΜΟΥΣΑΡΑΦ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΜΕ ΔΕΚΑΝΙΚΙ ΜΠΟΥΤΟ

Η αναταραχή που προκλήθηκε στο Πακιστάν από την επανεκλογή του δικτάτορα στρατηγού Περβέζ Μουσάραφ στη θέση του προέδρου της χώρας, και η οποία συνεχίζεται, είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσει μεγαλύτερα προβλήματα στην περιοχή, που ήδη σπαράσσεται από πραγματικές πολύνεκρες μάχες μεταξύ ανταρτών και δυνάμεων του κυβερνητικού στρατού.

Αιτία γι' αυτό δεν είναι μόνο ο τρόπος της επανεκλογής και κυρίως η επιμονή του Μουσάραφ να διατηρήσει και τη θέση του αρχηγού του στρατού, πράγμα που έχει ξεσηκώσει σύσσωμη τη δημοκρατική αντιπολίτευση, αλλά και το γεγονός ότι η χώρα φλέγεται από τη δράση των ισλαμιστών, οι οποίοι ενισχύονται από τη δράση μαχητών Ταλιμπάν και ομάδων της Αλ Κάιντα που χρησιμοποιούν το πακιστανικό έδαφος ως ορμητήριο για την πραγματοποίηση επιθέσεων στο γειτονικό Αφγανιστάν.

Η δράση αυτή, όμως, είναι εκείνη που ενδιαφέρει άμεσα και την Ουάσιγκτον, η οποία επιμένει να στηρίζει τον δικτάτορα. Στο πλευρό του, μάλιστα, στέλνει τώρα και την πρώην πρωθυπουργό Μπεναζίρ Μπούτο που έχει συνάψει συμφωνία να αναλάβει τη θέση του πρωθυπουργού μετά τις βου-

λευτικές εκλογές που θα διεξαχθούν στη χώρα στις αρχές του ερχόμενου χρόνου.

Έτσι, οι Αμερικανοί θα διατηρήσουν τον έλεγχο της κατάστασης και μαζί την απαραίτητη στρατιωτική τους παρουσία στο Πακιστάν, για το ξεκαθάρισμα των Ταλιμπάν και της Αλ Κάιντα στα σύνορα με το Αφγανιστάν, πράγμα ωστόσο που δεν φαίνεται και τόσο εύκολο, καθώς στο ίδιο το Αφγανιστάν οι Ταλιμπάν έχουν υποχρεώσει τον πρόεδρο Καρζάι να κάνει αρκετές υποχωρήσεις, μέχρι την αποδοχή μιας συμφωνίας για συνδιοίκηση σε ορισμένες περιοχές που θεωρούνται προπύργια των Ταλιμπάν.

ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ ΚΟΚΚΟΡΟΜΑΧΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Τα πράγματα «σφίγγουν» όλο και περισσότερο για το Κοσσυφοπέδιο, καθώς ο χρόνος τρέχει προς την 10η Δεκεμβρίου, οπότε λήγει η προθεσμία που έχει δοθεί για την διεξαγωγή του νέου γύρου διαπραγματεύσεων ανάμεσα σε Αλβανούς και Σέρβους που επέβαλε η σθεναρή στάση της Ρωσίας.

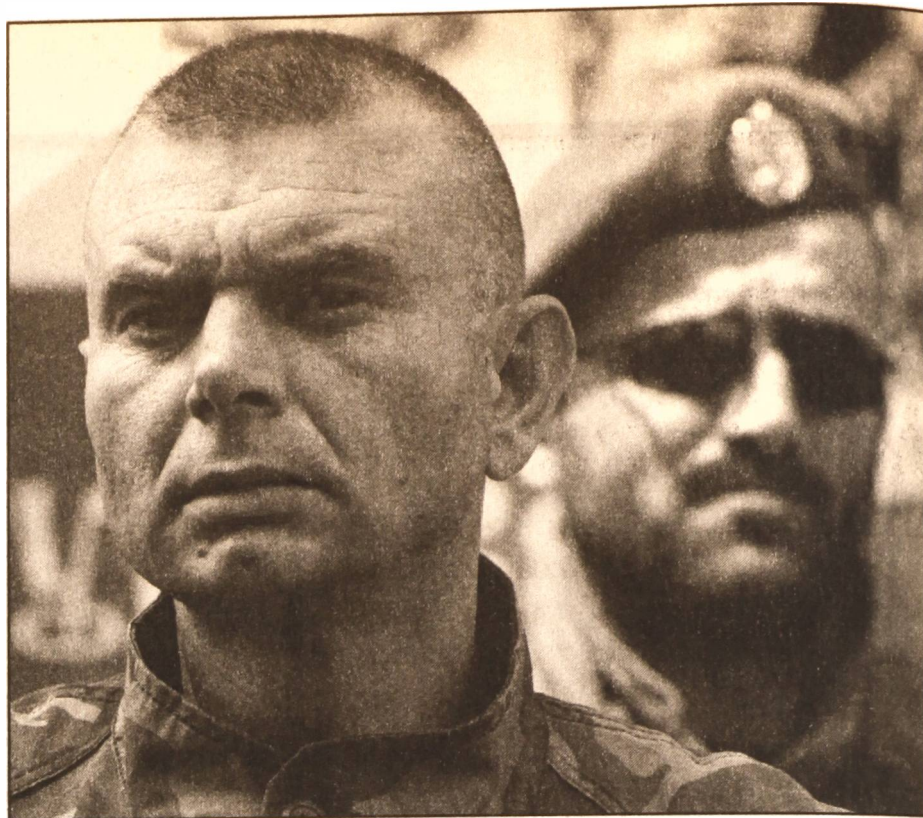
Οι Σέρβοι από την πλευρά τους επιμένουν στη θέση της παροχής μιας κατά το δυνατό ευρύτερης αυτονομίας στο Κοσσυφοπέδιο, με τη ρητή προϋπόθεση, όμως, ότι αυτό θα παραμείνει ως σερβική επαρχία, έστω και για ένα διάστημα δέκα χρόνων, οπότε το τελικό καθεστώς θα μπορεί να αποφασισθεί με δημοψήφισμα.

Παράλληλα, προειδοποιούν ότι, στην περίπτωση που επιχειρηθεί η μονομερής κήρυξη ανεξαρτησίας της περιοχής, πολλά δεινά θα απειλήσουν ευρύτερα τα Βαλκάνια.

Από την άλλη πλευρά, οι Κοσοβάροι Αλβανοί, φοβούμενοι ότι και ο νέος γύρος των διαπραγματεύσεων θα αποτύχει, διαμηνύουν με κάθε τρόπο ότι είναι έτοιμοι, μετά την 10η Δεκεμβρίου, να κηρύξουν την ανεξαρτησία τους, απειλώντας μάλιστα ότι, αν δεν τους επιτραπεί αυτό, θα επιστρέψουν στον ένοπλο αγώνα.

Σε επίρρωση της προοπτικής αυτής, μάλιστα, η αλβανική τηλεόραση στην Πριστίνα παρουσίασε την περασμένη εβδομάδα μια ομάδα ένστολων της οργάνωσης ANA (Αλβανικός Εθνικός Στρατός), οι οποίοι δήλωσαν ότι είναι έτοιμοι να πάρουν τα όπλα και να αγωνισθούν για την ανεξαρτησία.

Ο ANA είναι μια οργάνωση «ομπρέλα» η οποία είχε κάνει την εμφάνισή της το 2001 –στο τέλος του πολέμου που είχε ξεσπάσει στα Σκόπια και συγκεκριμένα στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την περίφιμη συμφωνία της Οχρίδας– δηλώνοντας ότι παραμένει σε ετοιμότητα για τη διεκδίκηση των δικαίων εθνικών αιτημάτων των Αλβανών σε όλη την περιοχή των δυτικών Βαλκανίων. Υπήρχαν, μάλιστα, βάσιμες υποψίες ότι κάτω από τον ANA βρίσκονταν και οι ορ-

γανώσεις του Αλβανικού Απελευθερωτικού Στρατού (UCK) που έδρασαν στο Κοσσυφοπέδιο, κατά την περίοδο 1995–1999, και στα Σκόπια, το 2001, ενώ μια αντίστοιχη οργάνωση απειλούσε να δράσει στην Ελλάδα με στόχο την «απελευθέρωση της Τσαμουριάς».

Οι απειλές του ANA θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ένα πυροτέχνημα, ή ένα τεχνητό επιχείρημα για να διασκεδαστούν οι εντυπώσεις από την επιμονή ορισμένων Δυτικών χωρών, με επικεφαλής τις ΗΠΑ, να προχωρήσουν στη μονομερή αναγνώριση ενός ανεξάρτητου Κοσσυφοπεδίου, χωρίς νέα απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και παρά τις αντιρρήσεις της Μόσχας.

Η επιμονή των ΗΠΑ, όμως, αντιμετωπίζει το σκεπτικισμό διαφόρων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες προτιμούν να διατηρηθεί η εκκρεμότητα για περισσότερο χρόνο, προκειμένου να μη διαρραγούν οι σχέσεις της με τη Ρωσία και παράλληλα να βρουν τον απαιτούμενο χρόνο για να πεισθεί η Μόσχα να αποδεχτεί τη λύση της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, εδώ και μερικές ημέρες προβάλλεται ένα νέο επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο, οι συνθήκες γύρω από το θέμα του Κοσσυφοπεδίου είναι ιδιάζουσες, για τον λόγο αυτό και η κήρυξη της ανεξαρτησίας του δεν πρόκειται να αποτελέσει προηγούμενο για περιοχές της πρώην Σοβιετικής Ένωσης που επιδιώκουν επίσης την ανεξαρτησία τους.

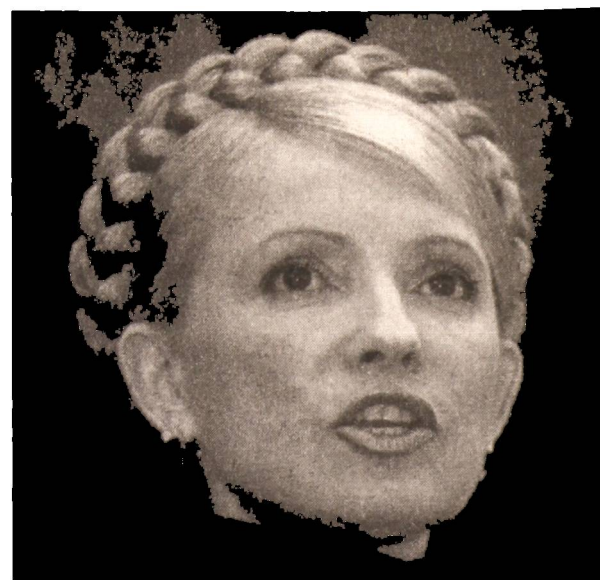
ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΟΙ ΔΥΟ ΒΙΚΤΟΡ ΚΑΙ Η ΓΙΟΥΛΙΑ

Οι πρόωρες βουλευτικές εκλογές, που είχαν φτάσει να θεωρούνται απαραίτητες, στην Ουκρανία, έγιναν τελικά. Όπως φαίνεται, όμως, από τα εκλογικά αποτελέσματα, στην ουσία τίποτε δεν άλλαξε, καθώς τα ποσοστά των ψήφων και κατά συνέπεια οι έδρες του κοινοβουλίου μοιράστηκαν στους ίδιους πρωταγωνιστές του γνωστού πλέον «τριγώνου του Κιέβου», στον φιλοδυτικό σημερινό πρόεδρο Βίκτορ Γιούσενκο, τον φιλορώσο Βίκτορ Γιανουκόβιτς και την επίσης φιλοδυτική Γιούλια Τιμοσένκα.

Ο Γιούσενκο και η Τιμοσένκα, παλιοί

εταίροι στην περίφημη «πορτοκαλί επανάσταση», με το 14% και 31% των ψήφων αντίστοιχα, μπορούν να παρακάμψουν το 34% του Γιανουκόβιτς και να σχηματίσουν κυβέρνηση. Όμως ο Γιούσενκο, όντας αδύναμος και χωρίς πυγμή, φοβάται να συγκατοικήσει πολιτικά με την παλιά συμμαχό του, την οποία θα έχει και πάλι ως αντίπαλο στην κούρσα για την προεδρία, στις εκλογές που θα γίνουν το 2009.

Από την άλλη, πάλι, μια συνεργασία του Γιούσενκο με τον Γιανουκόβιτς, παρ' όλο που θεωρείται πιθανότερη, δεν δείχνει να αποτελεί μια καλή λύση,

όπως φάνηκε στην προηγούμενη απόπειρα που οδήγησε στις πρόωρες εκλογές.

Το ποδόσφαιρο νέος τρόπος λήστευσης των φιλάθλων...

του Γιώργου Αρκουλή

Η νύχτα της Τετάρτης, 3 του τρέχοντος μηνός, ήταν συγκλονιστική από άποψη ποδοσφαιρικού θεάματος: Άφθονα γκολ, ανατροπές και βροχή στα περισσότερα ευρωπαϊκά γήπεδα, όπου διεξαγόταν η 2η αγωνιστική του περίφημου Τσάμπιονς Λιγκ. Εντούτοις, επειδή στη ζωή μας έχουν μπει από καιρό τα ποδοσφαιρικά στοιχήματα (και ένα ματς μάς επέβαλαν να το βλέπουμε όχι μόνο ως διασκέδαση, αλλά και ως άγριο τζόγο), ιδού που εκείνη η Τετάρτη ζήλεψε τη νύχτα του Αγίου Βαρθολομαίου. Βέβαια, αυτή τη φορά το αίμα που χύθηκε δεν οφείλονταν σε θρησκευτικές διαφορές, παρά μόνο στο πάθος να τα πάρουμε από εκείνους που οργανώνουν το παιγνίδι στην ευρωπαϊκή επικράτεια. Δηλαδή από αυτούς που ό,τι κι αν γίνει κερδισμένοι θα βγουν όταν γίνει ταμείο. Μέχρι εκείνο το βράδυ ήταν συνηθισμένο φαινόμενο να σημειωθεί μία, άντε και δεύτερη, έκπληξη στο λουσάτο προϊόν της φάμπρικας που ονομάζεται ΟΥΕΦΑ Τσάμπιονς Λιγκ, οπότε ο φιλάθλος κοίταζε το δελτίο του και σκεφτόταν *ας πρόσεχα*. Αυτή τη φορά όλοι (δηλαδή και οι οκτώ αγώνες) έδωσαν απίστευτες ανατροπές, οι οποίες ξεζούμισαν τις όποιες ελπίδες των ανυπεράσπιστων παικτών. Και όταν λέμε ανυπεράσπιστων το εννοούμε: παράδειγμα πρώτο, ο Ολυμπιακός Πειραιώς, ομάδα Θρύλος στην Ελλάδα, αλλά τσουβάλι πολλών τεμαχίων στην Ευρώπη έντεκα ολόκληρα χρόνια, πήγε στο γήπεδο της Βρέμης και υπό βροχή ανέτρεψε κάθε λογική. Και να σου ορkiζόταν κάποιος ειδικός ότι ο Ολυμπιακός θα σημείωνε περιφανή θρίαμβο, δεν ήταν δυνατόν να τον πιστέψεις, όταν η γερμανική Βρέμη μόλις είχε επιτύχει νίκη 8-1 στο πρωτάθλημα της χώρας της, είχε ήδη ηττηθεί στον πρώτο αγώνα στη Μαδρίτη και διέθετε κίνητρο να υποτάξει την ελληνική ομάδα. Τα γραφεία στοιχημάτων (και ο ΟΠΑΠ βέβαια) λογικά είχαν διατιμήσει τη νίκη της Βέρντερ στο χαμηλό 1.35, προφανώς για να υποστούν με-

γάλη ζημιά στις πληρωμές. Ταυτόχρονα (όπως αποδείχτηκε) έβαζαν ένα μυρωδάτο τυρί στη φάκα. Τελικά: το σκορ νίκης του Ολυμπιακού πλήρωσε 50 προς 1. Και η ανατροπή (από ημίχρονο σε τελικό) 37,5 προς 1. Αυτά. Και πάμε παρακάτω:

Φάκα στήθηκε στο περίφημο Άνφιλντ Ρόουντ του Λίβερπουλ, εκεί όπου η σούπερ δυναμική εγγλέζικη ομάδα θεωρούνταν ακλόνητο φαβορί για νίκη επί της γαλλικής Μαρσείγ. Το τυρί που χρησιμοποιήθηκε δεν ήταν... ροκφόρ (ή με κρέμα...) και οι Γάλλοι δεν τσίμπησαν. Να σημειωθεί ότι η Λίβερπουλ, έχοντας μείνει στην ισοπαλία, στην προμέρα του τουρνουά, ήταν λογικό να αγωνιστεί παθιασμένα για τους βαθμούς, καθώς θεωρείται μία από τις ομάδες που μπορούν να φτάσουν στον τελικό της διοργάνωσης. Αμ δε! Ήταν η χειρότερη και πλέον δειλή Λίβερπουλ των τελευταίων χρόνων. Μια Λίβερπουλ, γνωστή για τη συμπεριφορά της, όταν οι μπουκ τη δίνουν σούπερ φαβορί (βασικά στο πρωτάθλημα της Αγγλίας...). Όσο για την Μαρσείγ; Μπορεί να πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο στο πρωτάθλημα Γαλλίας, εντούτοις όχι μόνο επιβλήθηκε, αλλά έχασε ευκαιρίες για θεαματική σε σκορ νίκη. Μέχρι την Τετάρτη, δεν είχε ποτέ πάρει βαθμό στο νησί δυτικά της Μάγχης! Η απόδοση του x/2, δηλαδή ημίχρονο - τελικό, πλήρωσε 14 προς 1!

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί κάτι πολύ σημαντικό, για να μη ξεχνάμε τις... ισορροπίες. Την ώρα που η αγγλική Λίβερπουλ έχανε στο γήπεδό της, μια άλλη ομάδα της χώρας η ντεφορμέ Τσέλση του Αμπραμόβιτς και ενός Εβραίου προπονητή -που τον γνωρίζει μόνο το συγγενολόι του στο Ισραήλ- νικούσε στο Μεστάγια την πανίσχυρη Βαλένθια με μεγάλες, φυσικά, αποδόσεις. Στραπάτσο για τους Ισπανούς, θα αναρωτηθείτε. Όχι βέβαια. Μόλις ένα 24ωρο πριν, τόσο η Μπαρτσελόνα όσο και η Σεβίλλη, είχαν νικήσει με άνεση και

έστηναν τρόπαια... Να μείνουμε στις ισορροπίες, διότι ίδιο φαινόμενο εμφανίστηκε και από τις ομάδες της Πορτογαλίας. Φαβορί στη Λισσαβόνα ήταν η Μπενφίκα, έχασε όμως από την νεόπλουτη Σαχτάρ. Την ίδια ώρα, η Πόρτο, μέσα στο παθιασμένο Ινονού της Κωνσταντινούπολης νικούσε την Μπεσίκτας, σε ένα ματς που είχε χαρακτηριστεί από τα γραφεία στοιχημάτων ως το δυσκολότερο της βραδιάς... Τελικά, είναι ή όχι παικταράς ο Κουαρέσμα;

Τη ληστεία των ανύποπτων παικτών ολοκλήρωσαν τα υπόλοιπα παιγνίδια. Στη Γλασκώβη, η κάτοχος του τίτλου Μίλαν ηττήθηκε από τη Σέλτικ χωρίς βεβαίως να της φταίει η καταρρακτώδης βροχή που έπεφτε συνεχώς. Μάλλον η μικρή απόδοση έφταιγε στους Ιταλούς, οι οποίοι δεν πρόκειται να χαθούν από το πρόσκαιρο ατυχές αποτέλεσμα στη Σκωτία. Την ίδια ώρα, η παραπαίουσα στο καμπιονάτο Λάτσιο (ομάδα που έπρεπε να είχε ηττηθεί στο Καραϊσκάκη από τον Ολυμπιακό) έπαιρνε με άνεση το βαθμό από την Ρεάλ Μαδρίτης. Μια Ρεάλ η οποία μάλλον είχε το μυαλό της στον αγώνα πρωταθλήματος με τη Μουρθία... Το μοναδικό αποτέλεσμα που σημειώθηκε και διέθετε το στοιχείο της ποδοσφαιρικής λογικής ήταν αυτό στο Τροντχάιμ της κεντρικής Νορβηγίας. Η Σάλκε, έπαιξε καλή μπάλα για δέκα λεπτά στο δεύτερο μέρος και νίκησε τους γηρασμένους πρόσκοπους της Ρόζενμποργκ. Ευτυχώς ο βασιλιάς της Νορβηγίας δεν ήταν στο γήπεδο, θα στενοχωριόταν... Συμπερασματικά, οι ανατροπές της Τετάρτης δεν είχαν προηγούμενο. Τι σημαίνουν για τα στοιχήματα γενικώς; Ότι οι πολλοί έχασαν τα λεφτά τους και οι λίγοι κέρδισαν καλά χρήματα. Ποιοι είναι αυτοί; Δεν θα το μάθουμε ποτέ. Το σίγουρο είναι όμως ότι αυτοί οι λίγοι δεν στηρίχτηκαν μόνον στην τόλμη τους. Ούτε καν στην έμπνευση της στιγμής...

Η Τσιαμουριά, οι Τσιάμηδες και ο τσιάμικος ταμπάκος

του Γ. Κολιούση

Πλήθυναν πρόσφατα τα ιστορήματα, τα αναγνώσματα, «οι αυθεντικές μελέτες», μύθοι και αυτοσχεδιασμοί πάμπολλοι, μαζί με «ειδικές έρευνες» αρκετών δημοσιογραφούντων λογοτεχνών, καθώς και οι απόψεις «ειδημόνων» και κριτικών, για τα ζητήματα της Τσιαμουριάς και των Τσιάμηδων. Είναι οι νέοι «τσιαμολόγοι» μας.

Ο α επισημάνω κατ' αρχάς ότι η Τσιαμουριά ήταν γνωστή κατά τους νεότερους χρόνους (μετά τον 16ο αιώνα μ.Χ.) από δύο κύριες εκφάνσεις δραστηριοτήτων:

α) Τον παραδοσιακό **τσιάμικο χορό** σε ρυθμό 3/4, με τον πρωτοχορευτή στην κορυφή του χορευτικού κύκλου να αναδεικνύει τη χάρη και τη λεβεντιά του με εντυπωσιακές φιγούρες σωματικής ευλυγισίας και αυτοσχέδια «τσακίσματα», πάντοτε βέβαια στα πλαίσια του βασικού ρυθμού. Και

β) τον **τσιάμικο ταμπάκο**, δηλαδή τη σκόνη από αποξηραμένα φύλλα καπνού. Τον ταμπάκο εισέπνεαν από τα ρουθούνια, παίρνοντας μικρή δόση (πρέζα) από την ειδική ταμπακέρα τους με τον αντίχειρα και ένα δάχτυλο. Θεωρούσαν ότι ωφελεί θεραπευτικά ή ανακουφιστικά, διότι ελάφραινε το «μπούκωμα» από κρίωμα του αναπνευστικού συστήματος, με την πρόκληση φταρνίσματος. Η παραγωγή ταμπάκου στην Τσιαμουριά είχε αναχθεί σε υψηλά επίπεδα ποιότητας. Όμως, με την πάροδο των χρόνων και με τον ανταγωνισμό, μερικοί βιοτέχνες παραγωγοί είχαν την τάση να αναμειγνύουν στον ταμπάκο διάφορα αρωματικά φυτά, έτσι που τελικά προκαλούσαν ενόχληση, όχι μόνο

σε όσους έκαναν χρήση, αλλά και σε όσους χρησιμοποιούσαν χαρμάνι με άρωμα διαφορετικό από το δικό τους. Έτσι προέκυψε η φράση «**αυτός μας έγινε τσιάμικος ταμπάκος**», που σήμαινε ότι κάποιος έγινε ενοχλητικός.

Τώρα, στις παραπάνω «συγγραφές» κ.λπ. για την Τσιαμουριά χρησιμοποιήθηκαν ατυχώς απόψεις και ευρήματα που απέχουν τόσο από την ομορφιά του τσιάμικου χορού όσο και από την καθαρότητα του φημισμένου ταμπάκου της Πέστιανης (Κρυόβρυση Ηγουμενίτσας), με απίθανα χαρμάνια ιστορημάτων. Σημειώνουμε, όσο πιο σύντομα μπορούμε, τα παρακάτω:

1) Η ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΣΙΑΜΟΥΡΙΑ

Ως πιθανότερη εκδοχή θεωρήθηκε η προέλευσή της από παραφθορά της λέξης «Θύαμις», παλιάς ονομασίας του ποταμού Καλαμά. Δεν κρισιολογήθηκε όμως, όπως θα έπρεπε, από τους τόσους «ειδικούς» αν αυτή η άποψη έχει υπόβαθρο γλωσσολογικό και αντίκρισμα ιστορικό και γεωγραφικό. Διότι γλωσσολογικά η συλλαβή «θυα» –ή «θεια»– στην εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας ποτέ δεν μεταλλάχθηκε σε «τσια». Παρέμεινε η ίδια φωνητικά, με μόνη εξαίρεση τη μετατροπή της στη λέξη «θείο» (=θειάφι), όπου το «θ» έγινε «τ» (τειάφι), ή με συνίζηση προέκυψαν οι τύποι «θεια» (=θεία), «θειος» (=θείος), ακόμη και «θιάμα» (=θαύμα).

Αγνοήθηκε παράλληλα το ιστορικό γεγονός ότι η περιοχή της Τσιαμουριάς ονομαζόταν Βαγενετία από τον 7ο αιώνα μ.Χ., επίσκοπος μάλιστα της οποίας είχε πάρει μέρος στην Η' Οικουμενική Σύνοδο (879 μ.Χ.). Η τοπωνυμία αυτή κράτησε πολλούς αιώνες, αφού κατά την απογραφή (καταγραφή) του έτους 1432 της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μνημονεύεται η Βαγενετία, με τους διάφορους οικισμούς της από το Δέλβινο μέχρι νότια του Μαργαριτίου, ως περιοχή υποκείμενη σε φόρους του σουλτανικού κράτους. Άλλωστε, οι δεχόμενοι την παραφθορά της λέξης «Θύαμις» έπρεπε να προβληματιστούν από το ότι ο «πατέρας» της λέξης, ο ποταμός Θύαμις, δεν ονομάστηκε ποτέ «Τσιάμης», αφήνοντας έτσι έκθετη την κόρη του Τσιαμουριά. Ακόμη, ο Θύαμις έχει κοίτη στην Τσιαμουριά μόνο κατά το ήμισυ ή και λιγότερο από την όλη διαδρομή του στο Πωγώνι, που ποτέ δεν πήρε το όνομα Τσιαμουριά. Και δεν μας εξηγούν από πότε και από ποιους ο Θύαμις έγινε Καλαμάς, ο οποίος έδωσε το όνομά του στη διοικητική περιφέρεια (καζά) Μπρεκαλμάν (= Παρακάλαμος) της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε κάποια εποχή.

Ούτε βέβαια μπορεί να υποστηριχθεί σοβαρά η εκδοχή ότι η τοπωνυμία προήλθε από την τουρκική λέξη «τσιαμούρ» (=λάσπη), από το λασπίωδες έδαφος της περιοχής αυτής.

Έχω πάντως την άποψη ότι η τοπωνυμία προέρχεται από την τούρκικη λέξη «çam» (τσιάμ) ή την αντίστοιχη αλβανική «çamiste» (τσιαμίστ), που σημαίνουν **πευκόδασος** ή **ελατόδασος**. Είναι δε γνωστό από πολλές πηγές ότι η δασική βλάστηση της περιοχής ήταν πλούσια σε πευκοδάση κ.λπ., τα οποία

Ο Γ. Κολιούσης είναι συνταξιούχος δικηγόρος, τέως δήμαρχος Φιλιατών.

είχαν αποτελέσει αντικείμενο ευρύτατης εκμετάλλευσης και είχαν χρησιμοποιηθεί στη ναυπηγική, αλλά και ως οικοδομική ξυλεία (ξυλεία «τσιάμικη», σανίδες, καδρόνια κ.λπ.).

Δεν προσδιορίζεται, επίσης, από πότε επικράτησε το τοπωνύμιο Τσιαμουριά, ένα μεγάλο μέρος της οποίας λεγόταν μάλιστα και «τόπος Άι-Δονάτου». Και ενώ γενικά αναγνωρίζεται ότι οι κάτοικοί της, οι Τσιάμηδες, ήταν κυρίως αυτόχθονες και από τον 4ο-5ο αιώνα χριστιανοί ορθόδοξοι και ότι ένα μόνο ποσοστό τους εξισλαμίσθηκε κυρίως κατά τον 17ο αιώνα (Επανάσταση Σκυλόσοφου). Άρα, έχουμε χριστιανούς Τσιάμηδες και μουσουλμάνους Τσιάμηδες. Μερικοί όμως δεν κάνουν αυτή την ουσιαστική διάκριση, αφού μάλιστα το κύριο αντικείμενο της έρευνάς τους ή της μελέτης τους είναι οι μουσουλμάνοι Τσιάμηδες. Είναι βέβαια ανιστόρητο αυτό, αλλά δημιουργεί σύγχυση επικίνδυνη, αφού οι προπαγανδιστές αλβανίζοντες ή μεγαλοϊδεάτες μουσουλμάνοι Τσιάμηδες θέλουν να αγνοούν τον μέγιστο πληθυσμό των χριστιανών στην Τσαμουριά. Αυτό ακριβώς το τρικ περί μόνο μουσουλμάνων κατοίκων της Τσιαμουριάς (Θεσπρωτίας τώρα) αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της αλβανικής ή αλβανίζουσας προπαγάνδας, ότι δηλαδή η Τσιαμουριά ανήκει στην Αλβανία. Αυτό προκύπτει και από τα κείμενα φυλλαδίων-υπομνημάτων των μουσουλμάνων που διανθίζουν τα παραρτήματα στα συγγράμματα των Ελ. Μαντά και Γ. Μαργαρίτη (σε γλώσσα ιταλική και αγγλική, αντίστοιχα). Έπρεπε η μεθόδευση αυτή να αντικρουστεί από τους νέους τσιαμολόγους μας με απλή αντιπαράθεση των πληθυσμιακών δεδομένων για μουσουλμάνους και χριστιανούς.

2) Η ΤΣΙΑΜΟΥΡΙΑ

ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Είναι απαράδεκτο το αναφερόμενο σε σοβαρή μελέτη ειρωνικό εύρημα ότι το ελληνικό κράτος «ανακάλυψε» μόλις το 1923 τους αλβανούς Τσιάμηδες. Δεν δικαιούνται όμως οι νέοι τσιαμολόγοι να εξοβελίσουν τα πάντα και τους πάντες, με προκάλυμμα την «ανακάλυψη» του 1923! Δεν μπορούν να συγ-

γράφουν ιστορία κολοβή. Όφειλαν να μελετήσουν, να φυλλομετρήσουν και να ερευνήσουν και τα τόσα προηγούμενα πονήματα (Β. Κραψίτη, Δ. Μιχαλόπουλου, Αλ. Παπαδόπουλου, Ι. Σάρρα, Χρ. Σούλη, Ν. Ζιάγκου, Β. Μπαρά, Χ. Λάμπρου, Σ. Δάκαρη, Κ. Στεργιόπουλου, Γ. Παππά κ.ά.), στα οποία οπωσδήποτε φανερώνεται ότι το ελληνικό κράτος είχε «ανακαλύψει» τους Τσιάμηδες πριν από το 1923. Και μάλιστα τουλάχιστον όταν δημιούργησε, κατά τον Α' Βαλκανικό πόλεμο (1912-13), το Μεικτό Ηπειρώτικο Στράτευμα, με αρχηγό τον Δ. Μπότσαρη, και το παρέτασε ενάντια στους συστρατευόμενους με τον τούρκικο στρατό μουσουλμάνους Τσιάμηδες, τους οποίους εξουδετέρωσε στο μέτωπο της Θεσπρωτίας, όπου είχαν οργιάσει σε ληστείες, καταστροφές και εμπρησμούς χωριών. Μετά την απελευθέρωση (1913) οι ελληνικές αρχές που εγκαταστάθηκαν στην Τσιαμουριά επέδειξαν άψογη ισοπολιτεία και ισονομία προς όλους.

Υπήρξε μάλιστα και υπερβάλλων ζήλος σε αρκετές περιπτώσεις υπέρ των μουσουλμάνων. Τέτοια δείγματα ζήλου ήταν η σκληρή συμπεριφορά του τότε Γενικού Διοικητή Ηπείρου Αρ. Στεργιάδη κατά τα έτη 1917-18, ο οποίος, υποστηρίζοντας τις άδικες και παράνομες (όπως αναγνωρίστηκε δικαστικά αργό-

τερα) αξιώσεις των μουσουλμάνων των Φιλιατών Ντεμάτων και Σεϊκάτων, έφθασε να διατάξει τη σύλληψη των χριστιανών προκρίτων της περιοχής της Μουργκάνας (βλ. Ν. Σκόπα, Σ. Χαραμόπουλου, *Ο αγώνας των 16 χωριών*, σ. 151). Επίσης, δείγμα σκληρής μεταχείρισης συνιατά η σκαιά συμπεριφορά του Στρατιωτικού Διοικητή Φιλιατών κατά τα έτη 1913-1916 προς τους χριστιανούς κατοίκους της Σίδερης στη διένεξή τους με την αμιγώς μουσουλμανική γειτονική κοινότητα της Ελαίας για το θέμα κοινοτικού βοσκότοπου, παρότι είχε αναγνωρισθεί το δίκαιο Σίδερης με απόφαση του τουρκικού Πρωτοδικείου από το 1884.

Γιατί οι νέοι τσιαμολόγοι δεν θέλουν να εγκύψουν στα γεγονότα; Γιατί αφήνουν έτσι έδαφος να συνεχίζεται η αλβανίζουσα προπαγάνδα για αλβανική Τσιαμουριά μέχρι την Πρέβεζα, που χαρακτήριζε την απελευθέρωση της Τσιαμουριάς από τον τουρκικό ζυγό ως «κατάκτηση» και «υποδούλωση» του τόπου από την Ελλάδα; Δηλαδή υποδούλωση πληθυσμού κατά 70% χριστιανικού, που διψούσε για τη λευτεριά του και την ποθητή από αιώνες αναγέννησή του, έναντι του 30% των μουσουλμάνων, που δεν ήξεραν τότε (1913) τι ήθελαν, αφού δεν είχαν αποκρυσταλλωμένη εθνική συνείδηση; Οι νέοι τσιαμολόγοι έχουν γνώση ότι ο ελ-

ληνικός λαός από το 1912 μέχρι το 1922 είχε αποδυθεί σε έναν συνεχή τανίο αγώνα σκληρών πολέμων υπό αφόρητα ανώμαλες εσωτερικές συνθήκες (σύγκρουση της πολιτικής ηγεσίας ως προς τη θέση της χώρας στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, συγκρότηση επαναστατικής κυβέρνησης στη Θεσσαλονίκη, αξιώσεις της Ιταλίας και κατάληψη από το στρατό της Ελληνικών εδαφών (Κόνιτσα – Δελβινάκι – Σαγιάδα – Φιλιάτες το 1917), επιδημία γρίπης το 1917–18, πείνα του πληθυσμού, Ελληνοβουλγαρικός πόλεμος, Μικρασιατική περιπέτεια). Είναι γνωστό παγκοίμως ότι οι Ιταλοί υποδαύλιζαν και παρακινούσαν τους μουσουλμάνους της Τσιαμουριάς να προβούν σε ανοσιουργήματα σε βάρος των χριστιανών Ελλήνων. Δεν σταμάτησαν να υποδαυλίζουν τον θρησκευτικό φανατισμό του μουσουλμανικού πληθυσμού της Θεσπρωτίας και να υποκινούν τον αλβανικό επεκτατισμό, διεκδικώντας την «αλβανική» επαρχία της Θεσπρωτίας, η οποία, όπως έλεγαν, «στέναζε κάτω από τον ξένο ζυγό» (!) (βλ. Κ. Βακαλόπουλος, *Ήπειρος*, σ. 836).

3) Η ΤΣΙΑΜΟΥΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ 1923 ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ 1940

Για την εποχή 1923–1940 από τους πλείστους νέους τσιαμολόγους μας ακολουθείται η μέθοδος παραγωγής του τσιάμικου ταμπάκου, με ένα χαρμάνι κόκκων αλήθειας, με ποικίλους «αρωματικούς» υπαινιγμούς, βάνασες κακοποιήσεις των γεγονότων, απaráδεκτους αυτοσχεδιασμούς και απίθανα συμπεράσματα, όπως θα αποδειχθεί παρακάτω.

3.1. Για τον πληθυσμό

Για τον υπολογισμό των μουσουλμάνων της Τσιαμουριάς, πηγές των τσιαμολόγων μας δεν είναι οι επίσημες απογραφές του 1928 και του 1940, αλλά η αναφορά είτε του φυγάδα στην Ελλάδα Αλβανού Φ. Λεπενίτσα είτε του αλβανού Προξένου στα Γιάννενα (Ελ. Μαντά, σελ. 20–21). Δηλαδή οι εκτιμήσεις τους στηρίζονται σε αλβανικές πηγές. Χρησιμοποιούν όμως και τις εκτιμήσεις του Άγγλου Πάλμερ, ο οποίος είχε επιλεγεί από την αγγλική

κυβέρνηση τον Απρίλη 1945 ως «ειδικός ερευνητής» του θέματος των Τσιάμηδων. Αγνοούν και διαγράφουν οι τσιαμολόγοι τι σήμαινε για την Αγγλία, κατά το έτος 1945, η Ελλάδα, η Αλβανία, τα Βαλκάνια. Η αγγλική πολιτική συνέχισε και το 1945 να επιδεικνύει

επίμονο ενδιαφέρον για τους μουσουλμάνους Τσιάμηδες, όπως είχε αναλωθεί σε συμφιλιοτικές προς αυτούς προσπάθειες, ιδιαίτερα το 1944. Κατά τις εκτιμήσεις των τσιαμολόγων μας, οι μουσουλμάνοι της Θεσπρωτίας ήταν γύρω στις 25.000 – 30.000, ενώ κατά τις ελληνικές απογραφές ήταν γύρω στις 18.000 το 1928 και 21.000 το 1940. Οι τσιαμολόγοι μας, για να αμφισβητήσουν τις απογραφές, ισχυρίζονται ότι δεν μπορούν να αποδεχθούν, αυτοί οι ιστορούντες, ότι «οι μουσουλμάνοι είχαν τελικά τη δυνατότητα να δηλώσουν ελεύθερα την εθνική καταγωγή και τη γλώσσα τους κατά τη διαδικασία της απογραφής». Προκαλούμε αυτούς τους νέους τσιαμολόγους να αναφέρουν έστω και ένα κρούσμα συγκεκριμένο για παρακώλυση μουσουλμάνου να εκφραστεί ελεύθερα

κατά την απογραφή για τη γλώσσα ή τη θρησκεία του. Και, επίσης, προκύπτει το ερώτημα: Αποδέχονται οι τσιαμολόγοι μας ότι οι υπάλληλοι απογραφείς καταπίεζαν τους μουσουλμάνους; Τέτοιο όμως συμβάν δεν υπήρξε στη Θεσπρωτία ούτε το 1928 ούτε το 1940 και είναι διαστρέβλωση της ιστορίας κάθε αντίθετο, ατεκμηρίωτο συμπέρασμα.

Αλλά, όπως σημειώσαμε και παραπάνω, το σοβαρότερο δεν είναι η αυθαίρετη και κακόγουστη μεγέθυνση του πληθυσμού των μουσουλμάνων. Εγκληματικό είναι που δεν γίνεται αντιβολή του με παράθεση των χριστιανών Τσιάμηδων, που κατά το έτος 1928 ήταν περί τις 45.000 και κατά το 1940 περί τις 50.000, πράγμα που σημαίνει ότι οι μουσουλμάνοι αποτελούσαν ασήμαντη μειονότητα, όχι μόνο στην όλη ελληνική επικράτεια (μόλις 0,25 στους χίλιους), αλλά και στην ίδια τη Θεσπρωτία (μόλις το 1/3 του όλου πληθυσμού της). Πέρα όμως από τους αριθμούς των ελληνικών απογραφών, θα έπρεπε να αξιολογηθεί το ότι οι χριστιανοί της Θεσπρωτίας, ιδιαίτερα της επαρχίας Φιλιατών, είχαν μεγάλη αποδημία στην Πόλη, την Αλεξάνδρεια, στην Παλαιά Ελλάδα, την Αμερική κ.λπ., έτσι που αυτοί οι απόδημοι, που υπερέβαιναν το 20% του πληθυσμού, δεν απογράφηκαν ως κάτοικοι Τσιαμουριάς, ενώ οι μουσουλμάνοι είχαν μηδενικό αριθμό αποδημούντων. Είναι λοιπόν αυταπόδεικτο ότι είναι άλλο να προπαγανδίζεις ότι μια εδαφική περιφέρεια ενός κράτους κατοικείται από διάφορο λαό και άλλο να παραθέτεις την αλήθεια ότι αυτός ο διάφορος λαός αποτελεί μόνο μια μικρή μειοψηφία στη δεδομένη περιφέρεια.

3.2. Για τη γλώσσα

Οι μουσουλμάνοι Τσιάμηδες είχαν μητρική τους γλώσσα μια διάλεκτο αλβανική (σε χωριά της Παραμυθιάς πολλοί μουσουλμάνοι είχαν μητρική γλώσσα την ελληνική). Είναι, συνεπώς, ακατανόητη η άποψη του Αντ. Καρκαγιάννη (*Καθημερινή*, 6-11-2005) ότι «όσοι μιλούσαν ελληνικά τα μιλούσαν με ιδιαίτερο τρόπο, διαφορετικά από την ηπειρώτικη διάλεκτο». Προφανώς, αυτή την

απαξία την αποδίδει στους έχοντες μητρική γλώσσα την ελληνική, διότι οι με αλβανική τη μητρική τους γλώσσα, όπως κάθε ξενόγλωσσος στην οικουμένη, δεν μπορεί να έχουν τη φωνητική, τη γραμματική και το συντακτικό της μητρικής τους γλώσσας. Ποια όμως εννοεί ως «ηπειρώτικη διάλεκτο» ο κ. Καρκαγιάννης και πώς του προκύπτει ο «διαίτερος τρόπος ομιλίας» των ελληνόφωνων Τσιάμηδων; Ας πληροφορηθεί λοιπόν ότι το γλωσσικό ιδίωμα της Θεσπρωτίας, όπως και στο Πωγώνι και στα ελληνόφωνα χωριά της Β. Ηπείρου που είναι κοντά στα σύνορα και σε αρκετό βάθος της Αλβανίας, αναγνωρίζεται γενικά για την καθαρότητα του ελληνικού λόγου και την άρτια σύνταξη. Ας διδαχθεί από τα παλιά παραδοσιακά δημοτικά τραγούδια της περιοχής.

Αυτά για τη γλώσσα την ελληνική των Τσιάμηδων, σαν επιβεβλημένη παρέκβαση, ενώ το βασικό θέμα είναι άλλο: Οι φυγάδες στην Αλβανία μουσουλμάνοι Τσιάμηδες στις γραπτές διαμαρτυρίες τους προς διεθνείς οργανισμούς ισχυρίζονται ότι κατά τη διαβίωσή τους στο ελληνικό κράτος «είχαν άρνηση ακόμη και της μητρικής τους γλώσσας» (υπόμνημα ιταλόγλωσσο στο βιβλίο της κ. Μαντά και αγγλόγλωσσο στο βιβλίο του κ. Μαργαρίτη).

Είναι λυπηρό που οι νέοι τσιαμολόγοι αφήνουν ασχολίαστο αυτό τον ασύστολο ισχυρισμό. Ποτέ και από κανέναν δεν έχει επιβληθεί στην Τσιαμουριά η απαγόρευση της αλβανικής γλώσσας. Είναι, νομίζουμε, απαράδεκτο που τέτοια προπαγανδιστικά φυλλάδια επισυνάπτονται ως παραρτήματα σε μελέτες για την Τσιαμουριά, χωρίς έρευνα και αξιολόγηση.

3.3. Περί διώξεων και καταπιέσεων
Το ελληνικό κράτος από την απελευθέρωση της Ηπείρου (1913) επέδειξε απόλυτη ισοπολιτεία και ισονομία προς όλους τους κατοίκους της Τσιαμουριάς, δίχως να προβαίνει σε θρησκευτικές ή φυλετικές διακρίσεις. Οι μουσουλμάνοι απολάμβαναν τον καθολικό σεβασμό της ελευθερίας της θρησκευτικής τους λατρείας, με τα τζαμιά και τους χοτζάδες τους, με τους μεντρεσέδες τους (ιεροδιδασκαλεία), τους μωφτήδες και μουεζίνηδες. Απολάμβαναν τον απόλυτο σεβασμό των ηθών και

εθίμων τους και των παραδόσεών τους (γάμοι, μπαϊράμια, ραμαζάνι, περιτομή κ.λπ.) και αφήνονταν απερίσπαστοι στις επαγγελματικές απασχολήσεις τους (κυρίως αγροτικές, αλλά και βιοτεχνικές και εμπορικές, πασίγνωστοι ήταν οι αγωγιάτες και οι λαδέμποροι στην ορεινή Ήπειρο). Και μπορούσαν να προσφεύγουν στα ελληνικά δικαστήρια. Υπάρχουν αρχεία δικαστηρίων, από όπου ο κάθε καλόπιστος ιστοριοδίφης θα μπορούσε να αντλήσει στοιχεία για την ακεραιότητα της ελληνικής δικαιοσύνης έναντι των μουσουλμάνων.

Επίσης, και από την ελληνική διοίκηση υπήρξε ίση μεταχείριση. Όπως σημειώσαμε παραπάνω, υπήρξαν και φαινόμενα δυσμένειας προς τους χριστιανούς και άδικου προστατευτισμού προς τους μουσουλμάνους.

Δεν πρέπει να λησμονείται ότι ιδιαίτερα από τα χρόνια 1912-13 οργίαζε η ανθελληνική προπαγάνδα της Ιταλίας, που επεδίωκε να καταστεί η Ιταλία κηδεμόνας του αλβανικού κράτους και είναι, επίσης, πασίγνωστο ότι στη συνέχεια εμφανιζόταν ως «προστάτιδα δύναμη» των μουσουλμάνων της Τσιαμουριάς. Μετά δε την κατάληψη της Αλβανίας τον Απρίλη του 1939 η ιταλική ανθελληνική προπαγάνδα κορυφώθηκε. Η αλβανική κυβέρνηση ακολούθησε μια επίδειξη εχθρότητας προς την Ελλάδα και χρησιμοποίησε το θέμα της Τσιαμουριάς για αντιπερισπασμό προς το υπαρκτό και διεθνώς αναγνωρισμένο θέμα της ελληνικής μειονότητας της Β. Ηπείρου. Είναι η αλβανική κυβέρνηση που πρόβαλλε συχνά το πρόβλημα των Τσιάμηδων, για να εκβιάζει την ελληνική πολιτεία, με το πρόσχημα της καταπίεσής τους από τις ελληνικές αρχές. Ήταν η Αλβανία που έλαβε σκληρά καταπιεστικά μέτρα σε βάρος της ελληνικής μειονότητας της Β. Ηπείρου, με απολύσεις και εξορίες ελληνοδιδασκάλων, απαγόρευση της ελληνικής γλώσσας (εκτός μόνον από λίγα χωριά του Αργυροκάστρου), αλβανοποίηση των σχολικών κτιρίων που είχαν ιδρύσει με εισφορές τους οι Έλληνες κ.λπ.

Αυτή η μεθόδευση της εχθρότητας της αλβανικής ηγεσίας προς το ελληνικό στοιχείο της Β. Ηπείρου θέλησαν να ισχυριστούν ότι ίσχυε και στην Ελλάδα για τους Τσιάμηδες εκ μέρους των ελ-

ληνικών αρχών, αλλά επακολούθησε (το 1935) η απορριπτική των ισχυρισμών τους απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, με την οποία αναγκάστηκε η Αλβανία να επιτρέψει την επαναλειτουργία των ελληνικών σχολείων της Β. Ηπείρου. (Για τον ενστερνισμό των ισχυρισμών περί διώξεων των μουσουλμάνων της Τσιαμουριάς από τους νέους τσιαμολόγους θα γίνει λόγος πιο κάτω).

4. ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΘΕΜΑ

Απαύγασμα του αγροτικού ξεσηκωμού τού Κιλελέρ ήταν η θέσπιση του πρώτου αγροτικού νόμου 1072/1917 της προσωρινής κυβέρνησης της Θεσσαλονίκης του Ελ. Βενιζέλου. Η θαρραλέα αυτή αγροτική μεταρρύθμιση ακολουθήθηκε από σειρά βελτιωτικών διατάξεων, που κωδικοποιήθηκαν κατά πρώτη κωδικοποίηση με το Δ. της 3-10-1924, το οποίο συμπληρώθηκε με το Π.Δ. της 31-8-1926. Για την εφαρμογή των αγροτικών αυτών νόμων χρειάστηκε να κηρυχθούν απαλλοτριωτέα τα μεγάλα κτήματα, τα τσιφλίκια της Θεσσαλίας και των Νέων Χωρών. Και ασφαλώς τα οράματα των νόμων δεν ήταν η δέσμευση των κτημάτων στην Τσιαμουριά, που ήταν ένα ελάχιστο ποσοστό στον μεγάλο εποικισμό των άλλων περιοχών.

4.1. Τα τσιφλίκια της Τσιαμουριάς

Τα απαλλοτριωθέντα κτήματα στην Τσιαμουριά ανήκαν σε 15-20 το πολύ οικογένειες μουσουλμάνων Τσιάμηδων, μερικοί μάλιστα από τους οποίους κατοικούσαν είτε στην Κων/πολη, είτε στα Τίρανα ή και στη Ρώμη. Και κατόρθωσαν αυτοί να δείξουν εικόνα ηγεσίας όλων των Τσιάμηδων. Κατέστησαν αυτοί όργανα στην πολιτική της Ιταλίας και της Αλβανίας. Το πρόβλημά τους το υπέβαλαν ως πρόβλημα όλου του τσιάμικου λαού. Το ιδιοκτησιακό όμως ήταν αποκλειστικά θέμα των 15-20 αυτών τσιφλικάδων, όπως ανάλογο ήταν το θέμα των χριστιανών τσιφλικάδων της Θεσσαλίας κ.λπ. Είχαν και αυτοί δικαίωμα σε αποζημίωση από το ελληνικό κράτος, πράγμα που ίσχυε και για τους άλλους μεγαλοκτηματίες. Όμως αυτοί τόλμησαν να ζητήσουν, με επίσημη προσφυγή στην Κοινωνία των Εθνών (Κ.τ.Ε.) τον Μάρτιο

του 1928, ειδική μεταχείριση για το ύψος των αποζημιώσεων των μουσουλμάνων τσιφλικάδων της Τσιαμουριάς. Την επιδιωκόμενη προνομιακή μεταχείριση απέρριψε ως παράλογη η Κ.τ.Ε., το θέμα όμως ξανάφεραν οι τσιφλικάδες μέσω της διπλωματίας των Τιράνων και αργότερα μέσω των Ιταλών, όταν κατέστησαν την Αλβανία υπόδουλή τους.

4.2. Τα γεγονότα αυτά είναι αναμφισβήτητα και κάθε σωστή έρευνα μπορεί να τα αποδείξει, γιατί υπάρχουν απόλυτα ακριβή στοιχεία, όπως:

Υπάρχουν στις Διευθύνσεις Εποικισμού του Υπουργείου Γεωργίας και του νομού Θεσπρωτίας οι φάκελοι κάθε αγροκτήματος (πρώην τσιφλικιού), που περιλαμβάνουν τα ονόματα των ιδιοκτητών, τα ποσοστά ιδιοκτησίας τους, την έκταση και το είδος των απαλλοτριωθέντων, τις εξαιρεθείσες υπέρ των ιδιοκτητών εκτάσεις αγρών ή λιβαδιών. Τα στοιχεία είναι πλήρη και ολοκληρώθηκαν με τις οριοθετήσεις και κτηματογραφήσεις της τοπογραφικής υπηρεσίας. Είναι, επίσης, η παραπάνω απόφαση της Κ.τ.Ε. που η παράθεσή της, μαζί με αντίγραφο της προσφυγής της Αλβανίας, καθώς και με παρόμοιο της εισήγησης του Ν. Πολίτη, εκπροσώπου της Ελλάδας στην Κ.τ.Ε., θα παρουσίαζε ανάγλυφο τον προβληματισμό του θέματος που είχε σκαρώσει η αλβανική προπαγάνδα. Πώς να μη θεωρηθεί λυπηρό λοιπόν το γεγονός ότι οι νέοι τσιαμολόγοι μας κλωθογυρίζουν το ιδιοκτησιακό των μουσουλμάνων σαν μεγάλο πρόβλημα, καταδυναστευτικό των «Τσιάμηδων»; Αντί όμως οι Τσιαμολόγοι, που πράγματι κοπίασαν πολύ να ξεσκονίσουν αρχεία και αρχεία, να ρίξουν και μια ματιά στα ελληνικά ατράνταχτα τεκμήρια των δημοσίων εγγράφων, παραθέτουν ως αλήθειες τις διαμαρτυρίες κ.λπ. των μουσουλμάνων(!). Και μάλιστα παρουσιάζουν ως σημαντικό στοιχείο την αναφορά της 22-6-1942 του Οικονομικού Επιθεωρητή Εν. Παλάσκα, ο οποίος κάτω από την επίβλεψη του ιταλού Προξένου στα Γιάννενα και του αντιπροσώπου του Πράτο Πελισσόνι. Στην αναφορά αυτή εκείνος ο δυστυχής έλληνας υπάλληλος έγραφε ότι είχε τη γνώμη ότι «επιβάλλεται η

έγκαιρος και οριστική πλέον τακτοποίηση του ζητήματος», δηλαδή της αξίωσης περί απόδοσης πλέον (όχι απλώς αποζημίωσης) των από του έτους 1923 απαλλοτριωθέντων κτημάτων, «για να εκλείψουν κατά το δυνατό οι υφιστάμενες σήμερα διενέξεις των μουσουλμάνων μετά του χριστιανικού πληθυσμού». Και παρατίθεται η αναφορά αυτή στη μελέτη του κ. Γ. Μαργαρίτη (σελ. 180, 182 επομ.) χωρίς ούτε λέξη σχολιασμού της, έστω σε υποσημείωση. Δεν μπορούσε να κατανοηθεί ότι ο ταλαίπωρος Παλάσкас βρέθηκε τότε, στη σκληρή εκείνη Κατοχή των Ιταλών το 1942, βραχυκυκλωμένος και, για να μπορέσει να επιβιώσει, έκρινε ότι δεν έπρεπε να αντιταχθεί στους ισχυρισμούς περί ιδιοκτησιών και μη καταβολής της αποζημίωσης για τις απαλλοτριώσεις, όπως ήθελαν τότε οι αρχηγέτες των μουσουλμάνων. Οι τελευταίοι ήδη είχαν διαπράξει τόσους φόνους και τόσες διαρπαγές σε βάρος χριστιανών και απειλούσαν ακόμη χειρότερα, τα οποία διέπραξαν τελικά Ο καημένος, στη σύγχυσή του και στην ανάγκη του, θεώρησε καλό να κάνει τότε συμβιβαστική πρόταση για καταβολή προσωρινά από τους χριστιανούς καλλιεργητές ενός γεωμόρου, το οποίο ο Ιταλός Πράτο θεώρησε «εύλογο» να συνίσταται σε ποσοστό 15% της γεωργικής παραγωγής (σελ. 185). Φυσικά ο Παλάσкас δεν μπορούσε να γνωρίζει ότι ήταν ανυπόστατοι οι ισχυρισμοί των μουσουλμάνων, ούτε θεώρησε, κάτω από εκείνες τις συνθήκες, ότι ήταν απαραίτητο να διερευνήσει τον εύλογο ή μη χαρακτήρα αυτών των αξιώσεων.

4.3. Οι απαλλοτριώσεις στην Τσιαμουριά

Ο Αγροτικός Νόμος κλήθηκε στην πρώτη εφαρμογή του να καλύψει την αδήριτη ανάγκη της προσφυγιάς μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Στην Τσιαμουριά είχαν εγκατασταθεί προσωρινά κατά το 1923 αρκετοί πρόσφυγες, που τελικά εποίκισαν αποκλειστικά έναν και μόνο νέο οικισμό, αυτόν της Νέας Σελεύκειας (ή Ντούσκο). Παραβλέποντας τους ασύστολους ισχυρισμούς των μουσουλμάνων Τσιάμηδων για δήθεν εκτόπισή τους από τους πρόσφυγες, αξίζει να μνημονεύσουμε

εδώ τι λένε οι νέοι τσιαμολόγοι μας για τους πρόσφυγες σε συσχέτιση με το ιδιοκτησιακό των Τσιάμηδων.

Κατ' αρχάς, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την ορθή τοποθέτηση του κ. Γ. Μαργαρίτη ότι για πολλούς αιώνες η συγκατοίκηση των Τσιάμηδων με τους γύρω χριστιανούς δεν αποτελούσε πρόβλημα στο πλαίσιο της πολυθησκευτικής και πολυεθνικής Οθ. Αυτοκρατορίας (σελ. 128). Προφανώς, ως συγκατοίκηση εννοείται η διαμονή όχι σε κοινά οικήματα, αλλά είτε σε γειτονικά χωριά είτε σε μικτά, όπου διαβίωναν και κατοικούσαν μουσουλμάνοι και χριστιανοί. Στην Τσιαμουριά υπήρχαν, προ του 1944, 120 οικισμοί (δεν απαριθμώ μικροοικισμούς 10-12 οικογενειών, κυρίως στους ορεινούς όγκους της Μουργκάνας). Από αυτούς 27 είχαν αμιγή μουσουλμανικό πληθυσμό, 20 μικτό πληθυσμό και οι υπόλοιποι 73 αμιγή χριστιανικό πληθυσμό. Ας ληφθεί υπόψη ότι οι αμιγείς μουσουλμανικοί οικισμοί δεν αποτελούσαν μια ενιαία και διακεκριμένη εδαφική έκταση, αλλά παρεμβάλλονταν μεταξύ τους αμιγείς χριστιανικοί οικισμοί ή και μικτοί οικισμοί, σε καμία δε περίπτωση αμιγής μουσουλμανικός οικισμός δεν απείχε περισσότερο από 3 χιλιόμετρα (σπάνιως 5) από γειτονικά αμιγή χριστιανικά ή μικτά χωριά. Αυτή η συνοχή των οικισμών δικαιολογεί το χαρακτηρισμό «συγκατοίκηση» του συγγραφέα.

4.4. Η ομαλή συμβίωση του τσιάμικου λαού, χριστιανών και μουσουλμάνων, αναγνωρίζεται γενικά από όλους όσους ασχολήθηκαν με το θέμα της Τσιαμουριάς, οι οποίοι αναφέρουν τις μεταξύ τους ομαλές σχέσεις, τις συναναστροφές τους, τη συμμετοχή τους σε πολλές κοινές κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμους, πανηγύρια, κηδείες κ.λπ.). Οι απαλλοτριώσεις του 1923 των μεγαλοϊδιοκτησιών δεν είχαν δυσμενή επίδραση στις καλές τους σχέσεις. Ούτε νοιάστηκε κανένας μουσουλμάνος Τσιάμης για το ότι απαλλοτριώθηκαν κτήματα του τάδε μπέη, ούτε ένιωσε φτωχότερος επειδή ο μπέης δεν πήρε όση αποζημίωση ήθελε. Να σημειώσουμε, εξάλλου, εδώ ότι οι μουσουλμάνοι Τσιάμηδες κατοικούσαν σε χωριά του κάμπου και είχαν στην πλειονότητά τους επαρκή για την κάλυψη

των οικογενειακών τους αναγκών γεωργική παραγωγή και κτηνοτροφικά προϊόντα. Οι χριστιανοί κατοικούσαν, αντιθέτως, στην πλειοψηφία τους σε ορεινά χωριά μετανάστευαν σε μακρινές χώρες, προκειμένου να εξοικονομήσουν πόρους.

4.5. Με τα παραπάνω δεδομένα ηχεί παράδοξος, अपαράδεκτος και ανεξήγητος ο σαρकाσμός με τον οποίο η κα Μαντά αντιμετωπίζει την έκθεση του Νοεμβρίου του 1933 του Επάρχου Φιλιατών, επισημαίνοντας ότι αυτή παρουσιάζει «με γλαφυρό τρόπο τις συνθήκες ζωής των μουσουλμάνων της Ηπείρου». Όφειλε όμως την έκθεση αυτή να την ενσωματώσει στο βιβλίο της, όπως ενσωμάτωσε τόσα άλλα προπαγανδιστικά των Αλβανοτσάμηδων. Έτσι θα έκρινε κανείς πόσο «γλαφυρή» ήταν η έκθεση και πόσο «φωτεινά» τα φληναφήματα των αλβανιζόντων Τσιάμηδων. Και είναι, επίσης, παντελώς αστήρικτο και αντιφατικό το υποστηριζόμενο στη μελέτη του κ. Γ. Μαργαρίτη ότι υπήρξε εχθρότητα μεταξύ χριστιανών και μουσουλμάνων το 1923–1940 εξαιτίας των απαλλοτριώσεων των τσιφλικιών των 15–20 μπεήδων.

4.6. Μερικοί νέοι τσιαμολόγοι παραληλίζουν τα «δεινά» των μουσουλμάνων της Θεσπρωτίας προς εκείνα (που αυτοί ξέρουν) των Σλαβομακεδόνων, στην περίπτωση των οποίων υπήρξε, όπως λένε, απαγόρευση της μητρικής γλώσσας τους και συνεχείς πιέσεις τους από τις ελληνικές αρχές. Και από εκείνα τα «δεινά» καταλήγουν, όχι με παράθεση γεγονότων, αλλά με αυθαίρετες αναγωγές στο συμπέρασμα ότι παρόμοια συνέβαιναν και στη Θεσπρωτία εναντίον των μουσουλμάνων. Και τονίζουν ιδιαίτερα ότι στη μεταξική δικτατορία υπήρξαν καταδυναστεύσεις και βιαιότητες σε βάρος της μουσουλμανικής μειονότητας. Δεν θα ήθελα βέβαια να μεταβληθώ σε συνήγορο της μεταξικής δικτατορίας, αλλά, όσο και αν αισθάνεται κανείς απέχθεια για το καθεστώς εκείνο, δεν είναι επιτρεπτό να του καταλογίζουμε ανακριβώς βιαιότητες κ.λπ. σε βάρος της τσιάμικης μειονότητας.

4.7. Ο κ. Μαργαρίτης πασχίζει να στηρίξει τους ισχυρισμούς των μειονοτικών της Τσαμουριάς ότι αποστερήθη-

καν τις περιουσίες τους. Έτσι, στη σελ. 140 του βιβλίου του αναφέρει ότι «οι πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν στα χωράφια των Τσιάμηδων. Το κατά νόμο υποχρεωτικό περιλάμβανε και τη μοιρασιά των κατοικιών. Αυτή η στενή καταναγκαστική συγκατοίκηση με τους πρόσφυγες υπήρξε ιδιαίτερα επώδυνη για τους Τσιάμηδες». (!) Είναι, κατ' αρχάς, απαράδεκτη η γενίκευση για εγκατάσταση «στα χωράφια των Τσιάμηδων». Τονίσαμε παραπάνω ότι η απαλλοτρίωση αφορούσε τα μεγάλα κτήματα που ανήκαν όχι γενικά στους Τσιάμηδες, αλλά στους ελάχιστους (15–20) μουσουλμάνους μπεήδες. Τη γενίκευση για περιουσίες όλων των Τσιάμηδων την είχαν προπαγανδίσει αυτοί που έχασαν τα τσιφλίκια τους και την έκανε σημαία της η κακοήθης διπλωματία της μουσολινικής Ιταλίας και της ζωγικής Αλβανίας. Είναι απορίας άξιο το γιατί περιέπεσαν και οι νέοι τσιαμολόγοι μας σ' αυτή την περί αδικίας της μειονότητας ιστορική «φούσκα», την οποία μάλιστα πιστεύουν τόσο πολύ, ώστε με βάση αυτή την πίστη τους προχώρησαν σε ανιστόρητα συμπεράσματα για εχθρότητα και για επώδυνη κατάσταση για τους Τσιάμηδες, εξαιτίας μιας δήθεν καταναγκαστικής στενής συγκατοίκησης των προσφύγων σε κατοικίες μουσουλμάνων. Δεν υπήρξε όμως εγκατάσταση προσφύγων σε κατοικίες μουσουλμάνων, όπως εσφαλμένα αναγράφεται στη σελ. 140 της μελέτης του κ. Γ. Μαργαρίτη. Διότι, όταν στα 1922–23 πλημμύρισε την Ελλάδα το κύμα των προσφύγων, ένας μικρός αριθμός τους προωθήθηκε προσωρινά στην Θεσπρωτία. Η στέγασή τους έγινε σε αμιγή χριστιανικά χωριά (π.χ. Σίδερη) ή σε μικτά χωριά (Φιλιάτες, Ηγουμενίτσα κ.λπ.). Δηλαδή εκεί που υπήρχαν εκκλησίες για να εξασφαλίζονται οι θρησκευτικές τους ανάγκες και βέβαια όχι σε σπίτια μουσουλμάνων. Κι αυτό για λίγο χρονικό διάστημα, αφού σύντομα μετακινήθηκαν οι πρόσφυγες προς Πρέβεζα, Μακεδονία κ.λπ., και στη Θεσπρωτία έμεινε μόνο η Ν. Σελεύχεια με 1.200 πρόσφυγες.

4.8. Ο κ. Γ. Μαργαρίτης όμως θα χρειαστεί να επιχειρηματολογήσει περαιτέρω για να επισφραγίσει την άποψή

του περί «καταδυναστεύσεων» κ.λπ. των μουσουλμάνων της Τσαμουριάς. Έτσι: α) Προβάλλει ότι «η ειδική λειτουργία των μέτρων αποκατάστασης των προσφύγων και της αγροτικής μεταρρύθμισης στην περιοχή ανέτρεπε εκ βάθρων την κοινωνική ιεραρχία της μειονότητας των Τσιάμηδων, οι ιδιοκτήτες της οποίας, οι μπεήδες, ήσαν ιδιοκτήτες μεγάλων εκτάσεων». Η άποψη όμως αυτή είναι τελείως ξεκρέμαστη. Δεν υπήρχε κοινωνική ιεραρχία στους μουσουλμάνους Τσιάμηδες, πέρα από την ιερατική τάξη, δηλαδή την τάξη των χοτζάδων και των μουφτήδων, οι οποίοι όμως δεν είχαν θιγεί από την αγροτική μεταρρύθμιση, γιατί απλούστατα δεν ήταν μεγαλοκτηματίες. β) Προβάλλει, επίσης, ότι η παραπάνω «ανατροπή» όχι μόνο δεν ευνοούσε τα φτωχότερα στρώματα της κοινότητας (δηλ. των μουσουλμάνων), αλλά, αντίθετα, οδηγούσε στον παραγκωνισμό και στην υποβάθμισή της. Αλλά, όπως είπαμε, «ανατροπή» δεν υπήρξε, ούτε όμως και «φτωχά στρώματα» μουσουλμάνων εξαρτημένα από τους 15–20 μπεήδες υπήρχαν. γ) Ευρίσκει, επίσης, ο κ. Γ. Μαργαρίτης ότι από τις απαλλοτριώσεις «περιορίστηκε σημαντικά η εξαγωγή αγροτικής δύναμης από τα βουνά στον κάμπο, ενώ ο χώρος βόσκησης των κοπαδιών ελαττώθηκε». Από πού όμως αντλούνται αυτές οι οικονομολογικές ρήσεις του κ. Μαργαρίτη; Εάν ήθελε να ερευνήσει τα πράγματα, θα διαπίστωνε ότι ουδέποτε υπήρξε «εξαγωγή εργατικής δύναμης» από τα ορεινά στους κάμπους των μπεήδων ούτε ελάττωση της κτηνοτροφίας, ούτε έλαβε χώρα στη Θεσπρωτία δίωξη της γίδας. Άλλωστε, στη Θεσπρωτία τη μέγιστη κτηνοτροφική εκμετάλλευση αποτελούσε η προβατοτροφία, η οποία από το 1923 έβαινε αυξανόμενη. δ) Ισχυρίζεται ο κ. Μαργαρίτης (σελ. 141–142) ότι, συνεπεία των «υποχρεωτικών» απαλλοτριώσεων κ.λπ., «πολλοί Τσιάμηδες εκπατρίστηκαν στην Αλβανία, όπου συναντούσαν και τους φυγόδικους. Έτσι, δημιουργήθηκε στην Αλβανία μια κοινότητα Τσιάμηδων που έφερε βαθιά την αίσθηση της ταπείνωσης και της αδικίας». (!) Όλη όμως αυτή η σειρά δήθεν συμβάντων είναι ανιστόρητη.

Δεν υπήρξαν απαλλοτριώσεις σε βάρος μουσουλμάνων Τσιάμηδων, ώστε «πολλοί» από αυτούς να εκπατριστούν. Τονίσαμε και παραπάνω έντονα ότι οι απαλλοτριώσεις αφορούσαν 15-20 μπέηδες, συνεπώς ούτε ένας μουσουλμάνος Τσιάμης δεν εκπατρίστηκε στην Αλβανία, συνεπεία των απαλλοτριώσεων. Ποιους ο κ. Μαργαρίτης θεωρεί «φυγόδικους» στην Αλβανία και πόσους; Νομίζει ότι είναι άλλοι από τους κοινούς εγκληματίες του ποινικού νόμου (λίγοι φονιάδες, περισσότεροι ληστές και ζωοκλέφτες) που είχαν επικηρυχθεί από τις ελληνικές αρχές; Αλλά όλοι αυτοί δεν ήταν παραπάνω από 30-40 σε όλη την περίοδο 1913-1940. Άλλωστε, δεν γίνεται εύκολα κατανοητό το συμπέρασμα του κ. Μαργαρίτη ότι οι «νοικοκυραίοι» μπέηδες που τάχα εθίγησαν από τις απαλλοτριώσεις δημιούργησαν μια κοινότητα στην Αλβανία με τους απόβλητους του νόμου, με βαθιά μάλιστα κοινά συναισθήματα ταπείνωσης και αδικίας.

5. Η ΤΣΙΑΜΟΥΡΙΑ (ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ) ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΤΑΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ

Στο κεφάλαιο αυτό υπήρξαν έντονες αντιπαραθέσεις όσων έχουν ασχοληθεί με το θέμα. Γενικά παρατηρείται ότι όσο πιο κοντά στα γεγονότα γίνεται η απομνημόνευση και η καταγραφή, τόσο η διαφοροποίηση των τοποθετήσεων είναι παράλληλη προς την ιδεολογικοπολιτική θέση του απομνημονευτή. Και είναι δεδομένη ιστορικά η οξύτατη αντιπαραθέση στην Ελλάδα ακόμη και μεταξύ των αντιστασιακών οργανώσεων που δρούσαν και στην περιοχή της Τσιαμουριάς (Θεσπρωτίας), ήτοι των ΕΑΜ-ΕΛΑΣ και ΕΔΕΣ-ΕΟΕΑ του στρατηγού Ν. Ζέρβα. Αντιπαραθέσεις και φανατισμός που ατυχώς οδήγησαν τελικά στον καταστρεπτικό εμφύλιο πόλεμο των Ελλήνων. Η εαμική πλευρά τότε επεδίωκε συμπαράσταση όλου του λαού σε ένα αντιφασιστικό πολεμικό μέτωπο με διεθνιστικό περιεχόμενο και με προοπτική την εγκαθίδρυση, μετά τον νικηφόρο αγώνα, λαοκρατικού καθεστώτος (ιδρυτική διακήρυξη του ΕΑΜ του Δ. Γληνού). Η δε ζερβική πλευρά, διακατεχόμενη από πλήρη συμπαρατάξη στην πολιτική των συμμάχων στον αγώνα της Μεγάλης Βρετανίας, διακή-

ρυσσε παράλληλα τον άκρατο αντικομμουνισμό και αντιεαμισμό της. Έτσι, στην περιοχή μας και οι δύο παρατάξεις προσπάθησαν να «κερδίσουν», καθεμιά για τον εαυτόν της, τους μουσουλμάνους Τσιάμηδες, κατηγορώντας η μία την άλλη γι' αυτή την προσπάθεια. Οι ζερβικοί κατηγορούσαν το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ ότι πρόδινε την Ελλάδα όταν προσπαθούσε να ξεσηκώσει και να εντάξει στις γραμμές του τους «εχθρούς του έθνους και της πατρίδας και θρησκείας Αλβανοτσιάμηδες», παρότι και αυτοί οι ζερβικοί είχαν δεχτεί στον ΕΔΕΣ μειονοτικούς. Ενώ από το ΕΑΜ κατηγορούνταν οι ζερβικοί ότι παίζανε το παιχνίδι των Άγγλων, οι οποίοι επεδίωκαν μέχρι και την τελευταία στιγμή την απαγκίστρωση των μουσουλμάνων Τσιάμηδων από την υποταγή τους και τη συνεργασία με τους Γερμανούς, για να χρησιμοποιήσουν προφανώς το θέμα στην πολιτική τους έναντι των διπλωματικών ελιγμών τους προς τα συμβαίνοντα τότε στην Αλβανία.

Παρατηρείται λοιπόν ότι οι προσκείμενοι στις απόψεις Ζέρβα κ.λπ. υπεραπασχολούνται στις μελέτες τους με την απαρίθμηση των δεινών, φόνων και καταστροφών των χριστιανών στη Θεσπρωτία εκ μέρους των αφηνιασμένων και διαποτισμένων από τη μεγαλοϊδεατική αλβανίζουσα νοοτροπία μουσουλμάνων Τσιάμηδων, οι οποίοι πράγματι είχαν οργιάσει σε βάρος του χριστιανικού πληθυσμού. Παράλληλα, προσπαθούν στις ίδιες μελέτες να ελαχιστοποιήσουν τις σκληρές αντεκδικήσεις σε βάρος των μειονοτικών κατά το τέλος της Κατοχής και της απελευθέρωσης της περιοχής (καλοκαίρι 1944 - Μάρτιος 1945).

5.1. Οι υπερβολές των εκδικήσεων από τους ζερβικούς δεν ήταν δυνατόν να αποκρυβούν από τη διεθνή συμμαχική κοινότητα. Υπόψη ότι στον ΕΔΕΣ υπήρχε πλούσια εκπροσώπηση από Άγγλους της συμμαχικής αποστολής στις αντιστασιακές οργανώσεις και ότι αρχηγός του ενιαίου στρατού είχε αναλάβει ο Άγγλος στρατηγός Σκόμπυ. Έπρεπε, συνεπώς, να γίνει «εξακρίβωση» των συνθηκών των διώξεων κ.λπ. των μειονοτικών. Και επειδή τότε ήταν διάχυτη η άποψη ότι οι αγριότητες σε βάρος των μειονοτικών μου-

σουλμάνων της Θεσπρωτίας είχαν πραγματοποιηθεί από τις γραμμές των ζερβικών, η στοιχειώδης άμυνα των τελευταίων και η φροντίδα τους, ως των «μόνων» υπερασπιστών του έθνους και της Ελλάδας, τους επέβαλλε να αποποιηθούν τις ευθύνες τους για ανοσιουργήματα, διαπλάθοντας το μύθευμα ότι υπήρχε ευρύτατη τότε συμμετοχή μειονοτικών στον «προδοτικό» και «αντεθνικό» ΕΛΑΣ, οι δε νεκροί μουσουλμάνοι ήταν θύματα τάχα των πολεμικών συγκρούσεων μεταξύ του ΕΛΑΣ και των Ε.Ο.Ε.Α, και όχι σφαγών.

5.2. Οι νέοι τσιαμολόγοι συναγωνίζονται σε αλληλοκατηγορίες για τις τοποθετήσεις στα γεγονότα εκείνα. Δεν θα προβώ σε λεπτομερείς αντικρούσεις των μεν και των δε. Όμως υπάρχουν θέματα που παρατίθενται από ορισμένους νέους τσιαμολόγους κατά τρόπο εξοργιστικά διαστρεβλωτικό των γεγονότων. Έχω σημειώσει σχετικά σε δημοσίευσμά μου στις εφημερίδες Ηγουμενίτσας *Ελεύθερο Βήμα* και *Θεσπρωτική*, ως κριτική του βιβλίου της κας Ελ. Μαντά. Θα ασχοληθώ εδώ περισσότερο με ένα κείμενο που καταχωρείται σε αγγλική γλώσσα ως παράρτημα στη συγγραφή του κ. Γ. Μαργαρίτη. Είναι το αναφερόμενο «Υπόμνημα της Αντιφασιστικής Επιτροπής των Τσιάμηδων προς το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ» από τα Τίρανα το έτος 1947 με πυκνοτυπωμένες 12 σελίδες. Από το υπόμνημα αυτό θα στοιχειοθετήσουμε ορισμένα θέματα που κονταροχτυπιούνται με τα ιστορικά δεδομένα. Έτσι:

α) Αναφέρεται σ' αυτό αρχικά ότι η Τσιαμουριά «κατακτήθηκε» στις 23-2-1913 από τους Έλληνες σωβινιστές. Και εξιστορούνται διώξεις του λαού της [...] τον καιρό της ελληνικής «κατοχής».

β) Ακολουθώντας, διηγείται, ότι «η Τσιαμουριά είχε μια υλική και ηθική συνεισφορά στον μεγάλο αντιφασιστικό πόλεμο [...] Ο λαός της Θεσπρωτίας ρίχτηκε ανεπιφύλακτα εναντίον των εισβολέων, δημιούργησε την τέταρτη bataliona του ΕΛΑΣ του 15ου Συντάγματος. Περίπου 500 μαχητές από το μουσουλμανικό λαό της Τσιαμουριάς [...] αγωνίστηκαν ενάντια στους Ναζί φασίστες καταχτητές και τους Μπαλίστες και τους προδότες Ζερβικούς [...]

Σε μια εποχή που οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ και οι δυνάμεις μας είμαστε απασχολημένοι στον αγώνα κατά των Γερμανών [...], η διοίκηση του Ε.ΟΕ.Α υπό τον στρατηγό Ν.Ζέρβα διέταξε χειρισμούς ενάντια στον αθώο λαό της Τσιαμουριάς [...].

Αυτά έλεγαν στο υπόμνημά τους αυτοί που αυτοαποκλήθηκαν «Αντιφασιστική Επιτροπή Τσιάμηδων». Μπορεί στο υπόμνημα αυτό να καταγράφονται και γεγονότα πραγματικά πολεμικών αγριστήτων, που στην κατάρρα κάθε πολέμου συμβαίνουν. Όμως σημειώσαμε ότι δεν αποτελούν τίποτε παραπάνω από τη διδαχή του χιτλερικού Γκαίμπελς «πες πες όσα ψέματα μπορείς, συκοφάντησε όσα θέλεις, στο τέλος κάτι θα μείνει».

Θα σημειώσω τα ασύστολα ψεύδη τους :

α) Κανένας χριστιανός Τσιάμης, οποιουδήποτε ιδεολογικού προσανατολισμού και οποιασδήποτε πολιτικής παράταξης, δεν διανοήθηκε να ισχυριστεί ότι το 1913 οι Έλληνες [...] «κατάχτησαν» την Τσιαμουριά και την κράτησαν [...] και την κρατάνε [...] «υπόδουλή» τους.

β) Όταν η [...] «Αντιφασιστική Επιτροπή» αναφέρει ότι ο λαός της Θεσπρωτίας ρίχτηκε εναντίον των εισβολέων (εννοεί Ιταλογερμανών), αναφέρεται προφανώς στους μουσουλμάνους της Τσιαμουριάς, αφού τονίζει ότι αυτοί δημιούργησαν το τέταρτο τάγμα (batalion) του 15ου Συντάγματος, που το επάνδρωσαν μάλιστα 500 μαχητές μουσουλμάνοι. (!) Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν είναι μόνο μυθοπλασίες, αλλά και αξεπέραστα θρασύτατοι. Η πικρή πραγματικότητα είναι ότι, παρά τις προσπάθειες του ΕΔΕΣ και παρά τον τεράστιο αγώνα του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ να ταχθούν οι μουσουλμάνοι της Τσιαμουριάς στις αντάρτικες ομάδες, ήταν ελάχιστη η προσχώρησή τους στα αντιστασιακά σώματα. Ήτοι όχι παραπάνω από 20-25 στον ΕΔΕΣ και 15-20 στον ΕΛΑΣ, ενώ οι στρατευμένοι στον κατοχικό στρατό των Γερμανών υπερέβησαν τους 1800 και στράφηκαν σε καταστροφή χωριών, λεηλασίες, φόνους κ.λπ. μαζί με τους Γερμανούς ενάντια στον χριστιανικό πληθυσμό της Θεσπρωτίας. Και είναι θράσος μέ-

γα για δήθεν 500 μαχητές τους και για το 4ο Τάγμα του 15ου Συντάγματος του ΕΛΑΣ, όταν είναι δεδομένο ότι όλο το 15ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ δεν είχε πάνω από 400-450 χριστιανούς Ηπειρώτες ΕΛΑΣίτες, το δε Τάγμα της Θεσπρωτίας όχι περισσότερους από 200, στους οποίους συμπεριλήφθηκαν την άνοιξη και καλοκαίρι του 1944 οι 15-20 μουσουλμάνοι. Το Τάγμα αυτό είχε βαφτιστεί «Μικτό Τάγμα», για λόγους καθαρά μιας τελικής προσπάθειας του ΕΛΑΣ για επηρεασμό της στάσης των μουσουλμάνων Τσιάμηδων να ταχθούν πραγματικά στο αντιφασιστικό μέτωπο. Ατυχώς όμως με ελάχιστο αποτέλεσμα, έτσι που το «Μεικτό» έμεινε μόνο στα χαρτιά και μόνο στο όνομα για να διανθίζει όμως τις μυθοπλασίες όχι μόνο της [...] «Αντιφασιστικής Επιτροπής» των Τιράνων, αλλά ατυχέστατα και των νέων τσιαμολόγων μας. Θα προσθέσω εδώ ακόμη τούτο: Κάποιοι υπαινίχθηκαν στα γραπτά τους ότι στην παραμεθόριο περιοχή της Θεσπρωτίας έδρασαν «Τσέτες». Αλλά ο όρος «Τσέτα» ήταν άγνωστος τόσο στον ΕΛΑΣ όσο και στον ΕΔΕΣ. Οι μονάδες του ΕΛΑΣ ονομάζονταν αρχικά «Συγκροτήματα» και αργότερα πήραν τη διάρθρωση και τα ονόματα του τακτικού Ελληνικού Στρατού (π.χ. 15ο Σύνταγμα, 8η Μεραρχία κ.λπ.). Την ίδια διάρθρωση είχαν και οι Ε.Ο.Ε.Α του ΕΔΕΣ. «Τσέτες» είχαν οι αντιφασίστες αντάρτες Αλβανοί μαζί με τους ομογενείς μας Βορειοηπειρώτες. Αλλά ούτε τα Συγκροτήματα ούτε οι μονάδες του ΕΛΑΣ, όπως ούτε του ΕΔΕΣ, καθώς ούτε και οι Αλβανικές Τσέτες είχαν αντικατοχική δράση πέρα από τα εθνικά σύνορα, αντίστοιχα.

γ) Για τη γελοιοποίηση του θέματος αναφέρεται στο υπόμνημα ότι «οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ και οι δυνάμεις ΜΑΣ ΕΙΜΑΣΤΕ απασχολημένοι στον αγώνα κατά των Γερμανών». (!) Αυτά τα «μας» και τα «είμαστε» είναι εξοργιστικά στο έπακρο.

5.3. Ερωτάται: Γιατί οι φυγάδες από τη Θεσπρωτία χρειάστηκαν αυτά τα ψευδολογήματα; Η απάντηση αυτόχρημα έρχεται να το ξεδιαλύνει αυτό, όταν σκεφθεί κανείς τις συνθήκες που γράφηκε αυτό το υπόμνημα και όσα προηγούμενα και επόμενα παρόμοια.

Ας θυμηθούμε λοιπόν ότι οι μουσουλμάνοι Τσιάμηδες, ο απλός λαός τους, έμεινε στη μεγάλη του πλειονότητα αδρανής στα πολεμικά γεγονότα της εποχής εκείνης, κρατούσε στάση επιφύλαξης. Ένα μεγάλο μέρος τους όμως παρασύρθηκε τελικά από τους παράγοντες και προπαγανδιστές της Μεγάλης Αλβανίας, αφηνιάζοντας σε βάρος των χριστιανών και κατά παντός ελληνικού στη Θεσπρωτία. Τελικά, λίγο πριν από την αποχώρηση των Γερμανών το καλοκαίρι του 1944, κάτω από την ηγεσία του Μαζάρ Ντίνο και λοιπών πρωτεργατών της συμπόρευσης με τους Γερμανούς, οργίασαν σε πυρπολήσεις χωριών, φόνους, «πλιάτσικο» κ.λπ. Αποκορύφωμα της ανθελληνικής τύφλωσής τους ήταν τελικά η συμπαρατάξή τους με τους Γερμανούς στις μάχες της Μενίνας και της Παραμυθιάς. Μετά την ήττα τους εκεί έσπευσαν να καταφύγουν στην Αλβανία περί τα τέλη Σεπτεμβρίου, αρχές Οκτωβρίου 1944.

Εκείνη όμως την εποχή στην Αλβανία είχε εδραιώσει την απόλυτη εξουσία του το υπό την ηγεσία του Ενβέρ Χότζα αντιστασιακό μέτωπο της Αλβανίας μετά την εκδίωξη των Γερμανών και τη διάλυση των Μπαλιστών (ομάδων που είχαν τελικά συνεργαστεί με τους Γερμανούς, όπως τα Τάγματα Ασφαλείας στην κατοχική Ελλάδα). Δηλαδή βρέθηκαν οι φυγάδες από την Τσιαμουριά σε καθεστώς ακριβώς αντίθετο από τα δικά τους πιστεύω και τα πεπραγμένα τους. Έπρεπε, συνεπώς, για λόγους στοιχειώδους επιβίωσής τους στην Αλβανία, να διαπλάσουν και αυτοί αντιστασιακή δράση, να υψώσουν τα λάβαρα των αντιφασιστικών αγώνων τους και να σημάνουν τις κούφιες καμπάνες των ηρωισμών τους μέσα τάχα από τις γραμμές του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, τολμώντας να ταυτιστούν μαζί του, με τα «οι δυνάμεις ΜΑΣ ΕΙΜΑΣΤΕ». Είναι αυτά κατανοητά για τις σκέψεις και τη δράση των φυγάδων. Όταν όμως υιοθετούνται ή έστω δεν αντικρούονται ως ψευδολογήματα από τους δικούς μας τσιαμολόγους, τότε είναι φανερό ότι η Ιστορία πάσχει. Και πάσχει οικτρά από αυτούς που αυτοπροβάλλονται ως αδέκαστοι ερευνητές.

Επισημαίνουμε

Επιπόλαιη (;) Ύβρις!

Στην Αθήνα κυκλοφορεί ένας σημαντικός αριθμός (θα κοντεύουν την ντουζίνα) εφημερίδων οι οποίες διανέμονται δωρεάν, στις λερέες σιδερένιες θήκες τους έξω από τις στάσεις του Μετρό. Άλλες σε ημερήσια βάση και άλλες εβδομαδιαίες. Κάποιες έχουν επιτύχει κυκλοφοριακά, όχι μόνο επειδή είναι δωρεάν. Κάποιες όμως –από τις εβδομαδιαίες– το «παίζουν» από πρόθεση pop culture και pulp fiction (παρ' όλο ότι κάποιες στήλες τους τις υπογράφουν τακτικά και 4–5 ονόματα ευυπόληπτα αλλά και με εκτίμηση στον πνευματικό μας «μικρόκοσμο» για το έργο τους), αφού το «κύρος» τους το στηρίζουν στις άφθονες και παντός είδους διαφημιστικές καταχωρίσεις, μέχρι και τις γνωστές «κίτρινες» του τύπου: «Άντρες για όλα τα γούστα» ή «Σε θέλω... Πάρε με τώρα!» ή «Έμπειρα κορίτσια θα σε ξεσηκώσουν!» κ.λπ. κ.λπ.

Σε πρόσφατο φύλλο μιας από αυτές τις εβδομαδιαίες εφημερίδες υπήρξε κείμενο τακτικής στήλης με τον τίτλο «Γνώμη», που κατελάμβανε τα 3/4 της σελίδας, και με ψευδώνυμη υπογραφή, με τον τίτλο: «Θεοδωρακόπληκτοι». Ένα δήθεν κριτικής και σατιρικής πρόθεσης, στην πραγματικότητα σαρκαστικό και κακόγουστο λιβελογράφημα που αφορούσε τον Μίκη Θεοδωράκη. Ολόκληρο το κείμενο ήταν δείγμα απαξίωσης, δείγμα μιας υποτιθέμενης μοντέρνας δημοσιογραφίας η οποία θυμίζει γραφεία κατεδαφίσεων. Ο υπογράφων το παρόν γνωρίζει τον Θεοδωράκη μόνο από φωτογραφίες και όσες φορές εδώ και 45 χρόνια τον έχει δει στο πόντιο να διευθύνει μουσικές του εκδηλώσεις. Εντούτοις η αντίδραση ετούτη στην επεικώς ανεύθυνη και επιπόλαιη, στην υπερβολή της, γραφή του ψευδώνυμου αρθρογράφου οφείλεται στην πανελλήνια (και διεθνή) βεβαιότητα ότι ο Μίκης Θεοδωράκης με αφάνταστα πολύ κόπο νου και ψυχής και πασίγνωστες δοκιμασίες εξέφρασε και οριοθέτησε –μαζί με ελάχιστους άλλους συνέλληνες– το σύγχρονο πολιτιστικό και όχι μόνο, μέγεθος της Ελλάδας. Και είναι ευτύχημα που τον έχουμε ζωντανό κοντά μας να παρεμβαίνει με το σεβάσμιο πλέον κύρος (και το κατακτημένο δικαίωμα) του λόγου του, έστω και με τα κατά καιρούς ημαρτημένα απόψεών του, μέσα στο πλήθος των καιρίων, κάθε φορά που ο ίδιος κρίνει ή αισθάνεται την ανάγκη να εκφέρει τον πληθωρικό (αλλά δίχως «μασήματα») λόγο του.

Το παγκόσμιο μουσικό του μέγεθος, οι δημοκρατικοί του αγώνες δεν προσφέρονται για ασυλλόγιστες αρθρογραφικές σαχλαμαρίτσες οι οποίες μοιάζουν με κουτσουλίες σπουργιτών ή με τα ηλιθιογραφήματα ανεγκέφαλων πιτσιρικάδων με τα οποία λέρωσαν τον ανδριάντα του Ελευθερίου Βενιζέλου στο Πάρκο Ελευθερίας, δίπλα από το Μέγαρο Μουσικής, το προτεκτοράτο του σύντεκνου και συμπατριώτη του Εθνάρχη και ας παριστάνει ότι δεν βλέπει το ανίερο χάλι ώστε, τουλάχιστον να βάλει να το καθαρίσουν.

Έλεος, λοιπόν, δεν προσφέρεται ο τελευταίος από τους μεγάλους, εν ζωή, καλλιτεχνικούς και ιστορικούς μύθους της μεταπολεμικής Ελλάδας σε τέτοιες προσβλητικές συμπεριφορές. Σίγουρα, κανένας δεν είναι σε απυρόβλητη ζώνη κριτικής. Αλλά με τον πρέποντα τρόπο. Ο Μίκης Θεοδωράκης ούτε Αρναούτογλου είναι, ούτε Μικρούτσικος, ούτε Ανίτα Πάνια, ούτε T.V. Tiglon, και έστω, αν ο ψευδώνυμος επιμένει –άλλωστε ούτε επί του προκειμένου πολυδιαφωνούμε– ούτε Λαζόπουλος είναι. Η επίκριση του Θεοδωράκη οφείλει να γίνεται με όρους και γραφή του μεγέθους του. Αυτά τα φληναφήματα, δείγματα για το καλάθι των αχρήστων έχουν σαν προορισμό. Ας το καλοσκεφτεί ο ψευδώνυμος γραφιάς της μιζέριας πως όταν κάποτε, αναπόφευκτα, «φύγει» ο μεγάλος αυτός άνδρας η θέση του θα είναι στο ιστορικό απόθεμα των σημαντικών Ελλήνων. Ας αναλογιστεί για το δικό του, έστω και αν κάτι τέτοιο είναι –και του το ευχόμαστε– πολύ νωρίς. Κάπου πρέπει να παρεμβαίνει και η αξιοπρέπεια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

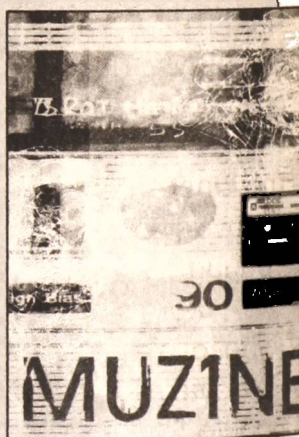
- Η γκαλερί Ζουμπουλάκη ανοίγει νέο εκθεσιακό χώρο, στην οδό Κριεζώτου 6, με πρώτη παρουσίαση μιας συλλεκτικής μοτοσυκλέτας του '40 από την Ανδριάννα Βερβέτη.

- Σήμερα, Παρασκευή 12 Οκτωβρίου στις 19:30 το Μουσείο Πολιτικών Εξορίστων Αη Στράτη (Αγ. Ασωμάτων 31, Κεραμεικός, τηλ. 210-3213488 και 6938158135), σε συνεργασία με το Κέντρο Πολιτισμού «Ελεύθερη Έκφραση» παρουσιάζει σε σκηνοθεσία Λεωνίδα Τσιριγκούλη **δραματοποιημένα**: το ποίημα του Γιάννη Ρίτσου «**Σονάτα του Σεληνόφωτος**» με την Ειρήνη Ανυφαντή και τα κείμενα της ζωγράφου Κατερίνας Χαριάτης-Σισμάνη με τίτλο «**Κύματα χωρίς Επιστροφή**» σε απόδοση Πόλυς Σαϊτή.

- Στο Γαλλικό Ινστιτούτο (Σίνα 31), άνοιξε η έκθεση φωτογραφίας της Στεφανίας Μπιζάρα με «**Εικόνες του χτες και του σήμερα**». Η έκθεση που συνδιοργανώνεται από το Γαλλικό Ινστιτούτο και Ελληνικό Κέντρο Φωτογραφίας θα διαρκέσει έως τη Δευτέρα 22 Οκτωβρίου.

- Την ερχόμενη εβδομάδα θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις «Χαραμάδα» το πολλά υποσχόμενο μουσικό περιοδικό **Muzine**. Το περιοδικό θα συνοδεύεται από δύο CD με επιλογές από καλούς δίσκους. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το περιοδικό μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον Νεκτάρη Λαμπρόπουλο στο τηλ. 2610342886 ή 6978415843 ή στο δίκτυο www.haramada.com.

- Η έκθεση φωτογραφίας του Καμίλο Νόλλα «**Καπνομάγαζα. Αινίγματα, τάξη και κενότητα**», άνοιξε την Τρίτη 9 Οκτωβρίου 2007 στο Μέγαρο Εϋνάρδου, Αγίου Κωνσταντίνου 20 και Μενάνδρου και θα διαρκέσει ως τις 4 Νοεμβρίου.

«Η αργοναυτική εκστρατεία και ο παγκόσμιος πολιτισμός»

Διεθνές Συνέδριο (Κρατικό Πανεπιστήμιο της Τιφλίδας, 1-5 Οκτωβρίου 2007)

Το Ινστιτούτο Κλασικών, Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Κρατικού Πανεπιστημίου της Τιφλίδας υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Ρίσμαγκ Γκορντεζιάνι, σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας και την ελληνική πρεσβεία στην Τιφλίδα, διοργάνωσε από την 1η έως τις 5 Οκτωβρίου στο Πανεπιστήμιο της Τιφλίδας διεθνές Συνέδριο με θέμα τα Αργοναυτικά. Επίκεντρο του Συνεδρίου υπήρξαν τα ζητήματα που σχετίζονται με την ευρεία επιβίωση του μύθου της αργοναυτικής εκστρατείας των αρχαίων Ελλήνων διαχρονικά, με τις προεκτάσεις που γνώρισε και προπάντων με την επίδραση που εξακολουθεί να ασκεί έως τις μέρες μας στην παγκόσμια Τέχνη και γραμματολογία. Από θεματική δηλαδή άποψη το Συνέδριο κάλυψε την εποχή της κλασικής περιόδου, της ύστερης αρχαιότητας, του Βυζαντίου, την ευρωπαϊκή και την νεοελληνική φιλολογία, λογοτεχνία και Τέχνη.

Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε σε τρία επιμέρους τμήματα, στα οποία παρουσιάστηκαν νέα στοιχεία και προκλήθηκαν εποικοδομητικές συζητήσεις μεταξύ των 55 διακεκριμένων πανεπιστημιακών συνέδρων που έλαβαν μέρος με ανακοινώσεις από ένδεκα χώρες (Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Γεωργία, Ελλάδα, ΗΠΑ, Ισραήλ, Ιταλία, Μεγάλη Βρετανία, Ρουμανία και Ρωσία). Ανάμεσα σε αυτούς παρουσίασαν ανακοινώσεις ακαδημαϊκοί ερευνητές με διεθνή ακτινοβολία (Martin L. West, Βάλτερ Πούχχερ, Bernd Seidensticker, Claudio Moreschini, Volker Riedel, James J. Clauss). Τα αποτελέσματα του Συνεδρίου αξιολογήθη-

καν από τους εκπροσώπους των συνέδρων, κατά την ημέρα της ολοκλήρωσης των εργασιών, ως ιδιαίτερα σημαντικά.

Εξάλλου, η οργάνωση του Συνεδρίου υπήρξε παραδειγματική. Τα Πρακτικά προβλέπεται να κυκλοφορήσουν σε τόμο το βραδύτερο έως το τέλος Δεκεμβρίου 2007.

Παράλληλα με τις εργασίες του Συνεδρίου, η Οργανωτική Επιτροπή φρόντισε να γνωρίσουν οι σύνεδροι τη σημερινή Τιφλίδα και εξασφάλισε με γενναιοδωρία σε αυτούς τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ενδιαφέρουσες μουσικές, κυρίως, εκδηλώσεις στην πρωτεύουσα της Γεωργίας με καλλιτέχνες διεθνούς φήμης. Επίσης, οι σύνεδροι επισκέφθηκαν τα Μουσεία της πόλης, όπως και την Μτσχέτα, την αρχαία πρωτεύουσα της Γεωργίας έως τον 5ο αιώνα μ.Χ., με τον περίφημο ναό της «Ζωοδόχου Στήλης».

Στο πλαίσιο του Συνεδρίου, εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσίασε το γεγονός, ότι οι σύνεδροι πραγματοποίησαν οργανωμένη επίσκεψη στην περιοχή της αρχαίας Κολχίδας, στη δυτική Γεωργία, όπου είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν τα Μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους του αρχαίου Απσάρου (σημερινό Γκόνιο, στα παράλια του Ευξείνου), του Βάνι (αρχαίο Σούριον) και της αρχαίας Κυτάια. Η επίσκεψη αυτή σφράγισε την από κάθε άποψη επιτυχή διεξαγωγή του Συνεδρίου, δεδομένου ότι οι εκτός Γεωργίας σύνεδροι που ασχολούνται με το θέμα της αργοναυτικής εκστρατείας, είχαν τη μοναδική, έως σήμερα, ευκαιρία να επισκεφθούν και να γνωρίσουν την περιοχή της αρχαίας Κολχίδας.

Ο πολιτισμός στα Βαλκάνια

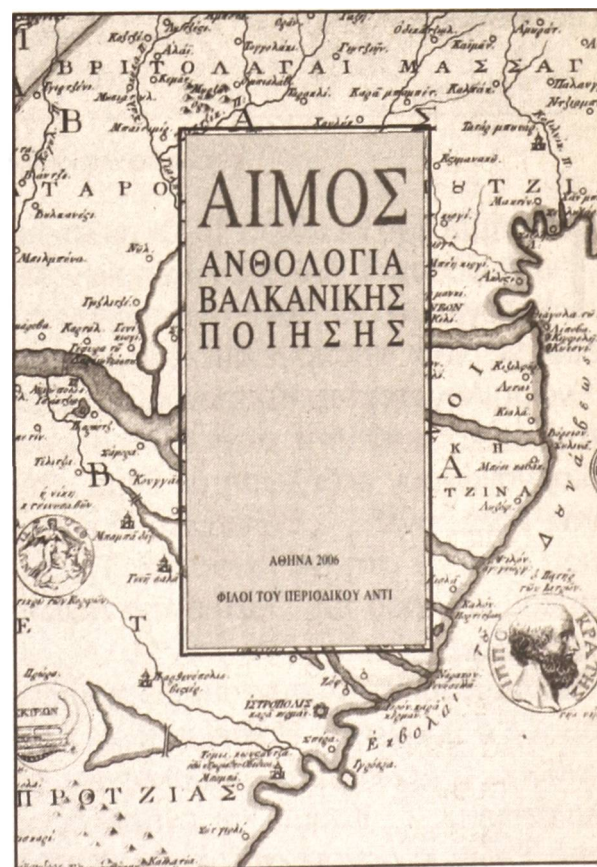
Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού διοργανώνει από την προσεχή Τετάρτη, 17 Οκτωβρίου, έως την Παρασκευή 19, ένα τριήμερο με τίτλο «Ο πολιτισμός στα Βαλκάνια. Παρελθόν και παρόν». Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας Κάρολου Παπούλια. Την πρώτη ημέρα, **Τετάρτη 17 Οκτωβρίου**, στις 8.30 μ.μ., στο Μέγαρο Μουσικής, οργανώνεται συναυλία Μουσικής των Βαλκανίων με την Ορχήστρα της Όπερας του Βελιγραδίου υπό την διεύθυνση του Βύρωνα Φιδετζή. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μουσική των Στέβαν Χρίστιτς (1885-1958, Σερβία), Ανδρέα Νεζερίτη (1897-1980), Τσεσκ Ζαντέγια (1927-1997, Αλβανία), Λιουμπομίρ Πίπκωβ (1904-1974, Βουλγαρία) και Ζωρζ Ενέσκου (1881-1955, Ρουμανία). Την δεύτερη ημέρα, **Πέμπτη 18 Οκτωβρίου**, στις 6.30 μ.μ., στη **Στοά του Βιβλίου** ανοίγει **σεμινάριο** με θέμα «**Πτυχές της πολιτιστικής ιστορίας των βαλκανικών λαών**». Για την πολιτιστική κληρονομιά από το Βυζάντιο, το γλωσσικό ζήτημα, τη μουσική, την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και άλλα θέματα θα μιλήσουν οι Ν. Ζίας, Γ. Κακριδής, Π. Κιτρομηλίδης, Γ. Λεωτσάκος, Ν. Μουτσόπουλος, Κ. Σβολόπουλος και Α. Ταχιάος, ενώ η Άντεια Φραντζή θα αναφερθεί στην αν-

θολογία *Αίμος*, έκδοση των φίλων του περιοδικού *Αντί*. Την επομένη ημέρα, **Παρασκευή 19 Οκτωβρίου**, στον ίδιο χώρο (**Στοά του Βιβλίου**), στις 7.30 μ.μ., οι ποιητές Ιβάν Γκαντζάνσκι από τη Σερβία, ο Τζεβαχίρ Σπαχίου από την Αλβανία και ο Μίρτσεα Ντινέσκου από τη Ρουμανία θα απαγγείλουν ποιήματά τους, ενώ οι Κατερίνα Χέλμη και ο Δ. Καταλειφός θα τα ερμηνεύσουν στα ελληνικά. Ο Νικολάι Κάντσεφ από την Βουλγαρία που επίσης είχε προσκληθεί, πέθανε πριν από τρεις μέρες. Η Σαβίνα Γιαννάτου και οι Primavera en Salonico θα τραγουδήσουν παραδοσιακά τραγούδια της Βαλκανικής. Παράλληλα, το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού παρουσιάζει εκθετήριο με ελληνικές μεταφράσεις λογοτεχνικών έργων από τις βαλκανικές χώρες και συγκεκριμένα την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σερβία. Πάνω από 70 είναι οι συγγραφείς που περιλαμβάνονται (όπως οι Ίβο Αντρίτς, Μίλοραντ Πάβιτς, Ντανίλο Κις, Παναΐτ Ιστράτι, Μίρτσεα Ελιάντε, Τζούλια Κρίστεβα, Ισμαήλ Κανταρέ κ.ά.). Στο χώρο θα εκτεθούν και οι μέχρι στιγμής μεταφράσεις της *Ανθολογίας Βαλκανικής Ποίησης - Αίμος*: στα αλβανικά, βουλγαρικά και ελληνικά.

Η εκδήλωση οργανώνεται με την ευκαιρία της προσεχούς ίδρυσης παραρτημά-

των του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού στο Βελιγράδι, στα Τίρανα και στη Σόφια.

Το όλο εγχείρημα είναι άξιο να στηριχθεί αφού η χώρα μας έχει πολλαπλά ενδιαφέροντα στην βαλκανική ενδοχώρα αλλά πολύ λειψή, μέχρι στιγμής, πολιτιστική παρουσία, παρά το τεράστιο ενδιαφέρον και τις δυνατότητες που υπάρχουν.

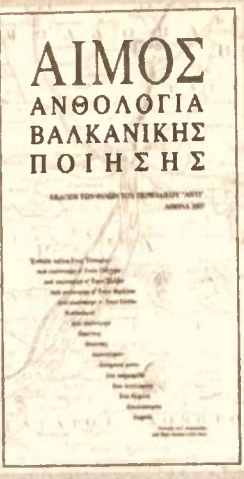

Ο «Αίμος» στην Κύπρο

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ
[Σ.Ε.Κ.Φ.-Ο.Ε.Λ.Μ.Ε.Κ.]
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Υ.Π.Π.

ΕΝΩΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
«ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
‘ΑΝΤΙ’ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ»

**Ρήγας Βελεστινλής -
Βαλκανική Ποίηση**

ΑΙΜΟΣ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ
ΠΟΙΗΣΗΣ

**Για τα 250 χρόνια από τη γέννηση του Ρήγα
και για την έκδοση
«ΑΙΜΟΣ. Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης»**

Ομιλητές: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
ΝΑΣΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Συμμετέχει το Μουσικό Σχήμα του Ενιαίου Λυκείου Κύκκου Α' Λευκωσίας

Δευτέρα 15 Οκτωβρίου 2007, 7:30 μ.μ., Λευκωσία

Αίθουσα Εκδηλώσεων Πολιτιστικού Κέντρου Ομίλου Λαϊκής Τράπεζας
(Αρχιεπ. Μακαρίου 39 και Μπουμπουλίνας).

Η αφίσα-πρόσκληση της εκδήλωσης.

Την προσεχή Δευτέρα 15 Οκτωβρίου, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Κυπρίων Φιλολόγων, η Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, η Ένωση Λογοτεχνών Κύπρου και οι φίλοι του περιοδικού Αντί στην Κύπρο συνδιοργανώνουν εκδήλωση με θέμα «Ρήγας Βελεστινλής – Βαλκανική Ποίηση» που θα γίνει στην Αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου του Ομίλου της Λαϊκής Τράπεζας.

Θα απευθύνουν σύντομους χαιρετισμούς ο υπουργός Παιδείας κ. Α. Κλεάνθους, η πρόεδρος του Συλλόγου Φιλολόγων κ. Γ. Κούμα και ο πρόεδρος της Ένωσης Λογοτεχνών κ. Χρ. Χατζή-

παπας. Στη συνέχεια θα μιλήσουν ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Παν. Νούτσος με θέμα «Ο Ρήγας μετά τον Ρήγα» και ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Νάσος Βαγενάς με θέμα «Η έκδοση Αίμος, Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης». Παρεμβάσεις για τη βουλγαρική ποίηση θα κάνει ο Βασίλκας Χατζήπαπας και για τη ρουμανική ποίηση η Χριστίνα Χριστοδούλου.

Θα γίνει ανάγνωση ποιημάτων από τον ηθοποιό Ανδρέα Τσουρή ενώ από το Μουσικό Σχήμα του Ενιαίου Λυκείου Κύκκου Λευκωσίας υπό τη διεύθυνση του Μάριου Ιωάννου θα ακουστεί μελοποιημένη ποίηση του Ρήγα.

Ο μαύρος Το Γερμανικό

Το πρωτοσέλιδο της Frankfurter Rundschau, στις 5 Σεπτεμβρίου 2007, ήταν, κατά το ήμισυ, ολόιδιο με εκείνα του συνόλου του δυτικο-γερμανικού Τύπου, τριάντα χρόνια πριν. Η φωτογραφία που (θα) έκανε το γύρο του κόσμου (πριν μετατραπεί σε παγκόσμιο χωριό) έδειχνε έναν άντρα, απροσδιορίστου ηλικίας, με εμφανή σημάδια κόπωσης, κάτω από ένα αστέρι, που διεμβολιζόταν από ένα αυτόματο, με το λογότυπο της RAF. Στα χέρια του κρατούσε μία χειρόγραφη πινακίδα, από μαλακό χαρτόνι (η αριστερή γωνία λυγίζει προς τα έξω, όπως τα δάχτυλα το κρατούσαν από κάτω) που έγραφε: «6.9.1977. Κρατούμενος της RAF». Η (καινούργια) αρχή του τέλους, που έμελλε να κορυφωθεί τις επόμενες μέρες του «φοβερού μήνα Σεπτεμβρίου» με την αεροπειρατεία στο Μογκαντίσου, την απελευθέρωση των ομήρων, και το θάνατο των τριών ιδρυτικών μελών της Rote Armee Fraktion (RAF), στις φυλακές υψίστου ασφαλείας, στο Στάμχαϊμ, λίγο πιο έξω από τη Στουτγάρδη.

Τριάντα χρόνια μετά, και είκοσι σχεδόν από την οριστική διάλυση της οργάνωσης, που αποτόλμησε να αμφισβητήσει το κρατικό μονοπώλιο της βίας, στη Δυτική Γερμανία και το Δυτικό Βερολίνο, τα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα της ενοποιημένης Γερμανίας, «σαν έτοιμα από καιρό», ετοίμαζαν και προετοίμαζαν με γερμανική τελειομανία την «επέτειο». Οι συστηματικές αναφορές στον Τύπο και την τηλεόραση γύρω από κεντρικά και περιφερειακά ζητήματα που μέχρι σήμερα παραμένουν αδιευκρίνιστα και «σκοτεινά», όπως: το θέμα της «αυτοκτονίας» των Μπάαντερ, Ένσλιν, Ράσπε· το ενδεχόμενο οι κρατικές να υπηρεσίες είχαν παρακολουθήσει τις συνομιλίες των κρατουμένων και να γνώριζαν τις προθέσεις τους· το ερώτημα ποιος πυροβόλησε τον Χανς Μάρτιν Σλάουερ (ο Πέτερ Γύργκεν Μπόοκ ανέφερε δύο ονόματα)· ζητήματα της λήψης και εκτέλεσης αποφάσεων στο εσωτερικό της οργάνωσης που εκ των υστέρων θυμίζουν πολυεθνικές εταιρείες· οι προστριβές της Μάινχοφ με την Ένσλιν. Αλλά

Σεπτέμβρης

Φθινόπωρο, τριάντα χρόνια μετά

και ζητήματα γενεαλογίας (και της ηθικής) της βίας, και της προέλευσής της από το φοιτητικό κίνημα της εποχής, τα «πολιτικά χάπενινγκ της βίας», την αντι-αυταρχική εκπαίδευση, και, πολλά άλλα θέματα, όπως η «αισθητικοποίηση της βίας» (με αφορμή μια έκθεση στο Βερολίνο, με τον αρχικό τίτλο «Μύθος RAF») και οι ποπ εικόνες της τρομοκρατίας –όλα δίνουν την εντύπωση ενός συστηματικού οδηγού σε ένα «μουσείο της RAF». Από τον πρώτο «διδάξαντα», κοινωνικό επαναστάτη επί Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, Καρλ Πλαϊντερ που πρώτος «οργάνωσε τον κόκκινο τρόπο» μέχρι τη γραφομηχανή του Αντρέας Μπάντερ, ανατολικογερμανικής προέλευσης και μάρκας Erika, κι από τα εξαντλητικά χρονολόγια μέχρι τις εικόνες των νεκρών (θυτών και θυμάτων), μέχρι τα σχεδιαγράμματα του Στάμχαϊμ, με το σύστημα «ενδοεπικοινωνίας» των φυλακισμένων και της (ενδεχόμενης) «συνακρόασης» των μυστικών υπηρεσιών, όλα παρατίθενται ιλουστρασιόν, με τη συνακόλουθη ιστορική και πολιτική αποστείρωση, τριάντα χρόνια μετά το γερμανικό φθινόπωρο.

Κατά μία έννοια, όπου «οι χρονολογίες αναζητούν τη φυσιογνωμία τους» και, κυρίως, τον ιστορικό, που θα τις αποτυπώσει, το 1968, «η χρονιά του τρόμου» (ZEIT) είναι κατ' ουσίαν η παράταση του 1967, της «χρονιάς της εξέγερσης». Κάθε χρονολογία κρύβει την επόμενη, κάθε προηγούμενη εξηγεί την επερχόμενη. Οι σφαίρες κατά του Μπέννο Όνελζοργκ αλλάζουν θαλάμη, όπως το όπλο (ως κριτική και «προπαγάνδα της πράξης») αλλάζει χέρια: τα «παιδιά των αστών» (Bürgerkinder), όπως χαρακτηρίσε την «πρώτη γενιά» της RAF το ντοκιμαντέρ του Στέφαν Άουστ και του Χέλμαρ Μπύχελ, που προβλήθηκε πρόσφατα από το πρώτο πρόγραμμα της κρατικής τηλεόρασης (ARD), μετατρέπονται σε πατροκτόνους, περισσότερο με τις προϋποθέσεις μιας αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, όπως δήλωνε χρόνια μετά ο Χέλμουτ Σμιτ (τον οποίο ακόμα βαραινούν οι επώδυνες αποφάσεις, που αναγκάστηκε να πάρει, «θυσιάζο-

ντας» τον Σλάουερ), παρά με φροϊδικές προκείμενες. Τριάντα χρόνια μετά, ο Πέτερ Γύργκεν Μπόοκ επισκέπτεται για πρώτη φορά τον κοινό τάφο των «καθοδηγητών» του, μπροστά στην κάμερα, ενώ αραιά και πού κάποιοι ρωτάνε για τον τάφο της Μάινχοφ, στο Βερολίνο, αφήνοντας δίπλα ένα μπουκέτο, που γρήγορα θα μααραθεί.

Ένα επί πλέον παράδοξο είναι το γεγονός ότι στην πλημμυρίδα των εκδόσεων και των δημοσιευμάτων, των ντοκιμαντέρ και των στοιχείων που έχουν κατακλύσει δημοσιότητα και αγορά, ένα μονάχα βιβλίο (προς το παρόν) αναφέρεται στα «μολυβένια χρόνια», τη φορά αυτή από τη σκοπιά των θυμάτων. Μια χαώδης δυσαναλογία, που (μαζί με τη σκοτεινή υπόθεση της εκτέλεσης του Ούλριχ Σμύκερ, ενός μέλους της οργάνωσης από το «Κομμάντο 2 Ιούνη», με την κατηγορία της «προδοσίας») δύσκολα ερμηνεύεται από τους σχολιαστές, κι ακόμα δυσκολότερα γίνεται αποδεκτή, έστω και αν οι μαρτυρίες των συγγενών των θυμάτων αποτυπώνουν στο σύνολό τους «υποδειγματικές βιογραφίες».

Η ιστορία της RAF δεν είναι μόνο τα άρθρα της Μάινχοφ στο περιοδικό *Konkret*, τα θεωρητικά κείμενα του «αντάρτικου πόλης», ο πόλεμος στις μητροπόλεις, τα «μολυβένια χρόνια», οι αναμνήσεις εκείνων που έζησαν «από μέσα» την Ιστορία, και παραλίγο να συναντηθούν στον «κόκκινο κύκλο» και οι βιογραφίες των «πρωταγωνιστών», κυρίως της Μάινχοφ και του Μπάντερ. Είναι επί πλέον η λογοτεχνική μεταποίηση της «γερμανικής τρομοκρατίας», αρχής γενομένης από την *Χαμένη τιμή της Καταρίνα Μπλουμ*, του Χάινριχ Μπαϊλ, συμπληρούμενη από τη *Μάινχοφ* του Ντελίλο, μέχρι την «εικονογραφία» και την καλλιτεχνική και αισθητική προσέγγιση εικόνων και πορτρέτων (από τον Κίππενμπεργκερ μέχρι τον Ρίχτερ), αλλά και τα ντοκιμαντέρ και οι ταινίες (*Η τρίτη γενιά* του Φάσσμπιντερ, *Οι δύο αδελφές* της Τρόττα, *Η Γερμανία το φθινόπωρο* των Φασσμπιντερ, Σλαϊντορφ, Κλούγκε κ.ά., η *Ηρεμία μετά τον πυροβολισμό* του Σλαϊντορφ, ο *Μπάντερ*

του Ροτ), που έχει κανείς την εντύπωση ότι τα πρόσωπα «δραπέτευσαν» από τις αφίσες των επικηρύξεων και τα γερμανικά δελτία ειδήσεων, για να εγκατασταθούν σε μια αίθουσα της «πινακοθήκης της ιστορίας», προκαλώντας την ίδια αμηχανία και μελαγχολία στον παρατηρητή, αλλά και φέρνοντας σε επαφή, έστω φευγαλέα και αδιέξοδη, έναν άντρα και μία γυναίκα, όπως συμβαίνει στο διήγημα του Ντελίλο.

Κι ίσως, το μόνο που απομένει, αφού όλα (σχεδόν) έχουν ειπωθεί και γραφεί, είναι να ξαναδιαβάσουμε τον *Μόμπι Ντικ*, από τον οποίο η «πρώτη γενιά» δανείζεται πολλά από τα «παρατσούκλια» της (όπως αποκαλύπτει, προτείνοντας ταυτόχρονα μία διαφορετική προσέγγιση, στη συνέντευξή του στην *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, ο Στέφαν Άουστ, νυν διευθυντής του *Spiegel* και στενός φίλος της οικογενείας Ραϊλ-Μάινχοφ), για να αναγνωρίσουμε ξανά τη «λευκή φάλαινα της εξουσίας» και τον αγώνα του πληρώματος υπό την καθοδήγηση του καπετάνιου Άχαμπ-Μπάντερ.

«Το όνομά της ήταν RAF».

Κώστας Θ. Καλφόπουλος

* Το κείμενο αποτελεί προδημοσίευση της εισαγωγής στο βιβλίο *Far from the Raf. 30 χρόνια μετά το «γερμανικό φθινόπωρο»*, που θα κυκλοφορήσει από τις *Εναλλακτικές Εκδόσεις*, με πρόλογο του Γιώργου Καραμπελιά.

Ο «Αίμος» ταξιδεύει

Την ηλιόλουστη και καταπράσινη Σόφια πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση της *Ανθολογίας Βαλκανικής Ποίησης «Αίμος»* τη Δευτέρα 1η Οκτωβρίου. Η ατμόσφαιρα στη λαμπρή αίθουσα της Λέσχης Αξιωματικών κυριολεκτικά μας αιφνιδίασε. Πλήθος κόσμου περίμενε εναγωνίως την έναρξη της εκδήλωσης, που είχε τη μορφή μιας πάνδημης συγκέντρωσης όλου του πνευματικού κόσμου της πόλης. Επίσης, είχαν προσέλθει οι πρέσβεις των βαλκανικών χωρών. Η προετοιμασία της εκδήλωσης οφειλόταν στη σημασία που έδωσε στο γεγονός η πρέσβειρα της Ελλάδας στη Βουλγαρία κ. Δανάη Μαγδαληνή Κουμανάκου αλλά και στους Έλληνες και Βούλγαρους, φίλους του περιοδικού, που ζουν και εργάζονται στη Σόφια: Στον Γιάννη και την Διονυσία Λιόλιου, στον Γιώργο Δεδόπουλο, στον Δημήτρη Άλλο, στην Ζντράβκα Μιχαίλοβα κ.ά.

Την άψογη οργάνωση της εκδήλωσης συντόνιζε ο γνωστός ηθοποιός και σκηνοθέτης Στογιάν Αλέξιεβ, ο οποίος απέδω-

σε έξοχα το απόσπασμα από τον «Θούριο» του Ρήγα, που είναι ο ποιητικός πρόλογος της έκδοσης. Ο ίδιος έδωσε τον λόγο στην πρέσβειρα της Ελλάδος κ. Κουμανάκου, στον εκπρόσωπο του υπουργού Πολιτισμού κ. Στέφαν Δαναήλοβ, στον διευθυντή της Αγροτική Τράπεζας της Ελλάδος κ. Δ. Μηλιάκο, στον εκδότη του Αντί, στα μέλη της βουλγαρικής επιτροπής της έκδοσης κ. Μ. Νεντέλτσεφ και κ. Αλεξάντερ Κίοσεβ και από την ελληνική εκδοτική ομάδα στην κ. Άντεια Φραντζή. Οι ομιλίες εναλλάσσονταν με αναγνώσεις ποιημάτων από όλες τις χώρες των Βαλκανίων που εκπροσωπούνται στον τόμο από τους ηθοποιούς Ελένα Πέτροβα και Μαρίνα Ίστοβα. Για να έρθει η κορύφωση, που καθήλωσε όλο το ακροατήριο, όταν η μεγάλη ερμηνεύτρια παραδοσιακής μουσικής της Βουλγαρίας Βάλια Μπαλκάνσκα ερμήνευσε παραδοσιακά τραγούδια της Ροδόπης. Μια εκδήλωση μοναδικής ατμόσφαιρας που σχολιάστηκε όλες τις επόμενες μέρες στον βουλγαρικό Τύπο για την εξαιρετική επιτυχία της.

ΔΑΝΑΗ-ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΚΟΥΜΑΝΑΚΟΥ:

Γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ των λαών της περιοχής μας

Η έκδοση *Αίμος – Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης* που παρουσιάζεται σήμερα για πρώτη φορά στο βουλγαρικό κοινό έχει κατά τη γνώμη μου πολλά επίπεδα ανάγνωσης:

Πρώτα απ' όλα, ο τόμος «ΑΙΜΟΣ» ανθολογεί την ποίηση των χωρών της περιοχής μας. Παρουσιάζει τις ποιητικές τους παραδόσεις και τα ιδιαίτερα τους χαρακτηριστικά και, μάλιστα, όχι υπό το πρίσμα ενός εξ αυτών. Γι' αυτό, άλλωστε, η επιλογή των ποιητών και των ποιημάτων υπήρξε έργο των συντακτικών επιτροπών από κάθε χώρα. Η ανθολογία «ΑΙΜΟΣ» είναι με άλλα λόγια, περισσότερες μικρές ανθολογίες στη «συσκευασία» μίας. Και οι μικρές αυτές ανθολογίες προσφέρονται σε όλες τις άλλες γλώσσες των χωρών που ανθολογούνται. Από αυτή την άποψη, η έκδοση «ΑΙΜΟΣ» είναι πράγματι μια γέφυρα επι-

κοινωνίας μεταξύ των λαών της περιοχής μας.

Δεύτερο, και αυτό το σημείο αξίζει να υπογραμμίσω κανείς με έμφαση, η έκδοση «ΑΙΜΟΣ» είναι η πρώτη –εξ όσων γνωρίζω– απόπειρα ανθολόγησης της κοινής μας ποιητικής παράδοσης. Δεν γνωρίζω αν εξαρχής η πρόθεση των εκδοτών ήταν αυτή. Πάντως, η άγνοια των ποιημάτων που επελέγησαν –το τονίζω και πάλι αυτό– από τις εθνικές επιτροπές, αναδεικνύει τα κοινά στοιχεία που υπάρχουν. Αναδεικνύει τους πολιτιστικούς δεσμούς, τη συνάφεια στη σκέψη και την έκφραση των πνευματικών δημιουργών που έζησαν στην περιοχή μας. Εκπέμπει, πάνω απ' όλα, μια αίσθηση ψυχικής συγγένειας ανάμεσα στους λαούς της χερσονήσου του Αίμου.

Ζούμε σε μια εποχή που ενθαρρύνει την καλλιέργεια και ανάδειξη της ιδιαίτερης ταυτότητας, αλλά κατά την οποία

συντελούνται ταυτόχρονα διεργασίες ενσωμάτωσης σε ευρύτερα σύνολα. Αυτό είναι το σύγχρονο περιβάλλον στη ΝΑ Ευρώπη. Και αυτό είναι και το μέλλον της.

Τα κράτη της Βαλκανικής σε μια Ενωμένη Ευρώπη.

Γι' αυτούς τους λόγους νομίζω ότι πρέπει να αναγνωρίσουμε τη μεγάλη αξία του τόμου που παρουσιάζουμε σήμερα. Δεν μπορώ λοιπόν παρά να προσυπογράψω το αίτημα των εκδοτών, όπως διατυπώνεται στον πρόλογο: «Να διατηρηθεί η πολυμορφία αλλά και να αναπτυχθούν τα ενοποιητικά στοιχεία, ως εγγύηση της ειρήνης αλλά και της διασφάλισης των ιδιαιτεροτήτων».

Събраха балканска поезия в антология

Избрана лирика на седем държави от Югоизточна Европа бе събрана в „Хемус“. Антология на балканската поезия. Вчерта във Военния клуб в София редакторският и съставителският екип представиха изданието на български език. То е изработено и финансирено в Гърция от приятели на гръцкото списание „Анти“ и се тиражира на езика на всички от страните на Балканите.

Това издание е сбор от няколко по-малки антологии с индивидуалните особености на всяка страна. То ни помага да се разберем по-лесно, с тези думи посланиците на Гърция у нас: г-жа Данаη Магδαληνή Κουμανάκου поздравиха редакторския екип. Писмо направи нашият министър на културата, Стефан Данаилов, Актьорите Елена Петрова, Марияна Йотова и Стоян Алексиев четяха стихове. На премиерата присъстваха много от родните писатели и поети. В залата бе и Николай Кънев, член на изданието наред с творби на Христо Ботев, Иван Вазов, Елисавета Багряна и др. Книгата е посветена на предаване от гръцки Стефан Гечев, който е един от инициаторите на проекта.

Дημοσίευμα για την παρουσίαση του *Αίμου* στην εφημερίδα *Τρουντ* της Σόφιας, 3.10.2007

Σήμερα παρουσιάζεται η έκδοση *ΑΙΜΟΣ – Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης* στη βουλγαρική γλώσσα. Γι' αυτό το γεγονός νομίζω ότι ο πρώτος λόγος ανήκει κυρίως στους ευγενικούς οικοδεσπότες αυτής της βραδιάς, την Ένωση Βουλγάρων Συγγραφέων. Από τη δική μου πλευρά, ελπίζω να δεχθείτε μια μόνο επισημάνση:

Όσοι από τους εκλεκτούς μας καλεσμένους σήμερα δεν έχουν ακόμη φυλλομε-

Την επόμενη μέρα το πρωί συναντηθήκαμε στην ελληνική πρεσβεία, όπου στεγάζεται μια θαυμάσια αίθουσα αφιερωμένη στον αείμνηστο ποιητή και μεταφραστή ελληνικής λογοτεχνίας Στέφαν Γκέτσεφ, τον εμπνευστή της ιδέας για τη δημιουργία αυτής της Ανθολογίας. Στην συνάντηση αυτή, που στόχο είχε τον αναστοχασμό όλων μας για την έκδοση του «Αίμου», την κατάθεση των προβληματισμών μας και την άσκηση κριτικής, μίλησαν καθηγητές πανεπιστημίων, κριτικοί λογοτεχνίας, ποιητές, μεταφραστές και εκδότες: Μ. Νεντέλτσεβ, Άντεια Φραντζή, Κύριλ Τοπάλοβ, Στόινα Πορομάνσκα, Ιορντάν Εφτίμοβ, Δημήτρης Άλλος, Ρούμεν Μπαρόσοβ, Σβετάνκα Ελένκοβα, Μαλίνα Τόμοβα, κ.ά. Μια ουσιαστική συζήτηση που έφερε στο προσκήνιο και έθεσε ερωτήματα που οδηγούν όλο και πιο συστηματικά στην ανάγκη να διευρυνθεί ο διάλογος σε διαβαλκανικό επίπεδο. Η πρόταση του Μ. Νεντέλτσεφ να γίνει κατορθωτή μια συνάντηση όλων των μελών των επιτροπών στη Θεσσαλονίκη, όταν θα έχει ολοκληρωθεί στο σύνολό της η εκδοτική προσπάθεια, βρήκε θερμή ανταπόκριση.

Ως τότε ο *Αίμος* συνεχίζει να ταξιδεύει στα Βαλκάνια με επόμενο σταθμό το Βουκουρέστι.

Η Βάλια Μπαλκάνσκα τραγούδησε δημοτικά της Ροδόπης.

Στη συνέχεια δημοσιεύουμε την ομιλία της πρέσβειρας της Ελλάδας στη Βουλγαρία κ. Δανάης-Μαγδαληνής Κουμανάκου και τον χαιρετισμό του διοικητή της ΑΤΕbank κ. Δ. Μηλιάκου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ:

Κοινότητα ιδεών, αντιλήψεων, πολιτισμού

τρήσει το βιβλίο, τους παρακαλώ να ανατρέξουν σε μια από τις πρώτες σελίδες του, σε εκείνη τη σελίδα, την οποία ο πνευματικός δημιουργός πάντα συμπληρώνει τελευταία –αν και από την αρχή ήδη της προσπάθειάς του, από το πρώτο ακόμα γεγονός που αποτέλεσε την έμπνευσή του, ήξερε τι θα γράψει:

«Στη μνήμη του Στέφαν Γκέτσεφ»

Ο δημιουργός αυτού του έργου, ορθότερα, οι πολλοί δημιουργοί αυτού του έργου, από εφτά χώρες της περιοχής μας, αφιερώνουν τον καρπό των πολύχρονων προσπάθειών τους στη μνήμη ενός μεγάλου βούλγαρου λογοτέχνη και μεταφραστή ελληνικής ποίησης.

Εκφράζω την ευχή και την ελπίδα μου ότι όπως το έργο του και η ζωή του συνέβαλε ποικιλοτρόπως στην καλλιέργεια των σχέσεων Ελλάδας και Βουλγαρίας, έτσι και ο τόμος «ΑΙΜΟΣ» θα φέρει τους λαούς των χωρών μας ακόμα πιο κοντά.

Η Ανθολογία της Βαλκανικής Ποίησης, από τις πρώτες ακόμη σελίδες της, δίνει τη δυνατότητα στον αναγνώστη της να αντιληφθεί πόσο σημαντικό είναι το εγχείρημα των «Φίλων του Περιοδικού Αντί».

Ένα εγχείρημα με ισχυρό συμβολισμό, γιατί σε μια περίοδο που χαρακτηρίστηκε από συνεχείς μεταβολές, από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα, σε ένα πολύπαθο χώρο όπως είναι τα Βαλκάνια, αναδεικνύεται με πολύ έντονο και διορατικό τρόπο το πεδίο που οι πνευματικοί δημιουργοί εκπέμπουν μηνύματα με την οικουμενικότητα και διαχρονικότητα του έργου τους.

Η μετάφραση στις γλώσσες των Βαλκανικών Χωρών των ποιημάτων που περιλαμβάνει η έκδοση, η σύνδεσή τους με τα ιστορικά γεγονότα και η εισαγωγική πληροφόρηση για την ποιητική παράδοση κάθε χώρας,

αποτελούν την απαρχή για την υλοποίηση του οράματος που ξεπερνάει μια απλή ειρηνική συνύπαρξη των λαών και οδηγεί σε μια κοινότητα ιδεών, αντιλήψεων και πολιτισμού.

Τα Βαλκάνια είναι μια μεγάλη δεξαμενή ιδεών, διαφορετικών αντιλήψεων και πολιτισμών. Γνωρίζοντας καλύτερα, μέσα από τέτοιες προσπάθειες, τις διαφορετικές συνιστώσες των λαών που συγκροτούν τον πλούτο της περιοχής αυτής, διαπιστώνουμε τις κοινές ανησυχίες, τις κοινές προοπτικές αλλά και την κοινή ανάγκη για συνεργασία στην αντιμετώπιση των προκλήσεων, που ολοένα γίνονται επιτακτικότερες.

Η ανάγνωση της Βαλκανικής ποίησης έχει όμως και ένα άλλο συμβολισμό. Της τιμής στους Ποιητές που πλήρωσαν βαρύ τίμημα για το έργο τους και τις ιδέες που

διακινήθηκαν μέσα από αυτό.

Ο Όμιλος της ΑΤΕbank, χορηγός αυτής της πολύχρονης και επίπονης εκδοτικής προσπάθειας, έχει στρέψει το ενδιαφέρον του τα τελευταία χρόνια και στον βαλκανικό χώρο.

Ελπίζουμε ότι συμβάλλουμε στην προσπάθεια οι λαοί των Βαλκανίων να επικοινωνήσουν, γνωρίζοντας την ποιητική παράδοσή τους και τις ξεχωριστές ιστορικές στιγμές που η πνευματική δημιουργία συνέδεσε και αποτύπωσε σε σπάνιο και πολύτιμο λόγο.

Εύχομαι, το έργο αυτό να συνεχιστεί από τους «Φίλους του περιοδικού Αντί» και να βρει και άλλους μιμητές που θα δουλέψουν και θα εμβαθύνουν προς την κατεύθυνση δημιουργίας κοινότητας ιδεών και αντιλήψεων στο χώρο του πολιτισμού και της συνεργασίας των λαών.

10η ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

Όχι μόνο εφικτή αλλά και απαραίτητη: Αισιοδοξία στην εποχή ενός οικουμενικού πολέμου

Στις 8 Σεπτεμβρίου άνοιξε στο κοινό η 10η Μπιενάλε της Κωνσταντινούπολης με θέμα *Όχι μόνο εφικτή αλλά και απαραίτητη: Αισιοδοξία στην εποχή ενός οικουμενικού πολέμου*. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 4 Νοεμβρίου και σηματοδεύει μια εικοσαετία πετυχημένης πορείας, που την συγκαταλέγει στις κορυφαίες εκδηλώσεις αυτού του είδους, όπως η Documenta του Κάσελ και η Μπιενάλε της Βενετίας. Οι λόγοι της επιτυχίας είναι πάντα πολλοί και σύνθετοι. Έχουν να κάνουν με την πόλη και το χαρακτήρα της, με την οικονομική ευρωστία του δεσμού, αλλά σίγουρα και με όσους εμπυχώνουν κάθε φορά τη διοργάνωση. Η επιλογή του επιμελητή είναι ένας καθοριστικός παράγοντας. Στην Μπιενάλε της Κωνσταντινούπολης οι επιμελητές, ιστορικά, ήταν όχι απλά καταξιωμένοι αλλά άνθρωποι με πολιτικό στίγμα, κοινωνική ευαισθησία και σαφή επαγγελματικό, ηθικό κώδικα – όπως εξάλλου επισήμανε και ο Rene Block¹, ο οποίος για να επιμεληθεί την 4η Μπιενάλε έμεινε στην Κωνσταντινούπολη έξι μήνες.

Yan Pei Ming, *From Worldwide to International*.

Τη 10η Μπιενάλε επιμελήθηκε ο Hou Hanru ο οποίος τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει παίξει πολύ σημαντικό ρόλο στη διεθνή προβολή της σύγχρονης τέχνης περιοχών που παραδοσιακά θεωρούνταν «η περιφέρεια». Κινέζος ο ίδιος, θεμελίωσε θεωρητικά το έργο πολλών συμπατριωτών του αλλά και πολλών καλλιτεχνών από άλλες ασιατικές χώρες που γνωρίζουν πια διεθνή αναγνώριση. Έχει επιμεληθεί πληθώρα εκθέσεων σε όλο τον κόσμο που, αν και κάθε φορά έχουν διαφορετικό θέμα, διακρίνονται για την επιλογή έργων με έντονη κριτική διάθεση και αναδεικνύουν το πολύπλοκο πλέγμα που συντίθεται, μεταξύ άλλων, από τις σχέσεις αρχιτεκτονικής, εκμοντερνισμού, πολεοδομικής ανάπτυξης, κοινωνικών δομών και πολιτιστικών συντεταγμένων.

Το ενδιαφέρον του επιμελητή γι' αυτά τα θέματα υπαγόρευσε και την επιλογή των χώρων της έκθεσης. Πέρα από το καθιερωμένο Antrepo, χρησιμοποιήθηκε και το Πολιτιστικό Κέντρο Ατατούρκ (AKM), το συγκρότημα του Εμπορικού Κέντρου των Κλωστοϋφαντουργών (IMC), το παλιό εργοστάσιο ηλεκτρισμού που έχει μετατραπεί σε πανεπιστήμιο και κέντρο σύγχρονης τέχνης, γνωστό ως santralistanbul, καθώς και το ΚΑΗΕΜ (Δημόσιο Εκπαιδευτικό Κέντρο) που στεγάζεται σε ένα συγκρότημα εργατικών κατοικιών του 1938. Τα κτίρια αυτά είναι χαρακτηριστικά δείγματα μοντέρνας αρχιτεκτονικής και αντανακλούν αντίστοιχες προσπάθειες γενικότερου εκμοντερνισμού της πόλης και της χώρας.

Τι έχει απομείνει όμως απ' όλα αυτά στις μέρες μας; Οι καλλιτέχνες που παρουσιάζουν το έργο τους στο ΑΚΜ καλούνται να απαντήσουν στο ερώτημα: «Να το κάψουμε, ή όχι;» Το ερώτημα είναι πραγματικό γιατί το ΑΚΜ απειλείται να κατεδαφιστεί στα πλαίσια «της παγκοσμιοποίησης, του οικονομικού νεο-φιλελευθερισμού και του πολιτικού κυνισμού»². Τα έργα –εγκαταστάσεις, φωτογραφίες, video art, ηχητικά και διαδραστικά– ανακαλούν ιστορίες και μνήμες κτιρίων, το ρόλο που αυτά έπαιξαν στο παρελθόν και την παρούσα αμηχανία τους: Πανεπιστήμια που ταυτίστηκαν με τη διαμαρτυρία ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ (Nancy Davenport), οι ήχοι που βιώνει κανείς μέσα στο κενό κτίριο του ΑΚΜ (Erdem Helvacioğlu), το άδειο αναγνωστήριο και τα απογυμνωμένα ράφια της περίφημης (παλιάς) Εθνικής Βιβλιοθήκης στο Παρίσι σαν σύμβολο της απόσυρσης της γνώσης και της αναμονής μιας ανθρώπινης αντίδρασης (Nina Fischer, Maroan El Sani).

Ο εκμοντερνισμός, προς τον οποίο στόχευσαν όλες οι χώρες μέσα στον 20ό αιώνα, είχε διαφορετική χρονική πορεία και εφαρμογή σε κάθε περίπτωση. Πέρα από τα όποια θετικά προσκομίστηκαν από αυτή τη διαδικασία, υπάρχει και η αρνητική πλευρά και ένα κόστος δυσβάσταχτο τόσο σε ανθρώπινο όσο και σε οικολογικό επίπεδο. Οι αξίες που τροφοδότησαν την αρχική αισιοδοξία των πανταχού εκμοντερνιστών αργά ή γρήγορα εκφυλίστηκαν και έδωσαν τη θέση τους στην ασυλλόγιστη ή κερδοσκοπική ανάπτυξη.

Αναγνωρίζοντας την επιθετικότητα ως την κυρίαρχη κινητήρια δύναμη στις αρχές του 21ου αιώνα, η Μπιενάλε αναζητά προτάσεις για νέα και πιο ανθρώπινα μοντέλα εκσυγχρονισμού. Το έργο-επιτομή πάνω σε αυτό το θέμα είναι η *Τελευταία ανταρσία* της ομάδας AES+F. Έφηβοι και παιδιά, αγόρια και κορίτσια διαφορετικών φυλετικών καταβολών, με αθλητική/στρατιωτική εμφάνιση ποζάρουν σε ένα έργο μνημειακών διαστάσεων. Οι επιμέρους συνθέσεις είναι εμπνευσμένες από κλασικούς πίνακες που πραγματεύονται κυρίως τα θέματα της σταύρωσης, της αποκαθής και μαρτύρια αγίων. Τα

τέλεια σώματα, τα καθαρά πρόσωπα και οι παγωμένες στάσεις των μορφών δίνουν ένα ψυχρό, καθαρά εκτελεστικό χαρακτήρα στις βιαιοπραγίες που ασκούν ανελέητα η μια πάνω στην άλλη. Και όμως, ούτε μια σταγόνα αίματος, ούτε μια εμφανής πληγή. Ίσως γιατί τα τραύματα έχουν περισσότερο πνευματική και συναισθηματική υπόσταση. Το φουτουριστικό τοπίο και η υψηλή τεχνολογία που έχει χρησιμοποιηθεί στο ίδιο το έργο αναφέρονται στη φαινομενική πρόοδο ενός κόσμου όπου δεν υπάρχουν πια θύματα και θύτες, ήρωες και μάρτυρες αλλά μόνο συμμετοχοί σε ένα βίαιο τέλος.

Ένα από τα έργα που ασχολείται με το δίπτυχο βία – εξουσία είναι και το *Αντίστροφη Κατεύθυνση: Αντι-υπηρεσίες* του Burak Delier. Ο καλλιτέχνης έχει κατασκευάσει (και πουλάει στο χώρο της έκθεσης προς 100 ευρώ) το *Parkalynch*, ένα μπουφάν με ειδική ενίσχυση που προστατεύει από τα χτυπήματα, όπως αποδεικνύει το συνοδευτικό video. Η διαφημιστική αφίσα αναφέρει:

Υπάρχουν πράγματα που μπορείς να κάνεις μέσα από το σύστημα.

Για όλα τ' άλλα υπάρχει το Parkalynch.

Το Parkalynch προστατεύει από το λιντσάρισμα!... είναι το ρούχο για κείνους που ξέρουν ότι υπάρχει βαρβαρική βία πίσω από τις ισχύουσες αξίες του συστήματος... δεν έχει σχεδιαστεί για κείνους που επιθυμούν την εξουσία, αλλά για κείνους που διαβάζουν την ιστορία αντίστροφα.

Ένα πιο ύπουλο είδος βίας είναι αυτό που ασκείται στους κινέζους εργάτες στο όνομα της οικονομικής υπερδύναμης που έχει γίνει η χώρα τους. Ο Zhu Jia έχει αποδώσει το δωμάτιο ενός από τα εκατομμύρια αυτών των ανθρώπων που ζουν μοναχικά στα μεγάλα βιομηχανικά κέντρα, ενώ οι οικογένειές τους παραμένουν στην επαρχία. Φτηνά, μεταχειρισμένα είδη πρώτης ανάγκης, μια ξεχαρβαλωμένη τηλεόραση που παίζει σκηνές καθημερινότητας και στους τοίχους περίπου δύο χιλιάδες φωτογραφίες περαστικών. Εδώ κάθε έννοια ατομικότητας, οικογενειακών δεσμών και συναισθηματικών αναγκών συνθλίβεται μέσα στην ανωνυμία.

Φαινομενικά αντίθετοι, οι εραστές

Λεπτομέρεια από το έργο του Yan Pei Ming, *From Worldwide to International*.

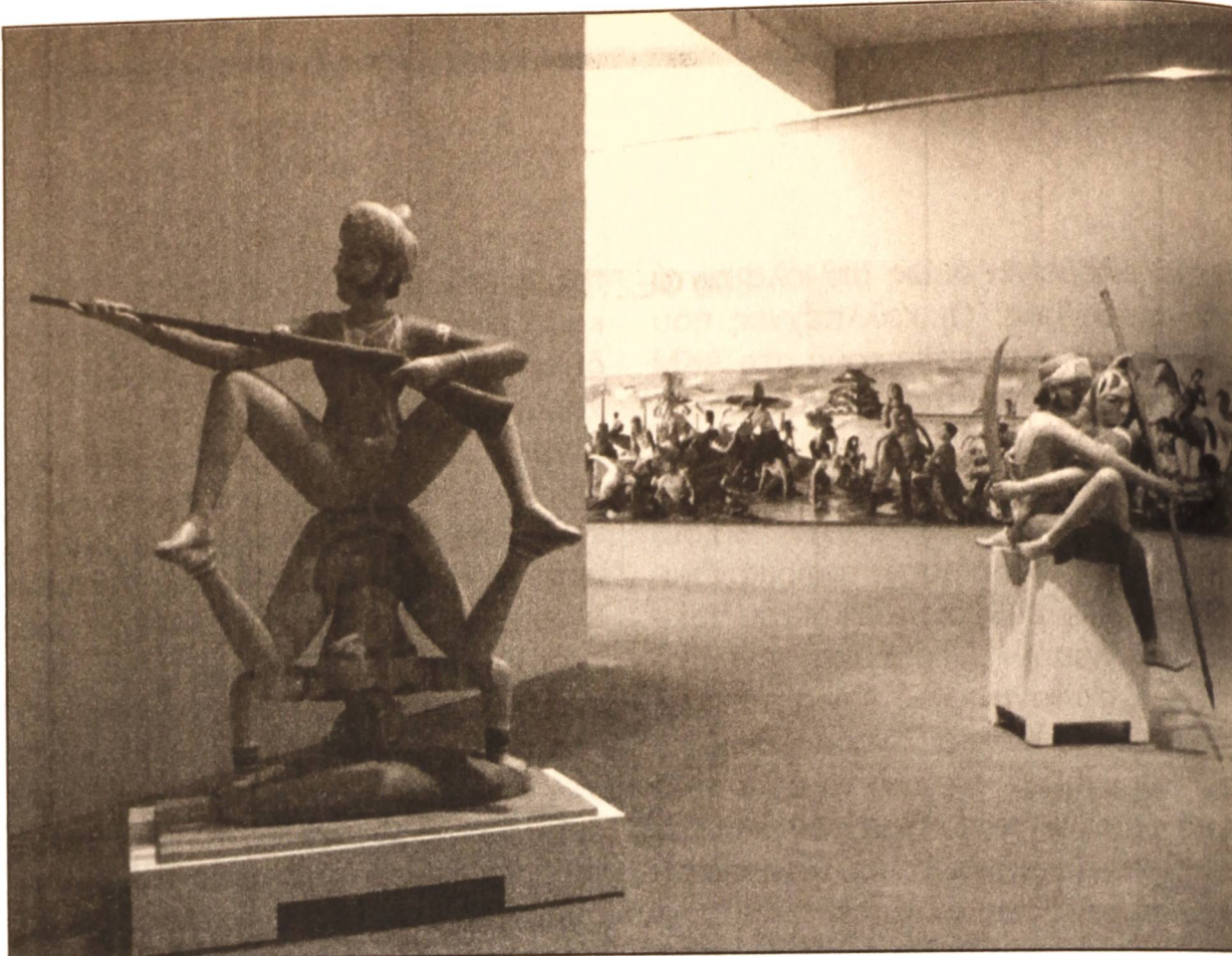
της Hamra Abbas είναι ξεχωριστοί, μεγάλοι και πολύχρωμοι. Πλασμένοι σε φυσικό μέγεθος από πλαστελίνη, ξεπετάγονται από τις ερωτικές, ινδικές μινιατούρες. Στα χέρια τους όμως κρατούν σπαθιά, όπλα και ακόντια. Η χαρά του έρωτα και της ζωής αντιπαραβάλλεται με την επικείμενη απειλή του τρόμου. Από τη μια στιγμή στην άλλη μπορεί να εξαφανιστούν, τόσο αυτοί όσο και οι αυθεντικές μινιατούρες. Αρκεί μια πολεμική σύρραξη σαν αυτή που κόστισε στο Ιράκ όχι μόνο χιλιάδες ζωές αλλά ακόμα και αρχαιολογικούς θησαυρούς. Ο αόρατος εχθρός δεν θα έπρεπε να υπάρχει του Michael Rakowitch είναι μία έκθεση αντιγράφων έργων τέχνης που κλάπηκαν από το Μουσείο της Βαγδάτης μετά την αμερικανική εισβολή του 2003³. Τα αντικείμενα της έκθεσης είναι από rapier maché, φτιαγμένα από αραβικές εφημερίδες και συσκευασίες αραβικών προϊόντων που κυκλοφορούν στο αμερικανικό εμπόριο. Εκτίθενται πάνω σε ένα πάγκο, συνοδευόμενα από τις λεζάντες των πρωτοτύπων και παραπομπές που σχολιάζουν τη σημασία αλλά και την απώλεια της ιστορίας. «Περιμένουμε ακόμα την κάθαρση που θα δώσει νόημα σ' αυτή τη θλίψη» λέει μια από αυτές.

Ιστορία βέβαια δεν έχουν μόνο τα αναγνωρισμένα κράτη και λαοί. Έχουν και εκείνοι που ζουν στο περιθώριο αυτών ως μειονότητες ή ως νομάδες.

Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον πως δύο έργα στην Μπιενάλε ασχολούνται με κοινότητες Τσιγγάνων που, ενώ μπορεί να συνδέονται με μια περιοχή για αιώνες, η πολιτιστική και γεωγραφική τους σύνδεση με αυτή δεν αναγνωρίζεται επίσημα. Στο *Welfare state*⁴ της ομάδας Democracia παρακολουθούμε την κατεδάφιση ενός οικισμού για τον «καλλωπισμό» της πόλης, ενώ οι γείτονες χειροκροτούν. Το *Darling Sulukule, Please Sulukule* είναι ένα βίντεο που τράβηξαν τα παιδιά της κοινότητας Roma του Sulukule στην Κωνσταντινούπολη, με τη βοήθεια του Wong Hoy-Cheong, στο οποίο παρουσιάζουν τη ζωή και τη γειτονιά τους (απειλείται και αυτή λόγω της δημοφιλούς πια τοποθεσίας της).

Πολλοί από τους καλλιτέχνες θέτουν άμεσα ή έμμεσα και θέματα του φυσικού περιβάλλοντος. Ξεχωρίζουν όμως δύο βίντεο-εγκαταστάσεις που επικεντρώνουν στην υπερβολική εκμετάλλευση του υπεδάφους. Οι Ege Berensel, Serhat H. Yalcinkaya και Banu Onrat παρουσιάζουν προσωπικά βιώματα ανθρώπων αλλά και συλλογικές μνήμες κοινοτήτων που αγωνίζονται ενάντια στη χρήση δηλητηριωδών ουσιών σε ορυχεία χρυσού στην Τουρκία. Οι *Φάκελοι της Μαύρης Θάλασσας* της Ursula Biemann φέρνουν στην επιφάνεια ζητήματα που συνδέονται με το πετρέλαιο της Κασπίας Θάλασσας. Σε μια μη γραμμική αφήγηση συναντιούνται τα οικονομικά συμφέροντα, τα εργοστάσια, οι τοπικές καλλιέργειες, οι ανησυχίες των ψαράδων καθώς και το αβέβαιο μέλλον πολλών προσφύγων και μεταναστών.

Έναν ιδιόρρυθμο χάρτη του κόσμου παρουσιάζουν οι τέσσερις μεγάλες φωτογραφίες της ομάδας RAQS. Οι εικόνες δείχνουν στην πραγματικότητα ξεφτισμένους τοίχους, ο τρόπος επεξεργασίας τους όμως, τις κάνει να θυμίζουν δορυφορικές λήψεις της γης. Πάνω τους είναι τυπωμένα τέσσερα κείμενα της ομάδας που σηματοδοτούν παράνομες αλλά αιτιολογημένες δραστηριότητες: Παράνομη μετανάστευση, παράνομη κατάληψη κτιρίων, πειρατεία CD, και παράνομη λειτουργία ενός εργοστασίου που έχει καταληφθεί από τις εργάτριές του· ύστατες

Hamra Abbas, *Lines of Lessons*.

προσπάθειες αισιοδοξίας σε έναν κόσμο που δεν μπορεί πια να κρύβεται πίσω από τα θραύσματα ενός επιχρίσματος. Ακόμα και ένας οργανισμός με την ιστορία του ΟΗΕ αδυνατεί πλέον να συνεισφέρει ουσιαστικά στην επίλυση πολλών ανθρωπιστικών ζητημάτων. Στις ακουαρέλες που απαρτίζουν το έργο *From Worldwide to International* ο Yan Pei Ming έχει αποτυπώσει τα πρόσωπα των οκτώ γενικών γραμματέων του οργανισμού μαζί με είκοσι-δύο πορτραίτα παιδιών. Ίσως η πιο εμβληματική μορφή είναι το αγόρι με το «παύση πυρός» στον επίδεσμο.

Η αισιοδοξία που επικαλείται η Μπιενάλε δεν είναι αποτέλεσμα μιας επιδερμικής ή ανεδαφικής σχέσης με την πραγματικότητα. Αντίθετα, αντλείται από τη βαθιά συνειδητοποίηση των προβλημάτων, από την απελπισία ή την απόγνωση, από το θυμό και τη διαμαρτυρία. Σε εικαστικό και εκθεσιακό επίπεδο, αποδίδεται μέσα από την εκφραστική δύναμη των έργων και από τη συνοχή του συνόλου.

Συνεπώς με τον εαυτό της, η 10η Μπιενάλε επεκτείνεται γεωγραφικά και χρονικά για να έλθει σε επαφή με ένα όσο το δυνατό ευρύτερο κοινό. Κάθε βράδυ προβάλλονται σε διάφορες γειτονιές οι ταινίες από το πρόγραμμα *Nightcomers* ενώ μέρος της έκθεσης παραμένει ανοιχτό όλο το εικοσιτετράωρο, ενσωματώνοντας το ρυθμό μιας πόλης που δεν κοιμάται ποτέ. Ο τίτλος αυτής της ενότητας είναι *Dreamhouse* και ένα από τα έργα που περιλαμβάνει

είναι το *Εμείς* της Buthayna Ali. Πρόκειται για μια εγκατάσταση βασισμένη στο παιχνίδι της κούνιας ενώ το συνοδευτικό κείμενο της Ali εκφράζει με τον πιο ποιητικό τρόπο το πνεύμα της έκθεσης.

Ο καθένας διαλέγει τη δικιά του κούνια

Όλοι κουνιόμαστε σαν τα παιδιά
Όμως κάποιος άλλος τραβάει τα νήματα

Η πιο δυνατή σπρωξιά δεν έχει έρθει ακόμα

Πολιτική, Οικονομία, Θρησκεία, Έρωτας

Ο Πόλεμος ενάντια στην ειρήνη

Η Αγάπη ενάντια στο μίσος

Είμαστε εδώ και εκεί, είμαστε ζωντανοί

Είμαστε Άνθρωποι.

ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΓΙΑΚΟΥΜΗ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το μουσείο Istanbul Modern διοργάνωσε μια έκθεση στην οποία παρουσιάζει όλες τις προηγούμενες Μπιενάλε της Κωνσταντινούπολης καθώς και ένα συμπόσιο (7-8 Σεπτεμβρίου) στο οποίο συμμετείχαν οι αντίστοιχοι επιμελητές.
2. Hui Hanru, Οδηγός της 10ης Μπιενάλε, Κωνσταντινούπολη, 2007, σελ. 35.
3. Ο αριθμός των έργων που κλάπηκαν ανέρχεται στις 7.000 ενώ μέχρι τώρα έχουν γίνει 100 αντίγραφα.
4. Μερικοί τίτλοι έχουν παραμείνει στα αγγλικά γιατί εμπεριέχουν λογοπαίγνια.

κινηματογράφος

Έγινε τριάντα χρόνων ο θεσμός των «Μικρομηκάδων»!

Το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας, η δεύτερη, από τις δύο, θεσμική (με πρώτη αυτήν της Θεσσαλονίκης) κινηματογραφική διοργάνωση της Ελλάδος, «γιόρτασε» τα 30(!) του χρόνια. Τα εισαγωγικά στη λέξη «γιόρτασε» υπονοούν την αναγκαστική λιτότητα και την απουσία των πανηγυρικών εκείνων εκδηλώσεων οι οποίες θα εικονογραφούσαν το μέγεθος, το περιεχόμενο αυτής της διαδρομής καθώς και το τεράστιο έργο που έχει πραγματοποιηθεί. Και ταυτόχρονα, θα ξαναθύμιζε τις δυσκολίες που έπρεπε κάθε χρόνο να υπερπηδηθούν και το κοντόφθαλμο βήμα σημειωτόν με το οποίο ο κεντρικός φορέας πολιτιστικής πολιτικής κατανοούσε και μίζερα αναβάθμιζε τις συμβατικές του υποχρεώσεις (π.χ. σε σύγκριση με το άλλο κινηματογραφικό του «παιδί», αυτό της Συμπρωτεύουσας) προς αυτό το μοναδικό «Μαιευτήριο» του εθνικού μας κινηματογράφου.

Γιάννη Κατσάμπουλα: *Το πέρασμα.*

Οσοι αξιωθήκαμε να ζήσουμε από κοντά αυτή την τριαντάχρονη πορεία, επιβάλλεται να καταθέσουμε τη μαρτυρία μας το πώς, δηλαδή, αυτό το «ασχημόπαπο»

που γέννησε η Κινηματογραφική Λέσχη της Δράμας (έμπνευση βασικά του γνωστού κριτικού Αλέξη Δερμεντζόγλου), μέσα από διαδοχικές, οβιδιακές μεταμορφώσεις, έγινε ένα από τα ση-

μαντικότερα φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους που αναγνωρίζει η Ευρωπαϊκή Ακαδημία Κινηματογράφου, συμπεριλαμβάνοντάς τα στο θεσμό των «UIP PRIX». Όλοι οι γνωστοί σκηνοθέτες του κινηματογράφου μας των δεκαετιών '80 και '90 στην ακριτική Δράμα, μέσα στην άθλια, αλλά μοναδική αίθουσα «Αστέρια», πήραν το «βάπτισμα πυρός» και την ενθάρρυνση να ανοιχτούν στον δύσβατο δρόμο της μεγάλου μήκους κινηματογραφικής περιπέτειας.

Αλλά δεν ήταν μόνο η «μυωπία» του ΥΠΠΟ· ήταν και η υπεροψία της κεντρομόλου (και στα κινηματογραφικά) Αθήνας η οποία προσπερνούσε (και συνεχίζει να σνομπάρει) αυτή την ανυστερόβουλη γιορτή των, κατακυρωμένος πλέον ο τίτλος, «μικρομηκάδων». Ακόμα και το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου μόλις στη διάρκεια της τρέχουσας δεκαετίας –άντε δυο τρία χρόνια νωρίτερα– έκανε αισθητά έμπρακτη τη συμπαράστασή του. Ανάλογη ήταν και η στάση της ΕΡΤ, μέχρι που, από το 1999, καθιέρωσε το όντως σωστικό πρόγραμμά του: «μικροφίλμ», προσφέροντας κάθε χρόνο μια αληθινή και δημιουργική βοήθεια αλλά και μια παράκαμψη στον επίσημο και διαιωνιζόμενο «λήθαργο» (π.χ. κατακερματισμένη γι' αυτό και αυτιστική κινηματογραφική παιδεία, προβληματική κτιριακή υποδομή της δραμινής διοργάνωσης, χρέη και συνεπακόλουθη οικονομική καχεξία κ.λπ.).

Και αυτό το φεστιβάλ, το οποίο πρόσφερε –και συνεχίζει να προσφέρει– όχι μόνο στην τοπική κοινωνία (που το συντρέχει με την παρουσία της), και σε εμάς, τους επισκέπτες, αλλά καθορι-

Βανέσσας Ζουγανέλη: Τζίνα Ντοστογιέφσκι.

στικά στους νέους έλληνες δημιουργούς, μέχρι πέρσι πραγματοποιούσε το κινηματογραφικό του πρόγραμμα στον 50χρονο κινηματογράφο «Αστέρια», αίθουσα εδώ και χρόνια σε απaráδεκτη και της ντροπής κατάσταση. Και αυτό ενώ, δεκαετίες τώρα, οι μεγάλοσχημοι μάς παραμύθιαζαν (ίσως, με καλή πίστη, να παραμύθιαζαν και τους εαυτούς τους) με υποσχέσεις γενναιόδωρες οριστικής λύσης συμβατής για το... «παγκόσμιας εμβέλειας φεστιβάλ της Δράμας»! Και μέσα σε αυτή την ρητορική φούσκα και τη χρονοτριβή, η καλλιτεχνική διεύθυνση και οι οργανωτικοί συνεργάτες, υπερβαίνοντας εαυτούς, υλοποιούσαν, αναβάθμιζαν και εμπλούτιζαν (ένας Θεός ξέρει πώς) το ετήσιο πρόγραμμα, του οποίου η ζωή δεν τελείωνε στην κυρίως εβδομάδα των προβολών και των άλλων παραλήλων εκδηλώσεων, αλλά το επεξέτειναν, ταξιδεύοντάς το σε όλη την Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Το αστείο –γιατί περί αστείου πρόκειται– είναι ότι αυτό που δεν έπραξαν (κατά τα υπεσχημένα) οι παντός είδους και βαθμού «επίσημοι», το έπραξε ο ιδιοκτήτης της γερασμένης αίθουσας: την έκλεισε προκειμένου να αλλάξει την χρήση της: Ήταν ένα απροσδόκητο (και κατά τη γνώμη μας, ευπρόσδεκτο) «δώρο» στα 30 χρόνια του Φεστιβάλ. Το σημαντικό είναι ότι υποκατάσταση –ελπίζουμε, προσωρινή– λύση βρέθηκε, στους χώρους του θαυμάσιου –ολοκαίνουργου– Ωδείου της Δράμας, συμπληρώνοντας την πλεο-

νάζουσα «ζήτηση» θέσεων την οποία δεν μπορεί να καλύψει το αναπαλαιωμένο «Ολύμπια» έτσι που ο χώρος του κατασπαταλήθηκε εσωτερικά. Έτσι, η φετινή διοργάνωση πραγματοποιήθηκε και μάλιστα με αξιόλογη επιτυχία. Όλοι μας έχουμε κρυφή ελπίδα ότι η ανάρρηση του επί σειρά ετών επιτυχημένου δημάρχου της Δράμας, Μαργαρίτη Τζίμα στο αξίωμα του Υπουργού Μακεδονίας – Θράκης, θα «σπρώξει» τα πράγματα. Κρυφή μεν ελπίδα αλλά και μοναδική.

* * *

Και τώρα οι ταινίες και τα άλλα παράλληλα καλλιτεχνικά «εδέσματα» που μας πρόσφερε ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ Αντώνης Παπαδόπουλος.

Στη φετινή διοργάνωση δεν μπόρεσα, λόγω άλλων φεστιβαλικών «καθηκόντων», να πάρω «γεύση» από το διεθνές πρόγραμμα. Φίλων, όμως, που το παρακολούθησαν, η ομόθυμη και αξιόπιστη διαπίστωση ήταν ότι επρόκειτο για μια διεθνικά αντιπροσωπευτική και πλούσια –αριθμητικά και ποιοτικά– «σοδειά» ταινιών. Σε αντιστάθμισμα της πιο πάνω απώλειας παρακολούθησα όλα τα τμήματα του ελληνικού προγράμματος το οποίο αποτελέσθηκε από ένα σύνολο 63 ταινιών. Σε αυτό προστέθηκε και μια μικρή ρετροσπεκτίβα από 20 βραβευμένες τα τελευταία 11 χρόνια ταινίες.

Είναι αναπόφευκτο να μην βρίσκουν οι επιλογές των εκάστοτε προκριματικών επιτροπών τους πάντες σύμφωνους. Έτσι, και κατά τη δική μου γνώ-

μη, (παρ' ότι έχω μετάσχει ο ίδιος κατ' επανάληψη ως μέλος σε τέτοιες προκριματικές επιτροπές) οι Δύσκολοι έρωτες του Μάριου Γαρέφου και το *Relativity* του Σπύρου Πολυμέρη αδικήθηκαν. Αν, μάλιστα, ο Πολυμέρης είχε δηλώσει ετούτη την πολλή αξιόλογη δουλειά του (όπως ήταν και η πρώτη του) στο καινούριο, το φετινό, τμήμα *Digi 2007*, θα διεκδικούσε με πολλές πιθανότητες διάκριση. Αλλά και από την απέναντι «όχθη», αυτήν του διαγωνιστικού ταινιών μυθοπλασίας, πάλι κατά τη γνώμη μου, τουλάχιστον 5 ταινίες με υπερβολική επιείκεια προκρίθηκαν. Οι αναφορές τώρα σε τίτλους και ονόματα δεν έχουν πρακτικό νόημα.

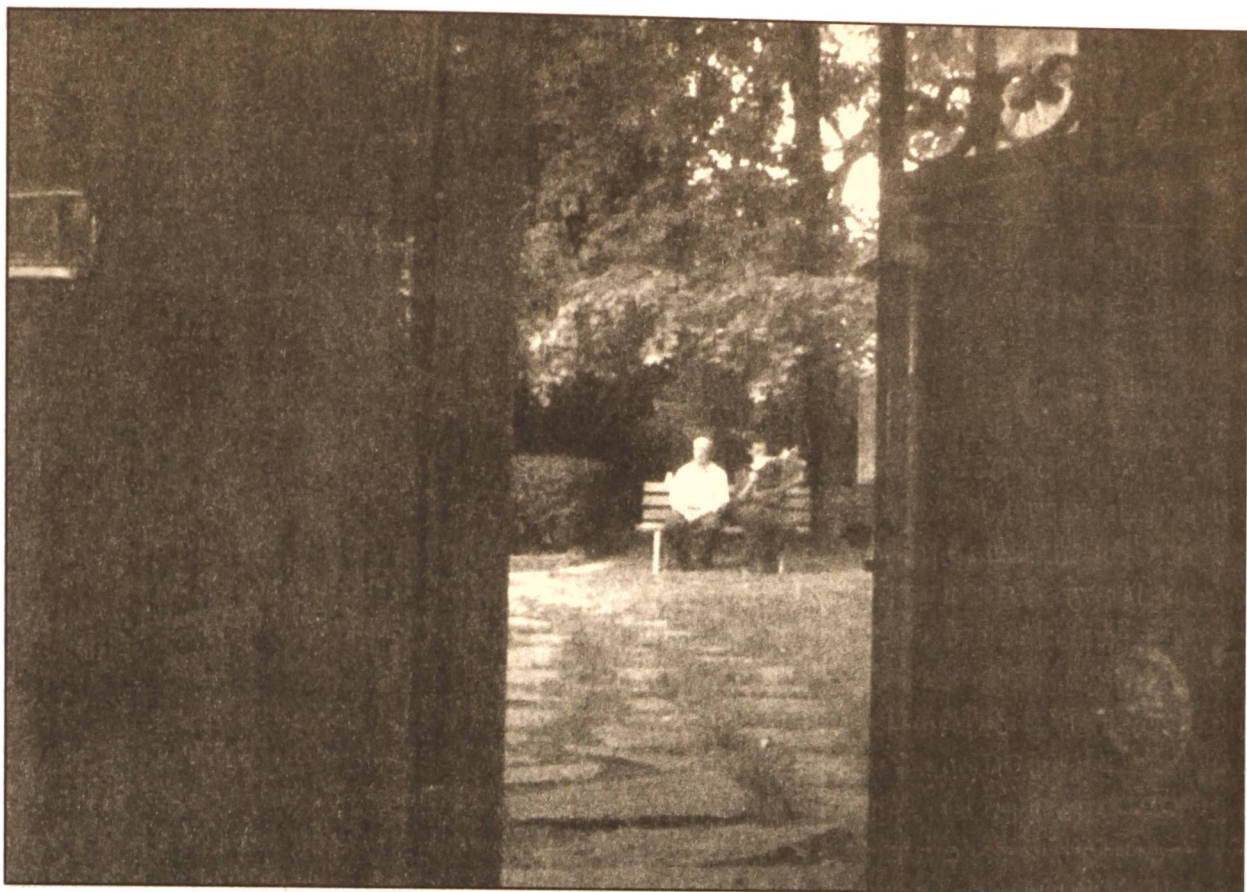
Με πολλή χαρά είδα το αξιόλογο επίπεδο (σκηνοθετικό και τεχνικό) των ιθαγενών σπουδαστικών ταινιών. Το απογοητευτικό χάσμα που διαπιστώναμε, από την περασμένη δεκαετία, μεταξύ των ταινιών που παρουσίαζαν οι έλληνες σπουδαστές αλλοδαπών σχολών και αυτών των ελληνικών σχολών, κλείνει εντυπωσιακά.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η «αχίλλειος πτέρνα» του ελληνικού κινηματογράφου παραμένει η θεματογραφία του. Φυσικό είναι αυτό να γίνεται πιο αισθητό στις «μικρομηκάδικες» και ακόμα περισσότερο στις σπουδαστικές. Παραμερίζοντας αυτό το χάντικαπ, κρατήσαμε καλή ανάμνηση (σπουδαστικών προδιαγραφών) από την Αλλαγή φρουράς του Γ. Χρυσασάκη, το 76.543 του Ζ. Μαυροειδή (πικρό χιούμορ στο κοινωνικό προσκήνιο), το *Full Moon* των Μαρίας Χατζηγιάννη και Μιχ. Ευθυμίου (ενδιαφέρουσα καταγραφή, παρά τις αδεξιότητες, κοινωνικής «επικαιρότητας»), το *Metrostation* του Γ.Σ. Ρηγόπουλου. Η ταινία *Χάρη* του Γαβ. Τζάφα ελπίζω να είναι μια ατυχής εξαίρεση του επιπέδου σπουδών που παρέχει το πολυσυζητημένο τμήμα Κινηματογράφου του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μνήμες, όχι από τις καλύτερες, του σπουδαίου Νίκου Νικολαΐδη, ανάμικτες με «ολίγον» από «γλώσσα» Γ. Οικονομίδη, μου θύμισε η ταινία *Τζαζ* του Αλεξ. Κακανιάρη. Χαράμισε τον Μουρίκη. Ευτυχώς αποζημίωσαν την κατάμεστη αίθουσα: η Ελένη Αγγελοπούλου με το *Η Μνήμη Ακίνητη* με την αισθητι-

κή και τον λυρισμό της εικόνας της, το καλό όλων αποτέλεσμα ζημιωνόταν από το υπερβολικά φιλολογίζον κείμενο. Η διάσπαση λόγου και εικόνας προκαλούσε σύγχυση στην προσοχή του θεατή. Και ακόμα μεγαλύτερη η αποζημίωση από την Έφη Μπούντρη με την μόλις 8λεπτη ταινία της *Κίμων και Λούσυ*. Προτίμησα να τη δω σαν μια σεκάνς από μια σπουδαία μεγάλου μήκους ταινία. Αποτέλεσμα που μόνο σπουδαστική ταινία δεν έδειχναν οι ποικιλίες των σκούρων-γκρι, πλαστικών τόνων της φωτογραφίας του Γιάννη Φώτου. Έξοχο μετιέ που έδινε δραματικό τόνο στο χώρο και ατμοσφαιρικότητα στην σκηνοθεσία, στην οποία κυριάρχησε το σπουδαίο υποκριτικό ταλέντο της Βαγγελιώς Ανδρεαδάκη. Μέχρις εδώ οι σπουδαστικές.

Το καλό αυτό αποτέλεσμα το έκανε ακόμα πιο φανερό η απροσδόκητα χαμηλή ποιότητα (σε σύγκριση με το ελληνικό σπουδαστικό τμήμα) των «Ελλήνων του κόσμου». Από τις 4, όλες κι όλες, ταινίες τους ξεχώρισε μόνο το *Καλώς όρισες* του Βασίλη Γιαννακάκη, για το έξυπνο θέμα του και τις ανατροπές του. Ερασιτεχνικοί, εντούτοις, οι διάλογοι και οι ερμηνείες. Για τα δύο ντοκιμαντέρ, τα οποία αποτελέσανε το αντίστοιχο τμήμα του Φεστιβάλ –ότι, δηλαδή, απέμεινε από την «παμφαγία» της Θεσσαλονίκης– δυστυχώς, δεν υπάρχει αντικείμενο συζήτησης. Το πρώτο, το *Σκεπαστό: η συνάντηση* της Τέσσας Δουλκέρη, επειδή ο ερασιτεχνισμός της κινηματογράφησης θύμιζε τη χρήση βιντεοκάμερας από μαθητή της ΣΤ' Δημοτικού. Το άλλο, ο *Χορός θανάτου* του Βασίλη Στογιάννη, επειδή πρόκειται για παρανόηση μεταξύ ντοκιμαντέρ και ανεπεξέργαστης, «ωμής», πρώτης ύλης. Γνώμη μου είναι ότι κακώς η προκριματική επιτροπή το θεώρησε ολοκληρωμένο ντοκιμαντέρ. Όχι ότι παραγνώρισα την πολυτιμότητα αυτής της πρώτης ύλης.

Από κοντά και η Δράμα στο χορό της ψηφιακής «επανάστασης» που άνοιξε η Θεσσαλονίκη. Αν παρέχει –όπως φαίνεται– όποιες ευκολίες «γραφής» το καινούριο μέσο δίχως φανερά αισθητικά αποτελέσματα, τότε, σύμφωνα με τα δείγματα που είδαμε στη Δράμα, η λέξη «επανάσταση» δείχνει αβασάνι-

Κωνσταντίνου Πιλάβιου: *Τι είναι αυτό;*

στη και υπερβολική. Το μολύβι Faber έγινε μεν Bic, αλλά εκείνο που εξακολουθεί να μετράει είναι πάνω στο περιεχόμενο αυτής της (κινηματογραφικής) «γραφής». Οπότε και τι νόημα θα έχει και το χωριστό τμήμα, όταν και εφόσον το φεστιβάλ πάψει, προκειμένου να δεχτεί την ταινία στα κανονικά τμήματα, να απαιτεί τη μεταφορά της ψηφιακής εικόνας, μέσω του κοστοβόρου transfer, σε φιλμ;

Εν πάσει περιπτώσει, το μεγαλύτερο μέρος των 23 «ταινιών» που είδα ήταν κραυγαλέα κακό. Άσε το άλλο, το γεμάτο γρεκυλισμό κουσούρι που οι 12 (από τις 23) ταινίες είχαν αγγλικούς τίτλους. «Γλώσσα και ελευθερία» δήλωνε ως μοναδική εθνική περιουσία ο Σολωμός. Και για να μην θεωρηθώ ισοπεδωτικός, προς τα κάτω, όλων, να μνημονεύσω τις λίγες (κινηματογραφικά) ενθαρρυντικές παρουσίες σ' αυτή την, ελπίζω, θνησίβια πρεμιέρα: *Libestod – Τέσσερις πράξεις* του Στάθη Αθανασίου, *Χρόνια πολλά* της Κατερίνας Γκουλιμαλάκη, το *Silence* του Άγγελου Αλετρά, το *Materia* του Γιώργου Γαλανόπουλου, το *After taste* του Γιάννη Γεωργίου, το *The Moonmaker* του Μπάμπη Καράλη, το *A love and blood story in a cruel world* του Γιάννη Κορρέ, το *Small talk* του Ορφέα Περετζί και περισσότερο απ' όλα την *Πυραμίδα* με την καταλυτική παρουσία της Βαγγελιώς Ανδρεαδάκη!

Επιτυχημένο θεωρείται το εθνικό τμήμα ενός κινηματογραφικού Φεστιβάλ

(πολύ περισσότερο αν πρόκειται για διοργάνωση ταινιών μικρού μήκους) όχι αν του τύχει, στην κάθε του χρονιά, να συμπεριλαμβάνει 2-3 ταινίες ιδιαίτερων καλλιτεχνικών αξιώσεων. Αυτό θα συμβαίνει αλλά με μια άγνωστη χρονική περιοδικότητα. Το σημαντικό, αντίθετα, βρίσκεται στον αριθμό εκείνο των ταινιών οι οποίες συγκροτούν έναν μέσο όρο ποιοτικών στοιχείων, ακόμη και αν αυτά τα στοιχεία περιέχονται στις ταινίες σε ποικίλοντα βαθμό και σύνθεση.

Η φετινή χρονιά έτυχε να επαληθεύει –για πολλοστή φορά– είτε ως επαλήθευση θετική, είτε ως αρνητική, τη διαπίστωσή μου αυτή. Να δούμε, λοιπόν, αυτό τον μέσο όρων καλών ταινιών μιας εθνικής περιφερειακής κινηματογραφίας και μάλιστα μικρού μήκους ταινιών.

Η έκταση που αναλογεί του Παναγιώτη Χριστόπουλου εντυπωσίασε περισσότερο με το σεναριακό της θέμα παρά με το κινηματογραφικό της αποτέλεσμα. Το αισθητά νεαρό της ηλικίας του σκηνοθέτη και η ωριμότητα του χειρισμού του υλικού τον δεσμεύουν για τις υποσχέσεις που δίνει. Πολύ καλός ο Πουρσανίδης. Το *Ισόγειο* του Χάρη Σταθόπουλου, παρά την αδυναμία της σεναριακής αφετηρίας, το παράλογο και το αδιέξοδο, από υπαρξιακή άποψη, δίνουν μια διαχρονικότητα θετική για την ταινία, ανάμεσα σε Μπέκετ και Σαρτρ. Η κινηματογραφική του δουλειά είχε ενδιαφέρουσες στιγμές. Ναι *Στον κήπο* του Θεοχάρη Χρόνη αλ-

Έφης Μπούντρου: Κίμων & Λούσυ.

λά με λιγότερη φιλοσοφίζουσα αυταρέσκεια. Στην 7η Τέχνη ταιριάζει πιο πολύ το χιούμορ και εκεί μας έδωσε ο Χρόνης καλά δείγματα. Η Πρώτη φορά της Μαριτίνας Πάσσαρη ήταν η μόνη ταινία της διοργάνωσης που έριξε το φως της πάνω στον έρωτα εκεί στα σύνορα της μετεφηβίας. Ελπίδα, σύγχυση, απογοήτευση, αύριο. Σαν σελίδες απ' την *Eroica* του Κ. Πολίτη. Ξεχώρισε η Αλεξία Τερεζάκη. Πατέρας και γιος Γουδέλης συνσκηνοθέτησαν τον Δολοφόνο της Λεωφόρου. Δεν γνωρίζω σε τι συνίστατο η συμμετοχή του καθενός σ' αυτό το επιτυχημένο αποτέλεσμα. Άψογη εκτέλεση, αλλά όσο να 'ναι ο πεζογραφικός και γενικά ο αφαιρετικός εστετισμός του Τάσου Γουδέλη γινόταν φανερός. Οπωσδήποτε ταινία για «ειδικό» κοινό. Το *Εν θερμώ* της Ανθής Νταουντάκη κατορθώνει μέσα από το ιλαροτραγικό να δώσει χαρακτηριστές των ημερών μας. Θεματικά χτύπησε στόχο και τον υπηρέτησε με επάρκεια κινηματογραφική. Στο *XXXLive* του γνωστού μικρομηκά Δημήτρη Άντζου προσδοκίες, εκ των προτέρων, γεννούσε ότι το σενάριο ήταν του Παναγιώτη Ιωσηφέλη. Σπιρτάδα, σαρκασμός, χιούμορ, ανατροπές. Καιρός και οι δύο να περάσουν στην μεγάλου μήκους περιπέτεια. Είναι φανερό ότι η θεατρική κατάρτιση δίνει ουσία

οργουελική στην κοινωνικής (απαισιόδοξης) καταγγελίας ταινία της Μαρίας Μαγκανάρη *Κλαίνε την ώρα που τα σκοτώνουν*. Με τη συμπαράσταση της Μαρίας Κεχαγιόγλου –μεγάλη ηθοποιός– το αποτέλεσμα είχε σωστές προϋποθέσεις. Σύνθετη και συνδυαστική προσωπικότητα ο Αχιλλέας Κυριακίδης, μπορεί να δίνει διαστάσεις και δραματουργικές εκδοχές ακόμα και σε ανεκδοτολογικού χαρακτήρα στιγμιότυπα, ηθολογικά ή ψυχογραφικά. Όποιος όμως γνωρίζει τον Κυριακίδη (*alter ego* του Μπόρχες) μπορεί να υποψιαστεί τον δεξιότητά του αντεστραμένου καθρέφτη. Όλα αυτά στα 17 λεπτά της ταινίας του *Εσωτερικό, Νύχτα*. Συμπαθητική η *Spinalonga* του Κώστα Αθουσάκη, άφησε όμως να περιχυθεί με περισσότερο απ' όσο χρειαζόταν μελό. Έχει καλές στιγμές. Η Ιρίνα Μπόικο έξι χρόνια, κάθε χρόνο, φέρνει καινούργια ταινία στη Δράμα. Αυτό το αναγνωρίζω ως κάτι περισσότερο από συνέπεια. Φέτος το *Happy New Year, Mama!* μπήκε στα εσωτερικά μιας μικρομεσαίας αστικής οικογένειας που την κυριαρχεί το γυναικείο φύλλο στο επιδημικό, τηλεοπτικό σχήμα: Γιαγιά, κόρη, εγγονές. Άνδρας κανένας. Λίγο κινηματογράφος. Άλλο το ότι βλέπεται ευχάριστα.

Ο θανάσιμος εναγκαλισμός των νέων,

των «μικρομηκάδων» κινηματογραφιστών μας, από τα ελληνικά τηλεοπτικά σίριαλ ήταν αισθητός σε πάρα πολλές από αυτές τις ταινίες στις οποίες έκανα μια λίγο-πολύ θετική αναφορά, αλλά και στις υπόλοιπες που δεν βρήκα θετικό «στήριγμα» (στις ίδιες) για να τις ονοματίσω. Ο υπαινιγμός στην καλή ταινία της Μπόικο ήταν γιατί έδινε μια ήπια αφορμή. Υπήρχαν πολύ χειρότερα...

Και οι 2-3 ταινίες εξαιρέσεις, αυτές που στάθηκαν το «αλάτι» της φετινής χρονιάς; Ναι. Πρώτη και καλύτερη *Το πέρασμα* του Γιάννη Κατσάμπουλα. Και το σενάριο δικό του. Και η αισθητική τελειότητα, και η ευρηματική παραλλαγή του πληθωρικά χρησιμοποιμένου θέματος των λαθρομεταναστών, και ο αφοπλιστικός στη γνησιότητά του ανθρωπισμός του έργου, όλα δείγματα ενός σπουδαίου ταλέντου του οποίου περιμένουμε την έκρηξη. Το κλείσιμο της ταινίας θα μπορούσε να επενδυθεί με μελοδραματική αχλύ. Το απέφυγε. Ήταν η άψογη η δραματουργική έξοδος.

Το άλλο δώρο μας το πρόσφερε (κυριολεκτώ) η Βανέσσα Ζουγανέλη με την ταινία της (ακόμα και ο τίτλος μυρίζει κινηματογράφο) *Τζίνα Ντοστογιέφσκι*. Όπου η φίνα, αλλά με δυσκολίες κινηματογράφηση, το εξίσου φίνο (στη σπαρταριστή χιουμοριστική του βάση) θέμα μιας παιγνιώδους «κουλτούρας». Από τον καιρό του *Έλα να σου πω...* της Κατερίνας Φιλιώτου είχα να δω στη Δράμα τέτοια κομεντί. Όσο για το «ανορθόδοξο» του τίτλου, δείτε την ταινία όταν το δραμινό φεστιβάλ φέρει το πρόγραμμά του στην Αθήνα. Τέλος, το δωράκι, (τα πολύτιμα κλείνονται πάντα σε ολιγόστιγμες συσκευασίες) των 5 μόλις λεπτών, του Κωνσταντίνου Πιλάβιου *Τι είναι αυτό;* Αντιγράφω από τον κατάλογο του Φεστιβάλ: «Πατέρας και γιος κάθονται σ' ένα παγκάκι στον (κήπο) του σπιτιού. Ξαφνικά, απέναντί τους κάθετα ένα σπουργίτι...» Και σπάραξε στη συνέχεια από λυτρωτική συγκίνηση η ασφυκτικά γεμάτη αίσθηση. Δείτε την στην Αθήνα. Υποδειγματική δουλειά.

Ήταν τα 30 χρόνια που με κάνανε τόσο φλύαρο. Συγχωρέστε με.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΤΟ ΑΙΜΑ ΠΟΥ ΜΑΡΑΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ «ΟΧΙ ΠΑΙΖΟΥΜΕ»

Θεατρο

Απλά, λυπητερά, παντοτινά

Μια ιστορία απλή και λυπητερή είναι η *Κερένια κούκλα* του Κωνσταντίνου Χρηστομάνου, γιατί απλή και λυπητερή είναι η ζωή, όπως ο ίδιος ο συγγραφέας σημειώνει στον πρόλογό του. Το «αθηναϊκό μυθιστόρημα», όπως το χαρακτήριζε – γραμμένο μέσα σε συνθήκες θλίψης, για τον χαμό της λατρεμένης του βασίλισσας Ελισάβετ, και πλήθους προσωπικών προβλημάτων –, προτρέπει τον αναγνώστη να υποταχθεί με ευγνωμοσύνη στη θλίψη της ζωής που η Μοίρα μάς δίνει. Το 1908 ξεκίνησε να δημοσιεύεται σε συνέχειες στην εφημερίδα *Πατρίς* μέχρι που η όλο και πιο έντονα αναδυόμενη σκοτεινή και μεταφυσική πλευρά του προκάλεσε τη διακοπή της δημοσίευσής του.

Δύο γυναίκες και ένας άνδρας είναι οι ήρωες του μυθιστορήματος, ένα ερωτικό τρίγωνο που στις κορυφές του έχει όχι ανθρώπους αλλά τη Ζωή ή το Φως στη μία, το Θάνατο ή τη Νύχτα στη δεύτερη και τη Μοίρα στην τρίτη. Η Βιργινία και ο Νίκος ερωτεύονται και παντρεύονται, όμως η ασθενική της φύση δεν τους επιτρέπει να χαρούν τον έρωτα. Η Λιόλια, μια μαρινή εξαδέλφη, έρχεται να βοηθήσει. Ο διψασμένος για ζωή Νίκος θα γευτεί μαζί της τις χαρές που η Μοίρα του στέλνει. Μετά τον θάνατο της Βιργινίας θα την παντρευτεί αλλά η γέννηση του παιδιού τους θα είναι η εκδίκηση της Βιργινίας. Οι διαστάσεις του πραγματικού και του υπερκείμενου κόσμου συναντιούνται, συνδέονται και πλέκονται ιαγιδεύοντας τους ήρωες και κρατώντας τους δέσμιους μιας άγνωστης αλλά αναπόφευκτης Μοίρας.

Ο Άκης Δήμου, συνεχίζοντας μια σειρά διαλόγων με παλαιότερους συγ-

γραφείς, άντλησε το βασικό υλικό του αυτή τη φορά από το μυθιστόρημα του Χρηστομάνου, για να προχωρήσει σε μια λυρική και μεταφυσική μεταγραφή σε δεκαεννιά σκηνές. Χρησιμοποιώντας τη βαθιά μελέτη του Χρηστομάνου πάνω σε έναν κόσμο που πάλλεται και της ανοιχτής σε ερμηνείες μεταφυσικής του διάστασης επιτείνει την αντίφαση του κόσμου και την παντοδυναμία της Μοίρας πάνω στο παιχνίδι του έρωτα και της ευτυχίας προεκτείνοντας την ιστορία σε ένα άχρονο σήμερα. Οι δύο γυναίκες και ο Νίκος στο μυθιστόρημα πλαισιώνονται περιστασιακά από συγγενείς, φίλους και γείτο-

νες. Ο Άκης Δήμου τους αφήνει μόνους προσθέτοντας μια Τρίτη Γυναίκα η οποία έχει τον απόκοσμο ρόλο της Μοίρας, του Έρωτα, του μεσάζοντα ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο.

Η ομάδα «Όχι Παίζουμε», πέρσι, με αφορμή την παράσταση *Καρδιά από Κόκκαλα. Βίος και Πολιτεία του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη* είχε προχωρήσει στην ανεύρεση ενός μη συμβατικού χώρου ο οποίος όμως επέτεινε τη δραστικότητα της παράστασης, την ερειπωμένη κατοικία του ποιητή στα Εξάρχεια. Αυτή τη φορά επέλεξε ως χώρο δράσης το υπόγειο μιας πολυκατοικίας στο λόφο του Στρέφη, στην Καλλιδρομίου 68. Ένα χώρο που διαθέτει αυτή τη διττή υπόσταση του φανερού και του κρυφού, της αλήθειας και της ψευδαίσθησης. Ο σκηνογράφος Γιάννης Σκουρλέτης επέλεξε για το χώρο το απόλυτο λευκό, υπογραμμίζοντας τη διαφάνεια της ουδετερότητας της ύπαρξης, τη λιτότητα και την «αναμονή». Αριστερά ένας νοσοκομειακός θάλαμος, ευθεία στο βάθος ένα νυφικό τραπέζι και στην κορυφή τους οι θεατές. Ενδυματολογικά, συνειδητά επέλεξε μια ετερόκλητη μείξη αντιθέτων αισθητικά και υφολογικά στοιχείων υπογραμμίζοντας την ιδιότυπη σύνθεση των διαστάσεων. Την εύθραυστη ατμόσφαιρα των συγκρουόμενων αλλά συμβατών κόσμων υπογράμμισαν και οι φωτισμοί της Χριστίνας Θανάσουλας.

Η σκηνοθεσία του Γιώργου Σαχίνη επικεντρώθηκε στη δημιουργία μιας ατμόσφαιρας, στην κατάκτηση ενός ρυθμού και στην ανάδειξη των πολλών διαστάσεων από όπου ο παγιδευμένος ανάμεσά τους άνθρωπος

προσπαθεί να διασωθεί, να επιβιώσει και να ελπίζει. Η προσπάθεια αυτή όμως παγίδευσε την Γιωργία Τσαγκαράκη στη φόρμα, κάνοντάς τη να σταθεί στην ψυχρότητα του θανάτου την οποία όμως «φόρεσε» τόσο ώστε αποστράγγισε την Βιργινία από κάθε συναίσθημα, κάθε ένταση, κάθε αλήθεια. Ντυμένη με αραχνοῦφαντο φόρεμα και γυαλιά ηλίου δίνει την αίσθηση μιας ψυχρής βαμπ. Η τραγωδία όμως της Βιργινίας είναι ακριβώς ότι η ελεύθερη, ρομαντική, ευγενική ψυχή της είναι δεμένη σε ένα σώμα ανήμπορο που της αρνείται το να ζήσει. Ο Γιώργης Τσαμπουράκης, Νίκος, αφέθηκε στις επιταγές της Μοίρας, απόλυτο έρμαιό της στερημένος από τη γήινη ομορφιά και διάθεση για ζωή, κινούμενος σε ένα αναπηρικό καροτσάκι υποδεικνύοντας την αδυναμία του να ορίσει τη ζωή του και ντυμένος με φουστανέλα. Η Τζίνα Θλιβέρη, πλάσμα με ζωή και όνειρα –όπως ο ίδιος ο ρόλος της Λιόλιας απαιτεί– έχει την ικανότητα να νιώθει, να γεύεται, να οσμίζεται, να ονειρεύεται μέχρι να συνθλιβεί κάτω από το βάρος της Μοίρας της. Η Αγγελική Λεμονή, στον ρόλο της Τρίτης Γυναίκας –ντυμένη με ρόμπα νοσοκόμας, ορθοπεδικά τσόκαρα και γούνα αλεπούς–, πλάσμα απόκοσμο, εφιαλτικό και αλλόκοτο, δούλεψε σχηματικά τόσο το λόγο όσο και την κίνηση κάτω από τις οδηγίες της Ειρήνης Αλεξίου.

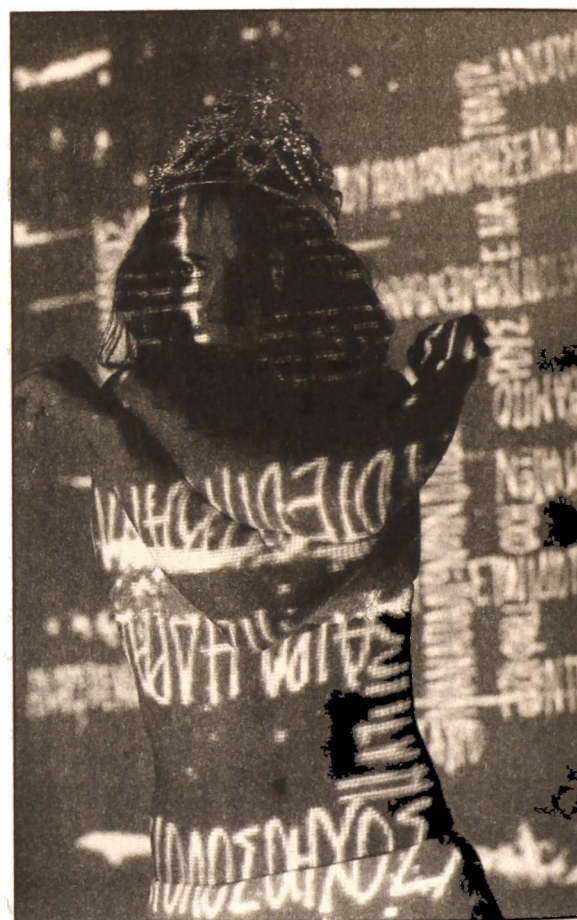
Για το τέλος κράτησα τη διακριτική αλλά έξοχη γεμάτη ατμόσφαιρες μουσική του Κώστα Δαλακούρα που άλλοτε κάνει αναφορές με πρωτότυπο τρόπο σε άλλους συνθέτες, άλλοτε υπογραμμίζει το χρόνο, άλλοτε κόσμιες και απόκοσμες διαστάσεις αλλά πάντα με μινιμαλιστική διάθεση.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Η 4η Βαλκανική πλατφόρμα χορού στο Μέγαρο Μουσικής

Από τη Σόφια το 2001, στο Βουκουρέστι το 2003 και τα Σκόπια το 2005 έφτασε και η ώρα της Αθήνας. Μια μοναδική εμπειρία είχαν όσοι παρακολούθησαν τη χθεσινή βραδιά στο Μέγαρο Μουσικής με νέες ομάδες που εκφράζουν τη δυναμική που αποκτά στις μέρες μας η τέχνη του σώματος. Ο σύγχρονος χορός, μια αναζήτηση και ένας διαρκής πειραματισμός, φέρνει στο προσκήνιο και την ομάδα **Αερίτες**, μια ομάδα που ιδρύθηκε το 2006 από τη **Πατρίτσια Απέργη** και τον **Δημήτρη Χαλαζωνίτη**. Με στόχους που ξεπερνούν τη μορφολογία, τον τύπο, ή το είδος έκφρασης, αναζητούν νέες συνθέσεις μέσα από το χορό, την ποίηση, το θέατρο και γενικά τη χρήση όλων των δυνατοτήτων που προσφέρει η νέα τεχνολογία. Στη χθεσινή του παρουσίαση εντυπωσίασαν με την επιλογή του θέματος της παράστασής τους: **Anorexia Socialis**, που ουσιαστικά είναι το θέμα του ίδιου του σώματος ως κείμενο, το σώμα ως επιθυμία, αλλά και ως άρνηση της ίδιας της ύπαρξής του. Η σύλληψη της ιδέας ξεκίνησε από την εμπειρία της Ellen West και το ποίημα του Frank Bidart. Ωστόσο, στη σημερινή εκδοχή της η ιδέα οργανώθηκε από την Πατρίτσια Απέργη και τον Δημήτρη Γκάζη. Η **Πατρίτσια Απέργη** επεξεργάστηκε τη χορογραφία, ενώ η **Μάρω Μαρμαρινού** ερμήνευσε με ιδιαίτερη δημιουργικότητα το κύριο και μοναδικό πρόσωπο και σώμα, που βρισκόταν πάνω στη σκηνή και βίωνε την εμπειρία της συνολικής έκφρασης. Η **Τζωρτζίνα Κακουδάκη**, που είχε τη δραματουργική

επεξεργασία της παράστασης, ερμηνεύει τα ηχογραφημένα κομμάτια τηρώντας την εικαστική επιμέλεια ανήκει στο **Δημήτρη Γκάζη**.

Στην ομαδική δουλειά όλοι είναι πρωταγωνιστές: Ο **Γιώργος Πρωτοψάλτης** και ο **Δημήτρης Γκάζης** είχαν τη φροντίδα για τα animation video, η **Έφη Κομνηνού** ανέλαβε την ερευνητική δουλειά και τα κείμενα, ο **Άγγελος Γουναράς** είχε την επιμέλεια τα φωτισμών και ο **Τάσος Βρεπτός** κάλυψε τον τομέα της φωτογραφίας. Όλοι μαζί οι Αερίτες δούλεψαν σκληρά, επιμελήθηκαν τη μουσική και τα κοστούμια και έδωσαν μια θαυμάσια παράσταση.

Α.

βιβλίο

Σαρκασμοί

Ανδρέας Παναγόπουλος: Αριστοφάνους Βάτραχοι. Εισαγωγή, μετάφραση, ερμηνευτικά σχόλια, Εκδόσεις Δημ. Ν. Παπαδήμα, Αθήνα 2006.

Απήλαυσα πρόσφατα την ερμηνευτική έκδοση των Βατράχων, που εκπόνησε ο καθηγητής της κλασικής φιλολογίας Ανδρέας Παναγόπουλος, έκδοση που συνδυάζει την επιστημονική εγκυρότητα με την ωφέλιμη χρηστικότητα που μπορεί να αποκτήσει σε ένα ευρύτερο κοινό (πέρα από το φιλολογικό), το οποίο θέλει να επικοινωνεί με την κλασική λογοτεχνία. Εύστοχα παρατηρεί ο κ. Παναγόπουλος: «Μπορεί οι Βάτραχοι να μην είναι το πιο δημοφιλές έργο του μεγάλου κωμικού, γιατί έχουμε τη Λυσιστράτη, την ευνόητη προτίμηση των θερινών φεστιβάλ. Μπορεί να μην είναι το ιδεολογικώς πιο επικαιρο σε κάθε εποχή, γιατί υπάρχει η Ειρήνη, αλλά το συνολικώς ανώτερο, κατά τη γνώμη μου, είναι οι Βάτραχοι, ιδιαίτερα λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει ο Αγών» (η λογοτεχνική κριτική που εμπεριέχεται στο έργο).

Ως την κατεξοχήν ορθή εξάλλου απάντηση στο ερώτημα για την κοινωνική συνείδηση, το πολυσυζητημένο ιδεολογικό πιστεύω της παράξενης αυτής ποιητικής ιδιοφυΐας, θεωρώ επίσης τις ακόλουθες παρατηρήσεις του κ. Παναγόπουλου: «Έχει γίνει πολλή και από πολλούς προσπάθεια να διαπιστωθεί η πραγματική πολιτική - ιδεολογική ταυτότητα του ποιητή. Άλλοι τον φέρουν ως προοδευτικό, άλλοι συντηρητικό, άλλοι απολιτικό. Η σύγχρονη έρευνα τείνει να συγκλίνει στο ότι δεν ήταν τίποτε από αυτά τα τρία αμιγώς. Ότι αυτό που κυρίως τον ενδιέφερε ήταν να βγάλει γέλιο, και αυτό το πέτυχε τέλεια». Με ασφαλή γνώση και χρήση της σύγχρονης βιβλιογραφίας, ο Παναγόπουλος παρατηρεί ωστόσο στη συνέχεια, ότι το γέλιο αυτό το βγάζει μέσα από την άμεση προσέγγιση της ζωής και των στάσεων των λαϊκών στρωμάτων και πιο πολύ των αγροτών, «ιδίως σε

σχέση με την επικαιρότητα του ζοφερού Πελοποννησιακού πολέμου», έτσι που μπορεί να υποστηριχθεί «ότι ο Αριστοφάνης είναι ο καλύτερος κοινωνιολόγος (ασχέτως των πραγματικών πολιτικοϊδεολογικών του πεποιθήσεων)». Προφανώς το γέλιο του κοινού ήταν κατά βάση ένα γέλιο σαρκαστικό, για τα, κάθε άλλο παρά λίγα, στραβά της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Άλλωστε η ιστορία της πόλης βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από τη στιγμή που θα σημάνει η πιο καταλυτική εξέλιξή της: οι Βάτραχοι παρουσιάζονται (και βραβεύονται) το 405, την επόμενη χρονιά (404) η Αθήνα χάνει τον πόλεμο και κυριεύεται από τους Σπαρτιάτες. Στο έργο υπάρχουν κιόλας ενδείξεις για τη σφαγή των Αθηναίων αιχμαλώτων από τον Λύσανδρο, μετά τη μάχη στους Αιγός ποταμούς. Γι' αυτό και είναι εξόχως σημαντικό το γεγονός, ότι όχι μόνο ο Αγών αφιερώνεται σε «λογοτεχνική κριτική» (όπως την αναπτύσσουν ο Αισχύλος και ο Ευριπίδης), αλλά ολόκληρο το έργο διέπεται από το θέμα της παρουσίας και του ρόλου των ποιητών στην κοινωνία, του προσδιορισμού των λόγων, για τους οποίους έχει χρέος ο πολίτης να «θαυμάζει» τον ποιητή. Οι δύο ποιητές, μολονότι επικρίνουν την ποίηση ο ένας του άλλου, συμφωνούν ωστόσο κατά τούτο: οι λόγοι αυτοί είναι δύο: το ταλέντο («δεξιότης») και η ωφέλεια που προσφέρει ο ποιητής στους πολίτες, με το να τους κάνει καλύτερους («βελτίους»).

Θυμίζω τηλεγραφικά την υπόθεση των Βατράχων, στο κέντρο της οποίας είναι ο ποιητής και η ποίηση «σε σχέση με την επικαιρότητα του ζοφερού Πελοποννησιακού πολέμου». Ο Διόνυσος κατεβαίνει στον Κάτω Κόσμο να φέρει πάνω, στην Αθήνα, τον Ευριπίδη (έχει προηγηθεί ο θάνατος και των δύο άλλων μεγάλων ποιητών), για να συμβουλευτεί την πόλη, πώς μπορεί να σωθεί από την επικείμενη συμφορά. Εκεί βρίσκει τον Αισχύλο και τον Ευριπίδη να διεκδικούν την πρωτοκαθεδρία (έχει και ο κάτω κόσμος το πρυτανείο και τις βραβεύσεις του). Ο Άδης ορίζει διαιτητή τον Διόνυσο, ο οποίος βρίσκεται

Η ποιότητα των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης είναι δεδομένη κι αυτό γιατί η αυστηρότητα των κριτηρίων και η αξιοκρατική επιλογή των τίτλων είναι το βασικό γνώρισμα όλων των βιβλίων τους. Για το θέατρο κυκλοφόρησαν πρόσφατα δύο εξαιρετικά βιβλία: *Μελέτες για το Αρχαίο Θέατρο του Γ.Μ. Σηφάκη* (Ηράκλειο, 2007) και *Ζητήματα Ιστορία του Νεοελληνικού Θεάτρου. Μελέτες αφιερωμένες στον Δημήτρη Σπάθη* (επιμέλεια: **Νικηφόρος Παπανδρέου – Έφη Βαφειάδη**, Ηράκλειο 2007). Στην πρώτη περίπτωση ο καθηγητής της κλασικής φιλολογίας Γ.Μ. Σηφάκης συγκεντρώνει μελέτες του για το αρχαίο θέατρο που συγκροτούν στο σύνολό τους ένα σπουδαίο εγχείρημα κατανόησης, μεθοδολογικά και αναλυτικά, της δομής του αρχαίου θεάτρου από τις αρχές έως και την ελληνιστική περίοδο. Στη δεύτερη περίπτωση, ο τόμος απαρτίζεται από ένα μεγάλο αριθμό συμβολών θεατρολογικού περιεχομένου, που αφιερώνουν στον τιμώμενο παλαιότεροι και νεότεροι μελετητές, φίλοι, συνάδελφοι και μαθητές, που τιμούν όχι μόνο το εύρος των θεματικών επιλογών του Δημήτρη Σπάθη αλλά και την ευρυχωρία της πνευματικής του παρουσίας. Εργασίες που τιμούν τον δάσκαλο και εκφράζουν την πνευματική του οικογένεια. Ο θεατρολόγος Νικηφόρος Παπανδρέου παρουσιάζει την επιστημονική διαδρομή του Δημήτρη Σπάθη και η έκδοση συμπληρώνεται με την εργογραφία του.

Θέλουμε πεζά! Ένα παλαιό αίτημα της λογοτεχνικής

μας ιστορίας έχει πλέον στις μέρες μας ξεπεραστεί μέσα από τον πλούτο και την συστηματική καλλιέργεια της πεζογραφίας μας. Μπορούμε πια να μιλάμε με άνεση για μια εκδοτική έκρηξη που αποδεικνύεται και πρακτικά με τη στροφή του ενδιαφέροντος από την ποίηση, που κατείχε την πρώτη θέση στις προτιμήσεις του αναγνωστικού κοινού, στην πεζογραφική μας παράδοση αλλά και στη σύγχρονη παραγωγή. Ο Δημήτρης Τζιόβας με το βιβλίο του *Ο άλλος εαυτός. Ταυτότητα και Κοινωνία στη Νεοελληνική Πεζογραφία* (εκδ. Πόλις, 2007) μας προσφέρει μια συναγωγή άρθρων, που εντάσσονται στον συγκεκριμένο άξονα και ανανεώνει τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις σημαντικών κειμένων, αξιοποιώντας την πλούσια θεωρητική του σκευή.

■ Διαίτερο ενδιαφέρον αποκτά μια έκδοση που έρχεται να μας μεταφέρει έναν «άγνωστο» Βάρναλη για τον σημερινό αναγνώστη: Τον **Κώστα Βάρναλη** χρονογράφο στα χρόνια της Κατοχής. Δύσκολοι καιροί, και όχι μόνο δύσκολη η αναπαράστασή τους μέσα από τις αφηγήσεις, αλλά και άκρως επικίνδυνη. Ωστόσο, ο Βάρναλης, με την τέχνη της υποβολής, του σχολίου που υπαινίσσεται και το διεισδυτικό του χιούμορ κατορθώνει να αναδείξει τα προβλήματα, να συμπαρασταθεί να παρηγορήσει και να ελαφρώσει τον πόνο των ανθρώπων. Μέσα από τις στήλες του στην εφημερίδα *Πρωία* κατορθώνει να δεσμεύσει το φευγαλέο και να μας μεταφέρει στο κλίμα εκείνης της εποχής. Η

σε αμηχανία, γιατί τους θεωρεί ισάξιους. Τελικά, μάλιστα κάπως αντιφατικά προς τον αρχικό σκοπό, θ' ανεβάσει τον Αισχύλο, δίνοντας κιόλας σ' αυτόν τα πρωτεία.

Ο σημερινός αναγνώστης παρατηρεί βέβαια έκπληκτος, ότι ως σύμβουλος της πόλης σ' αυτή την κρίσιμότετη ώρα της ιστορίας της προτιμάται ένας ποιητής, όχι πολιτικός! Βέβαια η υπόθεση οικονομείται έτσι ώστε, ενώ το σχέδιο είναι αρχικά να προσκληθεί ο Ευριπίδης, ανεβάζεται ο Αισχύλος, μολονότι ο Διόνυσος, όπως δήλωνε στην αρχή, ήταν διατεθειμένος να κατεβεί όχι μόνο στον Κάτω Κόσμο, αλλά και «εἴ τί γ' ἔστιν ἔτι κατωτέρω», για να φέρει στην πόλη τον Ευριπίδη. Τι μπορεί να σημαίνει αυτή η ανακολουθία; Μήπως υποβάλλεται η ιδέα τού ούτως ή άλλως χιμαιρικού αυτού εγχειρήματος; Παρατηρώ εξάλλου κρίνοντας, αν θέλετε, από τον εαυτό μου ότι ο σημερινός αναγνώστης, παρακολουθώντας τον Αγώνα των δύο ποιητών, θα θεωρήσει πιθανώς τον Ευριπίδη περισσότερο επιτυχημένο και προσγειωμένο από τον Αισχύλο.

Επισημαίνω και μιαν ειρωνική λεπτομέρεια μεν, η οποία όμως, πιστεύω, είναι καίρια στον πεσιμισμό της. Ο Αισχύλος μνημονεύει, για να δείξει την υπεροχή του, και ένα στίχο του από τις *Χοηφόρους*: πάνω στον τάφο του, λέει ο Ορέστης, *καλώ τον πατέρα μου να με ακούσει και να με αφουγκραστεί*. Αλλά το στίχον αυτό κρίνει άστοχον ο Ευριπίδης, αφού ο Αισχύλος λέει, περιττά, το ίδιο πράγμα δύο φορές, *ακούσει, αφουγκραστεί* («κλύειν», «ἀκοῦσαι»). Και ακολουθεί η πικρότατη ειρωνική (αυτοειρωνική) υπεράσπιση του στίχου από τον Αισχύλο: *Ω μοχθηρέ εσύ, σε πεθαμένους μιλούσε, που ούτε και τρεις φορές αν τους μιλήσουμε, δεν μπορούμε να τους κάνουμε να μιλήσουν!* Όλο λοιπόν το κωμικοτραγικό ανέβασμα ενός νεκρού για να συμβουλευτεί τους ζωντανούς είναι ένα παραμύθι.

Ίσως έχει ο Αριστοφάνης τη συνείδηση, ότι σ' αυτή τη ζοφερή ώρα είναι ο μόνος ζωντανός πολίτης «ἐν τοῖς ἄνω νεκροῖς», ανάμεσα στους πολίτες μιας πόλης οιονεί νεκρής, που μπορεί να διαδραματίζει το ρόλο ενός αληθινού ποιητή, που λέει με τόλμη τις πιο σκληρές αλήθειες. Έτσι ο χορός των μυστών διώχνει από κοντά του με εκπληκτική παρρησία κάθε διεφθαρμένο, «αυτόν που αντί τις εμφύλιες έχθρες να καταλαγιάζει και να 'ναι στους συμπολίτες του καλοσυνάτος, τις συνδαυλίζει και τις φουντώνει, δικά του κέρδη επιθυμώντας, ή άρχοντας που χρηματίζεται, ενώ η πόλη του δοκιμάζεται, ή προδίδει (στους εχθρούς) φρούρια ή πλοία ή όποιος κάνει σαν τον πανάθλιο φοροεισπράκτορα τον Θωρυκίωνα από την Αίγινα». Ο Θωρυκίων ήταν πρόσωπο υπαρκτό, όπως μας πληροφορεί στα σχόλιά του ο κ. Παναγόπουλος, «τελώ-

νης και λαθρέμπορος που έκανε από την Αίγινα, όριο της πόλεως-κράτους της Αθήνας στην Επίδαυρο, όριο της Πελοποννήσου εξαγωγή διαφόρων απαγορευμένων ειδών για τον πόλεμο».

Συνιστώ θερμά στο φιλόμουσο αλλά και ιστορικά και κοινωνικά ανήσυχον αναγνώστη μετάφραση αυτή των Βατράχων από το εξαίρετο κλασικό φιλόλογο (παρατίθεται κι το αρχαίο κείμενο), ο οποίος την πλαισίωσε και μ' έναν έξοχα καθοδηγητικό σχολιασμό

Μ. Γ. ΜΕΡΑΚΛΗ

Σταγόνες μνήμης

Αικατερίνη Γεωργουδάκη,
Το κάλεσμα της θάλασσας, Θεσσαλονίκη,
University Studio Press, 2007, σ. 54

Το βιβλίο εξιστορεί με χρονολογική σειρά δεκατρία επεισόδια από την παιδική, εφηβική και νεανική ηλικία της συγγραφέως. Σε όλα τα αφηγήματα η θάλασσα βρίσκεται στο επίκεντρο. Στα δύο πρώτα («Με τη Λευκή στην Περαιά», «Ο Ποσειδώνας παλεύει με τα κύματα του Θερμαϊκού») αποτυπώνονται οι πρώτες σημαντικές εμπειρίες ενός κοριτσιού, της Φερνίκης, γεννημένου το 1942: το πρώτο βάπτισμα –όταν ήταν ακόμη λίγων μηνών μωρό στη θάλασσα, οι αφροί που άφηνε το βαποράκι, η άγκυρα που ανεβοκατέβαινε, οι ναυτικές που τους θαύμαζε. Με το μυαλό της ζούσε γοητευτικές περιπέτειες, τη φυγή προς το άγνωστο, προς το όνειρο. Βαυκαλιζόταν πως έκανε ένα ταξίδι μακρινό και πως ο Θερμαϊκός κόλπος ήταν ωκεανός, ενώ σε τρία τέταρτα της ώρας βρισκόταν απέναντι, στην Περαιά. Και η Περαιά που πήγαιναν, δεν είχε καμιά σχέση με την Περαιά του σήμερα που βρίσκεται από πολυκατοικίες. Ήταν ένα ψαράδικο χωριουδάκι πάνω στο λόφο. Και κάτω στη θάλασσα υπήρχαν μερικά καφενεδάκια πολύ ταπεινά και όλοι με το βαποράκι, όπως κατέβαιναν άφηναν τα ρούχα τους στις καρέκλες. Εκεί έπρεπε κάτι να πάρουν αφού έπιαναν το χώρο. Συνήθως, καμιά γκαζόζα. Οι πατάτες ήταν το δόλωμα. Γιατί τα παιδιά δεν έβγαιναν με τίποτε από τη θάλασσα.

Αργότερα, στην εφηβεία, αποκτώνται νέες πολύτιμες εμπειρίες. Η έφηβη με τον αδελφότης άρχισαν να πηγαίνουν χωρίς τους γονείς πια στη θάλασσα. Φαντάζεται κανείς ένα κορίτσι και εφτά-οχτώ αγόρια, συμμαθητές του αδελφού της, να παλεύουν στη θάλασσα παίζοντας μπάλα, να ανταγωνίζονται με τα κανό. Δεν διερευνάται εδώ –παρόλο που θα ήταν ενδιαφέρον– η πολυπλοκότητα των εφηβικών

ηχέσεων και επιθυμιών, είναι ολοφάνερη, ούτως, η ευτυχισμένη κατάφαση προς τη ζωή που δικαιώνει τα αφηγήματα «Παιγνίδια στη θάλασσα» και «Κολυμπώντας με πολλά υποπόδι στον Άι Γιάννη του Πηλίου».

Στα νεανικά χρόνια ήρθε η κωπηλασία, όπου προστέθηκαν καινούργιες εντυπώσεις («Ο βαρκάρης», «Συντροφικότητα», «Οι ελπίδες μας για νίκη γίνονται συντρίμια», «Με το καλό σε μπουρίνι στον Πόρο», «Υπερβαίνοντας το νεκρό σημείο», «Η γιαγιά και τα μετάλλια», «Φθινοπωρινές σκέψεις»). Από το πανεπιστημιακό γυμναστήριο η νεαρή αφηγήτρια βρέθηκε στον ιστιοπλοϊκό όμιλο. Πεισματάρικα καθώς ήταν, κουβαλούσε θυμό μέσα της για τη θέση που είχε η γυναίκα στην ελληνική κοινωνία. Έβλεπε τη μάνα και τη γιαγιά να απαξιώσουν τον εαυτό τους ως γυναίκες και αντιδρούσε. Οπότε η κωπηλασία –άθλημα τότε κυρίως αντρικό– την βοήθησε να εκτονώσει το θυμό της. Όταν ανακοίνωσε στην οικογένεια ότι θα πάει για κωπηλασία, της είπαν: «Ακούς εκεί! Κορίτσια να τραβούν κουπί. Δεν ξέρεις τι άνθρωπος είναι – ο προπονητής. Μπορεί να σου ριχτεί». Νομιμοποιούμαστε να ισχυριστούμε ότι η νέα κάνει την ηρωική της έξοδο από ένα συντηρητικό περιβάλλον. Η μητέρα και η γιαγιά παρουσιάζονται ως καταπιεσμένες γυναίκες της πρεσβύτερης γενιάς.

Αλλά στον όμιλο η νεαρή φοιτήτρια δεν είχε πρόβλημα με τα αγόρια, τους συναθλητές της. Έμπαινε σε αντρική βάρκα με πολύ δυνατούς νέους καταβάλλοντας προσπάθεια να μην κουραστεί για να μη γίνει ρεζίλι ή να μη χαλάσει την προπόνηση. Αυτό, όμως, της έκανε καλό γιατί πήρε πολλά στοιχεία από τον νευρώδη ρυθμό των ανδρών. Η έμφαση δίνεται στο ότι η κωπηλασία είναι ένα συλλογικό άθλημα που απαιτεί κυρίως τεχνική, εναρμόνισμό των κινήσεων και όχι δύναμη.

Ο πρώτος αγώνας –αρχάρια ακόμη τότε η ηρωίδα– έγινε στον Βόλο. Τα Παπαδιαμάντια. Και βγήκε η ομάδα τους δεύτερη. Γιατί συντονίστηκαν όλες οι νέες, πεισματάρικες καθώς ήταν, και τράβηξαν κουπί μαζί. Στο βιβλίο περιγράφονται οι χαρές αλλά και οι απογοητεύσεις του αθλήματος. Οι κοπέλες δεν ήταν αρκετές και δεν βρίσκονταν εύκολα αναπληρωματικές ισοδύναμες με τις τέσσερις πιο καλές (καθώς οι βάρκες ήταν τετράκωπες), ενώ οι άντρες ήταν πολλοί. Η ηρωίδα του βιβλίου δοκιμάζει εμπειρίες που τη φέρνουν, κάποιες φορές, κοντά στον θάνατο. Σε έναν αγώνα που η βάρκα της προηγούνταν, τη χτύπησε ένα βαποράκι, οπότε είδε τον χάρο με τα μάτια της. Διακρίνεται εδώ μια αγάπη για τη βάρκα που διαλυμένη τη βγάζουν τα κορίτσια κρατώντας την στην αγκαλιά τους. Αποτελούσε ένα κομμάτι του εαυτού τους, μια προέκταση του σώματος.

Η Φερενίκη παρέμεινε στο άθλημα μέχρι το

1965, τελευταία χρονιά που πήρε μέρος σε πανελλήνιους αγώνες. Η απόφασή της ήταν συνειδητή. Αποχώρησε όταν μπορούσε ακόμη να κερδίζει. Η αποχώρηση αυτή από τον υγρό στίβο προοιωνιζόταν και την πρόωρη αποχώρηση της συγγραφέως από τον πανεπιστημιακό χώρο όταν βρισκόταν ακόμη στην ακμή της.

Το αφήγημα «Όλα ήταν ένα», όπου παρακολουθούμε την ηρωίδα να βγαίνει τον χειμώνα μόνη της στα ανοιχτά με το κανό και να δοκιμάζει μια πνευματική εμπειρία ένωσης με το σύμπαν είναι αυτό που οδηγεί πιο άμεσα στη σημερινή συγγραφέα. Στο τελευταίο αφήγημα, «Το ηλιοβασίλεμα», η Φερενίκη βρίσκεται πια σε ώριμη ηλικία. Υπονοείται εδώ κι ένα ηλιοβασίλεμα της ζωής που αρχίζει σιγά σιγά να πορεύεται προς τη δύση της.

Το *Κάλεσμα της θάλασσας* είναι ένα αυτοβιογραφικό βιβλίο –έχουμε μια αλληλοδιείσδυση γραφής και ζωής– που παρουσιάζει την ειρηνική ανάπτυξη και σταδιακή ωρίμαση ενός κοριτσιού σε χρόνια δύσκολα για την ελληνική κοινωνία (Εμφύλιος, μετεμφυλιακή περίοδος) για τα οποία δεν γίνεται καθόλου λόγος. Πρόκειται, βέβαια, για συνειδητή επιλογή της συγγραφέως –επιλέγει κανείς αυτό που τον εκφράζει– επιλογή που βασίζεται, πάντως, σε κάποιους αντικειμενικούς λόγους. Ο Εμφύλιος, ας πούμε, δεν έγινε τόσο αισθητός στις μεγάλες πόλεις, όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη. Δεν είχε τραγικές οικονομικές επιπτώσεις στην αστική τάξη. Ένα παιδί, όπως η Φερενίκη, που μεγαλώνει μέσα σε μια αστική οικογένεια χωρίς μεγάλα οικονομικά προβλήματα και δεν νιώθει άμεσα τον Εμφύλιο, είναι επόμενο ότι δεν πολιτικοποιείται. Και φαίνεται ότι μέσα στην οικογένεια της Φερενίκης δεν υπήρχαν αριστεροί να βασανιστούν. Αντίθετα, ο Εμφύλιος σημάδεψε τα παιδιά που έζησαν στα χωριά. Αξίζει να αναφερθεί εδώ το βιβλίο του πρωτοεμφανιζόμενου, επίσης θεσσαλονικιού Γιάννη Ατζακά *Διπλωμένα φτερά* που εκδίδεται την ίδια χρονιά, το 2007, όπου η ιστορία επηρεάζει με τρόπο τραγικό τις τύχες των ηρώων. Τα *Διπλωμένα φτερά* παρακολουθούν την πορεία προς την ωριμότητα ενός αγοριού γεννημένου στα 1941, συνομήλικου, δηλαδή, με τη Φερενίκη. Πρόκειται για βιβλίο «διαμόρφωσης», που αξίζει να διαβαστούν. Ο Ατζακάς τονίζει ιδιαίτερα τις αλλαγές που επιφέρει ο χρόνος, αντίθετα, η Γεωργουδάκη –πρωτοεμφανιζόμενη στην πεζογραφία επίσης– με την εμμονή της στο χώρο, προσπαθεί να καταργήσει το χρόνο, να αναδείξει τη διάρκεια του υγρού στοιχείου και της αστικής ιδεολογίας στα χρόνια αλλά και να διαιωνίσει γραφικά στοιχεία που τείνουν να εκλείψουν. Σε πρώτο επίπεδο το *Κάλεσμα της θάλασσας* μιλά για την παλιά Θεσσαλονίκη που δεν τη γνωρίζουν οι νεότεροι. Γιατί ούτε βαποράκια

εξαιρετική αυτή έκδοση *Φείγ Βολάν της Κατοχής* (εκδ. Καστανιώτη, 2007) είναι το αποτέλεσμα της συστηματικής φροντίδας του ερευνητή της λογοτεχνίας μας **Γιώργου Ζεβελάκη**, ο οποίος επιλέγει τα κείμενα και επιμελείται την όλη έκδοση. Το βιβλίο συμπληρώνεται με ένα εκτενές εργοβιογραφικό κείμενο για τον Κώστα Βάρναλη που συνέταξαν οι Αλέξανδρος Αργυρίου και Δημήτρης Ποσάντζης.

Κάθε νέα μεταφραστική εργασία που φέρνει τους δικούς μας αγαπημένους ποιητές, παλαιότερους και νεότερους, σε επαφή με ένα ευρύτερο κοινό είναι πάντα ένα γεγονός. Οι ποιητές **Διονυσία Ζερβάνου** και **Τομ Ναιρν** μεταφράζουν και μεταφέρουν τον ποιητικό λόγο από την Ελλάδα στη Σκωτία με εκδόσεις του έργου των Γ. Βαφόπουλου, Ν. Δαββέτα, Ζ. Δαράκη, Κλ. Κύρου, Βυρ. Λεοντάρη, Αθ. Παπαδάκη, Αλ. Σταμάτη. Πρόσφατα κυκλοφόρησαν και τρία ακόμη ποιητικά βιβλία του **Κώστα Μαυρουδή**, *Επίσκεψη σε γέροντα με άνοια – Visitto a Senile Old Man*, του **Μανώλη Πρατικάκη**, *Τα δυσεύρετα χρώματα του τέλους – The Indecipherable Colours of the End* και της **Νατάσας Χατζιδάκη**, *Άλλοι – The Others* (Dionysia Press, Scotland 2007).

ο χαρτοκόπτης

έχει πλέον η Θεσσαλονίκη ούτε το ξενοδοχείο Μεντιτερανέ υπάρχει, που ήταν άλλοτε ένα πραγματικά σημαντικό κτίριο για την κοινωνική ζωή της πόλης, κτλ. Σε δεύτερο, όμως, επίπεδο, το βιβλίο συνιστά την εφαρμογή μιας ποιητικής που είναι μια ποιητική της ελευθερίας (ελευθερίας του νέου κοριτσιού να φύγει από την οικογένεια, ελευθερίας που προσφέρει η θάλασσα, ελευθερίας να αποχωρήσει από το άθλημα, κτλ). Το μοτίβο της θάλασσας, σταθερό και έμμονο, είναι επιθυμία, φυγή, είναι κυριολεξία και μεταφορά.

Το βιβλίο είναι γραμμένο σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση, απλή και άμεση, όπου η αφηγήτρια βλέπει, βέβαια, τα γεγονότα από τη δική της σκοπιά, παρέχει όμως στον αναγνώστη όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την εύκολη πρόσληψη του κειμένου. Η βασική ηρωίδα λειτουργεί ταυτόχρονα ως άτομο και ως εκπρόσωπος ενός ανθρώπινου τύπου (πρόκειται για τη φεμινίστρια νέα γυναίκα της εποχής). Υπάρχει εδώ μια χαρακτηρολογική γενίκευση που επιβεβαιώνει ότι πίσω από τις ενδεχόμενες χρονολογικές διαφορές η ανθρώπινη φύση παραμένει ενιαία και αμετάβλητη.

Στις αρετές του βιβλίου πρέπει να προστεθεί και το λεπτό, υποδόριο χιούμορ, όπως, πχ, στο αφήγημα «Κολυμπώντας με πολλά μποφόρ στον Άι-Γιάννη του Πηλίου», όπου η Φερηνίκη προτιμά να πνιγεί παρά να της φύγει το μπικίνι και να φανεί η «ανατομία» της μπροστά στα αγόρια που την παρακολουθούν από την ακτή. Το βιβλίο ακόμα πρέπει να διαβαστεί ως μια κατάθεση ζωής όχι μόνο για όσους έτυχε να γνωρίζουν τη συγγραφέα αλλά και για τους άγνωστους –ηλικιωμένους ή νέους– αναγνώστες που νοσταλγούν –οι πρώτοι– τα περασμένα ή επιθυμούν –οι νέοι– να μνηθούν στη συνέχεια της ζωής.

Σωτηρία Σταυρακοπούλου

Ελληνισμός και νεκροφιλία

Άκης Γαβριηλίδης: Η αθεράπευτη νεκροφιλία του ριζοσπαστικού πατριωτισμού: Ρίτσος – Ελύτης – Θεοδωράκης – Σβορώνος,
εκδ. futura, 2006, σελ. 319.

Επιχειρώντας μια ιδεολογική προσέγγιση του έργου και της προσφοράς εξαιρετικών προσωπικοτήτων που επέδρασαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση του προφίλ της Αριστεράς, ο Άκης Γαβριηλίδης αναλύει μια σειρά από αριστερά σύνδρομα με τόλμη κι ευστοχία.

Στις αναλύσεις του αξιοποιεί με τρόπο δημιουργικό έννοιες και αξιώματα της ψυχανάλυσης απογειώνοντας έτσι τις ερμηνείες του και φωτίζοντας από μια διαφορετική σκοπιά όσα τεί-

νουμε να θεωρούμε κοινότοπα και αυτονόητα. Χρησιμοποιώντας κυρίως τους μηχανισμούς άμυνας του «εγώ» από τη φροϊδική θεωρία (ταύτιση, προβολή, άρνηση κ.ο.κ.) ως εξηγητική εργαλεία, ο συγγραφέας διαμορφώνει ένα πειστικό και –νομίζουμε– αξιόπιστο ερμηνευτικό σχήμα, στο οποίο θα μπορούσαν να αναχθούν με ασφάλεια μεμπτές συμπεριφορές της Αριστεράς, όπως η διαπιστωμένη ροπή της προς τον εθνικισμό και η νεκροφιλία νοούμενη ως εξύμνηση απωλειών και θυσιών και συγχρόνως ως θυματοποίηση του εαυτού της.

Ο Γαβριηλίδης διερευνά και εξετάζει πώς ακριβώς αποτυπώνεται αυτή η νοσηρότητα σε κείμενα πολιτικά, ιστορικά και ποιητικά, που διαμόρφωσαν το ήθος της Αριστεράς κι επηρέασαν την πορεία της.

Στα ποιητικά κείμενα διαπιστώνει κοινά μοτίβα που επανέρχονται ξανά και ξανά συγκροτώντας μια παρανοϊκή αντίληψη περί ελληνικότητας, νοούμενης ως ύψιστης και αδιαμφισβήτητης αρετής, τοποθετημένης ακριβοδίκαια στην κορωνίδα των αξιών. Τέτοιου είδους μοτίβα είναι, π.χ., η αποθέωση του ελληνικού τοπίου που φαντάζει στα μάτια των ποιητών αξεπέραστο και ανεπανάληπτο, η λεβεντιά και η παλικάριά του (οπωσδήποτε) γηγενούς πληθυσμού, το φυσικό κάλλος που παραδόξως ενέχει και ηθική αξία εμπνέοντας στους κατοίκους γενναίοτητα και ανδρεία. Οι παρατηρήσεις του, καίριες και αιχμηρές δίνουν μια άλλη διάσταση στα έργα καταξιωμένων δημιουργών αποκαλύπτοντας τον υφέρποντα αλλά και απροκάλυπτο ενίοτε εθνικισμό που τα διαπνέει.

Μάλιστα, στα υπό εξέταση λογοτεχνικά κείμενα πρέπει να του αναγνωρίσουμε ότι, πέρα από την ιδεολογική ανάλυση που ενδιαφέρει και περισσότερο, κάνει επίσης σοβαρές φιλολογικές-αισθητικές παρατηρήσεις, που εντυπωσιάζουν.

Η σκέψη του, πατώντας στα γερά θεμέλια μιας ισχυρής φιλοσοφικής θεώρησης, μπορεί και συλλαμβάνει την ουσία των πραγμάτων. Ο λόγος του αναλύει αλλά και συμπυκνώνει με θαυμαστή ευχέρεια. Το ύφος του, επιστημονικό αλλά όχι απεστερωμένα ακαδημαϊκό, διαθέτει κομψότητα και λογοτεχνικές ποιότητες. Τα επιχειρήματά του αρθρώνονται με συνέπεια και αλληλουχία φτιάχνοντας ένα συμπαγές οικοδόμημα αξιοσημείωτα συνεκτικό και οργανωμένο.

Με στόχο την αποδόμηση του αριστερού κατεστημένου, παράγει και αναπαράγει κακόγουστα αλλά κι επικίνδυνα στερεότυπα, ο Άκης Γαβριηλίδης αποκαθλώνει και από-εξιδανικεύει (χωρίς κατ' ανάγκη να απαξιώνει). Αποκαλύπτει έτσι και καταδείχνει όλα όσα αποτελούν τροχοπέδη που εμποδίζουν την Αριστερά να γίνει απελευθερωτική και δημιουργική.

Ψύχραιμα και τεκμηριωμένα, χωρίς ρητορείες και μελόδραμα, ασχολείται με ζητήματα-ταμπού έχοντας υψηλό αίσθημα ευθύνης. Το βιβλίο που παραδίδει οφείλει ν' απασχολήσει σοβαρά τον κόσμο της Αριστεράς.

Νίκη Κώτσιου

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

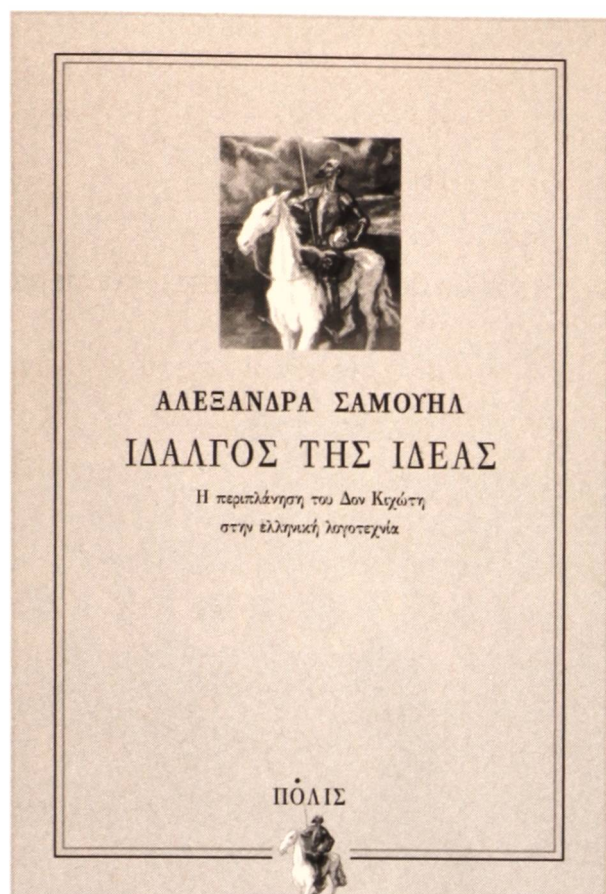
Κωνσταντίνος Ματσούκας, Ημερολόγια χρήσης
(εκδ. Μελάνι, 2007),

Γεώργιος Ι. Τσαπακός, Ιστορικά Μελέται. Περί αποικίσεως του Μεσαχώρου (Ορτάκιοι) εν τω Βοσπόρω και ανεγέρσεως του ιερού ναού του Αγίου Φωκά & Ολίγα περί των συγκατοίκων ημών Τούρκων, Εβραίων, Αρμενίων και Αρμενοκαθολικών
(εκδ. Εταιρεία Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής, 2007).

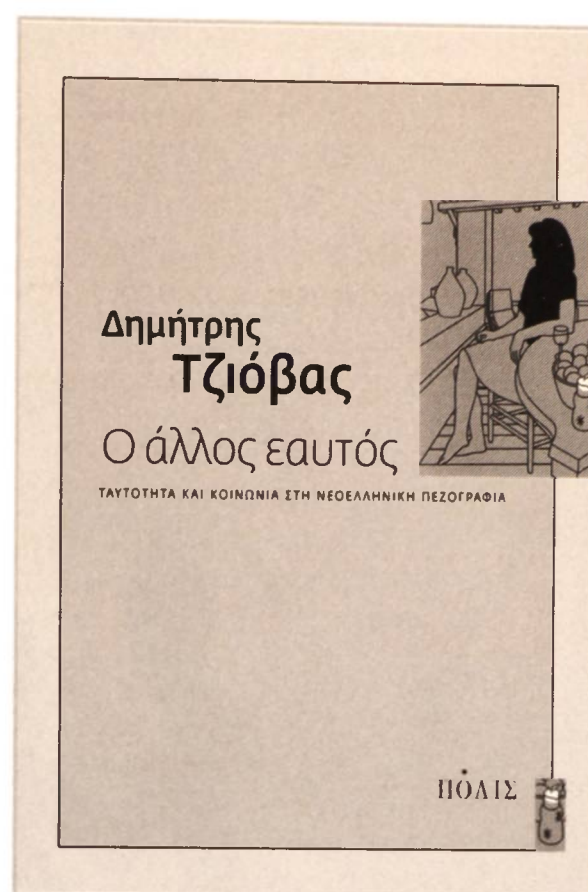
Γιάννης Βασιλακάκος, Στης Χλόης τα Απόκρυφα και άλλα σημεία και τέρατα (εκδ. Λογοσοφία, 2007).

Σύλβια Οκαλιόβα, Ζάπινγκ σε ιδέες του μέλλοντος (εκδ. ΚΨΜ, 2006).

Χέιζελ Ρόουλι, Simone de Beauvoir & Jean-Paul Sartre (μετάφραση: **Ελίκη Βαρβάκη**, εκδ. Μεταίχμιο, 2007).

«Η παρουσία του Δον Κιχώτη στην ελληνική ποίηση είναι μακρόχρονη και παραγωγική. Σπουδαίοι, ελάσσονες και ασήμαντοι ποιητές ελκύονται από τη μορφή του και νιώθουν την ανάγκη να μιλήσουν γι' αυτήν με τους στίχους τους. Δύο πράγματα είναι ευδιάκριτα σε αυτή την ποιητική ανταπόκριση. Το πρώτο είναι ο μεγάλος αριθμός των ποιητών –αναλογικά μεγαλύτερος απ' ό,τι σε κάθε άλλη ευρωπαϊκή ποίηση– που κάνουν τον Δον Κιχώτη ποιητικό τους θέμα. Αλλά και κανένας άλλος ξένος λογοτεχνικός ήρωας – ο Φάουστ, ο Άμλετ, ο Δον Ζουάν – δεν κινητοποίησε τόσο την ελληνική ποιητική ευαισθησία. Το δεύτερο είναι η θετική ανταπόκριση των ποιητών. Λίγοι είναι εκείνοι που αντιμετωπίζουν τον Δον Κιχώτη ως πρόσωπο γελοίο ή που τον χρησιμοποιούν για να απεικονίσουν κωμικές καταστάσεις. Οι περισσότεροι τον βλέπουν με συμπάθεια ή φαίνονται γοητευμένοι από “το μεγαλείο της θεϊκής του τρέλας”, το οποίο τον κάνει να εμφανίζεται ως ένα σύμβολο της ανθρώπινης αναζήτησης του ιδανικού. Αν κάτι αποδεικνύει ο διάλογος των Ελλήνων ποιητών με τον “ιππότη” της Μάντσας, είναι τα μεγάλα ρομαντικά αποθέματα της ευαισθησίας τους η αναμόχλευση των οποίων από τη μορφή του υπήρξε γόνιμη, γιατί έδωσε την ευκαιρία να γραφούν όχι λίγα σημαντικά ποιήματα, που πλουτίζουν τη λογοτεχνία μας».

Μπορούμε να ξαναδιαβάσουμε βασικά κείμενα της νεοελληνικής πεζογραφίας με διαφορετικούς τρόπους από τους καθιερωμένους; Ώς ποιο βαθμό αυτές οι νέες ερμηνευτικές αναγνώσεις σχετίζονται με τις τρέχουσες πολιτισμικές εξελίξεις; Γιατί ιστορικές και πατριωτικές προσεγγίσεις των αφηγηματικών κειμένων έχουν κυριαρχήσει μέχρι τώρα; Πώς ταυτότητα και κοινωνία συλλειτουργούν στη σύνθεση των κειμένων; Πόσο η ψυχανάλυση, η θεωρία της λογοτεχνίας και η πολιτισμική ανάλυση μπορούν να μας βοηθήσουν σε νέες αναγνώσεις; Επιδιώκοντας να δώσει απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα και να διερευνήσει τη σχέση ατομικής ταυτότητας και κοινωνίας, καθώς και την αυτοβιογραφική ενδοσκόπηση ή την ιδιόζουσα συνύπαρξη λογοτεχνικών ειδών, το βιβλίο έχει δύο αλληλένδετα σημεία εκκίνησης. Το πρώτο σχετίζεται με τη σταδιακή μετάβαση του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού από την έννοια της κοινότητας στο άτομο, ενώ το δεύτερο αφορά στη διαλογική σχέση εγώ και άλλου, ταυτότητας και κοινωνίας. Τελικός του σκοπός είναι να σκιαγραφήσει τον μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και ταυτόχρονα να φωτίσει αλλιώς την ελληνική πεζογραφία των δύο τελευταίων αιώνων.

εκδόσεις

ΠΟΛΙΣ

Βιβλιοπωλείο: ΑΙΟΛΟΥ 33 • τηλ.: 210 36 43 382

Έργο ευθύνης για την κοινωνία.

Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδητισμός, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.

Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

ΟΠΟ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης